

Instans: Kommunstyrelsen
Tid: 2023-02-20 kl. 08:30
Plats: Sämsjön (B-salen) Kommunhuset

Mats Palm (S)
Kommunstyrelsens ordförande

Moa Andersson
Sekreterare

Förslag på justerare: Johannes Luiga (KD)

Samtliga ärenden har beretts av kommunstyrelsens ordförande. I samtliga beslutsärenden föreslås kommunstyrelsen besluta i enlighet med förvaltningens/tidigare nämnds förslag till beslut om inget annat framgår av ordförandeskrivelse.

Information:

- KS = slutgiltigt beslut fattas i Kommunstyrelsen.
- KF = slutgiltigt beslut fattas i Kommunfullmäktige.
- Info = Information.
- Ett X markerar att handlingar finns bifogade i kallelsen.
- VS markerar att handlingar presenteras vid sammanträdet.

Kl.	Nr.	Besluts -organ	Ärende	DNR	Handlingar bifogas	Föredragande
08.30			Sammanträdet öppnande			Ordförande
			Upprop			Nämndsamordnare
			Val av justerare och tid för justering			Ordförande
08.35	1	KS	Verksamhetsberättelse 2022 för kommunstyrelsen	KS 2023/25	X	Kdir & controller
08.50	2	KS	Ombudgetering av investeringar 2022 för kommunstyrelsen	KS 2023/26	X	Controller
09.00	3	KS	Regelverk för finansiering av ansökningar avseende rensning av tillflöden till Nossan	KS 2021/53	X	Ordförande
09.10	4	KF	Reglemente för bildningsnämnden i Herrljunga kommun	KS 2023/65	X	AK-chef
09.15	5	KF	Revidering av gemensamma reglementsbestämmelser för facknämnderna i Herrljunga kommun	KS 2023/40	X	AK-chef
09.20	6	KS	Inrättande av kultur- och fritidsutskott	KS 2023/51	X	Ordförande
09.30	7	KS	Undertecknande av handlingar utifrån kommunstyrelsens delegationsordning (firmatecknare Herrljunga kommun)	KS 2022/205	X	AK-chef
09.35	8	KS	Försäljning av industrimark, Ljung 1:17	KS 2023/62	X	Tf. SB-chef
09.45	9	KS	Återkoppling gällande projekt fritidsbank	KS 2021/209	X	Fritidschef
09.50	10	KF	Förslag om att avbryta ansökningsprocess till Alingsås Vårgårda Räddningstjänst (AVRF) och förnyat utredningsuppdrag till kommunstyrelsen	KS 2021/44	X	Ordförande
10.00	--	--	PAUS	--	--	--
10.15	11	KS	Svar på fråga kring riktlinjer för representation, uppvaktningar och avtackning av förtroendevalda	KS 2022/293	X	AK-chef
10.20	12	KS	Svar på återremiss av initiativärende avseende hjärtstartare inom våra verksamheter	KS 2022/223	X	AK-chef
10.25	13	KS	Yttrande avseende granskningsrapport om ägarstyrning av kommunala bolag	KS 2023/22	X	Ordförande

<i>Kl.</i>	<i>Nr.</i>	<i>Besluts -organ</i>	<i>Ärende</i>	<i>DNR</i>	<i>Handlingar bifogas</i>	<i>Föredragande</i>
10.35	14	KS	Yttrande över Fördjupning av Översiktsplanen för Nossebro, Essunga kommun	KS 2023/13	X	Samhälls- utvecklare
10.45	15	KS	Uppföljning avseende lokalt folkhälsoarbete samt budget Herrljunga kommun 2022	KS 2023/42	X	Folkhälsostrateg
10.50	16	KF	Svar på medborgarförslag modernisering och utveckling av Skoghälla IP	KS 2020/138	X	Ordförande
10.55	17	KF	Svar på medborgarförslag om åtgärder för hastighetsbegränsning på Vretavägen	KS 2021/242	X	Ordförande
11.00	18	KF	Svar på motion om föreläsning om kriminalitet	KS 2022/80	X	Folkhälsostrateg
11.05	19	KF	Svar på medborgarförslag om fler grillplatser vid Herrljungas badplatser	KS 2022/74	X	Fritidschef
11.10	20	KF	Svar på medborgarförslag om upprustning av Norra Säms badplats	KS 2022/87	X	Fritidschef
11.15	21	KS	Initiativärende om höjd ambitionsnivå för kollektivtrafiken i Herrljunga	KS 2023/73	X	Ordförande

<i>NR</i>	<i>Meddelandeförteckning</i>	<i>DNR</i>	<i>Handlingar bifogas</i>
1	SN §146_2022-12-13 Årsredovisning anhörigstöd	KS 2022/225	X
2	Information från Skatteverket om justering av kommunalekonomisk utjämning 2022 och 2023	KS 2022/220	X
3	Protokoll från Boråsregionen Sjuhärads kommunalförbund 2023-01-27	KS 2023/41	X
4	SKR styrelse nr 2/2023 Överenskommelse - God och nära vård - En omställning av hälso- och sjukvården med primärvården som nav	Postlista KS 2023:8	X
5	Protokoll från uppsikts- och ägardialog 2023-01-30	KS 2023/58	X
6	BN § 4/2023-01-30 Skolskjutsupphandling 2023	KS 2023/64	X

<i>NR</i>	<i>Delegeringsbeslut</i>	<i>DNR</i>	<i>Handlingar bifogas</i>
1	SEKRETESS Beslut om säkerhetsprövning och placering i säkerhetssklass enligt säkerhetsskyddslagen. KS-2023-4	KS 2022/282	--
2	SEKRETESS Beslut om säkerhetsprövning och placering i säkerhetssklass enligt säkerhetsskyddslagen. KS-2023-3	KS 2022/280	--
3	SEKRETESS Beslut om säkerhetsprövning och placering i säkerhetssklass enligt säkerhetsskyddslagen KS-2023-2	KS 2022/281	--
4	SEKRETESS Beslut om säkerhetsprövning och placering i säkerhetssklass enligt säkerhetsskyddslagen. KS-2023-6	KS 2022/165	--
5	SEKRETESS Beslut om säkerhetsprövning och placering i säkerhetssklass enligt säkerhetsskyddlagen. KS-2023-7	KS 2022/178	--
6	SEKRETESS Beslut om säkerhetsprövning och placering i säkerhetssklass enligt säkerhetsskyddslagen. KS-2023-8	KS 2022/179	--
7	Reviderad attestlista Kommunfullmäktige KS-2022-9	KS 2021/14	X

Verksamhetsberättelse 2022 för kommunstyrelsen

Sammanfattning

Kommunstyrelseförvaltningen redovisar ett underskott på 903 tkr.

Investeringsbudgeten redovisar ett negativ avvikelse med 409 tkr. Orsaken är ett antal större markinköp. En del av dessa medel begärs ombudgeterade till 2023 pga förseningar av olika anledningar.

Sjukfrånvaron har halverats jämfört med 2022. Andelen heltidsanställda inom förvaltningen har minskat något jämfört med föregående år.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse i ärendet daterad 2023-02-02

Verksamhetsberättelse 2022 för Kommunstyrelsen

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen godkänner verksamhetsberättelse 2022

Jenny Andersson
Controller

Expedieras till: Namn namn, titel, organisatoriskt tillhörighet
För kännedom till: Namn namn, titel, organisatoriskt tillhörighet

Bakgrund

Herrljunga kommuns räkenskapsår är 1 januari till 31 december. För varje räkenskapsår ska nämnderna upprätta en verksamhetsberättelse som sedan fastställs av kommunfullmäktige.

Ekonomisk bedömning

Kommunstyrelsen redovisar ett underskott på 903 tkr och uppfyller därmed inte sin del i det finansiella målet om en resultatnivå om 2% av skatteintäkter.

Inom förvaltningen finns variationer där några enheter redovisar underskott medan andra visar överskott.

Kommunstyrelsen tillsammans med kommunledning, adm- och kommunikationsenhet samt reception redovisar tillsammans ett mindre överskott mot budget, +10 tkr.

Herrljunga kommuns andel av resultatet för de gemensamma servicenämnderna redovisar totalt sett ett underskott, -910 tkr, där IT/Växel/telefoni redovisar underskott och ekonomi/personal redovisar överskott.

För ytterligare detaljer hänvisas till verksamhetsberättelsen.

Inför 2023 har servicenämnd IT/växel/telefoni tilldelats extra budgetmedel då verksamheten en längre tid varit underfinansierad. Verksamheten bedöms därför ha goda förutsättningar att fortsättningsvis hålla budget.

För kommunstyrelsens resterande verksamheter finns en oro att framöver inte ha möjlighet att bedriva verksamhet inom tilldelad budget. 2022 års överskott beror enbart på att satsningen på en kultur- och fritidsenhet inte verkställdes förrän sent 2022.

Samverkan

CSG 9 februari.

DIARIENUMMER: 2023-25
FASTSTÄLLD/INSTANS: 2023-02-20
VERSION: 1
SENAST REVIDERAD: 2023-02-20
GILTIG TILL: -----
DOKUMENTANSVAR: Förvaltningschef

Verksamhets- berättelse 2022-12-31

Kommunstyrelsen

Herrljunga
kommun

Innehåll

Sammanfattning.....	2
Ansvar och uppdrag.....	2
Verksamhetsberättelse	3
Framtid	10
Mål.....	15
En hållbar och inkluderande kommun.....	15
1. Vi ska ta miljöansvar och effektivt hushålla med naturens resurser, nu och i framtiden.	15
2. Herrljunga kommun ska ha en god ekonomisk hushållning.....	17
3. Herrljunga kommun ska ha socialt hållbara verksamheter som främjar trygghet, inkludering och jämställdhet.....	17
En välkomnande och attraktiv kommun.....	21
4. Att aktivt marknadsföra och lyfta fram Herrljunga kommuns goda egenskaper och företagande. 22	
5. Herrljunga kommun är en trygg plats att besöka, och leva och verka i.....	22
6. Herrljunga kommun främjar samarbete i hela kommunen.	22
En utvecklande kommun	24
7. Oavsett ålder ges möjlighet till livslångt lärande och god livskvalitet.	24
8. Herrljunga kommun främjar ett aktivt och starkt lokalt näringsliv.	25
9. Herrljunga kommun ska växa genom ett hållbart samhällsbyggande.	26
Personalredovisning	29
Ekonomi	30
Drift	30
Investeringar	32

Sammanfattning

Kommunstyrelseförvaltningen består av flera olika verksamheter som har till uppgift att stödja, stötta och styra den övriga kommunala förvaltningen med tydlig inriktning på kommunens övergripande mål. Verksamhetsplan och -berättelse kan därför uppfattas som omfattande men det är nödvändigt för att kunna beskriva hur det här arbetet planeras att genomföras och de effekter som sker under året. I de rapporter som görs kan man se att mycket har hänt under året, men också att en del av de planerade åtgärder och aktiviteter inte har inte hunnit uppfyllas eller påbörjas. Det är tydligt att det finns en diskrepans mellan ambitioner, krav och resurser. De externa kraven ökar varje år, och det är många remisser, utredningar och enkäter som ska hanteras, samtidigt som närvaro i olika nätverk; delregionalt, regionalt och nationellt är förväntat och nödvändigt.

Kansliavdelningen har infört digital ärendehantering och digital signering av protokoll enligt plan. IT och digitaliseringsavdelningen har ytterligare stärkt kommunens möjligheter till verksamhetsutveckling och effektivisering genom digitalisering, bland annat genom utveckling av digital bygglovsansökan och införande av Chat-bot. Kommunikationsavdelningen har fortsatt arbetet med att utveckla Herrljungas varumärke, och under hösten 2022 antogs en ny grafisk profil för kommunen. Säkerhetschefen har arbetat intensivt med risk och sårbarhetsbedömningar, utbildningar och civil beredskap. Folkhälsoarbetet har fortsatt med ”en kommun fri från våld” samt utvecklande av en meningsfull fritid för våra barn och ungdomar, ett arbete som även syns i SCBs medborgarenkät. Miljöstrateg har hjälpt kommunen att ta rejäla kliv framåt, och fem av tio av de antagna målen för klimat 2030 uppfylldes under 202. Kommunens strategiska samhällsutvecklare har under året varit delaktig i processer kring laddinfrastruktur, västra stambanan, försvarets utredning av utökat påverkansområde för Remmene skjutfält och Trafikverkets infrastrukturutveckling.

Och mitt i allt detta så arrangerade förvaltningen även den uppskattade Herrljunga festivalen 2023, med 10 500 unika besökare.

Vi ser fram mot ett spännande 2023 där vi fortsätter att tillsammans utveckla vår kommun mot vår gemensamma vision; **Ett Herrljunga med växtkraft**

Ansvar och uppdrag

Kommunstyrelsen är kommunens ledande politiska förvaltningsorgan. Styrelsen har samordningsansvar för hela kommunens utveckling och ekonomiska ställning med uppdrag att övergripande leda och styra den kommunala verksamheten. Styrelsen leder och fastställer övergripande förutsättningar för planeringen och uppföljningen av hela den kommunala verksamheten. Styrelsen avger kommunens yttranden till regeringen och andra myndigheter samt bereder kommunfullmäktiges ärenden.

Kommunstyrelsen har ett övergripande ansvar för omvärldsbevakning och utveckling av kommunal och regional verksamhet.

Kommunstyrelsen ansvarar enligt kommunallagen för den ekonomiska förvaltningen och för samordning av övergripande ekonomisk planering. Kommunstyrelsen har genom sin uppsiktsplikt ansvar för den kommunövergripande uppföljningen under året och i bokslut.

Kommunstyrelsen ansvarar för ägarstyrningen av den kommunala verksamhet som bedrivs i bolagsform. Ägarstyrningen bedrivs genom formella ägardialoger och informella möten med berörda bolagspresidier, ägardirektiv m.m.

Gemensamma servicenämnder

Två gemensamma servicenämnder inrättades 1 januari 2015 mellan Herrljunga kommun och Vårgårda kommun. En servicenämnd där verksamheterna består av ekonomi och personal med Vårgårda kommun som huvudman. Den andra servicenämnden består av verksamheterna IT, växel och telefoni vilken har Herrljunga kommun som huvudman. En utvärdering av samarbetet har skett och legat till underlag för fortsatt utveckling och utökning av det kommunövergripande samarbetet. Under 2021 kommer en översyn av IT verksamheten att ske för klara av kravet på ökad digitalisering och supportera verksamheterna i denna transformation.

I den nya kommunutredningen så lyfts samverkan och samarbete mellan kommunerna fram för att öka effektivitet och undvika kommunsammanslagningar och förvaltningen kommer att arbeta med att identifiera nya verksamhetsområden som skulle vara lämpliga för interkommunal samverkan.

Verksamhetsberättelse

Kommunstyrelsen

Under första delen av 2022 var organisationen väldigt påverkad av pandemin med stor personalfrånvaro och ökad belastning på hela organisationen. Under ett par veckor i januari och februari var frånvaron tidvis så hög som 70% vilket till viss del syns i årets resultat. Pandemin och dess tvingade förändringar i arbetssätt tillsammans med hög personalomsättning har under flera år betytt att utvecklingsarbete har fått stå tillbaka då fokus har varit på daglig drift och verksamhet. Arbetet fortsätter med att utveckla och implementera modeller på enhetsnivå kring mål- och handlingsplaner, och utveckla mall för verksamhetsplan och verksamhetsuppföljning för att skapa en bättre systematik för uppföljning och kontinuerligt förbättringsarbete. Arbete pågår tillsammans med Vårgårda kommun kring verksamhetssystem som beslutsstöd. Inför 2023 har revidering gjorts i mötesstrukturen för att underlätta för mer dialog och uppföljning på nämndnivå mellan delårsrapport och antagande av budget och verksamhetsplan. De övergripande målen har synliggjort gemensamma processer över förvaltningsgränserna och skapat ett mer utifrån och in perspektiv. Ett arbete med medborgaren i fokus – ”du är i centrum” – helt enkelt.

I och med de ändrade arbetssätt som pandemin förde med sig så har det blivit tydligt hur viktigt det är med effektivt, korrekt och målgruppsanpassad kommunikation för att tillgodose effektiv dialog med och mellan våra verksamheter och medborgare. Varumärkesarbetet är en del av detta, men internt måste vi fortsätta arbeta med möteskultur och intern kommunikation som kit för att underlätta för våra chefer att kommunicera med sina medarbetare på ett tydligt och homogent sätt.

Arbete med att inventera behovet av arbets- och mötesplatser i kommunhuset för att skapa en modernare arbetsplats som möter dagens, men också framtidens behov har inte genomförts då det inte har funnits resurser för att prioritera detta. I dagsläget råder det brist på arbetsplatser i kommunhuset tillsammans med dåligt utnyttjade ytor. I ett sådant arbete ingår också att se över säkerhet och skalskydd, för att möjliggöra större tillgänglighet av möteslokaler för föreningar och politik på tider utanför ordinarie öppettider.

I augusti genomfördes Herrljunga Festivalen, vilket var en endagars familjefest med olika scener och aktiviteter för alla åldrar runt omkring Herrljunga tätort. Dagen genomfördes tillsammans med föreningsliv, Herrljunga Köpmannaförening och Lions Herrljunga. Dagen besöktes av ca 10 500 unika besökare och genomfördes med hjälp av över 100 funktionärer, majoriteten av dessa från det lokala föreningslivet.

Kommunledning

Under 2021 genomfördes det ett antal dialoger med representanter från kommunens föreningsliv tillsammans med de undersökningar som gjordes i samband med utvecklingen av kommunens

varumärkesstrategi. Det är tydligt att hela kommunen gynnas av ett starkt och levande föreningsliv. Genom att förstärka samverkan mellan kommun och föreningar så kan detta bidra till att skapa möjlighet för meningsfull fritid för barn och ungdomar, vilket kan vara en del av tidiga insatser och våldspreventivt arbete. Inför budget 2022–2024 togs beslut att satsa på att utveckla kommunens kultur och fritidsverksamheter. Under hösten 2022 rekryterades en kultur- och fritidschef med uppdrag att utveckla och sätta en sådan organisation i samverkan med övriga förvaltningar och verksamheter.

Näringslivet är en viktig faktor för kommunens förmåga att växa, attrahera nya medborgare och är en grund för välfärd och service inom kommunen. 2022 rankades Herrljunga som 7 bästa näringslivskommun i riket och placerades dessutom väldigt högt i SCBs NKI-mätning Insikt. Tillsammans med Företagarna Herrljunga som äger näringslivsbolaget Fokus Herrljunga fortsätter arbetet med att utveckla servicen till existerande företagare, samt stötta nya företagare att etablera sig i Herrljungabygden och under våren 2023 ska en ny näringslivsutvecklare rekryteras.

Under våren 2022 rekryterades en ny administration- och kanslichef. Prioriterade områden är att fortsätta utveckla övergripande kommungemensamma processer som intern kontroll, verksamhetsplan och informationssäkerhet, samt digitala processer som digital signering och chatbot-funktioner.

Folkhälsa

Folkhälsoarbetet har 2022 fortsatt fokuserat på mänskliga rättigheter samt arbetat för inkludering och icke-diskriminering. Kommunens rättighetsnätverk som består av representanter från samtliga förvaltningar har jobbat med de fyra rättighetsprinciperna, samt skapat s.k. ”föreläsningsskiva” med syfte att förebygga ofrivillig ensamhet. Temaveckan ”psykisk hälsa” genomfördes tillsammans med socialförvaltningen, där interna och externa aktörer bjöds in för föreläsningar samt en minimässa med utställare som Hälsocoach online, RFSL Sjuhärad, Brottsofferjouren m.m. En ny riktlinje för minoritetspolitiskt arbete har tagits fram, för att fortsätta säkerställa främjande av mänskliga rättigheter och inkludering. En mall för barnkonsekvensanalys har tagits fram i samverkan mellan folkhälsa och bildningsförvaltningen, som hjälpmedel för medarbetare inom bildningsförvaltningen att pröva barns rätt vid insatser/utvecklingsarbete. Med hänsyn till barnkonventionen, som är del av svenska lag, fick barn tidigt vara delaktiga i processen med byggnation av ny lekplats i Stadsparken. En handlingsplan för förebyggande arbete mot suicid har tagits fram och utgår från lokal Närvårdssamverkan, som är en samverkansgrupp mellan Herrljunga kommun och regionen (via Närhälsan).

Ett utvecklingsarbete för familjecentralen påbörjades våren 2022 med syfte att möjliggöra för en tydligare samverkansgrund mellan de fyra delar som utgör familjecentralen; Närhälsan, barnmorskemottagning, bildningsförvaltningen och socialförvaltning. Föräldraskapsstöd har levererats genom föreläsningar riktade till tonårsföräldrar samt familjer med fokus på neuropsykiatrisk funktionsnedsättning. Informationsutskick till vårdnadshavare kring tobak, alkohol, narkotika och spel har genomförts regelbundet under året. För att stärka kommunens drogförebyggande arbete har en överenskommelse slutits mellan Västra Götalandsregion och Herrljunga kommun, där kommunen åtar sig att utföra aktiviteter utifrån en anti-langningskampanj.

Herrljunga har hög andel rökande gravida, jämfört med riket och regionen. Ett kit har tagits fram i samverkan med regionen, och används via familjecentralen i förebyggande syfte med blivande eller nyblivna föräldrar.

För att främja fysisk aktivitet med särskilt fokus mot barn, unga, familjer har invigning av så kallade ”aktivitetsskyltar” introducerats vilka är placerade runt elljusspårarna och uppmanar till rörelseglädje för barn och vuxna. Lovaktiviteter för barn genomförts regelbundet under året som en del i arbetet med

meningsfull fritid och detta har gjorts i samverkan med bildningsförvaltningen, samhällsbyggnadsförvaltningen, RF-SISU, lokala föreningar samt KS förvaltning (folkhälsa och föreningsutveckling). Sommarlovsaktiviteter hölls 2 dagar/veckan under lovet med syfte att skapa meningsfull fritid genom tillgängliga, kostnadsfria aktiviteter för barn och unga. Målgruppen äldre boende i särskilt boende har fått musik- och kulturinsatsen "ung i sinnet". Insatsen genomförs i samverkan med ABF.

För det treåriga projektet "En kommun fri från våld" har projektledare anställts och projektplan har tagits fram. Ett systematiskt våldspreventivt arbete utvecklas och rör bland annat kunskapsförsörjning, metoder och styrdokument. En obligatorisk chefsutbildning i våldsprevention har gjorts under två halvdagar och all personal på fritidshem, förskola och mellanstadiet har också utbildats. "Agera tillsammans" har startats upp vilket är en våldspreventiv undervisningsmetod som sker i klassrummet, riktat till alla elever i åk 4–6. Elever i högstadiet har fått föreläsning av Atila Yoldas, med fokus på machokultur och våldsprevention. Arbete med bokpaket och handledning till alla förskolor har påbörjats och en webbutbildning har tagits fram för intern grundutbildning i våldsprevention, riktad till samtliga förvaltningar och verksamheter. Kampanjveckan En vecka fri från våld genomfördes i november, med aktiviteter riktade både internt, till allmänheten samt näringsliv och föreningsliv. Veckan genomfördes i samarbete med Köpmannaföreningen, Kvinno- och tjejjouren Borås och RF-SISU. Exempel på aktiviteter var öppen föreläsning med Nadime Ghazale, information i sociala medier samt lansering av Trygga Herrljunga, en satsning för att aktivera allmänheten och öka kunskapen om hur alla har möjlighet att bryta pågående våld. För att bredda det våldsförebyggande arbetet har en uppdragsbeskrivning tagits fram till kommunens arbetsgrupp inom SSPF (skola, socialtjänst, polis, fritid). Uppdragsbeskrivningen inkluderar våldsförebyggande aktiviteter som ska utföras årligen. Utmärkt förening är ett utbildningspaket och en certifiering som drivs av RF-SISU, på uppdrag av Herrljunga och Vårgårda kommun. Innehållet kretsar kring att öka kunskaper hos föreningsledare i områden som våldsprevention, inkludering och jämställdhet. Varje förening som certifieras får 5000 kronor utbetalat av folkhälsomedel.

Nattkoll pågick under första halvåret, och avslutades sista juni 2022, efter politiskt beslut.

Strategisk planering

Generellt för den strategiska fysiska planeringen och miljöstrategiska arbetet är att det finns en diskrepans mellan behov, ambitioner och resurser och blir ännu tydligare när utvecklingen i Herrljunga går framåt. En aktiv detaljplanering och strategisk markanvändning är beroende av en långsiktig strategi där kommunen har överblick inom en mångfald områden, som energiförsörjning, infrastruktur, naturmiljö, kulturmiljö, social hållbarhet, klimatanpassning, vatten och avlopp m.m. Samhället står också inför en utmaning i att minska klimatpåverkan och hantera klimatförändringar. Enheten bevakar kommunens intressen i en rad olika, snabbare processer. Detta handlar ofta om arbete hos andra aktörer, exempelvis Försvarsmaktens utredningar som berör kommunen, eller processer hos Trafikverket, regionen eller Länsstyrelsen.

Fokus har under 2022 främst legat på arbetet med riktlinjer för bostadsförsörjning, men även infrastrukturfrågor, klimatanpassning och energiförsörjning. Arbetet med riktlinjerna leds av samhällsutvecklare, med referensgrupp bestående av representanter från socialförvaltningen, plan- och byggheten, bildningsförvaltningen, Herbo och Fokus Herrljunga AB/näringslivssamordnare. Enheten har, i samverkan med Vårgårda och Essunga kommuner, tagit fram en studie av boendesegregationen på delregional och lokal nivå.

Inom infrastrukturområdet har enheten bevakat kommunens intressen i framtagandet av nya nationella och regionala planer för transportinfrastrukturen samt samordnat kommunens deltagande i Västra

Stambanegruppen. Gruppen arbetar tillsammans för att de åtgärder som gör Västra Stambanan mer funktionell ska prioriteras in i den nationella transportinfrastrukturplaneringen. Under 2022 genomfördes bland annat en påverkanskampanj i samband med remiss av nationell transportinfrastrukturplan. En dialog förs med Trafikverket kring det statliga väg- och järnvägsnätet i kommunen. Bland annat en fördjupad dialog gällande bärighetsklassning på vägnätet i Broddarp, vilket resulterade i att Trafikverket planerar att ändra klassningen. Trafikverket genomförde under september månad omledning av södergående trafik från E20 via Herrljunga tätort. Detta ledde till intensiv dialog med Trafikverket och en skrivelse till Trafikverket för att förbättra förutsättningarna vid liknande situationer i framtiden. Kommunen har också fört dialog med Västtrafik kring möjliga lösningar för att fortsatt förse Mollaryd och Torpåkra med kollektivtrafik, med anledning av att Västtrafik beslutat att inte längre trafikera tåghållplatserna på dessa platser.

Framtida energiförsörjning fått stort fokus då den är avgörande för utvecklingen av både civilsamhälle och näringsliv. I Herrljunga är detta begränsat med nuvarande stam- och regionledningsnät och det pågår en utredning om potentiell vindkraftsutbyggnad mellan Grude och Vesene.

Under 2022 har kommunen varit värd för Länsstyrelsens delregionala träff för strategisk fysisk planering, berättat om åtgärder för hållbart resande som kommunen genomfört med hjälp av statliga bidrag samt delat med sig av erfarenheter av att ha en strategi för laddinfrastruktur vid seminarium för kommuner kring Klimat 2030.

2022 påbörjade Försvarmakten en utredning om eventuellt utökat påverkansområde från Remmene skjutfält. I samverkan med Vårgårda togs en skrivelse fram där båda kommunerna framför synpunkter och faktorer som man anser är viktiga att ta i beaktande i utredningen.

Tillsammans med Lerum, Alingsås och Vårgårda kommuner och Väst kuststiftelsen har Herrljunga kommun börjat undersöka möjligheterna att inrätta en regional cykelled genom kommunerna.

Klimatanpassning är en fråga som uppmärksammas alltmer. Fokus under aktuell tidsperiod har främst varit att omvärldsbevaka, sammanställa information om tidigare och pågående arbete på lokal nivå samt påbörja arbetet med att identifiera lokala risker och behov. Enligt förändringar i Plan- och Bygglagen ska kommunen i Översiktsplanen ta ställning till hur man avser hantera klimatrelaterade risker i den bebyggda miljön. Enheten har även stöttat kommunens medverkan i det nationella projektet Minimeringsmästarna. Projektet drivs av Göteborgsregionen i samverkan med Avfall Sverige och vänder sig direkt till medborgare. Nuvarande projektomgång avslutades hösten 2022.

Samhällsplaneraren har deltagit i arbetet med nytt verksamhetsområde för allmänt vatten och avlopp vid Sämsjöns norra strand i enlighet med bestämmelserna i 6§ Lagen om allmänna vattentjänster. Under året har detta primärt handlat om de överklagansprocesser som pågått kring ärendet, samt information till berörda. Enheten har tillsammans med miljöenheten och Herrljunga Vatten AB börjat förbereda kommande uppdatering av kommunens övergripande VA-plan i enlighet med förändrad lagstiftning.

Miljöstrategen har fört dialog med omgivande aktörer, omvärldsbevakat och deltagit i workshops och seminarier kring bland annat biogas och vätgas, laddinfrastruktur samt samverkat med övriga sjuhäradskommuner. Stort fokus har legat på Klimat 2030 där Herrljunga kommun har antagit tio (av totalt tjugo) klimatlöften för året 2022. Klimatlöften har även bidragit till att Hagens demenscentrum byggts i hög grad med trästomme och att potentialen för återbruk av byggmaterial inventeras vid kommande ombyggnation av Altorpskolan. Ett löfte som fungerat bra är kommunens arbete med cirkulära möbelflöden, i samverkan med arbetsmarknadsenheten (AME) vilket bidragit till att antalet nyinköpta möbler kan minska. Miljöstrategen har under året, tillsammans med Vårgårda kommun, inlett en dialog med den gemensamma upphandlingsenheten kring miljö-, klimat- och hållbarhetskrav i upphandlingar och

avtal, vilket bidragit till att identifiera i vilka upphandlingar det är mest relevant att ställa utökade miljökrav. Detta väntas framför allt ge resultat under 2023 och framåt.

Under året har det identifierats brist i samordning i kommunens arbete med fordon. Det finns i dagsläget inget samlat och strategiskt ansvar för fordonsfrågans olika delar, som bilpoolerna, verksamhetens egen laddinfrastruktur inköp av fordon som är lämpliga att köpa in utifrån kommunens lokala förutsättningar och med hänsyn till långsiktiga hållbarheten.

Herrljunga kommun har tagit fram en koldioxidbudget tillsammans med Klimatsekretariatet. Denna har under året uppdaterats med nya statistikvärden och uppdaterade rapporter och planeras antas våren 2023.

Vid den världsomspännande klimatmanifestationen Earth Hour deltog Herrljunga kommun med en informationsinsats på kommunens hemsida samt sociala medier för att uppmärksamma kommunens mål att vara en hållbar och inkluderande kommun. I samband med detta lanserades även den nya hemsidan för kommunens arbete med Klimat 2030; <https://herrljunga.se/kommun-och-politik/kommuninformation/klimat-2030.html>.

Vid Herrljunga Festival deltog enheten tillsammans med kommunens energi- och klimatrådgivare samt renhållningschef. Insatsen fokuserade på hållbarhetsfrågor som energibesparing och energieffektivisering, avfallsminimering och att informera och svara på frågor om kommunens klimat- och hållbarhetsarbete. Det informationsmaterial som togs fram återanvändes senare vid ett antal tillfällen, bland annat vid Mörlanda Marknad.

Miljöstrategen har även fört medborgardialog med en intressegrupp kring förvaltandet av Orraholmens friluftsområde där dialog mellan kommunen och invånare var i fokus. En utredning om vad som krävs vid bildande av ett kommunalt naturreservat har genomförts och bland annat mynnat ut i att kommunstyrelsen tog beslut om att genomföra en naturvärdesinventering i syfte att ta fram beslutsunderlag kring om området ska omvandlas till naturreservat.

Säkerhet och beredskap

Under 2022 har arbete lagts på att öka förvaltningarnas krisberedskap. De flesta av kommunens samhällsviktiga verksamheter har risk- och sårbarhetsanalyserats. I samband med riskanalyserna har kontinuitetsplaneringen setts över och styrdokument samt rutiner har vid behov uppdaterats. Därutöver har krisövningar genomförts med Bildnings- och Socialförvaltningen. Även den centrala krisledningen har genomfört flertal övningar av olika omfattning under året. Utöver övningar var en anpassad central krisledning i aktivt arbete under våren för att hantera de befarade konsekvenserna av Ukrainakriget såsom flyktingvåg, bränslebrist och påverkanskampanjer. Arbetet med dessa frågor har därefter fortsatt i den ordinarie kommunala verksamheten. Under hösten har det i samarbete med säkerhetsansvariga i Sjuhärads övriga kommuner tagits fram ett planeringsunderlag för den civila beredskapen. Vecka 39 är nationell krisberedskapsvecka och för att uppmärksamma detta servererades bland annat krismenyer inom Bildningsförvaltningen.

En viktig del i kommunens kontinuitetsarbete är att säkerställa reservkraft om elförsörjningen upphör. Därför har ett gediget arbete genomförts under året för att kartlägga kommunens nuvarande kapacitet och framtida behov. Utifrån kartläggningen har beslut tagits om åtgärder, vilka kommer genomföras under 2023.

Styrel är en rikstäckande process gällande vilka elledningar som ska prioriteras vid en eventuell effektbrist. Frågan har blivit än mer relevant under hösten/vintern i och med ukrainakrigets påverkan på

elförsörjningen. Under året har kommunen i samarbete med Herrljunga elektriska AB tagit fram och rapporterat in det underlag som åligger kommunen i Styrelsprocessen.

I september genomfördes valet och inför detta genomfördes en verksamhetsanalys tillsammans med valsamordnare samt valnämnd och åtgärder genomfördes för att minska identifierade sårbarheter. Samtliga röstmottagare fick även en säkerhetsutbildning.

Under året blev det ett lagkrav att ha en visselblåsarfunktion och en extern funktion upphandlades tillsammans med Marks, Bollebygds och Svenljungas kommuner.

Eftersom både pandemi och ukrainakriget har inneburit att en del arbete har tiden inte har räckt till för att genomföra alla de aktiviteter som var planerade för året. Dessa har därför flyttas fram till 2023. Förutom kommunövergripande även besöksnäring, överförmynderi, feriearbete. Här inkluderas även folkhälsa, strategisk planering, säkerhet och beredskap

Administration och kommunikation

Enheten har under 2022 behövt hantera en omfattande personalomsättning. Tidigare administrations- och kommunikationschef avslutade sin tjänst i början av året och en ny chef tillträdde först i augusti. Flera föräldraledigheter och uppsägningar sammanföll under hösten vilket har lett till att enheten har fokuserat på att prioritera och skapa hållbara arbetsrutiner. Personalomsättningen har lett till ökande personalkostnader under året vilket gör att enheten redovisar ett underskott.

I september genomfördes allmänna val i Sverige. Enheten har haft huvuduppdraget som valkansli vilket innebär att enheten, tillsammans med valnämnden, säkerställt genomförandet av allmänna val i kommunen och förberett administrativa rutiner inför en ny mandatperiod. Förberedelser inför valet har pågått hela året och resurser har fått avsättas för detta ändamål. Efter valet i september har enheten fokuserat bland annat på uppdatering av styrdokument, utdelning av ny teknisk utrustning till förtroendevalda och övrig eftervalsadministration.

Digitalisering av ärendehantering och arkiv har varit ett utvecklingsområde under året. Ett steg är genomförande och implementering av digital signering av politiska protokoll, samt digital ärendehantering från och med 2023. Inköp av två nya IT-system för administration och arkiv är andra viktiga steg. Tillsammans med Boråsregionen har det startats ett treårigt projekt för gemensam upphandling av ett e-arkivsystem. Tillsammans med Vårgårda kommun har enheten startat ett projekt för upphandling av kommunövergripande ärendehanteringssystem med stöd för komplett nämndadministration och stöd till förtroendevalda.

Inom arkivverksamheten har ett omfattande arbete gjorts med framtagande och antagande av informationshanteringsplaner för samtliga nämnder. Arkivet är för tillfället underbemannat, ingen ny kommunarkivarie har kunnat rekryteras och ett samarbete inletts med Vara kommun för köp av arkivarietjänst. Detta samarbete har pågått hela hösten och även 2023 inleds med detta samarbetsavtal. Inom ramen för detta samarbete har en total översyn gjorts av kommunens arkiv för att skapa en helhetsbild även arkivläget samt en digitalisering påbörjats genom uppdatering av data i arkivets söksystem, Visual Arkiv.

Inom kommunikation har avdelningen arbetat med extern och intern kommunikation såsom nyhetsuppdateringar på kommunens externa webb, intranät och sociala medier. En större kommunikationsinsats gjordes i samband med Herrljunga Festivalen 2022. Kommunikationsenheten arbetar med framtagande av grafiskt material för förvaltningar och enheter. Tillsammans med kommunens

säkerhetschef har kommunikationsenheten arbetat med kriskommunikation vilket är ett arbete som kommer fortsätta under 2023.

Under hösten antogs ny grafisk profil för kommunen efter omfattande arbete med framtagande och förarbete kring hur den nya profilen ska se ut. Den nya grafiska profilen visar Herrljunga kommuns varumärke, utseende och ny logga. Efter antagande av grafiska profilen har arbetet med implementering av den nya profilen i kommunens verksamheter startat. Detta innebär bland annat framtagande av nya mallar och nytt utseende för intranät och extern webb samt framtagande av nytt material och grafisk design tillsammans med förvaltningar.

Servicenämnd IT/Växel/Telefoni

För att klara framtidens välfärdsuppgifter är digitalisering ett verktyg för att ställa om och implementera nya arbetssätt. Kommunen har infrastrukturen på plats för att genomföra och implementera en del digitala lösningar som efterfrågas av såväl verksamheten som medborgare, men även är lagkrav. Digitalisering är ingen enkel och snabb lösning då ekonomiska- eller drifteffekter inte kommer i samma takt som implementering- och utvecklingskostnader. Effektiviseringspotten som är avsatt för 2022 har till viss del överbryggat en del av dessa utmaningar.

Enheten har tillsammans med verksamheterna implementerat digital signering, automatiserat processen för bygglovsansökan samt arbetat med socialförvaltningen för att utveckla och digitalisera processen för ekonomiskt bistånd. Under året har ett flertal av kommunens manuella blanketter har gjorts om till eTjänster. Under hösten 2022 påbörjades arbetet med att implementera en Säkert digital kommunikationsplattform (SDK) som gör det möjligt för kommunen att utbyta känslig och säkerhetsklassad information digitalt på ett tryggt, enkelt och säkert sätt. Samtidigt påbörjades även införandet av Kommun Kim, som är en digital medarbetare (chatbot) som svarar på medborgarnas frågor dygnet runt utan köer eller väntetider. Dessa projekt har samkörts mellan Herrljunga och Vårgårda kommuner.

Under året har IT enheten arbetat med arbetsmarknadsenheten och Viaduct för att bygga kompetens för den enskilde individen samt till viss del skapa intern kompetensförsörjning för enheten. Under året har detta samarbete lett till att en medarbetare från Viaduct efter utbildning nu jobbar med att utveckla statistikverktyg som rapporter gällande personalomsättning.

Detta bygger bort den manuella handläggningen och frigöra tid för kommunens chefer och HR enhet. Enheten arbetar ständigt med kompetensförsörjning genom att ta in praktikanter från YH utbildningar där deras kompetens används i projekt inom våra verksamheter inom kommunen.

Enheten har även under hösten återtagit hanteringen av datorer vid byte av leasingperiod eller utbyte av trasig enhet, vilket har lett till ökad kvalitet och högre effektivitet i verksamheterna.

Verksamheterna har efterfrågat en centraliserad systemförvaltarorganisation och under hösten har det arbetet påbörjats där delar eller hela systemförvaltaruppgifter samlas på IT.

Servicenämnd Ekonomi/Personal

Personalavdelningen arbetar med att serva, stödja och styra verksamhetens chefer i HR-frågor och lönefrågor samt administrerar löner och arvoden till anställda och förtroendevalda samt ansvarar för system- och pensionsförvaltning. I likhet med tidigare år så präglades personalavdelningens arbete under våren av pandemin med förändrat arbetssätt med mer digitala möten och konsultationer. Men succesivt under våren och därefter har möten och utbildningar skett på plats, som exempelvis samverkansutbildning för samtliga chefer och fackliga representanter samt arbetsmiljöutbildning

Systemstödet för rehabilitering och personaldokumentation som lanserades 2021 är nu implementerat och ger en förenklad hantering av och kvalitetssäkrad rehabiliteringsprocess. Under våren 2022 introducerades Novi som är ett dokumenthanteringssystem för personalfrågor som lön, medarbetarsamtal och kompetensregistrering. Detta gör att från och med 2023 kan betydligt mer statistik hämtas ur systemen mot tidigare, vilket kommer ge gott stöd i utvärderingar och uppföljningar.

Det interna Ledarutvecklingsprogrammet startades under våren med 15 deltagare från Herrljunga och Vårgårda kommuner. En ny omgång startades redan i slutet på september och som nu körs parallellt med första omgången.

2022års lönerevision genomfördes som planerat och i Herrljunga gjordes en extra satsning inom Kommunals avtalsområde med syftet att bibehålla effekten av tidigare satsningar samt ytterligare satsningar riktade mot specifika yrkesgrupper. Lönekartläggning har gjorts och öronmärkta medel för lönekartläggningen har fördelats i samband med årets löneöversyn för att utjämna löneskillnader både inom grupper samt mellan grupper så att löner mellan män och kvinnor utjämnas utifrån aktuell arbetsvärdering.

Ekonomiavdelningens uppdrag utgår från antaget dokument ”Gemensam överenskommelse om gemensam servicenämnd för verksamhetsstödjande funktioner inom personal och ekonomi”. Ekonomiavdelningens uppdrag är att till politik, förvaltningsledning och verksamheter ges stöd och service i ekonomi- och upphandlingsfrågor samt upprätthålla en tydlig styrning utifrån gällande lagstiftning och rekommendationer.

Ekonomiavdelningen har, i linje med det långsiktiga målet om att digitalisera ekonomiprocesserna, påbörjat detta arbete och vilket kommer att fortsätta under de kommande åren. Bland annat har det genomfört ett antal förbättringar i systemstöd för verksamheterna genom integrationer till ekonomisystemet. En uppgradering av ekonomisystemet gjordes under maj månad.

Framtid

Kommunstyrelse / Kommunledning

Den offentliga sektorn står inför stora utmaningar, ett faktum som har varit känt under många år. Ökad efterfrågan och krav på välfärdstjänster som en naturlig konsekvens av demografiförändringar i kombination med en ökad försörjningskvot, och nu de senaste årets ökade räntor, inflation och generell kostnadsutveckling. Även om utmaningarna påverkar hela kommunsverige så måste arbetet utgå från Herrljungas specifika förutsättningar och möjligheter. För Herrljungas del innebär detta att fortsätta prioritera, effektivisera och utveckla med hjälp av digitalisering samt kompetensförsörjning. Kommunens strategiska läge inom regionen vad det gäller väg och spårbunden trafik gör Herrljunga till en del av den regionförstoring som pågår och tillsammans med möjligheter till ökat bostadsbyggande bör kommunen gynnas och skapa möjligheter till både tillväxt och arbetskraft. Vikten av kommunens centrala placering blev än mer tydlig i den medborgarundersökning som genomfördes av SCB under 2022, som visar att de flesta är nöjda med att bo och verka i kommunen. För att fortsätta utveckla kommunen som en attraktiv plats att bo och verka på så skapas 2023 en gemensam kultur och fritidsorganisation med uppdrag att samordna och utveckla de aktiviteter som sker i Herrljunga kommun tillsammans med föreningslivet. Infrastrukturen till och från, men också inom kommunen är en prioriterad fråga, även får kommunens näringsliv. Våra huvudtrafikleder är fortsatt prioriterade områden och utvecklingen av Västra Stambanan och Älvsborgsbanan är av nationellt intresse, vilket kräver resurser och engagemang. Arbetet med att identifiera behov av elnätskapacitet inom kommun för att förbereda inför framtida näringslivsetableringar och kunna hantera detta behov preventivt är ett än mer prioriterat område.

Det säkerhetspolitiska läget i vår omvärld har fortsatt försämrats och totalförsvarsplaneringen har återupptagits som ett uppdrag till kommunerna. Det innebär ett omfattande arbete att återuppbygga förmågan till civilt försvar och att säkra samhällets funktionalitet och värna civilbefolkningen vid såväl fredstida kriser, antagonistiska hot som under krigsfara och krig. Utbildningsplanering avseende kris och beredskap samt säkerhet med syfte att förbättra den totala säkerheten och tryggheten för medborgare, företagare, förtroendevalda och medarbetare är pågående. Samtliga verksamheter i kommunen berörs. För att klara det kommunala uppdraget gällande räddningstjänst undersöker kommunen möjlighet till samverkan eller förbundsmedlemskap med lämplig organisation.

Förvaltningen fortsätter leda arbetet med klimatmålen för 2023 som en del av länets arbete med Klimat 2030.

Folkhälsa

Folkhälsans arbete grundar sig på ett årligt hälsoläge över folkhälsan i Herrljunga. Där syns fysisk aktivitet som ett område som behöver främjas kommande år. Även ofrivillig ensamhet är en typ av ohälsa som fortsätter växa, i alla åldersgrupper. Att skapa sociala mötesplatser och att främja social integration är därför en viktig del i folkhälsoarbetet framåt, samt att utföra aktiviteter från lokal handlingsplan för det förebyggande arbetet mot suicid. Fortsatt arbete för lovaktiviteter för barn och unga för att fler unga ska få möjlighet till en meningsfull fritid samt ingång till fortsatta fritidsaktiviteter och föreningsliv. Musik- och kulturinsats för äldre på särskilt boende fortsätter under året. Insatsen görs i samverkan med ABF.

Fokus kommande år är att fortsätta flera av de processer och utvecklingsarbeten som påbörjats, för att skapa en systematik och effektiv, långsiktig hållbarhet. Det gäller både arbetet för fullföljda studier (skola, fritid, psykisk hälsa, fysisk hälsa, trygga relationer m.m.), samt kommunens våldspreventiva arbete och det rättighetsbaserade arbetssätt som syns i flera av kommunens processer. En Checklista för mänskliga rättigheter har tagits fram och ska spridas för att stötta verksamheter samt säkerställa att mänskliga rättigheter tillgodoses och inkorporeras i kommunens arbete. Checklistan kan användas för att testa insatser/aktiviteter/arbete utifrån de fyra rättighetsprinciperna.

Samverkan för trygghet fortsätter genom EST och SSPF, två forum där representanter från flera förvaltningar samverkar med polis och räddningstjänst för ökad trygghet.

Föräldraskapsstöd är en stor del av det förebyggande och främjande arbetet. Ju mer och bättre stöd och kunskap som föräldrar kan få för att i sin tur stötta sina barn och tonåringar, desto bättre utfall ger det på flera områden, som vålds- och brottförebyggande, ANDTS (alkohol, narkotika, doping, tobak, spel), fysisk och psykisk hälsa, utanförskap, trygga relationer, god skolgång. Den evidensbaserade, våldspreventiva föräldraskapsstödmetoden ABC (alla barn i centrum) kommer starta upp under 2023 och erbjudas i flera omgångar till föräldrar med barn 3–12 år. Utöver detta kommer systematiskt informationsutskick göras, samt årlig föreläsning erbjudas till föräldrar/vårdnadshavare i kommunen, med våldspreventivt fokus.

En kommun fri från våld kommer fortsätta bygga ett systematiskt arbete för våldsprevention. De redan påbörjade processerna, som Utmärkt förening, utbildningsinsatser och implementering av metoder, fortsätter. Projektet kommer samtidigt ha ett större fokus på näringsliv och allmänheten för att sprida informationen om det våldspreventiva budskapet *Trygga Herrljunga*. I februari-mars kommer kampanjen *Svartsjuka är inte romantiskt* genomföras och i november *En vecka fri från våld*. Internt kommer fokus vara på medarbetargrupper, samt fortsatt fokus på utbildningsinsatser. Ombudsgruppens arbete ska synas i de två operativa verksamheterna Sportcenter och Freetime.

Strategisk planering

Under våren 2023 planeras riktlinjer för bostadsförsörjning att färdigställas så att dessa kan antas innan sommaren 2023. När dessa är antagna kommer de arbetas in i den Planeringsstrategi ska kunna antas under våren 2024. Den strategiska planeringen ska sedan bedrivas med tydligare fokus på vad som behövs för att hålla Översiktsplanen levande och relevant i förhållande till kommunens mål och visioner samt gällande lagstiftning. Utredningsbehoven är dock omfattande, medan resurserna för arbetet är begränsade. Det är därför viktigt att politiken tar möjlighet att välja vilka frågor som är allra viktigast att prioritera och vilka frågor som är mindre avgörande för att kommunen ska uppnå sina mål.

Under 2024 kommer enheten lägga fokus på att, i samverkan med samhällsbyggnadsförvaltningen och Herrljunga Vatten AB, uppdatera kommunens VA-plan, och ta fram relaterade dokument för att följa förändringar i relevant lagstiftning och nyligen antagna planer på nationell och regional nivå och för säkra en långsiktigt hållbar hantering av VA-infrastruktur och dricksvattenförsörjning.

Våren 2023 anordnar Naturskyddsföreningen en Energimässa där enhet strategisk planering, deltar för ett förmedla kommunens syn på energiförsörjningsfrågan. Frågan är viktig för kommunens utveckling, och samhällsutvecklaren samverkar med andra funktioner utanför och inom kommunen för att identifiera vad kommunen bör göra för att utvecklingen ska bli gynnsam. Kommunen fortsätter att bevaka den utredning om eventuell vindkraftsutbyggnad som pågår för området Kesemossen, mellan Grude och Vesene.

Säkerhet och beredskap

Arbetet med att stärka Sveriges civila försvar fortsätter både nationellt och lokalt. För Herrljunga innebär det att arbetet med att ta fram relevanta styrdokument och rutiner samt planera för en krigsorganisation kommer att prioriteras.

Utifrån den överenskommelse som gjorts mellan SKR och MSB ska kommunen under det första året på en ny mandatperiod göra en kommunövergripande risk- och sårbarhetsanalys samt ta fram styrdokument som bland annat beskriver de aktiviteter som ska prioriteras under mandatperioden.

Det civila försvaret bygger vidare på det arbete som genomförs inom krisberedskapen och framöver särskiljs inte dessa två områdena utan använder det gemensamma begreppet civil beredskap. Samarbetet i nätverket med säkerhetsansvariga i Sjuhärads kommuner har stärkts och framöver planeras flera gemensamma arbeten där vi utnyttjar vår gemensamma kapacitet och kompetens för att säkerställa att kommunens civila beredskap blir så bra och kostnadseffektiv som möjligt. Det rör till exempel områden som planering för evakuering, gemensam krismeny och framtagning av planeringsunderlag. Ett flertal aktiviteter för att stärka kommunens civila beredskap är planerade under de närmsta åren. Bland annat genomfördes under 2022 ett stort antal risk- och sårbarhetsanalyser som resulterade i ett antal åtgärdsplaner för förvaltningarna. Dessa åtgärdsplaner ska nu följas upp.

För att stärka kommunens reservkraft har det tagits beslut om att ett antal åtgärder ska genomföras, däribland upphandling av reservkraftaggregat och uppdaterat avtal med Herrljunga elektriska AB.

Kommunens informationspunkter behöver uppdateras och därefter marknadsföras så att allmänheten vet var de ska bege sig för att få information om de normala kommunikationsvägarna inte fungerar. En del av dessa informationspunkter behöver förberedas för att kunna vara trygghetspunkter där allmänheten även kan få värme och mat m.m.

Miljöstrategiskt arbete

Arbetet med kommunens klimatlöften har varit positivt för att föra kommunens klimatarbete framåt. Kommunstyrelsen har därför beslutat att fortsätta med satsning under 2023. Formatet för klimatlöftena befinner sig under omarbetning där det kommer bli fleråriga löften som ska pågå mellan 2024-2026.

Inväntandes detta så fortsätter arbetet med 2022 års löften även under 2023, då fortsatt stöttning kommer att erbjudas.

Våren 2023 förväntas kommunens koldioxidbudget lyftas till politiken för att Kommunstyrelse och Kommunfullmäktige ska kunna anta den som ett viktigt dokument för kommunen. Arbetet med implementering av koldioxidbudgeten inleds direkt i samband med ett antagande.

Arbetet med frågan om bildande av Naturreservat vid Orraholmens friluftsområde förväntas fortgå. Anbudstiden för upphandling av naturvärdesinventering löper ut i början av 2023 och genomfört uppdrag (med genomförandetid vår och försommar 2023) förväntas presenteras med rapport i slutet av sommaren och tas till politiken för beslut under hösten 2023.

Samarbetet inom Boråsregionen fortsätter där ett utökat fokus kommer att var vätgas och biogas som energibärare inom delregionen. Den nuvarande *energi- och klimatplanen*, antagen 2013, behöver uppdateras på sikt. Ett samarbete angående kommunala energiplaner förväntas upprättas inom Boråsregionen. Detta vore fördelaktigt för Herrljunga kommun som kan ha möjlighet att i samband med detta inleda framtagandet av en *framtida plan för förnybara energikällor*. Utan utökade resurser från kommunalförbundet är det inte troligt att denna hinns med under året. Troligt är att dessa, oavsett, inte kommer att färdigställas förrän tidigast 2024 på grund av resursbrist.

En sammanställning för vilka åtaganden kommunen bör anta för *Utmaningar för ett hållbart Västra Götaland - Åtgärdsprogrammet för Miljömålen* bör göras omgående under 2023. Programmet har tagits fram av Länsstyrelsen och Skogsstyrelsen, är gemensamt för hela region och pågår 2021–2025. Länsstyrelsen säger att: ”Syftet med åtgärdsprogrammet är att vägleda och stödja prioriteringar samt stimulera till en ökad samverkan i det lokala och regionala miljöarbetet”.

Minimeringsmästarna förväntas inte förlängas för 2023 trots positiva erfarenheter. En delregional arbetsgrupp kommer att starta upp under 2023 för att identifiera tillvägagångssätt att sprida och jobba med avfallsplanen, både inom verksamheten samt till kommunens invånare. Viktiga budskap är: cirkularitet, avfallsminimering, återvinning och en minskad konsumtion. Då nuvarande avfallssamordnare avslutar sin tjänst får miljöstrategen tillfälligt anta en mindre roll som en brygga mellan avfallsgruppen och kommunikationsenheten så att det kommande informationsmaterialet kan spridas internt och externt.

En upphandlingspolicy där specificeringen av miljö-, klimat- och hållbarhetskrav ingår behöver tas fram. En utredning angående ansvarsfördelning i fordonsfrågor bör startas upp. Enhet strategisk planering förväntar sig att delta i detta arbete.

Administration och kommunikation

Under våren genomförs omfattande utbildning i kommunalrätt för förtroendevalda i kommunen. Målsättningen är att utbildningarna ska färdigställas under Q1 men återkommande utbildningsinsatser planeras årsvis under hela mandatperioden.

Upphandling och implementering av ett nytt dokument- och ärendehanteringssystem är ett fokusområde under 2023–2024. Resurser behöver avsättas för detta arbete då det kommer kräva översyn av nuvarande arbetsrutiner, implementering av system (tillsammans med leverantör och IT) samt utbildning av personal både på enheten och i förvaltningar. Parallellt fortsätter enheten implementera digital ärendehantering i verksamheten.

Samarbetet med Boråsregionen och Sjuhäradskommunerna fortsätter med målet ett upphandla och implementera ett e-arkivsystem. Detta tillsammans med det nya ärendehanteringssystemet blir viktig del av en rättssäker digital ärendehantering då det säkrar slutarkivering av digitala handlingar.

Informationssäkerhet är ett ansvarsområde som kommer att prioriteras framöver och resurser har avsatts för detta arbete. Arbetet innefattar bl.a. införande av säker e-post och skanning, utbildning av personal, klassning av system. Även samordning av kommunens arbete med GDPR kommer prioriteras samt kompetensutveckling inom dessa områden både på enheten men även i förvaltningar.

Inom arkivverksamheten fortsätter kommunen köpa arkivarietjänst från Vara kommun. Fortsatt uppdatering av arkivsystemet Visual Arkiv måste prioriteras. Föreningsarkivet, som kommunen handhar utifrån ett samarbete med styrelsen för Föreningsarkivet, är just nu placerat i en icke-ändamålsenlig arkivlokal och avtal/regler för föreningsarkivet saknas. Detta kommer behöva ses över under året för att landa i en mer hållbar arbetsrutin. Utöver detta kommer fokus inom kommunens arkivarbete framöver vara att hitta hållbar bemanningssituation i arkivet då arkivet för tillfället är starkt underbemannat.

Implementering av varumärkesplattform och ny grafisk profil fortsätter, där en ny hemsida kommer att lanseras samt nya mallar med den nya profilen, Enheten behöver avsätta resurser för fortsatt framtagande av grafiskt material utifrån den nya grafiska profilen och driva arbetet med implementeringen av denna i kommunens verksamheter.

En utveckling av det interna webb/intranätet behöver prioriteras. Med utveckling menas en helhetslösning i form av ett projekt där man tar fram ett helt nytt intranät. Intranätet är inte anpassad till mobila enheter, har ett föråldrat utseende och har stora brister i navigeringsfunktionen vilket gör det svårt att hitta relevanta dokument. Intranätet har i dagsläget inget klart syfte och upplevs som ostrukturerat. Ett intranät ska ses som hjälp och verktyg och inte som idag - en föråldrad och ostrukturerad sida som skapar frustration. Projektet kommer inledas med en förstudie.

Servicenämnd IT/Växel/Telefoni

IT enheten genomgår just nu en förändring där enheten delas upp i fem arbetsområden under samma ledning. Dessa kommer att bestå av:

- Digitaliseringsgruppering med uppdrag om att vara verksamhetens självklara partner i verksamhetsutveckling, tillika rådgivande funktion. I arbetet ingår att vara meddrivande i digitalisering och tillgodose att upphandla rätt verktyg för att hålla verksamheten och uppdatera denna.
- Livscykelhanterad drift och support med ansvar för kommunens kärnsystem, upphandla och ansvara för support, avtal och säkerhet för våra gemensamma system och verktyg.
- Arkitektur som ansvarar för att ta fram och upprätthålla en målarkitektur samt verka rådgivande för verksamheten.
- Arbetsplats som tjänst som ansvarar för att livscykelhantera inköp/support/och återtag av enheter
- Systemförvaltarorganisation som ska utveckla verktyg och system samt ansvara livscykelhantera dessa.

Kompetensförsörjning är återkommande inom alla verksamheter och därför kommer stort fokus under kommande år vara på att fortsätta stärka våra verksamheter och deras behov av utveckling genom att arbeta smartare med exempelvis RPA (Robotic process Automation dvs digitala assistenter)

En väg in, alla ärenden som kommer till IT enheten ska komma in via ärendehanteringssystemet Nilex. Det kommer bli möjligt när det finns en fungerande portföljstyrning och instyrningsprocesser ett arbete som påbörjats under januari.

Under året kommer enheten göra stora förändring på den servermiljö som är uppsatt och framtidssäkra den. Även ett större arbete med kommunens nätverk kommer göras för att möta morgondagens krav på hastighet i dessa.

Servicenämnd Ekonomi/Personal

Rekrytering och kompetensförsörjningsarbetet är en viktig utmaning då Herrljunga kommun i likhet med övriga offentliga sektorn har stora pensionsavgångar inom de närmaste åren samtidigt som demografibehovet öka, och där existerande arbetskraft svårigen kan täcka behoven.

Fokus för 2023-24 är den fortsatta digitala omställningen med bl.a. digitala underskrifter i WinLas samt lönebesked i Kivra. På sikt kommer denna digitalisering av bl.a. anställningsavtal och lönebesked leda till helt digitala personakter. Arbete pågår mellan HR, ekonomi och IT att utveckla on-offboardingprocesser för att skapa en effektiv och säker introduktionsprocess med hjälp av digitala hjälpmedel. Ett ytterligare fokusområde är att ta fram en snabb och effektiv rapportgenerator, så att förvaltningarna snabbt kan få tillgång till relevant personalstatistik för att kunna agera på tidiga indikationer kring personalstatus. Herrljungas varumärkesarbete är en viktig del i detta när kommunen ska attrahera och bibehålla medarbetare i konkurrens med omkringliggande kommuner och organisationer.

För ekonomiavdelningen så innebär arbetet med digitalisering fortsatt arbete med systemstöd genom integrationer som tex sända e-fakturor till företag från kommunen samt automatiseringar av fakturahantering av sk abonnemang.

Reception

Enheten arbetar för en mer digital lösning för växel och telefoni, och är mitt i processen för kravställan inför kommande upphandling. Detta placerar Herrljunga/Vårgårda kommuner i framkant gällande digitala växellösningar.

Mål

En hållbar och inkluderande kommun

Vi tar ansvar för vår gemensamma framtid. Hållbarhetsbegreppet genomsyrar alla beslut och aktiviteter

1. Vi ska ta miljöansvar och effektivt hushålla med naturens resurser, nu och i framtiden.

Nämndmål: Upprätta ett kommunövergripande klimat och miljöprogram

Herrljunga ska arbeta för en hållbar framtid genom ett samordnat miljöarbete. Ett kommunövergripande klimat och miljöprogram hjälper Herrljunga kommun i arbetet att utvecklas till en hållbar kommun. Herrljunga får genom detta gemensamma mål, arbetssätt och strategier för att planera, genomföra, följa upp och förbättra miljöarbetet och dessutom prioritera de aktiviteter som ger störst effekt. Miljö- och klimatprogrammet ska innehålla strategier som ska koordinera arbetet med miljömål och driva på omställningen samt underlätta samverkan med andra aktörer på olika nivåer.

Titel	Nivå 2020	Nivå 2021	Mål 2022	Prognos 2022	Utfall 2022-12
Handlingsplan för 2023–2025 för kommunens miljöstrategiska arbete, inkl. förnybara energikällor		Ej genomfört	Klar	Kommer ej bli klar 2022, beräknas antas 2023 eller 2024	Ej genomfört, beräknas antas 2023
Införande av koldioxidbudget		Arbetas med	Antagen	God	Ej genomfört. Beräknas antas våren 2023
Genomförande av 2022 års klimatlöften inför Klimat 2030		Beslutade	Genomförda	God	Genomförda. Arbete genomfört inom samtliga, hälften av löfterna färdigställda.

Inför 2022 gjordes en långsiktig satsning på de miljöstrategiska frågorna då en ny tjänst som miljöstrateg om 50% inrättades som arbetar övergripande och strategiskt tillsammans med kommunens samhällsutvecklare. Detta bidrar till kommunens arbete med de övergripande målen, inte minst genom fokus på social hållbarhet i arbetet med riktlinjer för bostadsförsörjning och framtagandet av en boendeselegationsanalys där social hållbarhet är en förutsättning för ekologisk hållbarhet. I Aktuell Hållbarhets enkät ”Kommunranking Miljöbästa kommun” förbättrade sig Herrljunga 15 placeringar sedan föregående år och är 2022 på plats 115 av landets 290 kommuner. Satsningen Kommunernas klimatlöften inom ramen för Klimat 2030 har i sin utformning på flera sätt varit pådrivande i klimat- och miljöarbetet. 5 av de 10 antagna löfterna uppfylls vid årsslutet 2022 men arbete pågår med stora framsteg inom samtliga antaga löften. Arbetet fortsätter under 2023 med att uppfylla resterande löften, samt upprätthålla och jobba vidare med de löften kommunen redan uppfyller.

Att tillsäkra en effektiv energiförsörjning i framtiden är en förutsättning för en hållbar utveckling av civilsamhälle och näringsliv. Enheten har under 2023 arbetat med att inhämta kunskap i energiförsörjningsfrågan från Boråsregionen, Vårgårda kommun och Herrljunga elektriska för att skaffa sig en bild av hur Herrljunga kommun bör arbeta med frågan framöver, och ta in frågan i översiktsplanarbetet. Proaktivt arbete med klimatanpassning är en följd av de klimatförändringar som sker och en förutsättning för att kommunens invånare ska kunna leva ett gott liv även i framtiden med de resurser vi har att tillgå. Införandet av ett nytt verksamhetsområde för allmänt vatten och avlopp vid Sämsjöns norra strand för att förbättra förutsättningarna att följa miljö kvalitetsnormer för vatten är att långsiktigt ta vara på naturens resurser. Detta är ett arbete som pågått under flera år och under 2022 främst handlat om att informera berörda samt medverka i den överklagansprocess som pågår kring ärendet. December 2021 antogs Boråsregionen ”Vägledning för laddinfrastruktur” och Sjuhärads kommuner arbetar tillsammans för att utreda juridik och avtalsformuleringar. Herrljunga kommun ingår i det här arbetet genom enheten för strategisk planering samt Gata- Parkchefen.

Arbetet med att anta koldioxidbudgeten har försenats men en uppdaterad koldioxidrapport kommer levereras i inledningen av 2023. Planen är att lyfta koldioxidbudgeten till politiken i samband med detta så att kommunens koldioxidbudget ska antas under 2023. Arbetet med implementeringen kommer starta per omgående efter antagande. Projektet Minimeringsmästarna drivs av Göteborgsregionen och Avfall Sverige för att inspirera hushåll att minska sitt avfall och leva mer hållbart. Enhet strategisk planering har varit en del av den lokala projektgruppen under 2022. Den beslutade naturvärdesinventeringen av Orraholmens friluftsområde är omplanerad till våren 2023 då detta är starkt säsongsberoende.

”Utmaningar för ett hållbart Västra Götaland - Åtgärdsprogrammet för Miljömålen” eller ”Handlingsplan för 2023–2025 för kommunens miljöstrategiska arbete” har inte kunnat prioriterats under 2022 på grund av resurs- och tidsbrist. Arbetet med Handlingsplan ligger i en uppstartsprocess och det gemensamma arbetet inom Boråsregionens angående laddinfrastruktur och energiförsörjning kommer vara till nytta i detta.

2. Herrljunga kommun ska ha en god ekonomisk hushållning.

Nämndmål: God ekonomisk hushållning

God ekonomisk hushållning är grunden för den kommunala verksamheten. Att hushålla med våra resurser på ett klokt sätt är grunden för att skapa hållbar och långsiktig välfärd, och skapa utrymme för investeringar i våra verksamheter.

Ekonomiavdelningen arbetar strategiskt med att utveckla den ekonomiska kompetensen och analytiska förmågan hos kommunens chefer, samt genom stöd och stöttning i uppföljning och analys. Under året kommer fortsatt översyn och utvärdering av budgetprocessen ske.

Titel	Utfall 2019	Utfall 2020	Utfall 2021	Mål 2022	Prognos 082022	Utfall 202212 prel
Soliditetskrav Herrljunga kommun	41,1%	40,3%	41,4%	Min 35%	God prognos	45,4%
Resultatöverskott som motsvarar två procent av skatteintäkter och kommunalekonomisk utjämning över tid	2%	4,3%	4,7%	2%	God prognos	7,4%
Kommunfullmäktiges fastställda mål om självfinansiering, kommun	72,2%	61,8%	101%	70%	God prognos	61,8%

3. Herrljunga kommun ska ha socialt hållbara verksamheter som främjar trygghet, inkludering och jämställdhet.

Nämndmål: Stärka kommunens strategiska kompetensförsörjning med fokus på identifierade bristyrken.

Generationsväxling pågår just nu inom den offentliga sektorn samtidigt som rörligheten på arbetsmarknaden ökar. Behovet av utbildade inom skola och hälso- och sjukvård är redan stort inom den offentliga sektorn och förväntas bli större.

Under 2021 påbörjades en kartläggning för att identifiera bristyrken samt analys av rekrytering och personalomsättning av dessa yrkesgrupper. Detta för att kunna utveckla en kompetensförsörjningsstrategi

med fokus på rekrytering, kompetensutveckling och intern karriärsutveckling samt förbättrad introduktionsprocess.

Titel	Utfall 2019	Utfall 2020	Utfall 2021	Mål 2022	Prognos 082022	Utfall 202212
Avgångna tillsvidareanställda 1	13%	13%	12%	<12%	God	Ej publicerat
Sjukfrånvaro	5,9%	7,6%	7,9%	<7%	God	8,3%
Heltidsanställda månads- avlönade/heltidsarbetande månadsavlönade i %	70/55	81/59	84/60	öka	God	Ej publicerat
Arbetad tid utförd av månadanställda/ visstid/timanställda i %	80/12/8	81/12/7	82/11/7	bibehålla	God	Ej publicerat

Nämndmål: Samverka med övriga förvaltningar för att tillsammans upprätthålla en effektiv och rättsäker förvaltningsorganisation

Flera nämndövergripande funktioner och processer leds och organiseras kommunstyrelsens förvaltning. Ett fokusområde är att öka organisationens kunskap om bl.a. GDPR, kommunikation, offentlig förvaltning och informationssäkerhet för att kunna digitalisera och förbättra servicen för de medborgare och näringsidkare som har kontakt med kommunen.

Fokus 2022 är på att vidareutveckla arbetet med informationssäkerhet, vilket är en viktig del av digitaliseringsprocessen, införande av nytt ärendehanteringssystem samt förbereda inför e-arkiv och nytt ärendehanteringssystem.

Det finns en stor och outnyttjad potential gällande effektivisering och möjlighet till självservice till kommunens invånare med hjälp av e-tjänster, automatisering och robotisering där digitala verktyg stödjer inkludering och jämställdhet. Digital signering är en vital del för att detta ska kunna genomföras och arbetet påbörjades hösten 2021.

Titel	Utfall 2019	Utfall 2020	Utfall 2021	Mål 2022	Prognos 082022	Utfall 202212
Vad tycker du om möjligheterna som kommunens invånare har att påverka inom de kommunala verksamheterna? (till exempel genom brukarråd, föräldraråd)			40% (39%)	+ 2021		48% (40,5%)
Vad tycker du om möjligheterna som kommunens invånare har att påverka innehållet i politiska beslut?			36% (26%)	+ 2021		36,9% (27,6%)
Vad tycker du om möjligheterna som kommunens invånare har att delta aktivt i arbetet med utveckling			35% (32%)	+ 2021		41,4% (35,5%)

¹ Alla mätetal hämtas från Kolada; Personal. Utfall 2022-11 hämtas från lönesystemet

Titel	Utfall 2019	Utfall 2020	Utfall 2021	Mål 2022	Prognos 082022	Utfall 202212
av kommunen? (till exempel medborgardialoger, samråd)?						
Hur tycker du att kommunen informerar vid större förändringar i kommunen? (till exempel stadsplanering, byggnationer)			47% (51%)	+ 2021		57,3% (51,5%)

Administrations- och kommunikationsenheten är en liten enhet som stödjer och stöttar kommunens alla förvaltningar och nämnder samt är ansvarig för ett flertal kommunövergripande processer.

Samverkan mellan IT och avdelningen för att omhänderta digitaliseringens fördelar och arbeta för ökad effektivitet. Dock är både avdelningarna underdimensionerade utifrån externa och interna krav och önskemål för att säkerställa en effektiv förvaltning med framdrift i alla organisationer. Enheten har haft en hög personalomsättning under året, både på grund av nyrekryteringar och föräldraledigheter samt det utökade uppdraget som valsamordnare på uppdrag av valnämnden. Enheten har stöttat den kommunala organisationen i arbetet gällande GDPR och informationssäkerhet, däremot har den höga personalomsättningen bidragit till att detta arbete fått stå tillbaka till viss del.

Effektivisering av protokollsjustering har införts genom digital signering, och samarbete med IT-avdelningen har varit väldigt viktigt i genomförandet. Under året har arbetet med upphandling av nytt ärendehanteringssystem tillsammans med Vårgårda kommun samt e-arkiv i samverkan med Sjuhärads kommunalförbund fortsatt. I detta arbete kommer informationssäkerhet och effektivisering via digitalisering bli viktiga fokusområden

Nämndmål: Förstärka näringslivsutvecklingen och arbeta för att fler kommuninvånare ska få möjlighet till egen försörjning.

För att stärka näringslivsutvecklingen samarbetar kommunen med FOKUS Herrljunga, ett bolag som är helägt av Föreningen Företagarna i Herrljunga. Andelen arbetstillfällen kopplade till industri och tillverkning ligger i kommunen på drygt 38% att jämföra med rikssnittet om 14%. Övriga näringsgrenar som är stora i kommunen är transport och spedition, handel samt grön näring. Antalet aktiva företag och organisationer i kommunen 2021 är 1446 där nio av tio är så kallade mikroföretag och har färre än tio anställda, och nästan alla har färre än 50 anställda.

Under planåren 2023–2025 är fokus fortsatt på att utveckla förutsättningar för nyföretagande, bland annat genom det NyföretagarCentrum i samarbete med Stiftelsen Eken. Under året ska en näringslivsstrategi tas fram i samarbete med Företagarna och FOKUS Herrljunga.

Titel	Utfall 2019	Utfall 2020	Utfall 2021	Mål 2022	Prognos 2022	Utfall 202212
Antalet nystartade företag/1 000 invånare ² (riket/VGR)	8,5 (10,5/9,7)	10,0 (11,7/10,8)	13,2 (12,4/11,8)	Minst Medel VGR	God prognos för mål- uppfyllelse	Ej publicerat

² <https://www.ekonomifakta.se/Fakta/Regional-statistik/Din-kommun-i-siffror/Herrljunga?compare=1>

Titel	Utfall 2019	Utfall 2020	Utfall 2021	Mål 2022	Prognos 2022	Utfall 2022/21
Antalet nystartade företag ³	47	55	72	>50	God prognos för mål- uppfyllelse	68
Andel företagare Herrljunga. Hur stor del av befolkningen i åldern 20–64 driver eget företag ⁴ . (riket)	7,9% (6,3%)	8,1% (6,2%)	8% (6,1%)	bibehålla	God prognos för mål- uppfyllelse	Ej publicerat
Arbetslöshet i procent ⁵ (riket)	4,6% (7,0%)	5,6% (8,5%)	4,2% (6,7%)	bibehålla	God prognos för mål- uppfyllelse	3,9% (6,7%)
Branschbredd ⁶	25,7	26	ej publicerat	öka		Ej publicerat
Antal företag ⁷	1330	1364	1449	öka	God prognos för mål- uppfyllelse	1456
Ranking näringsliv (Svenskt näringsliv)						
1. Totalranking	27/56/28	10/29/23	11/22/22	+20 plats	God prognos för mål- uppfyllelse	7/21/19
2. Kommunpolitikernas attityder till företagande.						
3. Tjänstemännens syn på och samarbete med näringslivet.						

Andelen arbetstillfällen kopplade till industri och tillverkning ligger i Herrljunga kommun på drygt 30% att jämföra med rikssnittet om knapp 11%. För att säkerställa en robust arbetsmarknad och näringsliv så är det av vikt att kommunen fortsätter verka för ökad branchbredd. I dagsläget ligger Herrljunga på 39 plats i VGR gällande branchbredd vilket indikerar på en viss sårbarhet.

Antalet aktiva företag och organisationer i kommunen hade ökat 90% av kommunens företag är så kallade mikroföretag med färre än tio anställda vilket innebär att endast 146 företag har 10 eller fler anställda. näringslivet i Herrljunga bedöms stå väl rustat inför kommande år vad gäller tekniskt kunnande, ändamålsenliga lokaler samt rätt kompetens. Tecken på annalkande lågkonjunktur finns dock. Det är främst inom segmentet bygg där efterfrågan på både produkter och tjänster minskar. Det kan inte uteslutas att påverkan blir stor under senare delen av 2023.

Näringslivsutvecklaren som är anställd av Företagarna Herrljunga har inte inför helår heller särskilda åtgärder eller aktiviteter som har skett under året eller strategiska rekommendationer eller åtgärder som kommunen behöver arbeta vidare med utifrån mål och nuläge. Dock har enheten genomfört

³ antal nystartade företag i siffror, 2018 47, 2019 47. Kolada

⁴ <https://www.ekonomifakta.se/Fakta/Regional-statistik/Din-kommun-i-siffror/Herrljunga?compare=1>

⁵ <https://www.ekonomifakta.se/Fakta/Regional-statistik/Din-kommun-i-siffror/Herrljunga?compare=1>

⁶ Kolada

⁷ Källa Fokus Herrljunga

näringslivsluncher, Nyföretagarmöten, en företagarmässa hösten 2022 samt en kompetenskartläggning bland 100 företag i kommunen.

Nämndmål: Utveckla kommunkoncernens förmåga att ställa sociala och miljömässiga krav vid upphandling.

Upphandling är ett viktigt styrmedel för att nå samhällspolitiska mål. Att ta miljöhänsyn och sociala hänsyn i upphandlingen bidrar till en hållbar utveckling och till att nå de nationella miljö kvalitetsmålen. Rätt utfört kan detta vara ett styrmedel för att uppnå en balans mellan de tre dimensionerna för hållbar utveckling, social, miljömässig och ekonomisk, vid upphandling av varor, tjänster eller byggtreprenader.

Arbete sker i samverkan med kommunens upphandlingsfunktion gällande sociala och miljömässiga krav vid upphandling, samt utbildning och uppföljning.

Titel	Nivå 2020	Utfall 2021	Mål 2022	Prognos 2022	Utfall 2022/23
Framtagande av upphandlingspolicy gällande sociala och miljömässiga krav.		Klar	Klart	Klart	Upphandlingspolicy behöver uppdateras mandatperiod 2023-2027
Andelen egna upphandlingar där ovannämnda krav ställs ⁸		Ingen info.	Första mätningen	Ej aktuell	Ej aktuell

Herrljunga och Vårgårda kommun har inlett ett utökat samarbete med den gemensamma upphandlingsenheten för att utreda frågan om klimat-, hållbarhets- och miljökrav i upphandlingar inom ramen för Klimat 2030. med förbättrad relation enheter emellan och med en ökad andel miljökrav i upphandlingar som resultat. Ett dokument där detta specificeras behöver tas fram och efterfrågas från upphandlings sida. För att nämna en sådan upphandling så har utökade miljökrav ställt för transportdelar i avtal, som har stärkts i ny upphandling. Under året har byggnation av Hagens Demenscentrum startat, en byggnad som till stor del är byggd i trä med höga miljökrav

Andelen egna upphandlingar där ovannämnda krav ställs är ett arbete som bör fortsätta. kommunen gör inte så många egna upphandlingar/år, och/eller att de genomförda upphandlingarna inte lämpar sig för mätning av dessa parametrar så det kan vara svårt att mäta statistiskt på grund av för lite data. Miljöstrateg har tillsammans med upphandlingsenheten försökt identifiera vilka framtida upphandlingar som kan bli aktuella att utöka miljökraven på.

Rekommendation är att detta mål och mätetal arbetas om inför planåren 2024-2027

En välkomnande och attraktiv kommun

Vi arbetar för en trygg och stimulerande miljö med medborgare, företagande och besökare i fokus. En småstadsideal nära storstad och fritid, du är i centrum!

⁸ Information från upphandlingsenhet/gemensam ekonominämnd

4. Att aktivt marknadsföra och lyfta fram Herrljunga kommuns goda egenskaper och företagande.

Nämndmål: Utveckla och implementera ett koncernövergripande varumärkesarbete utifrån kommunens vision.

Ett starkt varumärke är inte en slump. Det är ett resultat av ett målinriktat, metodiskt och långsiktigt arbete som behöver stödjas av politiker och tjänstemän. För att förstärka kommunens varumärke pågår arbetet med att skapa en varumärkesplattform. En varumärkesplattform är ett strategiskt styrmedel och innehåller bland annat organisationens kärnvärden, varumärkesstrategi och grafiska identitet. Syfte med varumärkesplattformen är att definiera kommunens identitet, utveckla kommunen på ett planerat och strategiskt sätt samt stärka vår attraktionskraft som en plats att bo, arbeta och verka på.

2021 slutförs förstudien av varumärkesplattformen och förutsatt att finansiering beviljas så kommer arbetet med varumärkesplattform att fortsätta under 2022. Under 2021 deltar Herrljunga kommun i SCB:s medborgarundersökning ger underlag för det fortsatta varumärkesarbetet. Resultat av undersökningen publiceras i december 2021.

Titel	Nivå 2020	Nivå 2021	Mål 2022	Prognos 082022	Utfall 202212
Kan du rekommendera andra som inte bor här i kommunen att flytta hit? (riket)		59% (62%)	+ 2021		58,2% (62,6%)
Vad tycker du om din kommun som en plats att bo och leva på? (riket)		93% (92%)	+ 2021		92,2% (92,4%)

Kommunens nya kommunens grafiska profil som är en vidareutveckling av den antagna varumärkesplattformen antogs under hösten 2022. Under 2023 kommer arbetet med att fortsätta fasa ut den gamla logotypen och uppdatera mallar, dokument och hemsida.

På frågan vad man tycker om kommunen som plats att leva och bo så är majoriteten av respondenter positiva (SBC Medborgarenkät 2022) men andelen som rekommenderar Herrljunga som boendeort är fortsatt något lägre än medel. Som en del i att utveckla Herrljungas platsvarumärke och marknadsföra kommunen som plats att bo och verka i till både medborgare och besökare genomfördes under sommaren en dagsfestival #VälkommenHit med ca 10 500 unika besökare under dagen. Detta har gett mycket positivt gensvar från både näringsliv och medborgare, besökare samt externa intressenter. I medborgarenkäten kan dock ett flertal positiva förflyttningar noteras, som kommunens arbete för att gynna kultur och fritid, samt utbud av lekplatser.

5. Herrljunga kommun är en trygg plats att besöka, och leva och verka i.

6. Herrljunga kommun främjar samarbete i hela kommunen.

Nämndmål: Genom kommunövergripande samverkan och samarbete arbeta med att förebygga och förhindra social oro samt öka trygghet.

2022 startade det treåriga projektet "En kommun fri från våld" som syftar till att verka kommunövergripande för en kedja av insatser med våldspreventivt budskap, samt genom evidensbaserade metoder.

Det trygghetsfrämjande arbetet utgörs också genom samverkan med kommunpolis och andra aktörer genom STK (Säker och trygg kollektivtrafik), EST (effektiv samordning för trygghet), SSPF (skola, socialtjänst, polis, fritid).

Titel	Utfall 2019	Utfall 2020	Utfall 2021	Mål 2022	Prognos 082022	Utfall 202212
Anmällda brott om skadegörelse per 1 000 inv. (riket) ⁹	7,8 (18,7)	9,0 (19,9)	9,3 (20,7)	6,5	6,5	Inte publicerat
Anmällda våldsbrott/100 000 inv. (riket) ¹⁰	993 (1 069)	805 (906)	926 (962)	650	650	Inte publicerat

Under 2021 sågs det en ökning på riksnivå men också på kommunnivå gällande skadegörelse och våldsbrott. 2022–2025 pågår ett kommunövergripande projekt ”En kommun fri från våld” med olika insatser till hela kommunen, med våldspreventivt budskap samt evidensbaserade metoder som utbildningsinsatser i skola och bland kommunens föreningar. Det våldspreventiva arbetet har bedrivits genom att sprida kunskap om vad våld är samt metoder för att stoppa våld. Genom att fler förstår bredden av våld förväntas statistiken över våldsbrott öka till en början, inte för att mer våld begås men för att mer våld synliggörs. Samtidigt så genomförs det utbildningsinsatser bland kommunens alla chefer kring våld i nära relationer för att kunna hjälpa och stödja våra medarbetare som på olika sätt utsätts för våld, då det inte bara är ett problem för den enskilde men också ett övergripande samhällsproblem.

Under 2022 har kommunen fått en ny kommunpolis som deltar i flera kommunövergripande åtgärder. Kommunen arbetar trygghetsfrämjande arbete genom SSPF, EST, STK samt medborgalöftet mellan kommun, polis, Västtrafik, Trafikverket och grannkommuner. Trygghetsvandring har genomförts för att kartlägga otrygga platser och lämpliga åtgärder tillsammans med intressenter.

Nämndmål: Fortsätta utvecklingen av främjande och förbyggande folkhälsoarbete.

Det lokala folkhälsoarbetet utgår från samverkansavtal med södra hälso- och sjukvårdsnämnden och grundas bl.a. på en årlig kartläggning av hälsoläget i Herrljunga kommun. Hälsoläget visar på hög andel rökande gravida, jämfört med både region och riket. Det finns ett rikt och brett föreningsliv i Herrljunga, men under pandemin går det att tro att föreningslivet tappat kraft. Att stötta föreningar och jobba för fler unga i fysisk aktivitet och idrottsföreningar kan ge meningsfull fritid och goda förutsättningar till så kallade friskfaktorer som ger utfall på skolgång, psykisk hälsa, trygghet m.m. Kartläggning av hälsoläget visar att hög andel anser sig vara besvärade av ensamhet, något kommunens Rättighetsnätverk jobbat aktivt med under 2022 med insatsen ”föreläsningsfika”.

Titel	Utfall 2019	Utfall 2020	Utfall 2021	Mål 2022	Prognos 082022	Utfall 202212
Antal Kvinnor som röker eller snusar vid graviditetsvecka 8–12 ¹¹	10,8% (5,1%)	8,3% (4,8%)	13,9 %	Max 8%	Ej god	Inte publicerat
Deltagartillfällen i idrottsförening 13–16 år ¹²	25 (40)	21 (36)	14 (27)	Min 27	Ej god	Inte publicerat
Boende med hemtjänst – besvärar ofta av ensamhet ¹³	10% (13%)	7% (13%)	Ingen mätning	Max 15%	Målet uppfyllt	14% (14%)

⁹ Kolada Anmällda brott om skadegörelse per 1000 inv.

¹⁰ Kolada Anmällda våldsbrott, antal/100 000 inv.

¹¹ Kolada Kvinnor som röker eller snusar vid graviditetsvecka 8-12, andel (%)

¹² Kolada Deltagartillfällen i idrottsföreningar, antal/inv. 13-16 år

¹³ Kolada Brukarbedömning hemtjänst äldreomsorg - besvärar av ensamhet kommun, andel (%)

I Herrljunga så röker/snuser mer än dubbelt så många gravida kvinnor än i riket eller regionen. För att minska detta och sprida information om rökningens skadliga påverkan så har ett så kallat ”rök-kitt” tagits fram och kommer att användas av Närhälsans i möten med blivande/nyblivna föräldrar. Prognos att klara aktiviteten mot det uppsatta målet ser dåligt ut för 2022, pga. försening i leverans av kittet samt oklarheter inom regionen kring vilka aktörer som ska tillhandahålla kittet.

Deltagartillfällen i idrottsförening för kommunens 13–16 åringar har stadigt minskat sedan 2016. 2021 var detta 14 tillfällen att jämföra med 27 i riket. För att underlätta för deltagande så planerades det att under 2022 starta ett idrottsbibliotek där kommunens invånare gratis kan låna utrustning, vilket har blivit försenat pga. lokalombyggnation som drog ut på tiden. Andra aktiviteter som genomförs för att öka intresset av deltagande i olika aktiviteter är lovaktiviteter tillsammans med kommunens föreningsliv för att visa upp tillgänglighet och bredd. Kommunen erbjuder, i samarbete med SISU, föreningar att utbilda sig som ”Utmärkt förening” för att vara trygga och inkluderande. Föreningar som väljer att genomgå denna utbildning får ett bidrag om 5 000 kr från folkhälsomedel. För 2022 ser prognos dålig ut för att klara uppsatta mål, både pga. ”pandemieffekt” där många föreningar tappat både deltagare och ledare har det har visat sig svårt att locka tillbaka dem. Tidsaspekten är en stor utmaning för många föreningar och ledare. Samverkan och samarbete mellan kommun och föreningar behöver stärkas och förbättras, och vilket kommer att bli ett uppdrag för den nya KoF-organisation som sjösätts 2023.

Andel Boende med hemtjänst som ofta besvärar av ensamhet har ökat, och detta kan vara en direkt konsekvens av pandemin och de restriktioner som det har inneburit. För att skapa sociala mötesplatser med låg tröskel genomför folkhälsostrengen föreläsningssifika samt försöker nå grupper och individer som lider av ofrivillig ensamhet genom samarbete med socialförvaltningen samt stärkt samverkan med anhängsamordnare och spridit informerat om ofrivillig ensamhet både för medarbetare, utsatta och anhöriga.

En utvecklande kommun

Vi skapar infrastrukturer i framkant, och tillsammans uppnår vi tillväxt genom nytänkande

7. Oavsett ålder ges möjlighet till livslångt lärande och god livskvalitet.

Nämndmål: Utveckla verktyg för att underlätta insyn och deltagande i processer som rör medborgaren.

Digitalisering kan öka samhällsengagemanget och medborgardeltagande och vara ett verktyg för kommunikation och medborgardialog. Med att en utvecklad synpunktshantering underlättas det för medborgare och näringsliv att kontakta kommunen och ger data för information för konstruktiv och utvecklande dialog. Upphandling och implementering av ett nytt ärendehanteringssystem för att ersätta dagens diariesystem. Genom att värva och utbilda valarbetare skapa valambassadörer med syfte att öka valdeltagande både på kort och lång sikt.

Titel	Utfall 2019	Utfall 2020	Utfall 2021	Mål 2022	Prognos 082022	Utfall 202212
Införande av digital signering för tjänster som rör såväl individärenden som den demokratiska processen i kommunen.				Klar	Mål uppfyllt 2022	Mål uppfyllt 2022

Titel	Utfall 2019	Utfall 2020	Utfall 2021	Mål 2022	Prognos 082022	Utfall 202212
Valdeltagande i det valdistrikt med lägst deltagande ¹⁴	66,2% (2018)			+ 2018	Negativ målprognos	66%

Under första delen av 2022 infördes digital signering i den demokratiska processen då protokoll från nämnder och kommunfullmäktige justeras digitalt via digital signering. Fortsatt implementering av digital signering för förvaltningar och verksamhet kommer ske under 2023-2024.

Upphandlingsprojekt har startats upp gällande nytt IT-system för ärendehantering och e-arkiv. Projekten kommer fortsätta under 2023-2024.

Som valkansli har enheten arbetat för rättssäkert genomförande av de allmänna valen i kommunen. Valdeltagande i det valdistrikt med lägst deltagande i Herrljunga kommun var marginellt lägre än tidigare år.

Rekommendation är att mål och mätetal omarbetas inför planår 2024–2026

8. Herrljunga kommun främjar ett aktivt och starkt lokalt näringsliv.

Nämndmål: Genom strategisk planering och inköp av industrimark skapa goda förutsättningar för nyetablering av företag.

Tillgång till verksamhetsmark är viktig både för att skapa möjligheter för nyetablering samt möjliggöra expansion bland Herrljungas redan etablerade företagare. Plankommittén arbetar med att utveckla en strategi för verksamhetsmark för att underlätta för etablering och förkorta ledtider. Arbetet bör även fortsättningsvis synkroniseras med kommunens näringslivsutvecklare för att identifiera marknadssegment och geografiska områden i kommunen som är lämpliga för framtida etablering så att detta kan tas om hand i utvecklandet av ny ÖP samt koppla detta till arbetet med att utveckla kommunens varumärkesplattform.

Marknadsföring med inriktning möt företagare och framtida etablerare sker bland annat på Business Region Borås hemsida där tillgänglig industrimark uppdateras löpande.

Titel	Utfall 2020	Utfall 2021	Mål 2022	Prognos 2022	Utfall 2022
Planlagd verksamhetsmark, kvm	80 000	65 000	100 000	100 000	175 000
Såld verksamhetsmark, kvm		50 000	35 000	Kommer ej uppnå målet	Uppnår ej målet

Plankommittén arbetar med att en strategi för verksamhetsmark vilket bör innefatta iordningställd/byggklar verksamhetsmark för att förkorta eventuell etableringstid. Detta arbete bör synkroniseras med kommunens näringslivsutvecklare för att identifiera marknadssegment och geografiska områden i kommunen som är lämpliga för framtida etablering så att detta kan tas om hand i utvecklandet av ny översiktsplan. I arbetet med en strategi för planlagd och färdigställd mark så måste kommunens kraftförsörjning kartläggas i samarbete med Herrljunga elektriska, och detta arbete har till viss del påbörjas under hösten 2022 tillsammans med näringslivsutvecklaren,

¹⁴ Kolada Valdistrikt med lägst valdeltagande i senaste kommunalval, andel (%)

Under 2022 har Herrljunga kommun köpt ca 130 000 kvm i anslutning till väg 183/181 för utvecklande till framtida verksamhetsområde.

Rekommendation är att mål och mätetal omarbetas inför planår 2024–2026

9. Herrljunga kommun ska växa genom ett hållbart samhällsbyggande.

Nämndmål: Aktivt och strategiskt arbeta med digital utveckling internt och externt.

För att den offentliga sektorn ska klara att leverera förväntad samhällsservice och göra våra tjänster mer effektiva, mer tillgängliga och enklare för medborgare, näringsliv och medarbetare krävs en utveckling mot ökad digitalisering. Herrljunga kommun fokuserar på regeringens fem delmål för ett hållbart digitaliserat Sverige; digital kompetens, digital trygghet, digital innovation, digital ledning och digital infrastruktur. Vår målsättning är att utveckla digitala arbetssätt och metoder för att öka transparens, tillgänglighet och effektivitet.

För att genomföra detta behövs det en robust och väl förankrad digitalstrategi med fokus på digitalt först tillsammans med nyttokalkylering som underlag för prioritering av initiativ och uppföljning.

Titel	Utfall 2020	Utfall 2021	Mål 2022	Prognos 2022	Utfall 2022
Framtagande av en kommunövergripande digitaliseringsstrategi			Antas	Kommer vara klar att antas Q1 2023	Kommer vara klar att antas Q1 2023
Utveckling av nyttokalkyl och för införandet av välfärdsteknik och digitalisering		Arbetet påbörjades	Klar	Klar 2022	Till viss del klart, arbetet fortsätter 2023

Under året har kommunens ledningsgrupp, tillsammans med IT/digitaliseringschefen genomgått en utbildning arrangerad genom Göteborgs Universitet i ”Leda digital förändring i den offentliga sektorn”.

Det planerade digitaliseringsseminariet har blivit flyttat till våren 2023. Då kommer den nya mandatperiodens politiker att få större förståelse kring begreppet digitalisering, transformationen och verksamhetsledd digitalisering och effektivisering. IT-enheten har fortsatt med att utveckla e-tjänstplattformen för att förbättra automationen till kommunens verksamhetssystem som i ett led till effektiviseringen och var under hösten nominerade till E diamond-awards för den digitala bygglovstjänsten som enheten har tagit fram med hjälp av YH-praktikanter.

Under året har kommunens datapark uppgraderats till Win11 uppgradering samt förberett och distribuerat 118 surfplattor till alla förtroendevalda.

Risk och sårbarhetsanalys är ett pågående arbete och i arbetet ingår och pågår utveckling av processer och rutiner, till viss del tillsammans med säkerhetschef så att detta arbete kan ske löpande och i samband med systeminförande. Som en del i detta förändras systemägarstrukturen och hanteras i större del från IT och inte från respektive verksamhet.

Nämndmål: Utveckla en levande och relevant översiktsplan med fokus på hållbar samhällsbyggnad.

Varje kommun ska ha en aktuell översiktsplan. I översiktsplanen beskriver kommunen sin syn på hur den fysiska miljön ska utvecklas på lång sikt. Översiktsplanen ska vara vägledande för hur mark- och vattenområden ska utvecklas och ange grunddragen för användning av mark och bebyggelse i hela kommunen. Den ska också ge vägledning i hur den byggda miljön ska användas, utvecklas och bevaras.

Från och med valet år 2022 ersätts den nuvarande aktualitetsprövningen med krav om att kommunfullmäktige ska ta fram en planeringsstrategi varje mandatperiod. Syftet med planeringsstrategin är att den ska vara mer framtidsinriktad, bidra till en aktiv och kontinuerlig översiktsplanering samt bidra till en ökad digital samhällsbyggnadsprocess. Det gör det möjligt att ändra strategin från det att den antagits och fram till nästa ordinarie val för att fånga in eventuella förändrade förutsättningar

Herrljunga kommun behöver uppdatera och revidera majoriteten av nuvarande översiktsplan. En del dokument är inte längre aktuella eller visar inte på rådande förutsättningar och det råder brist på utpekade exploaterings och bostadsområden. Under 2021 påbörjades det omfattande arbetet med att ta fram en ny översiktsplan genom att uppdatera riktlinjer för bostadsförsörjning. Riktlinjerna utgör ett viktigt underlagsmaterial i översiktsplanen och visar bland annat på behov och förutsättningar för framtida bostadsbyggnation samt förväntad utveckling i kommunen de kommande åren.

Titel	Utfall 2019	Utfall 2020	Utfall 2021	Mål 2022	Prognos 2022	Utfall 2022/23
Vad tycker du om din kommun som en plats att bo och leva på?			93% (92%)	Bibehålla		92,2% (92,4%)
Hur tycker du att din kommun sköter sina olika verksamheter?			79% (81%)	Öka		84,6% (80,7%)
Förändring i antal invånare över senaste femårsperioden ¹⁵	0,9%	1,0%	0,2%	1,3%	0%	Publiceras februari 2023
Nya bostäder som kan byggas med stöd av gällande detaljplan antal/1000 inv. ¹⁶ mäts vartannat år	15,8	-	26,3	-		Mäts 2023

Möjligheterna att arbeta långsiktigt och strategiskt med hållbar samhällsbyggnad i kommunen är begränsade med hänsyn till avsatta resurser jämfört med behovet. Den långsiktiga planeringen får ofta stå tillbaka för mer kortsiktiga inspel, som bevaka kommunens intressen i andra aktörers processer eller svara på synpunkter, frågor och inspel av olika slag.

Fokus i den strategiska samhällsplaneringen har under 2022 fortsatt legat på befolknings- och bostadsutveckling. Arbetet med att ta fram nya riktlinjer för bostadsförsörjning pågår och har under 2022 bland annat inneburit att kommunen, med hjälp av finansiering genom statligt bidrag från ”Delegationen mot segregation” tagit fram en segregationsanalys för att få en bild av boendesegregationen lokalt och delregionalt. Analysen syftar även till att ge kommunen verktyg för att arbeta förebyggande med segregationsfrågor i den strategiska planeringen.

Riktlinjerna och segregationsanalysen visar på behov och förutsättningar på bostadsmarknaden i kommunen, och vilken utveckling vi kan vänta framöver. De utgör på så sätt viktiga utgångspunkter för den framtida översiktsplaneringen. På grund av resursbrist, kopplat till arbetstid, samt ett antal större remisser och processer primärt kopplat transportinfrastrukturen (nationell och regional plan för transportinfrastruktur, arbete med tåghållplats Mollaryd och Torpakra samt hantering av omledning av trafik från omgivande transportinfrastruktur som påverkade kommunen) fick arbetet med riktlinjerna fått tillbaka och inte följt planerad tidplan. Enheten bedömer att nya riktlinjer kan antas under första halvan av 2023.

¹⁵ Kolada, samhällsbyggnad

¹⁶ Kolada, samhällsbyggnad

Den ändring i Plan- och bygglagen som beslutades den 1 april 2020 innebär bland att kommunerna i översiktsplan måste identifiera klimatrelaterade risker i bebyggd miljön, och hur man avser hantera dem. Under 2022 har enhet initierat ett arbete för att kunna göra strukturerad analys av vilka risker och behov kopplat till klimatförändringar som finns i Herrljunga, och hur dessa bäst kan hanteras. Ändringen i Plan- och bygglagen innebär att kommunen ska ta fram en Planeringsstrategi där prioriteringar och förutsättningar för det framtida arbetet med Översiktsplaneringen tydliggörs. Planeringsstrategin är ett verktyg inrättat för att säkra att Översiktsplanen hålls levande och relevant, öka incitamenten för ett kontinuerligt pågående översiktsplaneringearbete samt ge kommunerna möjlighet att diskutera och ta ställning till vilka frågor som är högst prioriterade i den strategiska fysiska planeringen. Arbetet med en Planeringsstrategi inleddes i slutet av 2022. En Planeringsstrategi för Herrljunga kommun ska antas senast 11 september 2024. Nuvarande plan är att lyfta strategin för antagande under våren 2024.

Personalredovisning

Kommunstyrelsen

Redovisning av sjukfrånvaro i förhållande till ordinarie arbetstid i procent	Nov 2021	Nov 2022
Total sjukfrånvaro	3,3	1,7
Total sjukfrånvarotid		
för kvinnor	3,2	1,7
för män	17,2	1,6
Långtidssjukfrånvaro (>60 dagar)	84,5	0
Total sjukfrånvarotid		
för kvinnor	86,5	0
för män	0,0	0
Andel heltid %	92,9	84,6
för kvinnor	92,9	83,3
för män	-	100,0

Servicenämnd IT/Växel/Telefoni

Redovisning av sjukfrånvaro i förhållande till ordinarie arbetstid i procent	Nov 2021	Nov 2022
Total sjukfrånvaro	1,6	2,2
Total sjukfrånvarotid		
för kvinnor	0,9	1,3
för män	2,1	3,0
Långtidssjukfrånvaro (>60 dagar)	0,0	0,0
Total sjukfrånvarotid		
för kvinnor	0,0	0,0
för män	0,0	0,0
Andel heltid %	90,9	92,3
för kvinnor	100,0	100,0
för män	83,3	85,7

Ekonomi

Drift

RESULTATRÄKNING (tkr)	Bokslut 2020	Bokslut 2021	Budget 2022	Utfall 2022	Avvikelse
Intäkter	-15 702	-18 502	-20 792	-20 870	78
Summa intäkter	-15 702	-18 502	-20 792	-20 870	78
Personalkostnader	18 618	21 125	23 922	24 255	-333
Lokalkostnader, energi, VA	2 396	2 509	3 202	3 291	-89
Övriga kostnader	28 184	29 616	32 218	32 834	-616
Kapitalkostnad	1 418	2 632	4 016	3 958	57
Summa kostnader	50 616	55 883	63 357	64 339	-981
Summa Nettokostnader	34 914	37 381	42 565	43 468	-903
Kommunbidrag	35 279	37 534	42 565	42 565	-
Resultat	365	153	-	-903	

Organisatorisk fördelning

RESULTAT NETTO (tkr)	Bokslut 2020	Bokslut 2021	Budget 2022	Utfall 2022	Avvikelse
Kommunstyrelsen	4 193	4 116	5 826	4 945	881
Kommunledning	8 776	9 752	10 251	10 580	-329
Adm.- och kommunikationsenhet	4 580	4 591	5 330	5 935	-605
IT/Växel/Telefoni	6 976	7 553	8 932	10 228	-1 296
Reception	489	432	499	438	61
Ekonomi	4 483	4 629	5 028	4 905	123
Personal	5 561	6 308	6 699	6 437	263
Summa verksamhet	35 059	37 381	42 565	43 468	-903
Intäkter	-15 702	-18 502	-20 792	-20 870	78
Kostnader	50 616	55 883	63 357	64 339	-981
Nettokostnad	34 914	37 381	42 565	43 468	-903

*Budget 2022 inkl. tilläggsanslag

Kommentar till utfall drift**Kommunstyrelsen**

Kommunstyrelsen redovisar ett överskott om 880 tkr, där politiska satsningar står för ungefär hälften, festivalen redovisar underskott med ca 160 tkr men täcks upp av att kultur och fritidsorganisationen inte kommit igång under 2022. Den politiska verksamheten redovisar små överskott på de flesta kostnadsslagen.

Kommunledning

Kommunledning innefattar kommunövergripande, överförmyndare och feriearbete. Här inkluderas även folkhälsa, strategisk planering, säkerhet och beredskap. Totalt redovisar kommunledning underskott med ca 300 tkr. Verksamheter som redovisar underskott är överförmyndare, kommungemensamt samt säkerhet och beredskap. Dessa verksamheter täcks till viss del upp av överskott på bla strategisk planering. Överförmyndare redovisar självt 300 tkr i underskott.

Administration och kommunikation

Enheten budgeterade för ett underskott om 350 tkr men redovisar när året är slut ett underskott på 605 tkr, bla för dubbla enhetschefer under en del av året. Kostnad för e-arkiv enligt avtal med Boråsregionen bidrar till underskottet med 120 tkr. Beslut om att medverka i projektet togs i februari innevarande år och några extra medel tilldelades inte.

Servicenämnd IT/Växel/Telefoni

IT-enheten redovisar ett mindre underskott än prognostiserat. Inför 2022 budgeterades för ett underskott om 1,9 mnkr, utfallet blev ett underskott på 4,1 mnkr, varav Herrljungas andel 1,3 mnkr. Överskottsmedel samt medel från effektiviseringsfond från Herrljunga har hjälp till att driva utvecklingen framåt i högre fart. En översyn av avtal har gjorts och några har sagts upp eller omförhandlats för att minska kostnaderna. Med ett extra budgetanslag från 2023 är förhoppningen att ha en budget i balans.

Servicenämnd Ekonomi/Personal

Ekonomi

Ekonomiavdelningen redovisar ett positivt utfall om 284 tkr för budgetåret 2022, varav 123 tkr är Herrljungas andel. Det positiva resultatet beror på lägre personalkostnader på grund av vakanta tjänster under delar av året. Ett visst underskott redovisas på övriga kostnader vilket framför allt beror på högre konsultkostnader till följd av de vakanta tjänsterna.

Personal

Personalavdelningen redovisar ett positivt utfall om 359 tkr för budgetåret 2022, varav 263 tkr är Herrljungas andel. Det positiva resultatet beror på lägre personalkostnader på grund av vakanta tjänster och sjukskrivningar under året. I Herrljunga ses ett större överskott av de fackliga personalkostnaderna mot budget. I Vårgårda redovisas ett överskott avseende friskvårdsbidrag, där cirka 87 procent av total budget har nyttjats under året. Under övriga kostnader är det främst systemkostnaderna som är högre än budget.

Investeringar

RESULTAT NETTO (tkr)	Ursprungs budget 2022	Tillägg/ ombudg 2022	Summa Budget 2022	Utfall 2022	Avvikelse 2022
Kommunstyrelse					
Markköp	3 000	-	3 000	9 404	-6 404
Inventarier kommunhus	50	-	50	-	50
Kommunöverg förstudiemedel	1 000	-	1 000	-	1 000
Förstudie kommunhuset	-	129	129	-	129
Förstudie Gäsenegården	-	350	350	-	350
Nytt ärendesystem och e-arkiv	-	600	600	-	600
IT					
Nätverk	-	1 000	1 000	1 553	-553
Digitalisering	1 000	-	1 000	-	1 000
Reinv server och lagring IT	2 000	1 500	3 500	980	2 520
Ombyggnation Wifi Bildning	-	400	400	-	400
Reinv trådlöst nätverk Hlj	500	-	500	-	500
TOTALA INVESTERINGAR	7 550	3 979	11 529	11 938	-409

Kommentar till utfall investeringar

Mark har köpts in till ett värde av 9,4 mnkr, bl a Björsbo, Bergagärde och Vreta

IT har investerat i trådlöst nätverk som är gemensamt för Servicenämnd IT. Medel ombudgeterades från 2021 till ombyggnation av Wifi bildning, pga leveransproblem har investeringen inte kunnat genomföras 2022. Dessa medel begärs därför ombudgeterade till 2023. Digitalisering sker till största delen via driftbudget och de medel som öronmärktes av 2021 års överskott.

Ombudgetering av investeringar 2022 för kommunstyrelsen

Sammanfattning

För flera investeringsprojekt, som är beslutade om sedan tidigare, behöver investeringsmedel överföras till 2023. Det gäller projekt som är påbörjade men som inte hunnits avslutats.

Kommunfullmäktige beslutar slutligen om ombudgetering av investeringsmedel.
Totalt begärs 1 479 tkr ombudgeterade till år 2023

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse i ärendet daterad 2023-01-30

Beslutsunderlag Ombudgetering Investeringar 2022-12-31 Kommunstyrelse

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen godkänner ombudgetering av investeringar 2022 för kommunstyrelsen.

Jenny Andersson
Controller

Bakgrund

För investeringsprojekt som är beslutade men inte slutförda finns möjlighet att begära medel överflyttade till nästkommande år.

Ekonomisk bedömning

Pågående projekt bör slutföras med de budgetmedel som finns anslagna och som planerats in i 2022 års budgetmedel. För Kommunstyrelsens verksamheter innebär det att avsätta medel för förstudie Kommunhus och Gäsenegården samt medel för nytt ärendesystem begärs ombudgeterade till 2023.

It har beställt men inte fått levererat Wifi till bildnings lokaler. Därför begärs även dessa medel ombudgeterade till 2023

Totalt begärs 1 479 tkr ombudgeterade till år 2023 av den totala avvikelsen på 5 995 tkr, exklusive markköp.

Samverkan

CSG tar del av kommunens samlade dokument för ombudgetering.

DIARIENUMMER: 2023-26
FASTSTÄLLD/INSTANS: KS/2022-02-20
VERSION: 1
SENAST REVIDERAD: 2022-02-20
GILTIG TILL: -----
DOKUMENTANSVAR: Kommundirektör

Ombudgetering Investeringar 2022-12-31

Kommunstyrelsen

Herrljunga
kommun

Växthkraft 10 000

Innehåll

Sammanställning	2
Kommunstyrelsen.....	2
Förstudie Kommunhuset	2
Förstudie Gäsenegården	2
Nytt ärendesystem och e-arkiv	2
Ombyggnation Wifi bildning.....	2

Sammanställning

Projekt (tkr)	Ursprungs budget 2022	Tillägg/ Ombud 2022	Summa Budget 2022	Utfall 2022	Avvik	Äskat till 2023
Markköp	3 000	-	3 000	9 404	-6 404	
Inventarier kommunhus	50	-	50	-	50	
Kommunöverg förstudiemedel	1 000	-	1 000	-	1 000	
Förstudie kommunhuset	-	129	129	-	129	129
Förstudie Gäsenegården	-	350	350	-	350	350
Nytt ärendesystem och e-arkiv	-	600	600	-	600	600
<i>Summa Kommunstyrelsen</i>	<i>4 050</i>	<i>1 079</i>	<i>5 129</i>	<i>9 404</i>	<i>-4 275</i>	<i>1 079</i>
Nätverk	-	1 000	1 000	1 553	-553	
Digitalisering	1 000	-	1 000	-	1 000	
Reinv server och lagring IT	2 000	1 500	3 500	980	2 520	
Ombyggnation Wifi Bildning	-	400	400	-	400	400
Reinv trådlöst nätverk Hlj	500	-	500	-	500	
<i>Summa Servicenämnd IT</i>	<i>3 500</i>	<i>2 900</i>	<i>6 400</i>	<i>2 534</i>	<i>3 866</i>	<i>400</i>
Summa Kommunstyrelsen inkl SeNIT	7 550	3 979	11 529	11 938	-409	1 479

Kommunstyrelsen

Förstudie Kommunhuset

Förstudie för ombyggnad kommunhus.

Skäl för ombudgetering

Projektet är pågående

Förstudie Gäsenegården

Förstudie kring Gäsenegårdens utformning

Skäl för ombudgetering

Projektet är pågående

Nytt ärendesystem och e-arkiv

Införande av e-arkiv och ärendehanteringssystem som följer GDPR och digitaliseringen

Skäl för ombudgetering

Projektet är försenat

Ombyggnation Wifi bildning

Ombyggnation av wifi i skolbyggnader

Skäl för ombudgetering

Projektet är försenat

TN § 85

DNR TK 147/2021 387

Regelverk för finansiering av ansökningar avseende rensning av tillflöden till Nossan

Sammanfattning

Kommunstyrelsen gav tekniska nämnden i uppdrag (KS § 98/2021-05-31) att med stöd av samhällsbyggnadsförvaltningen ta fram ett regelverk för bedömning och finansiering av ansökningar avseende rensning av tillflöden till Nossan.

Herrljunga Kommun har historiskt gett bidrag upp till 50 procent på kostnaden (under 1980 talet) för underhållen gällande Nossan och tillflödena, för att ge ca 7-10 procent under 2000-talet.

Ansökningarna från dikesföretagen är få och intervallen är runt 20 år vilket innebär att det inte är något årligt återkommande. Kostnaden bör därför vara upp till kommunstyrelsen att reglera. Bidragens storlek historisk har varit mellan ca 10 och 40 tkr och det har varit ca fem ansökningar under 40 år.

Samråd har skett med olika organisationers personer från LRF, Länsstyrelsen, Herrljunga Vatten, Vattenkonsulter, m.fl.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse i ärendet daterad 2022-10-25
Kommunstyrelsen § 98/2021-05-31

Förslag till beslut

Förvaltningens förslag till beslut:

- Herrljunga kommun beviljar 10 procent i bidrag till dikesföretag där kommunen är markägare och/eller har utflöde till reningsverk eller från dagvatten. Samma bidragsprocent gäller för Nossan och dess tillflöden.

Beslutsgång

Ordföranden frågar om förvaltningens förslag till beslut antas och finner att så sker.

Tekniska nämndens beslut

1. Herrljunga kommun beviljar 10 procent i bidrag till dikesföretag där kommunen är markägare och/eller har utflöde till reningsverk eller från dagvatten. Samma bidragsprocent gäller för Nossan och dess tillflöden.

Expedieras till: Kommunstyrelsen

KS § 98

DNR KS 53/2021 387

Svar på ansökan om bidrag till Nossans Regleringsföretag mellan Eggvena och Fölene broar

Sammanfattning

Nossans regleringsföretag mellan Eggvena och Fölene broar inkom 2021-02-16 med en ansökan om bidrag för utfört arbete i form av rensning av Myrebäcken samt ytterligare fyra tillflöden under januari 2021. Regleringsföretaget motiverar begäran om bidrag med att Herrljunga kommun i egenskap av markägare som äger mark runt tillflödena är beroende av rensningen av dessa för en fungerade avrinning. Nossans regleringsföretag har tidigare erhållit bidrag från kommunen för liknande arbete (KS § 175/2003-09-15). Herrljunga kommun äger mark i anslutning till reningsverket i Remmenedal och presidiet ser det därför som motiverat att kommunen beviljar en del av det ansökta beloppet. Då inga fastställda regler finns gällande hur bidrag för denna typ av arbete ska bedömas uppdrar kommunstyrelsen åt tekniska nämnden att med hjälp av samhällsbyggnadsförvaltningen ta fram ett regelverk för bedömning av bidrag och finansiering för rensning av tillflöden till Nossan.

Beslutsunderlag

Presidieskrivelse i ärendet daterad 2021-05-14

Ansökan från Nossan Regleringsföretag inkommen 2021-02-16

Förslag till beslut

Presidiets förslag till beslut:

- Ansökan från Nossans regleringsföretag godkänns med 10% av projektkostnaden, motsvarande 12 tkr.
- Beloppet belastar kommunstyrelsens konto för utvecklingsmedel.
- Tekniska nämnden ges i uppdrag att med stöd av samhällsbyggnadsförvaltningen ta fram ett regelverk för bedömning och finansiering av ansökningar avseende rensning av tillflöden till Nossan.

Beslutsgång

Ordföranden frågar om presidiets förslag till beslut antas och finner att så sker.

Kommunstyrelsens beslut

1. Ansökan från Nossans regleringsföretag godkänns med 10% av projektkostnaden, motsvarande 12 tkr.
2. Beloppet belastar kommunstyrelsens konto för utvecklingsmedel.
3. Tekniska nämnden ges i uppdrag att med stöd av samhällsbyggnadsförvaltningen ta fram ett regelverk för bedömning och finansiering av ansökningar avseende rensning av tillflöden till Nossan.

Expedieras till:

Tekniska nämnden, Nossan regleringsföretag

Justerandes sign

GA | KJ

Utdragsbestyrkande

BN § 5

DNR UN 2023/17 601

Reglemente för bildningsnämnden i Herrljunga kommun

Sammanfattning

En organisationsförändring i kommunen beträffande ansvar för bibliotek, kultur och fritid har gjorts. Ansvar för verksamhetsområde bibliotek och kultur har flyttats från bildningsförvaltning till kommunstyrelsens förvaltning. Likaså har samhällsbyggnadsförvaltningens verksamhetsansvar för fritidsfrågor flyttats till kommunstyrelsens förvaltning.

Med anledning av detta behöver kommunstyrelsens och bildningsnämndens reglementen revideras. Förändringen innebär att ansvarsområden för bibliotek, kultur och fritid flyttar från bildningsnämnden och tidigare tekniska nämndens reglemente till kommunstyrelsens reglemente.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse i ärendet daterad 2023-01-11

Presidieskrivelse i ärendet daterad 2023-01-19

Reglemente för bildningsnämnden, 2023, version 1

Förslag till beslut

Förvaltningens förslag till beslut:

- Bildningsnämnden föreslår kommunfullmäktige att godkänna reglemente för bildningsnämnden.
- Tidigare versioner av reglementet upphör att gälla och ersätts av detta reglemente.

Presidiets förslag till beslut:

- I enlighet med förvaltningens förslag till beslut.

Beslutsgång

Ordföranden frågar om förvaltningens förslag till beslut antas och finner att så sker.

Bildningsnämndens beslut

1. Kommunfullmäktige föreslås godkänna reglemente för bildningsnämnden.
2. Tidigare versioner av reglementet upphör att gälla och ersätts av detta reglemente.

Expedieras till: Kommunstyrelsen

DIARIENUMMER:	UN 2023/17 601
FASTSTÄLLD:	xx
VERSION:	1
GILTIG TILL:	Tillsvidare
DOKUMENTANSVAR:	Bildningsnämnden

Reglemente

*Reglementsbestämmelser för
bildningsnämnden, Herrljunga kommun*

Dokumentet gäller för bildningsnämnden

HERRLJUNGA KOMMUN

Våga vilja växa!

Reglementets roll

1 § Reglementets roll

Kommunfullmäktige fastställer reglemente för kommunstyrelse och nämnder.

Gemensamt antaget grundreglemente för nämnderna, gäller lika för samtliga nämnder.

Kommunstyrelsens reglemente avseende övergripande styr- och ledningsfunktioner gäller för samtliga nämnder. Utöver ovanstående samt bestämmelserna i kommunallagen och i speciallagstiftning, gäller bestämmelserna i detta reglemente.

Om ett reglemente eller särskilt kommunfullmäktigebeslut innehåller någon bestämmelse som avviker från detta reglemente gäller den bestämmelsen.

Nämnden skall inom sitt område se till att verksamheten bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som fullmäktige har bestämt, föreskrifter i lag och andra författningar samt bestämmelser i detta reglemente. Nämndens ansvar omfattar inte sådan verksamhet som inom i detta reglemente angivna verksamhetsområde särskilt ålagts annan.

2 § Bildningsnämndens ansvarsområden

Nämnden ansvarar för:

- förskola
- fritidsverksamhet
- annan pedagogisk omsorg och verksamhet
- förskoleklass
- grundskola och grundsärskola
- gymnasieskola och gymnasiesärskola
- kommunal vuxenutbildning, svenska för invandrare och särskild utbildning för vuxna
- tillsyn av enskilt driven förskola, fritidshem och annan pedagogisk omsorg och verksamhet, vilka beviljats tillstånd av kommun
- anordna skolskjuts
- skolpliktsbevakning
- elevhälsa
- fritidsgårdar för ungdomar i grundskolans senare del och så länge de tillhör skolväsendet för barn och ungdom
- samverkan mellan skola och arbetsliv
- studie- och yrkesvägledning (SYV)
- skolbibliotek
- kommunala kulturskolan

Nämnden ansvarar därmed för att alla ungdomar som lämnar grundskolan ges den utbildning de har rätt till enligt lagar och författning.

Bildningsnämnden har också ansvar för att fritidsaktiviteter för barn, ungdomar och vuxna samordnas med andra huvudmän, organisationer och föreningar med flera.

Bildningsnämnden och socialnämnden har ett gemensamt ansvar för att samordna insatser som rör barn och ungdom.

Bildningsnämnden har ett ansvar, i samverkan med övriga nämnder och kommunala bolag, att medverka i den fysiska-, sociala-, miljö- och folkhälsomässiga samhällsplaneringen.

Bildningsnämnden ska ansvara för att löpande under året hålla sig informerad om hur ungdomar i kommunen är sysselsatta som har fullgjort sin skolplikt men inte går ett nationellt program i gymnasieskola eller gymnasiesärskola. Ansvaret gäller till ungdomarna fyller 20 år.

I nämndens ansvarsområde inkluderas också ansvar för att bedriva systematiskt kvalitetsarbete.

Bildningsnämnden och socialnämnden har ett gemensamt ansvar för att samordna insatser som rör barn och ungdom.

Revidering av gemensamma reglementsbestämmelser för facknämnder

Sammanfattning

Gemensamt reglemente för facknämnderna fastställdes 2015 av kommunfullmäktige och gäller för samtliga facknämnder i Herrljunga kommun. Reglementet innehåller bland annat bestämmelser avseende nämndernas ekonomiska förvaltning, generella arbetsuppgifter för nämnderna, nämndernas arbetsformer samt nämndernas sammanträdesformer. Med anledning av att kommunfullmäktige i februari 2021 beslutade om ny politisk organisation (KF § 29/2021-02-23) sågs det gemensamma reglementet över men plockades ur dagordningen vid kommunfullmäktiges sammanträde 2021-09-20 (KF § 110). Inrättandet av en samhällsbyggnadsnämnd och en internservicenämnd per 2023-01-01 har aktualiserat revideringen av reglementet på nytt.

I förslag till reviderat reglemente är borttagna delar genomstrukna och tillkomna ändringar markeras i rött.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse i ärendet daterad 2023-02-02

Förslag till gemensamma reglementsbestämmelser för facknämnder

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att godkänna revidering av gemensamma reglementsbestämmelser för facknämnder.

Moa Andersson

Nämndsamordnare/Dokumentcontroller

Expedieras till: Kommunfullmäktige
För kännedom Samtliga nämnder
till:

Bakgrund

Gemensamt reglemente för facknämnderna fastställdes 2015 av kommunfullmäktige och gäller för samtliga facknämnder i Herrljunga kommun. Reglementet innehåller bland annat bestämmelser avseende nämndernas ekonomiska förvaltning, generella arbetsuppgifter för nämnderna, nämndernas arbetsformer samt nämndernas sammanträdesformer. Med anledning av att kommunfullmäktige i februari 2021 beslutade om ny politisk organisation (KF § 29/2021-02-23) sågs det gemensamma reglementet över men plockades ur dagordningen vid kommunfullmäktiges sammanträde 2021-09-20 (KF § 110). Inrättandet av en samhällsbyggnadsnämnd och en internservicenämnd per 2023-01-01 har aktualiserat revideringen av reglementet på nytt.

I förslag till nytt reglemente har två nya paragrafer tillkommit i form av § 19 *Särskilda regler för ledamöter i samhällsbyggnadsnämnd och internservicenämnd* och § 34 *Sammanträde på distans*.

§ 19 Särskilda regler för ledamöter i samhällsbyggnadsnämnd och internservicenämnd
Paragrafen förhindrar ledamöter och ersättare i samhällsbyggnadsnämnd att samtidigt inneha uppdrag i internservicenämnd och tvärtom. Detta för att särskilja ansvaret för drift och för tillsyn samt för att undvika jäv inom samhällsbyggnadsförvaltningens verksamhetsområde.

§ 34 Sammanträde på distans

Ledamöter får enligt kommunallagen 5 kap § 16 delta på distans om kommunfullmäktige har beslutat detta. Kommunfullmäktige beslutade genom § 137/2020-11-17 att kommunfullmäktige, kommunstyrelsen och samtliga nämner får, om särskilda skäl föreligger, sammanträda med ledamöter närvarande på distans. Kommunfullmäktige beslutade genom § 10/2021-02-23 att skriva in bestämmelsen om distansdeltagande i kommunfullmäktiges arbetsordning. Förslaget är därför att göra detsamma i facknämndernas gemensamma reglemente. Den nya paragrafen innebär att respektive nämnds ordförande beslutar om närvaro får ske på distans.

Protokollsjustering

Kommunstyrelsen beslutade genom § 15/2019-01-21 att justerare för kommunstyrelsen väljs ur oppositionen och beslutas vid varje sammanträde. Efter önskemål från kommunstyrelsens ordförande föreslås en ändring i form av att protokoll för samtliga nämnder justeras av ordförande och ledamot ur oppositionen som utses vid mötet.

Övriga ändringar

Under § 18 har bygg- och miljönämnden och tekniska nämnden strukits och ersatts av internservicenämnden och samhällsbyggnadsnämnden.

Hänvisningar till tidigare gällande personuppgiftslagen (PUL) har ersatts av hänvisningar till nu gällande dataskyddsförordningen (GDPR). Även övrig daterad lagstiftning har ersatts av hänvisningar till aktuell lagstiftning, bland annat avseende regler om medbestämmande i arbetslivet och delegation om vissa kommunala angelägenheter.

Under § 6 Arbetsmiljö har hänvisningen till plan för systematiskt arbetsmiljöarbete ändrats till policy för Herrljunga kommuns arbetsmiljöarbete som fastställdes genom KF § 172/2021-12-13.

Juridisk bedömning

Gemensamt reglemente för facknämnder i Herrljunga kommun baseras på Sveriges kommuner och regioners (SKR) mall *Reglemente för styrelse och nämnder (2019)* som utgör ett underlag för lokala bedömningar. Mallen efterlever bestämmelserna i kommunallagen avseende kommunala nämnders arbetsuppgifter. I Herrljunga kommun har respektive nämnd dels ett eget reglemente innehållande nämndspecifika arbetsuppgifter, dels omfattas samtliga nämnder av det gemensamma reglementet som reglerar generella uppgifter, så som ekonomisk förvaltning, nämndens arbetsformer med mera. Bakgrunden till upplägget är att underlätta processen vid revidering av de generella arbetsuppgifterna.

DIARIENUMMER:	KS 40/2023 901
FASTSTÄLLD:	KF § 142/2015-09-08
VERSION:	2
SENAS T REVIDERAD:	--
GILTIG TILL:	Tillsvidare
DOKUMENTANSVAR:	Kommunstyrelsen

Reglemente

*Gemensamma reglementsbestämmelser för
socialnämnd, ~~teknisk nämnd~~
samhällsbyggnadsnämnd, bildningsnämnd och
~~bygg- och miljönämnd~~ **internservicenämnd** i
Herrljunga kommun*

Dokumentet gäller för samtliga facknämnder

HERRLJUNGA KOMMUN

Våga vilja växa!

Innehåll

Inriktning	3
Inledande bestämmelser	3
Reglementets roll.....	3
§ 1 Reglementets roll.....	3
Ekonomisk förvaltning	3
§ 2 God ekonomisk hushållning och ekonomisk förvaltning	3
Bemyndigande, gemensamma och allmänna uppgifter	4
§ 3 Nämnd har inom sitt verksamhetsområde rätt	4
§ 4 Övergripande förvaltningsorganisation	4
§ 5 Personalpolitik.....	5
§ 6 Arbetsmiljö	5
§ 7 Samverkan och medbestämmande enligt samverkansavtal och lagen om medbestämmande i arbetslivet	5
§ 8 Verksamhetslokaler	5
§ 9 Intern kontroll	6
§ 10 Konkurrensutsättning	6
§ 11 Underteckna handlingar, diarieföring.....	6
§ 12 Information och kommunikation	6
§ 13 Ansvar och rapporteringsskyldighet.....	6
§ 14 Ansvar, rapporteringsskyldighet och information om medborgarförslag.....	6
§ 15 Nämnds styrdokument.....	7
§ 16 Samverkan och samordning.....	7
§ 17 Delegeringsordning	7
Nämndernas arbetsformer	7
§ 18 Antal ledamöter	7
§ 19 Särskilda regler för ledamöter i samhällsbyggnadsnämnd och internservicenämnd.....	8
§ 20 Mandattid för ledamöter och ersättare.....	8
§ 21 Ordförandes och vice ordförandes uppdrag.....	8

§ ~~21~~ 22 Nämndens ordförande.....	8
§ ~~22~~ 23 Ersättarnas tjänstgöring	8
§ ~~23~~ 24 Inkallande av ersättare	9
§ 24 25 Växeltjänstgöring	9
§ ~~25~~ 26 Yttranderätt.....	9
§ ~~26~~ 27 Ersättare för ordföranden.....	9
Nämnd med utskott.....	9
§ ~~27~~ 28 Myndighetsutskott	9
§ ~~28~~ 29 Utskottens uppgifter	10
§ ~~29~~ 30 Ersättare i utskott.....	10
§ ~~30~~ 31 Tid för sammanträde med utskott.....	10
§ ~~31~~ 32 Protokollsjustering.....	10
Sammanträden	10
§ ~~32~~ 33 Tidpunkt	10
§ 34 Sammanträde på distans	10
§ ~~33~~ 35 Kallelse.....	11
§ ~~34~~ 36 Justering av protokoll	11
§ ~~35~~ 37 Reservation	11
Övrigt.....	11
§ ~~36~~ 38 Delgivning	11
§ ~~37~~ 39 Närvarorätt.....	11

Inriktning

Kommunfullmäktige har fastställt vision, övergripande mål och inriktningsmål för styrelse, bolag, stiftelse och samtliga nämnder i Herrljunga kommun.

Herrljunga kommuns vision är: ~~VÅGA-VILJA-VÄXA.~~

Kommunens övergripande strategiska mål är det ska finnas 10 000 invånare i kommunen år 2020.

Herrljunga kommun har antagit följande inriktningsmål:

Herrljunga kommun

- är en kommun där det är gott att leva!
- är en långsiktigt hållbar kommun!
- har en tydlig och välkomnande VI känsla!
- har ett dynamiskt och lokalt förankrat näringsliv!
- har en välskött kommunal ekonomi!
- arbetar i enlighet med det personalpolitiska programmet

Den kommunala verksamheten utgör en gemensam organisation för medborgarna. Vi ska vara behjälpliga för dem som bor och verkar i vår kommun. Detta förutsätter att en god samverkan sker såväl mellan nämnder som mellan förvaltningar. Denna inställning ska genomsyra all verksamhet.

Nämnd ska utveckla brukarinflytandet inom sitt verksamhetsområde.

Inledande bestämmelser

Ärenden av principiell betydelse för kommun, ska tillställas kommunstyrelsen för avgörande av eventuell beredning till kommunfullmäktige.

Krisledningsnämnd kan vid särskild händelse aktivera krisledningsplan och därvid komma att fatta beslut inom nämnds verksamhetsområde.

Reglementets roll

§ 1 Reglementets roll

Utöver vad som är föreskrivet i för varje nämnd särskilt fastställt reglemente gäller i detta reglemente meddelade allmänna föreskrifter för kommunens nämnder.

Om ett nämndreglemente eller särskilt kommunfullmäktigebeslut innehåller någon bestämmelse som avviker från detta reglemente gäller den bestämmelsen.

Ekonomisk förvaltning

§ 2 God ekonomisk hushållning och ekonomisk förvaltning

Herrljunga kommun ska tillämpa god ekonomisk hushållning.

Nämnd ansvarar därvid särskilt för att;

- Nämnd ska följa av kommunfullmäktige fastställda mål och riktlinjer för sin verksamhet.
- Nämnds verksamhet ska bedrivas inom tilldelade ekonomiska resurser.
- Nämnd ska tillse att verksamheten bedrivs på ett ändamålsenligt och effektivt sätt.
- Nämnd ska följa de administrativa råd och föreskrifter för kommunens olika verksamheter som beslutas av kommunfullmäktige eller kommunstyrelsen.
- Nämnd ska följa av kommunfullmäktige fastställda verksamhets- och ekonomistyrningsprinciper.

Nämnden ska regelmässigt till fullmäktige och kommunstyrelsen rapportera hur verksamheten utvecklas och hur den ekonomiska ställningen är under budgetåret.

Inget budgetöverskridande accepteras av någon nämnd. Av kommunfullmäktige fastställd budget gäller och varje nämnd har ansvar för att detta följs.

Om nämnden upptäcker att ett överskridande av budget är på väg att ske, ska nämnden omedelbart besluta om åtgärder för att minska kostnaderna och redovisa detta till kommunstyrelsen.

Bemyndigande, gemensamma och allmänna uppgifter

§ 3 Nämnd har inom sitt verksamhetsområde rätt

- Att själv eller genom ombud föra kommunens talan i mål eller ärenden, vilka ingår i nämndens verksamhetsområde, eller i annat fall när det följer av lag eller annan författning eller av beslut av kommunfullmäktige.
- Att träffa överenskommelse om betalning av fordran, anta ackord, ingå förlikning och sluta annat avtal om inte annat följer av lag eller kommunfullmäktiges beslut eller fastställd delegationsordning.
- Att inom ramen för beviljade anslag inrätta och lönesätta befattningar med beaktande av utarbetade riktlinjer.
- Att inom de riktlinjer kommunfullmäktige fastställt bestämma om nämndens förvaltningsorganisation avseende verksamhet.

Ansaret för stöd/service och styrfunktionerna ekonomi, personal, administration och informations-/kommunikationsteknik åligger kommunstyrelsen att ansvara för.

Nämnd beslutar om delegering inom sitt ansvarsområde till ordförande, utskott och förvaltningschef eller annan befattningshavare

Punkt 2 och 4 i denna paragraf omfattas av nämnds rapporteringsskyldighet till kommunfullmäktige genom kommunstyrelsen.

§ 4 Övergripande förvaltningsorganisation

- Kommun~~chefen~~**direktören** är direkt underställd kommunstyrelsen.
- Kommun~~chefen~~**direktören** är chef för kommunens förvaltningschefer.
- Kommun~~chefen~~**direktören** anställer förvaltningschefer efter samråd med kommunstyrelsens presidium och respektive nämnds presidium.

- Förvaltningschefer ansvarar för anställning av underställd personal.

§ 5 Personalpolitik

Kommunstyrelsen ska handha frågor som rör förhållandet mellan kommunen som arbetsgivare och dess arbetstagare och har därvid bland annat att;

- Med bindande verkan för kommunen genom kollektivavtal reglera frågor rörande förhållandet mellan kommunstyrelsen som arbetsgivare och kommunens arbetstagare
- Förhandla på kommunens vägnar enligt gällande lagstiftning om förhandlingsrätt utom vad gäller §§ 11–14 och § 38 ~~paragrafen om medbestämmande i arbetslivet inom andra nämnders verksamhetsområden~~ **Lag (1976:580) om medbestämmande i arbetslivet.**
- Besluta om stridsåtgärd.
- Avgöra principiella frågor om tolkning och tillämpning av lag, avtal och andra bestämmelser rörande förhållandet mellan kommunen som arbetsgivare och dess arbetstagare.
- Lämna uppdrag ~~som avses i den kommunala delegationslagen (1954:130)~~ **avseende kommunal delegation enligt Lag (2009:47) om vissa kommunala befogenheter**
- Ansvara för att utarbeta strategiska mål och policydokument för personalfrågor.
- Bereda övergripande organisatoriska ärenden.
- Besluta i ärenden avseende pension- och försäkringsavtal.
- Besluta avseende förflyttning och omplacering av personal mellan olika nämnders ansvarsområden.
- Utgöra anställningsmyndighet för personal inom kommunledningsförvaltningen.

Nämnd är ansvarig för all personal inom sitt ansvarsområde och att personalbudget samt personalekonomiskt bokslut upprättas årligen.

§ 6 Arbetsmiljö

Nämnd ansvarar för arbetsmiljöarbetsuppgifter inom nämndsansvaret.

Nämnd ska planera, leda och kontrollera verksamheten inom sitt ansvarsområde på ett sätt som säkerställer att arbetsmiljön uppfyller kraven i arbetsmiljölagen och de föreskrifter som meddelats med stöd av lagen.

~~Kommunstyrelsen Kommunfullmäktige fastställer Plan för Systematiskt ArbetsMiljöarbete Policy för Herrljunga kommuns arbetsmiljöarbete. för styrelsen och samtliga facknämnder.~~

§ 7 Samverkan och medbestämmande enligt samverkansavtal och lagen om medbestämmande i arbetslivet

Nämnd ansvarar för att samverkan och medbestämmande för berörda fackliga organisationer sker i enlighet med gällande samverkansavtal och medbestämmandelagen (MBL)

§ 8 Verksamhetslokaler

Nämnd ansvarar för inhyrning av lokaler inom nämndens verksamhetsområde.

Vid förhyrning av lokaler ska interna lokaler väljas före externa. Kommunstyrelsen kan dock vid särskilda skäl medge tillstånd till extern förhyrning.

§ 9 Intern kontroll

Nämnd ska se till att den interna kontrollen är tillräcklig och att verksamheten bedrivs på ett i övrigt tillfredsställande sätt. Nämnden har därvid att årligen fastställa och följa upp en plan för den interna kontrollen.

§ 10 Konkurrensutsättning

Beslut om konkurrensutsättning fattas av upphandlande nämnd.

Vid tveksamhet om konsekvenser för kommunen totalt, överlämnas frågan till kommunstyrelsen för prövning.

§ 11 Underteckna handlingar, diarieföring

Avtal, andra handlingar och skrivelser som beslutas av nämnden ska undertecknas av ordförande och kontrasigneras förvaltningschef. Vid deras frånvaro är vice ordförande och anställd som nämnden bestämmer, ersättare. I övrigt bestämmer nämnden vem som ska underteckna handlingar.

Nämnd ~~har registeransvar för personregister som nämnden för i sin verksamhet~~ **är skyldig att föra register över personuppgiftsbehandlingar som sker inom nämndens verksamhetsområde.**

Nämnd är personuppgiftsansvarig ~~(PUL)~~ **för all behandling av personuppgifter som sker inom ramen för nämndens verksamhet.**

Nämnd ansvarar för att ärenden diarieförs, registreras och arkiveras enligt gällande föreskrifter.

§ 12 Information och kommunikation

Nämnd har ansvaret för information om sin verksamhet och planerade verksamhetsförändringar till brukare och allmänhet.

Nämnd ska tillse att den är så informerad att den kan ta sitt ansvar för verksamheten.

Nämnd ska inom sitt verksamhetsområde avge de yttranden och lämna de upplysningar som kan begäras av kommunfullmäktige, kommunstyrelsen eller kommunens övriga nämnder.

Nämnd får inkräva yttranden och upplysningar från dessa övriga nämnder när det behövs för att kunna fullgöra sina uppgifter.

Nämnd ska fullgöra de uppdrag som kommunfullmäktige eller kommunstyrelsen överlämnat till nämnden.

§ 13 Ansvar och rapporteringsskyldighet

Nämnd ska se till att verksamheten bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som kommunfullmäktige har bestämt, de föreskrifter som kan finnas i lag eller förordning samt bestämmelser i detta reglemente och nämnds reglemente.

Nämnd ska regelmässigt till kommunfullmäktige rapportera hur verksamheten utvecklas, rapportera av kommunfullmäktige beslutade uppdrag och hur den ekonomiska ställningen är under budgetåret.

§ 14 Ansvar, rapporteringsskyldighet och information om medborgarförslag

Fullmäktige har beslutat i vissa fall att överlåta till kommunstyrelsen eller annan nämnd att besluta i ärenden som väckts genom medborgarförslag.

Den som väckt ett ärende genom medborgarförslag har rätt att delta i överläggningarna i ärendet när beslut ska fattas ~~i anledning av~~ **gällande** förslaget, utom i de fall som anges i ~~6 kap 19 a § tredje stycket kommunallagen~~ **6 kap 25 § tredje stycket**.

Nämnden ska fortlöpande informera fullmäktige om de beslut som fattats i **med** anledning av medborgarförslag

Nämnd ska två gånger per år redovisa de medborgarförslag som inte avgjorts inom ett år från det att förslagen väcktes i fullmäktige. Redovisningen ska göras på fullmäktiges ordinarie sammanträde i juni och **i** december.

§ 15 Nämnds styrdokument

Nämnd ansvarar för att nämndens styrdokument utvecklas och reformeras i takt med;

- resultat av utvärdering av verksamheterna
- förändringar i nationella lag- och regelförändringar och förändringar i specialbestämmelser
- förändringar i regionala åtaganden och beslut i kommunen, vilka berör verksamheterna.

§ 16 Samverkan och samordning

Nämnd ansvarar för att erforderlig samverkan och samordning med andra huvudmän, kommuner, organisationer och externa intressenter sker.

§ 17 Delegeringsordning

Nämnd ansvarar för att delegeringsbestämmelser och delegeringsordning fastställs för ansvarsområdet.

Kommunstyrelsens delegeringsordning ska tillämpas avseende övergripande ansvarsområden. Nämnd fastställer delegat.

Nämndernas arbetsformer

§ 18 Antal ledamöter

Kommunfullmäktige utser ledamöter och ersättare samt utser nämndens presidium bestående av ordförande och vice ordförande.

Bildningsnämnden består av 11 ledamöter och 11 ersättare

Socialnämnden består av 11 ledamöter och 11 ersättare

~~Bygg- och miljönämnden~~

Interservicenämnden består av 5 ledamöter och 5 ersättare

~~Tekniska nämnden~~

Samhällsbyggnadsnämnden består av **7 9** ledamöter och **7 9** ersättare

§ 19 Särskilda regler för ledamöter i samhällsbyggnadsnämnd och internservicenämnd

Internservicenämndens ledamöter och ersättare får inte samtidigt ha förtroendemannauppdrag i samhällsbyggnadsnämnden.

Samhällsbyggnadsnämndens ledamöter och ersättare får inte samtidigt ha förtroendemannauppdrag i internservicenämnden.

§ 20 Mandattid för ledamöter och ersättare

Ledamöter och ersättare i nämnderna utses, om inte annat är särskilt föreskrivet, för fyra år, räknat från och med den 1 januari året efter det år då val av kommunfullmäktige har ägt rum.

§ 21 Ordförandes och vice ordförandes uppdrag

Ordföranden ska leda, samordna och övervaka nämndens verksamhet. Vice ordförande ska biträda ordföranden vid fullgörandet av denna uppgift. Ordförande och vice ordförande utgör nämndens presidium.

De ärenden som ska avgöras av nämnd ska beredas av presidiet om beredning behövs.

Presidium bestämmer dag och tid för sina sammanträden.

Ärenden ska beredas med god ordning, uppsikt och framförhållning.

Presidieberedning kräver ej protokoll.

§ 22 Nämndens ordförande

I enlighet med vad som i lag och reglemente stadgas, åligger det nämndens ordförande;

- att närmast nämnden ha inseende över nämndens verksamhetsområde
- med uppmärksamhet följa frågor av betydelse för nämndens verksamhet och i sådant avseende ta erforderliga initiativ
- att främja erforderlig samverkan mellan nämnden och kommunens övriga nämnder och styrelser
- att vid uppvaktningar för myndigheter eller vid konferenser och sammanträden med myndigheter, företag och enskilda företräda nämnden om inte nämnden **beslutar annorlunda för det enskilda fallet** för särskilt fall ~~annorlunda beslutar~~
- att tillse att nämndens ärenden behandlas utan onödigt dröjsmål, samt
- att i övrigt tillse, att nämndens uppgifter fullgörs

§ 23 Ersättarnas tjänstgöring

För ersättarnas tjänstgöring gäller följande;

- Om en ledamot är förhindrad att inställa sig till ett sammanträde eller att vidare delta i ett sammanträde ska en ersättare tjänstgöra i ledamotens ställe.
- En ledamot som inställer sig under ett pågående sammanträde har rätt att tjänstgöra även om en ersättare har trätt in i ledamotens ställe.
- Om inte ersättarna väljs proportionellt ska ersättarna tjänstgöra enligt den av Kommunfullmäktige ~~mellan dem~~ bestämda **inkallelse**ordningen.

- En ersättare som börjat tjänstgöra har dock alltid företräde oberoende av turordningen. Om styrkebalansen mellan partierna därigenom påverkas får en ersättare som inställer sig under pågående sammanträde träda in i stället för en ersättare som kommer längre ner i ordningen.

§ 23 24 Inkallande av ersättare

En ledamot som är förhindrad att delta i sammanträde eller del därav, ska tillse att en ersättare träder in i den frånvarande ledamotens ställe. Den ersättare kallas som står i tur att tjänstgöra och som inte redan kallats in.

§ 24 25 Växeltjänstgöring

En ledamot eller ersättare som har avbrutit sin tjänstgöring på grund av jäv i ett ärende får åter tjänstgöra, sedan ärendet handlagts.

En ledamot som har avbrutit tjänstgöringen en gång under ett sammanträde på grund av annat hinder än jäv, får åter tjänstgöra om ersättarens inträde har påverkat styrkebalansen mellan partierna (bestämmelsen gäller om ersättarens inträde leder till partiväxling och får tillämpas endast vid ett tillfälle under ett sammanträde).

§ 25 26 Yttranderätt

Ikke tjänstgörande ersättare har rätt att delta i nämndens överläggningar, men inte i besluten.

Förvaltningschef har rätt att delta i överläggningarna.

Nämndsekreterare ~~och samordnare~~ har rätt att delta i överläggningar avseende juridiska och formella överväganden.

§ 26 27 Ersättare för ordföranden

Om varken ordförande eller en vice ordförande kan delta i ett helt sammanträde eller i en del av ett sammanträde utser styrelsen en annan ledamot att tillfälligt vara ordförande. Den till åldern äldste ledamoten tjänstgör som ordförande tills den tillfällige ordföranden har utsetts.

Om ordföranden på grund av sjukdom eller av annat skäl är förhindrad att fullgöra uppdraget för en längre tid får styrelsen utse en annan ledamot att vara ersättare för ordföranden. Ersättaren fullgör ordförandens samtliga uppgifter.

Nämnd med utskott

§ 27 28 Myndighetsutskott

Fullmäktige beslutar om myndighetsutskott och eventuellt övriga utskott som ska finnas i nämnder, samt de antal ledamöter utskotten ska bestå av.

Ordförande och vice ordförande i nämnden är tillika ordförande och vice ordförande i utskott.

Övriga ledamöter och ersättare utses av nämnden.

Om ordföranden på grund av sjukdom eller av annat skäl är förhindrad att fullgöra uppdraget för en längre tid får styrelsen/nämnden utse en annan ledamot att som ersättare för ordföranden fullgöra dennes uppgifter.

§ ~~28~~ 29 Utskottens uppgifter

Nämnd har uppdrag att fastställa delegeringsordning för utskottet.

Utskott fattar beslut på delegering och utgör beredande organ i nämndärenden.

I ärenden av principiell betydelse för verksamhetsansvaret, ska alltid nämnd besluta.

Ordförande och vice ordförande i nämnden är tillika ordförande och vice ordförande i utskott.

Övriga ledamöter och ersättare utses av nämnden.

Om ordföranden på grund av sjukdom eller av annat skäl är förhindrad att fullgöra uppdraget för en längre tid får styrelsen/nämnden utse en annan ledamot att som ersättare för ordföranden fullgöra dennes uppgifter.

§ 29 30 Ersättare i utskott

Ersättare ska närvara vid utskottets sammanträden endast om ledamot är förhindrad att tjänstgöra.

Är ledamot av utskott hindrad att delta i ett sammanträde ska ledamoten kalla ersättare.

Ersättare ska inkallas till tjänstgöring i den av nämnden vid valet bestämda ordningen.

Avgår en ledamot eller ersättare i utskottet, som inte utses vid proportionellt val, ska fyllnadsval snarast förrättas.

§ ~~30~~ 31 Tid för sammanträde med utskott

Utskottet sammanträder på dag och tid som varje utskott bestämmer.

Sammanträden ska också hållas när ordföranden anser att det behövs eller när minst två ledamöter begär det.

Utskottet får handlägga ärenden bara när mer än hälften av ledamöterna är närvarande.

Utskottets ärendehantering ska protokollföras.

§ ~~31~~ 32 Protokollsjustering

Utskottets protokoll ska justeras av ordförande och **ledamot ur oppositionen som utses på mötet.**

Sammanträden

§ ~~32~~ 33 Tidpunkt

Nämnderna sammanträder på dag och tid som respektive nämnd bestämmer.

Sammanträde ska också hållas om minst en tredjedel av nämndens ledamöter begär det eller ordföranden anser att det behövs.

§ 34 Sammanträde på distans

Nämnden får, om särskilda skäl föreligger, sammanträda med ledamöter närvarande på distans. Sådant sammanträde får endast äga rum om ljud- och bildöverföring sker i realtid och på ett sådant sätt att

samtliga deltagare kan se och höra varandra på lika villkor. Lokalen ska vara så beskaffad att inte obehöriga kan ta del av sammanträdeshandlingar, bild eller ljud.

Ledamot som önskar delta på distans ska senast fem dagar i förväg anmäla detta till styrelsens kansli.

Ordföranden avgör om närvaro får ske på distans. Deltagande på distans tillåts inte vid sammanträden då slutna omröstning kan komma att tillämpas.

§ ~~33~~ 35 Kallelse

Ordföranden ansvarar för att kallelse utfärdas till sammanträden.

Kallelse sker digitalt och ska innehålla uppgift om tid och plats för sammanträdet.

Kallelsen ska tillställas varje ledamot och ersättare senast fem dagar före sammanträdesdagen.

Kallelsen ska åtföljas av föredragningslista.

Ordföranden bestämmer i vilken utsträckning handlingar som tillhör ett ärende på föredragningslistan ska bifogas kallelsen.

I undantagsfall får kallelse ske på annat sätt.

När varken ordförande eller en vice ordförande kan kalla till sammanträde ska den till åldern äldste ledamoten göra detta.

§ ~~34-36~~ Justering av protokoll

Protokollet justeras av nämndens ordförande och **ledamot ur oppositionen som utses på mötet**.

Nämnden kan besluta att en paragraf i protokollet ska justeras omedelbart. Paragrafen ska redovisas skriftligt vid sammanträdet innan nämnden justerar den.

§ ~~35~~ 37 Reservation

Om en ledamot reserverat sig mot ett beslut och ledamoten vill motivera reservationen ska ledamoten göra det skriftligt. Motiveringen ska lämnas före den tidpunkt som har fastställts för justering av protokollet.

Övrigt

§ ~~36~~ 38 Delgivning

Delgivning med nämnd sker med ordföranden, förvaltningschef eller anställd som nämnden bestämmer.

§ ~~37~~ 39 Närvarorätt

Kommunstyrelsens ordförande har rätt att delta i sammanträde med de kommunala nämnderna. ~~Han/hon~~ **Kommunstyrelsens ordförande** får därvid delta i överläggningarna men inte i besluten. Deltaganderätten gäller inte ärenden som rör myndighetsutövning mot enskild.

Vid nämndens sammanträden ska, i den mån nämnden i särskilt fall inte annat beslutar, sekreterare och förvaltningschef närvara, med rätten att delta i överläggningarna.

Personalföreträdare omfattas av närvarorätt enligt bestämmelserna i Kommunallagen.

Ärende 5

Ordförande får medge att förtroendevald, annan anställd eller sakkunnig får närvara vid ärende för att lämna information och upplysningar.

Övrigt närvarande ska nämnd besluta om.

Inrättande av kultur- och fritidsutskott

Sammanfattning

Kultur-, fritids- och besöksverksamheterna har tidigare varit fördelade på flera nämnder: bildningsnämnd, teknisk nämnd och kommunstyrelsen. Detta har försvårat en samordning mellan nämndernas förvaltningar och markant försvårat för kommuninnevånare och föreningar som sökt kontakt eller stöd för sina aktiviteter. Kommunfullmäktige beslutade genom § 117/2022-06-21 att från och med 2023-01-01 inrätta en kultur- och fritidsenhet under kommunstyrelsen. Kultur- och fritidsenhetens huvudsakliga ansvarsområde fastställs i kommunstyrelsens reglemente §§ 29–30. För att ge den nybildade kultur- och fritidsenheten särskilt politiskt fokus utan att kommunstyrelsens ordinarie verksamhet påverkas föreslår kommunstyrelsens presidie att ett kultur- och fritidsutskott inrättas under kommunstyrelsen och att förvaltningen ges i uppdrag att utreda formerna för detta.

Beslutsunderlag

Presidieskrivelse i ärendet daterad 2023-02-03

Kommunfullmäktige beslut Datum §§

Budgethandling 2023

Presidiets förslag till beslut

- Kommunstyrelsen beslutar att inrätta ett kultur- och fritidsutskott från och med 2023-05-01
- Förvaltningen ges i uppdrag att utreda formerna för detta och återkomma till kommunstyrelsens sammanträde den 24 april.

Mats Palm (S)
Ordförande
kommunstyrelsen

Emma Blomdahl
Wahlberg (C)
1:e vice ordförande
kommunstyrelsen

Gunnar Andersson (M)
2:e vice ordförande
kommunstyrelsen

Bakgrund

Teknisk nämnd har till stora delar hanterat allt som haft med anläggningar, lokaler, avtal och förenings-stöd att göra. Andra delar främst inom Kultursektorn har hanterats av bildningsnämnden. Frågor som relaterar till besöksnäring och turism har legat på Kommunstyrelsen. Detta har försvårat samordning och presenterat en oklar bild för de privatpersoner och föreningar som sökt kontakt för sina respektive verksamheter. Sedan 1/1 2023 ligger dessa verksamheter under Kommunstyrelsen och möjligheterna för "En väg in" har förbättrats.

Bedömning av måluppfyllelse

Förändringen bedöms gynna ett större utbud av attraktiva verksamheter. Dialogen och därmed möjligheten till inkludering stärks. Ett breddat utbud av positiva aktiviteter bidrar till en välkomnande och attraktiv kommun. En mer nära och aktiv dialog mellan kommun och föreningsliv bedöms öka möjligheterna för stöd till nya aktiviteter i kommunen, möjligheter som bedöms öka utbudet av positiva möjligheter för både äldre och unga i stad såväl som på landsbygd.

Ekonomisk bedömning

Ärendet bedöms kostnadsneutralt, då medel för verksamheten idag finns inom Kommunstyrelsens budget.

Bedömning av bidrag till digital utveckling

Förändringen bedöms påverka positivt, då den tekniska utvecklingen medger en tydligare ingång i vår digitala uppställning.

Juridisk bedömning

Kommunstyrelsens reglemente och Kommunallagen, ger Kommunstyrelsen rätt att under sig inrätta utskott.

Miljökonsekvensbeskrivning

Ej relevant för ärendet.

FN:s barnkonvention

Förändringen genom en tydligare samordning bedöms ge större fokus på Kultur och Fritid, vilket stärker barns möjligheter till ett rikt utbud inom verksamheterna.

Jämställdhetsbeskrivning

Ett separat utskott bedöms få bättre möjligheter att djupare göra bedömningar och ställningstaganden för att främja jämställdhet och jämlikhet inom verksamheterna.

Samverkan

Samverkas innan beslut inom ramen för samverkansavtalet.

Undertecknande av handlingar utifrån kommunstyrelsens delegationsordning (teckna firma Herrljunga kommun)

Sammanfattning

Då ny styrelse för en ny mandatperiod tillträdde den 1 januari 2023 behöver ett nytt beslut fattas om rätten att underteckna handlingar utifrån kommunstyrelsens delegationsordning. Då myndigheter, organisationer, finansiella institut och företag begär styrkta utdrag ur det beslut som reglerar rätten att teckna firma för Herrljunga kommun, ska det framgå vilka namngivna personer som är utsedda att underteckna handlingarna.

På grund av skyldigheten att kunna namnge de personer vilka erhållit mandatet att underteckna handlingar samt att underlätta hanteringen föreslår förvaltningen att kommunstyrelsen fattar ett särskilt beslut som anger rätten till firmateckning för Herrljunga kommun, i enlighet med antagen delegeringsordning.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse i ärendet daterad 2023-02-02

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens ordförande Mats Palm (S) utses, med ersättare kommunstyrelsens 2:e vice ordförande Gunnar Andersson (M), att underteckna avtal, fullmakter, ansökningar, och andra handlingar utifrån A.1 i kommunstyrelsens delegationsordning från och med 2023-02-20.

Moa Andersson
Nämndsamordnare

Försäljning av industrimark, Ljung 1:17

Sammanfattning

Pipeline Sverige har planlagt mark för industri i anslutning till sin befintliga verksamhetsmark i Ljung. För att ytterligare kunna utveckla sin verksamhet i området vill man förvärva del av Ljung 1:17 som ägs av Herrljunga kommun.

Tomtens yta är ca 25 827 m². (se bifogad karta). Överlåtelsen sker mot en överenskommen köpeskilling om 13,40kr/kvm, 346 081 kr,

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse i ärendet daterad 2023-02-06

Utkast Köpekontrakt 2023-02-06

Karta 2023-02-06

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen godkänner köpekontrakt och försäljning av fastigheten Ljung 1:17 till Pipeline Sverige AB.

Emil Hjalmarsson
Kommunarkitekt

This topographic map shows a land parcel with a blue boundary. The parcel is divided into two main sections: a smaller, shaded area in the upper left and a larger, unshaded area in the lower right. The shaded area has a center point labeled 'O: 902,22' and 'Y: 5895,76'. The larger area has a center point labeled 'O: 791,07 m' and 'Y: 19932,58 m²'. The map includes elevation contours (e.g., 1:205, 1:206, 1:208, 1:7>2) and various labels such as '3:14', '3:27', '3:70', and '3:27'. A north arrow is located in the top left corner. The map also shows surrounding features like buildings, a road, and a body of water.

Köpekontrakt för del av fastigheten Ljung 1:17 i Herrljunga kommun

Förslag till avtal har i dag träffats mellan

Herrljunga Kommun, organisationsnummer 212 000 – 1520, box 201, 524 23
Herrljunga (säljaren), och

Pipeline Sverige AB, organisationsnummer 556087-0429 (1/1), Industrivägen, 524
41 Ljung (köparen)

gällande del av fastigheten Ljung 1:17 i Herrljunga kommun. Tomtens yta är ca 25
827 m2. (se bifogad karta)

Säljaren överlåter och försäljer härmed ovan nämnda fastighet som är en del av
Ljung 1:17 för 13 kronor och 40 öre/m2 till köparen. Parterna är överens om att
äganderätten till fastigheten övergår på köparen från tillträdesdatum, som är **2023-
00-00** eller annat datum enligt överenskommelse.

Köpeskilling

Överlåtelsen sker mot en överenskommen köpeskilling om 346 081
(trehundrafyrtiosex tusenåttio) kronor (SEK). Köparen betalar köpeskillingen
genom att senast på tillträdesdagen erlägga köpeskillingen till säljarens bankgiro
841-0078 och märka insättningen ”Industrimark del av Ljung 1:17. År 2023)

Villkor

Fastigheten överläts i befintligt skick. Köparen godtar härmed fastighetens skick
och avstår med bindande verkan från alla anspråk mot säljaren gällande dolda fel
eller brister i fastigheten.

Köparen ska betala alla lagfarts och inteckningskostnader samt
anslutningskostnader i anledning av köparens förvärv. Köparen skall bekosta och
administrera avstyckningen av marken i samråd med säljaren. Säljaren ska avverka
skog på den mark som överlåtelsen gäller. I det fall skogsavverkningen inte är fullt
genomförd vid tillträdesdagen äger säljaren rätt att färdigställa avverkningen efter
tillträdesdagen. Säljaren äger rätt till den skog som avverkas. Säljarens rätt att
avverka skog upphör tre månader efter tillträdesdagen.

Postadress	Besöksadress	Telefon	E-post
HERRLJUNGA KOMMUN	Torget 1	0513-170 00	info@admin.herrljunga.se
Box 201		Fax	Internet
524 23 HERRLJUNGA		0513-171 33	www.herrljunga.se

Herrljunga
tisdag den 7 februari 2023

Detta köpekontrakt är upprättat i tre likalydande exemplar varav köparen tagit två exemplar och säljaren ett exemplar.

Herrljunga

Ort:

Datum: 2023-

Datum: 2023-

Säljare:

Köpare:

.....

.....

Mats Palm

Pipeline Sverige AB

Kommunstyrelsens ordförande
Herrljunga kommun

Ovan namnteckningar bevitnas:

.....

Namn

.....

Namn

Postadress

HERRLJUNGA KOMMUN
Box 201
524 23 HERRLJUNGA

Besöksadress

Torget 1

Telefon

0513-170 00

Fax

0513-171 33

E-post

info@admin.herrljunga.se

Internet

www.herrljunga.se

Återkoppling gällande projekt idrottsbibliotek

Sammanfattning

Kommunstyrelsen beviljade genom § 188/2021-11-22 medel för uppstart av idrottsbibliotek. Projektorganisationen uppdrogs även att inkomma med utvärderingar av projektet till kommunstyrelsens sammanträden i december 2022 och i april 2023. Då verksamheten ännu inte startat upp kan ingen utvärdering lämnas i nuläget, utan projektorganisationen lämnar istället en återkoppling av hur arbetet fortlöper.

Uppstartsnamn för projektet var Idrottsbibliotek eftersom kommunen inte fick använda varumärket Fritidsbanken och dess profil, bilder med mera. Under tiden pågick en process och dialog mellan Fritidsbanken och Herrljunga Kommun. Förslag och beslut från Herrljunga Kommun godkändes ej av Fritidsbanken. En dialog startade våren 2022 för att uppfylla de krav Fritidsbanken ställde för att bli del av varumärket "Fritidsbanken". Herrljunga Kommun fick i november godkänt och alla kriterier uppfyllda, sedan skrevs kontrakt. Profilmateriel beställdes och marknadsföring av Fritidsbanken startades. Namnbyte till Fritidsbanken gjordes i november 2022 och under vinter/vår 2022/2023 påbörjades arbete med att samla in utrustning. I januari 2023 fanns ca. 350–400 stycken olika artiklar i kommunens fritidsbank. Fritidsbankens verksamhet beräknas invigas den 7 mars 2023.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse i ärendet daterad 2023-02-03

Förslag till beslut

- Återkoppling avseende projekt idrottsbanken godkänns.
- Förvaltningen uppdras återkomma med utvärdering av verksamheten till kommunstyrelsens sammanträden i september 2023 och februari 2024.

Peter Friman
Fritidschef

Bakgrund

Kommunstyrelsen beviljade genom § 188/2021-11-22 medel för uppstart av idrottsbibliotek. Projektorganisationen uppdrogs även att inkomma med utvärderingar av projektet till kommunstyrelsens sammanträden i december 2022 och i april 2023. Utvärderingarna ska enligt beslut innehålla en ekonomisk lägesbeskrivning, uppföljning av personalkostnader samt utlåningsfrekvens.

Efter beslut från kommunstyrelsen startade arbetet med att starta upp Fritidsbanken i Herrljunga Kommun. Tillgänglig lokal är nedre våning i bibliotekshuset. En omfattande renovering startade för att lokal ska användas till verksamhet. Gips på väggar och tak samt nya fönster. Ventilation och värme installerades. Lokalen var helt klar för överlämning till verksamheten i januari 2022.

Uppstartsnamn var Idrottsbibliotek eftersom kommunen inte fick använda varumärket Fritidsbanken och dess profil, bilder med mera. Under tiden pågick en process och dialog mellan Fritidsbanken och Herrljunga Kommun. Förslag och beslut från Herrljunga Kommun godkändes ej av Fritidsbanken. En dialog startade våren 2022 för att uppfylla de krav Fritidsbanken ställde för att bli del av varumärket "Fritidsbanken". Herrljunga Kommun fick i november godkänt och alla kriterier uppfyllda, sedan skrevs kontrakt. Profilmateriel beställdes och marknadsföring av Fritidsbanken startades. Namnbyte till Fritidsbanken gjordes i november 2022.

Ett arbete pågår under vinter/vår 2023 för att samla in utrustning och inreda lokalen för utlåning. All utrustning går igenom och fotas, märks och läggs in i Fritidsbankens gemensamma databas. I januari 2023 fanns ca. 350–400 stycken olika artiklar i kommunens fritidsbank.

Fritidsbanken finns i cirka 120 kommuner runt om i landet. 10 årsjubileum firades i Deje januari 2023 där första Fritidsbanken startade. Arbetet pågår att samla in utrustning inför öppning. Ett samarbete med Reprisen startat i november 2022. Genom ett väl fungerande samarbete med socialförvaltningen har all utrustning som lämnas in till återvinningscentral hämtas av Fritidsbankens personal för inspektion och bedömning avseende skick på utrustning. Fritidsbanken Herrljunga har kontakt med övriga fritidsbanker i närområdet (Trollhättan, Falköping, Uddevalla, Vänersborg, Lidköping).

Fritidsbanken Herrljunga finns på sociala medier och ytterligare insamlingspunkter finns på Herrljunga sportcenter, Herrljunga kommunhus. Ny Insamlingsplats finns utanför entrén till Fritidsbanken från vecka 5 2023, insamlingen är ett samarbete med byggprogrammet på Kunskapskällan.

Information och inbjudan till föreningar utskickad under november månad (tyvärr ingen förening som tog kontakt). Ett arbete pågår för att involvera så många föreningar som möjligt i framtiden men än så länge ett svalt intresse. Bemanning sker med platsansvarig Isa Gullbeek och stöd av föreningar och timanställda. Om ej föreningar har möjlighet att medverka, tas ytterligare extra personal in på timmar. Fritidsbankens invigningsdatum är satt till måndagen 7 mars 2023.

KS § 188

DNR KS 209/2021 380

Kostnader för uppstart av Idrottsbibliotek och utvärderingsuppdrag

Sammanfattning

Tekniska nämnden beslutade genom TN § 79/2021-10-07 att föreslå kommunstyrelsen att bevilja följande kostnader för uppstart av idrottsbibliotek och att tillskjuta resurser för följande:

Inredning och startavgift	65 000 kr
Drift år 1	241 500 kr
Drift år 2	491 500 kr

Kostnad för år ett och två inkluderar investeringskostnader för renovering av lokalen om 125 tkr/år, kostnaden skrivs av efter två år. Årlig hyra om 30 tkr ramväxlas från bildningsnämnden som i dagsläget bär kostnaden. Om kommunstyrelsen beslutar att driva projektet vidare efter år två landar driftskostnaden på 366 500 kr.

Kommunstyrelsens ordförande föreslår att kommunstyrelsen beslutar enligt tekniska nämndens förslag men ser ett behov av att följa upp projektet och föreslår därför att projektet utvärderas i december 2022 och i april 2023. Utvärderingen ska bland annat innehålla en ekonomisk lägesbeskrivning, uppföljning av personalkostnader samt utlåningsfrekvens.

Beslutsunderlag

Ordförandeskrivelse i ärendet daterad 2021-11-10

Tekniska nämnden § 79/2021-10-07

Ekonomisk sammanställning av förslag till beslut 1

Förslag till beslut

Tekniska nämndens förslag:

- Kostnader för uppstart av idrottsbibliotek beviljas enligt alternativ 1:
 - Att tillskjuta resurser för inredning och startavgift 65 000: -.
 - Att tillskjuta resurser för drift år 1. 241 500: -
 - Att tillskjuta resurser för drift år 2. 491 500: -

Ordförandens förslag:

- Projektorganisationen för uppstart idrottsbibliotek uppdras att inkomma med utvärderingar av projektet till kommunstyrelsens sammanträde i december 2022 och i april 2023.
- Utvärderingarna ska innehålla följande:
 - ekonomisk lägesbeskrivning
 - uppföljning av personalkostnader
 - utlåningsfrekvens

GD

KA

Fortsättning KS § 188

Mats Palm (S) bifaller ordförandens förslag och föreslår en ändring i form av att begreppet uthyrning byts ut mot utlåning i underlagen.

Ajournering

Beslutsgång

Ordföranden frågar om tekniska nämndens förslag till beslut antas och finner att så sker.

Ordföranden frågar om ordförandens tilläggsförslag antas och finner att så sker.

Ordföranden frågar om Mats Palms (S) ändringsförslag antas och finner att så sker.

Kommunstyrelsens beslut

1. Kostnader för uppstart av idrottsbibliotek beviljas enligt följande:
 - Resurser skjuts till för inredning och startavgift om 65 000 kr
 - Resurser skjuts till för drift år 1 om 241 500 kr
 - Resurser skjuts till för drift år 2 om 491 500 kr
2. Projektorganisationen för uppstart idrottsbibliotek uppdras att inkomma med utvärderingar av projektet till kommunstyrelsens sammanträde i december 2022 och i april 2023.
3. Utvärderingarna ska innehålla följande:
 - ekonomisk lägesbeskrivning
 - uppföljning av personalkostnader
 - utlåningsfrekvens
4. Begreppet uthyrning byts ut mot utlåning i underlagen.

Expedieras till: Tekniska nämnden

Förslag om att avbryta ansökningsprocess till Alingsås Vårgårda Räddningstjänst (AVRF) och förnyat utredningsuppdrag till kommunstyrelsen

Sammanfattning

Efter genomförd förstudie avseende förutsättningar för bildandet av ett nytt räddningstjänstförbund mellan Alingsås, Vårgårda och Herrljunga kommuner beslutade kommunfullmäktige (§ 124/2022-08-22) att ansöka om medlemskap i Alingsås och Vårgårda räddningsförbund (AVRF). Beslutet baserades på den målbild som presenterades avseende samarbetsformer och process. Under processtiden har upplevda förändringar skett, som utifrån ett Herrljungaperspektiv uppfattats som att förhållandet har förändrats. Det har bland annat handlat om ekonomiska, organisatoriska och operativa frågor. Alingsås och Vårgårdas räddningsförbunds presidie har därför aviserats om att Herrljunga kommun kommer att avsluta den pågående ansökningsprocessen.

Beslutsunderlag

Presidieskrivelse i ärendet daterad 2023-02-03

Kommunfullmäktige § 124/2022-08-22

Presidiets förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att

- Ansökningsprocessen till Alingsås Vårgårda Räddningstjänst (AVRF) avbryts.
- Kommunstyrelsen ges i uppdrag att undersöka möjlighet till inträde i annat räddningstjänstförbund
- Kommunstyrelsen uppdras att återkomma till kommunfullmäktiges sammanträde den 4 april med nytt förslag om ansökan till räddningstjänstförbund.

Mats Palm (S)
Ordförande
kommunstyrelsen

Emma Blomdahl
Wahlberg (C)
1:e vice ordförande
kommunstyrelsen

Gunnar Andersson (M)
2:e vice ordförande
kommunstyrelsen

Expedieras till: Kommunfullmäktige
För kännedom Alingsås och Vårgårdas räddningsförbund
till:

Bakgrund

Herrljunga kommun, som är en enskild räddningstjänst, har upplevt ökande svårigheter att såväl upprätthålla en kompetensbredd och även svårigheter att rekrytera ny kompetens externt. Det finns en stark trend i såväl landet som regionen att kommuner organiserar sig i räddningstjänstförbund. Detta för att bättre vara förberedda att hantera situationer som är initialt stora, eller hastigt eskalerande. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) har sedan storbränderna i Västmanland och Dalarna, starkt pekat på kravet att samordna såväl räddningstjänsterna som larmcentralerna. En tydlig målbild för detta finns presenterad att fungera som ledstjärna för det arbetet. Ett arbete utefter denna målbild påbörjades hösten 2022. Då olikheter kring flera frågor blev uppenbara i den processen, bör denna avslutas. Önskemålet, gränsande till krav, kvarstår dock gällande ändamålet att ansluta till större samverkande räddningstjänstorganisation.

Bedömning av måluppfyllelse

Ett ingående i räddningstjänstförbund, skulle långsiktigt stärka vår förmåga att inom kommunens geografiska yta upprätthålla en hållbar, kompetent och väl fungerande räddningstjänst med lokal förankring. Genom att ingå i större organisation får vi tillgång till samordnade investeringar och en möjlighet till en utveckling av kompetensbreddning och specialisering inom kommunen bemanning.

Ekonomisk bedömning

Herrljunga kommun har en kostnadsbild som baseras på kommunens riskbild vilken bland annat påverkas av närheten till västra stambanan och antal industrier i kommunen. Den totala kostnaden relaterar till kommunens geografi, befolkningstäthet och riskbild. Kommunens geografi ställer krav på räddningstjänsten att vara verksamma med acceptabla insatstider inom ytan. Herrljunga kommun består också av två större tätorter, centralorten med järnvägsknutpunkt i nordväst, och en tätort med markant större industrietableringar i söder. Runt dessa ligger markant större lantbruk som är beroende av rimliga insatstider. Detta driver i förhållande till tätortskommuner kostnad på grund av vår glesare men större geografi. Någon stor besparing kan inte vid ingående i förbund kortsiktigt ses, men en större samordning och möjligheten till delade kompetenser kommer att innebära mer effekt för samma, eller långsiktigt lägre kostnad.

Bedömning av bidrag till digital utveckling

En samverkan i större organisation kommer ge oss möjlighet till en större digital närvaro, både organisatoriskt och vårdvarumässigt.

Juridisk bedömning

Formerna för ett ingående i förbund kommer fortlöpande bedömas ur juridisk aspekt.

Herrljunga kommun behöver acceptabla insatstider inom ramen för kommunens geografiska yta.

Miljökonsekvensbeskrivning

Initialt ej aktuellt.

FN:s barnkonvention

Ej aktuellt i detta ärende.

Jämställdhetsbeskrivning

Kan ge positiva effekter, då organisationen blir större och kan erbjuda tjänster och funktioner inom ett bredare kompetensområde.

Samverkan

Samverkas inom ramen för samverkansavtalet och med de utomstående fackliga organisationerna.

Svar på fråga om riktlinjer för representation, uppvaktning och avtackning för förtroendevalda

Sammanfattning

Vid kommunstyrelsens möte i december 2022 lyfte Gun Karlsson (Kv) en fråga om kommunens riktlinjer för representation, uppvaktningar och avtackning av förtroendevalda följs. Det finns en uppfattning om att alla förtroendevalda som har rätt till avtackning efter denna mandatperiod inte blivit uppvaktade enligt gällande riktlinje.

Vid julavslutningar avtackas de personer som har avgått under tiden från senaste julavslutningen året innan. Alltså det är bara de personer som hunnit avgå som avtackas. Detta innebär att vid mandatskifte så avtackas fullmäktigeledamöter samma år som de avgår, medan ledamöter i exempelvis nämnder, vars mandatperiod tar slut 31 december, tackas av vid efterföljande års julavslutning.

Vid beredning av frågeställningen så såg förvaltningen att gällande riktlinje kan uppfattas som tvetydig i vissa delar. Riktlinjen är från 2015 och borde ses över för att få vissa delar förtydligade.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse i ärendet daterad 2023-01-26
Sammanträdesprotokoll KS §218/2022-12-19

Förslag till beslut

1. Kommunstyrelsen godkänner svaret och lägger det till handlingar.
2. Kommunstyrelsen ger förvaltningen i uppdrag att se över *Riktlinjer för representation, uppvaktningar och avtackning av förtroendevalda*

Kerstin Andersson
Nämndsamordnare

Expedieras till:
För kännedom till:

Administration- och kommunikationsenheten

Bakgrund

Vid kommunstyrelsens möte i december 2022 lyfte Gun Karlsson (Kv) en fråga om kommunens riktlinjer för representation, uppvaktningar och avtackning av förtroendevalda följs. Det finns en uppfattning om att alla förtroendevalda som har rätt till avtackning efter denna mandatperiod inte blivit uppvaktrade enligt gällande riktlinje.

Ekonomisk bedömning

Frågeställningen och svaret bedöms inte medföra några kostnader.

Juridisk bedömning

Avtackningar av avgående förtroendevalda styrs av *Riktlinjer för representation, uppvaktningar och avtackning av förtroendevalda* som fastställdes 8 december 2015.

I riktlinjen framkommer följande:

Kommunfullmäktige anordnar en avslutningshögtid varje år, årsavslutning, för ordinarie ledamöter och ersättare i kommunfullmäktige, presidierna i styrelsen, nämnder samt i styrelse för kommunala stiftelsen och bolag. Vid denna avslutning uppmärksammas de som varit förtroendevalda i kommunen under en tid av 25 år samt de som avslutar sina uppdrag och varit valda mellan 15 och 25 år.

Miljökonsekvensbeskrivning

Ärendet bedöms inte ha någon miljöpåverkan.

Motivering

Enligt kommunens riktlinjer så avtackas personer som varit valda under en tid av 15-25 år. Det är även fastställt att det ska göras vid en avslutningshögtid varje år, vilket då blivit julavslutningen som arrangeras årligen. Vid julavslutningar avtackas de personer som har avgått under tiden från senaste julavslutningen året innan. Uppgifter om vilka dessa är hämtas från det system som Herrljunga kommun administrerar förtroendevalda i. Alltså det är bara de personer som hunnit avgå som avtackas. Detta innebär att vid mandatskifte så avtackas fullmäktigeledamöter samma år som de avgår, medan ledamöter i exempelvis nämnder, vars mandatperiod tar slut 31 december, tackas av vid efterföljande års julavslutning.

Vid beredning av frågeställningen så såg förvaltningen att gällande riktlinje kan uppfattas som tvetydig i vissa delar. Riktlinjen är från 2015 och borde ses över för att få vissa delar förtydligade.

Förvaltningen föreslår kommunstyrelsen att godkänna svaret och lägga det till handlingarna samt att ge dem i uppdrag att se över riktlinjen och ta fram förslag på reviderad riktlinje.

§ 218

KS 75/2022 440

Fråga kring riktlinjer för representation, uppvaktningar och avtackning av förtroendevalda

Sammanfattning

Ärendet lyfts upp som en fråga av Gun Karlsson (KV) på dagens kommunstyrelsesammanträde.

Frågan avser kommunens riktlinjer för representation, uppvaktningar och avtackning av förtroendevalda och om rutinen följs. Uppfattningen finns att alla förtroendevalda som har rätt till avtackning efter denna mandatperiod inte har blivit uppvaktade enligt gällande riktlinje.

Beslutsgång

Ordförande besvarar att kommunens riktlinjer för avtackning gäller tills vidare och ska följas. Huruvida alla som har rätt till avtackning, har fått avtackning, kan inte besvaras på sittande möte. Därför frågar ordföranden om kommunstyrelsen kan ge förvaltningen i uppdrag att undersöka riktlinjernas tolkning och huruvida alla som har rätt till avtackning, har fått det, och återkomma till kommunstyrelsen med svar.

Ordföranden frågar om kommunstyrelsen fattar beslut enligt detta och finner att så sker.

Kommunstyrelsens beslut

Kommunstyrelsen ger förvaltningen i uppdrag att undersöka riktlinjernas tolkning och huruvida alla som har rätt till avtackning, har fått det, och återkomma till kommunstyrelsen med svar.

Expedieras till: Administrations- och kommunikationschef

Initiativärende Hjärtstartare inom våra verksamheter

Sammanfattning

Socialnämnden har mottagit ett initiativärende från Sverigedemokraterna där partiet vill följande:

- Att Socialförvaltningen ser över hur tillgången och tillgängligheten till Hjärtstartare är.
- Att där möjligt köpa in hjärtstartare och placera dessa vid platser där personalen lätt kan hämta utrustningen vid en akut situation.

Socialnämnden anser att ärendet bör hanteras övergripande för alla kommunens förvaltningar och har således skickat ärendet till kommunstyrelsen.

Platserna för kommunens hjärtstartare finns att hitta i Sveriges Hjärtstartarregister och även applikationerna "Rädda Hjärtat" och "SMS-livräddaren" där man kan få hjälp att lokalisera en hjärtstartare. Det finns även ett flertal andra applikationer där man kan få instruktioner om hur man ska agera vid nödsituationer och hjärtstopp. Herrljunga kommun har ett kontinuerligt arbete för att personalen ska få HLR-utbildning och kunna höja förmågan att agera vid ett hjärtstopp.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse i ärendet daterad 2022-10-17

Initiativärende från Sverigedemokraterna daterad 2022-09-06 § 103

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen godkänner informationen och lägger den till handlingarna.

Anela Lennartsson
Administrations- och kommunikationschef

Expedieras till: Socialnämnden

KS § 157

Dnr 2022/223 741

Svar på initiativärende från socialnämnden avseende hjärtstartare inom våra verksamheter

Sammanfattning

Socialnämnden har mottagit ett initiativärende från Sverigedemokraterna där partiet vill följande:

- Att Socialförvaltningen ser över hur tillgången och tillgängligheten till Hjärtstartare.
- Att där möjligt köpa in hjärtstartare och placera dessa vid platser där personalen lätt kan hämta utrustningen vid en akut situation.

Socialnämnden anser att ärendet bör hanteras övergripande för alla kommunens förvaltningar och har således, på sitt sammanträde 2022-09-27, skickat ärendet till kommunstyrelsen.

En översyn av kommunens hjärtstartare idag visar att Herrljunga kommun har hjärtstartare på följande platser i verksamheterna:

- Kommunhuset.
- Förskolan Ugglan
- Horsbyskolan
- Horsby förskola
- Hudene skola
- Mörländaskolan
- Molla skola och förskola

Platserna för hjärtstartare finns att hitta i Sveriges Hjärtstartarregister och även applikationerna "Rädda Hjärtat" och "SMS-livräddaren" där man kan få hjälp att lokalisera en hjärtstartare. Det finns även ett flertal andra applikationer där man kan få instruktioner om hur man ska agera vid nödsituationer och hjärtstopp.

Herrljunga kommun har ett kontinuerligt arbete för att personalen ska få HLR-utbildning och kunna höja förmågan att agera vid ett hjärtstopp.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse i ärendet daterad 2022-10-17

Protokoll från socialnämnden 2022-09-27 § 103

Förvaltningens förslag till beslut

Kommunstyrelsen har tagit del av socialnämndens initiativärende (SN 2022-09-06 §103) och hänvisar till informationen i sammanfattningen av detta beslut som svar på initiativärendet. Ärendet läggs till handlingarna.

Forts. § 157

Beslutsgång

Det har uppmärksammats att det i kommunen finns fler hjärtstartare än de som finns omnämnda i beslutsunderlaget.

Med detta som bakgrund föreslår ordförande att ärendet återremitteras till förvaltningen för en uppdatering av listan över kommunens hjärtstartare och finner att så sker.

Kommunstyrelsens beslut

Kommunstyrelsen återremitterar ärendet till förvaltningen för uppdatering av listan över kommunens hjärtstartare.

Expedieras till: Administrations- och kommunikationschef

SN § 103

DNR SN 100/2022 741

Svar på initiativärende "Hjärtstartare inom våra verksamheter"

Sammanfattning

Sverigedemokraterna har lämnat in ett initiativärende där partiet vill följande:

- Att Socialförvaltningen ser över hur tillgången och tillgängligheten till Hjärtstartare.
- Att där möjligt köpa in hjärtstartare och placera dessa vid platser där personalen lätt kan hämta utrustningen vid en akut situation.

Presidiet anser att initiativärendet bör hanteras övergripande för alla kommunens förvaltningar och föreslår att ärendet skickas till kommunstyrelsen.

Beslutsunderlag

Presidieskrivelse i ärendet daterad 2022-09-16

Initiativärende från Sverigedemokraterna daterad 2022-09-06

Förslag till beslut

Presidiets förslag till beslut:

- Initiativärendet från Sverigedemokraterna "Hjärtstartare inom våra verksamheter" skickas vidare till kommunstyrelsen.

Beslutsgång

Ordföranden frågar om presidiets förslag till beslut antas och finner att så sker.

Socialnämndens beslut

1. Initiativärendet från Sverigedemokraterna "Hjärtstartare inom våra verksamheter" skickas vidare till kommunstyrelsen.

Expedieras till: Kommunstyrelsen

Yttrande avseende granskningsrapport om ägarstyrning av kommunala bolag

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har mottagit en rapport från Kommun-revisionen rörande ägarstyrningen av de kommunala bolagen. Det finns i rapporten rekommendationer från revisionen avseende såväl ägarstyrningen som ägardirektiv.

De folkvalda revisorerna har att bevaka att den kommunala verksamheten via den politiska styrningen är ändamålsenlig och effektiv. Här har Kommunstyrelsen ett särskilt ansvar i relation till sin uppsiktsplikt även rörande de kommunala bolagen.

Revisorerna har granskat detta förhållande, och hittat rekommendationer till förändringar som kan stärka kommunstyrelsen i denna uppsiktsplikt och i dess styrning av de kommunala bolagen.

Beslutsunderlag

Presidieskrivelse i ärendet daterad 2023-02-01

Missiv daterat 2023-01-11

Granskningsrapport Ägarstyrning av kommunala bolag daterad december 2022

Presidiets förslag till beslut

- Förvaltningen ges i uppdrag att ta fram en övergripande bolagspolicy med syfte att fastställa formerna för kommunens ägarstyrning.
- Förvaltningen ges i uppdrag att genomföra en översyn av ägardirektiv för samtliga bolag med utgångspunkt i nu gällande målstyrning.
- Övergripande bolagspolicy och reviderade ägardirektiv återrapporteras till kommunstyrelsens sammanträde den 11 december 2023.

Mats Palm (S)
Ordförande
kommunstyrelsen

Emma Blomdahl
Wahlberg (C)
1:e vice ordförande
kommunstyrelsen

Gunnar Andersson (M)
2:e vice ordförande
kommunstyrelsen

Expedieras till: Revisionen
För kännedom
till:

Revisorerna i Herrljunga kommun

11 januari 2023

För yttrande
Kommunstyrelsen

För kännedom
Kommunfullmäktige

Granskning av ägarstyrningen av kommunala bolag

Kommunens revisorer har med stöd av Deloitte AB genomfört en granskning av kommunens ägarstyrning av de kommunala bolagen för att bedöma om kommunstyrelsen har säkerställt att ägarstyrningen över de kommunala bolagen bedrivs på ett ändamålsenligt sätt.

I samband med granskningen har en rapport upprättats. I rapportens sammanfattning finns iakttagelser och rekommendationer. Vår granskning bifogas detta brev.

Revisorerna önskar svar på vilka åtgärder som kommunstyrelsen kommer att vidta med anledning av vad som framkommit i granskningen och de rekommendationer som lämnas. Svar önskas senast den 14 mars 2023.

På uppdrag av kommuns revisorer

Jonny Gustafsson

Ärende 13

Ordförande kommunrevisionen
Herrljunga kommun

Ägarstyrning av kommunala bolag

Herrljunga kommun

December 2022

Innehåll

Innehåll	1
Sammanfattning	2
1. Inledning	4
2. Granskningsresultat	6

Sammanfattning

Deloitte AB har av de förtroendevalda revisorerna i Herrljunga kommun fått uppdraget att genomföra en granskning av kommunstyrelsens styrning och uppsikt över kommunala bolag.

Revisionsfråga

Har kommunstyrelsen säkerställt att ägarstyrningen över de kommunala bolagen bedrivs på ett ändamålsenligt sätt?

Svar på revisionsfråga

Vår sammanfattande bedömning är att kommunstyrelsen till viss del har säkerställt att ägarstyrningen över de kommunala bolagen bedrivs på ett ändamålsenligt sätt.

Iakttagelser

Fullmäktige (kf) har fastställt bolagens kommunalrättsliga villkor/principer enligt KL 10:3. Bland annat är bolagsordningen och ägardirektiven dokumenterade. Gällande ägardirektiv är antagna vid bolagens årsstämmor år 2019. Ägardirektiven hänvisar till kommunens övergripande mål och inriktningsmål som inte längre är aktuella.

Herrljunga kommun saknar en övergripande bolagspolicy. Till viss del täcks de delar som brukar finnas med i en bolagspolicy i de gemensamma ägardirektiven.

Kommunstyrelsen tar del av årsredovisning, protokoll från styrelsesammanträdena, årsstämmor och ägardialoger från kommunens samtliga bolag. Dessa delges kommunstyrelsen i form av ett meddelade. Inget beslut med anledning av meddelandena har fattats av kommunstyrelsen under 2022.

Kommunfullmäktige tar del av årsredovisningen i form av meddelanden för samtliga bolag. Inget beslut med anledning av meddelanden har fattats av kf, samtliga meddelanden läggs till handlingarna.

Kommunstyrelsen har ägardialoger med dotterbolagen två gånger per år. – dock inte några särskilda ägardialoger med Nossan. I stället deltar ordförande i Nossan tillsammans med ks vid deras ägardialoger med dotterbolagen.

Kommunstyrelsen har inte prövat om den verksamhet som kommunens bolag bedrivit under kalenderår 2020 och 2021 varit förenlig med det fastställda kommunala ändamålet och utförts inom ramen för de kommunala befogenheterna. En prövning har gjort senast för verksamhetsår 2019. Redovisning av ansvarsprövningen och beslut till kommunfullmäktige har därmed inte skett 2020 och 2021.

Det finns en uppfattning bland vissa intervjuade att kommunstyrelsens agerande inte alltid är i linje med deras ansvar och befogenheter. Det förekommer att uppdrag från kommunen går direkt till berört bolag utan att de hanteras via ägardirektiven och bolagsstämman.

Nossan ansvarar för att utöva styrning, tillsyn och uppföljning av de bolag som ingår i koncernen. Nossan genomför årliga dialogmöten med respektive bolag. Nossans utövande av styrning och uppföljning av dotterbolag inriktar sig i huvudsak på de finansiella aspekterna.

Nossan har ingen verkställande direktör. Ansvaret har flyttats till styrelsen samt en verkställande tjänsteperson. Nossan köper all IT och administrativt stöd av kommunen.

Rekommendationer

Efter genomförd granskning rekommenderar vi kommunstyrelse att:

- att se över möjlighet att ta fram en övergripande bolagspolicy.
- att uppdatera och revidera ägardirektiven.
- att föreslå bolagen att fastställa gällande ägardirektiv årligen i samband med bolagens årsstämmor.

Ägarstyrning av kommunala bolag | Sammanfattning

- att årligen pröva de kommunala bolagen och sammanfatta ställningstagandet i ett överklagbart beslut.
- att säkerställa att kommunens uppdrag/direktiv till bolagen sker genom ägardirektiven.
- att tillsammans med Nossan konkretisera bolagets (ska det vara bolagets) övergripande styrning och uppföljning av dotterbolag.

Jönköping den 2022-12-19

DELOITTE AB

Revsul Dedic
Projektledare

Sebastian Behrenz
Projektdeltagare

Torbjörn Bengtsson
Kvalitetsansvarig

1. Inledning

Bakgrund

Kommunallagen ger kommuner och regioner möjligheten att lämna över skötseln av vissa kommunala angelägenheter till bland annat aktiebolag. Innan överlämning av en kommunal angelägenhet till ett bolag kan ske måste ägaren bland annat fastställa vilket kommunalt ändamål bolagets verksamhet ska ha samt vilka kommunala befogenheter bolaget ska verka inom. I kommunstyrelsens uppdrag ingår att utöva uppsikt över all verksamhet som bedrivs i kommunal regi. I styrelsens uppdrag ingår även vanligtvis att utöva ägarrollen över bolagen. Detta innebär bland annat att bedriva en dialog mellan ägaren och bolagen, upprätta styrning i form av direktiv samt bereda fullmäktige möjlighet att avgöra frågor av principiell art.

Vid en bristande styrning och kontroll finns risken att bolagen inte bedrivs enligt ägarens intentioner, det vill säga de ändamål som bolagens verksamhet ska uppfylla. Det finns även risk att koncernens intressen avseende verksamhet och ekonomi inte uppnås.

I Herrljunga kommun är det Nossan förvaltnings AB som, i egenskap av moderbolag ska svara för aktiv ägarstyrning och strategisk planering inom bolagskoncernen. Bolaget ska vara en central funktion som möjliggör och skapar förutsättningar för dotterbolagen (Herrljunga bostäder AB och Herrljunga Elektriska AB) att fokusera på sina kärnverksamheter och uppnå ägarens intentioner med respektive bolag.

Revisorerna i Herrljunga kommun har identifierat kommunens ägarstyrning som en risk och vill med granskningen bedöma om kommunstyrelsens styrning och uppsikt över de kommunala bolagen bedrivs på ett ändamålsenligt sätt.

Syfte och avgränsning

Granskningens syfte är bedöma ifall kommunstyrelsen i Herrljunga kommun har säkerställt att ägarstyrningen över de kommunala bolagen bedrivs på ett ändamålsenligt sätt. Revisionsobjektet i granskningen är kommunstyrelsens ägarstyrning av kommunens helägda bolag (Nossan förvaltnings AB, Herrljungabostäder AB och Herrljunga Elektriska AB). Granskningen avgränsas i tid till i huvudsak 2021 och 2022.

Revisionsfråga

Har kommunstyrelsen säkerställt att ägarstyrningen över de kommunala bolagen bedrivs på ett ändamålsenligt sätt?

Underliggande frågeställningar

- Har fullmäktige fastställt bolagens kommunalrättsliga villkor/principer enligt KL 10:3 (bolagsordning, ägardirektiv, mm)? Finns det ändamålsenliga ägardirektiv/krav som grund för en aktiv ägarstyrning?
- Säkerställer KS tillräcklig styrning och kontroll? Fullgör KS sin uppsiktsplikt över bolagen? Prövar KS det kommunala ändamålet enligt KL 6:9?
- Finns det styrning som reglerar hur dialogen mellan ägaren och bolagen ska ske? Sker tillräcklig dialog/kommunikation?
- Finns direktiv för återrapportering till ägare/kommunstyrelsen? Sker rapportering från bolag till ägare i enlighet med gällande direktiv?
- Har KS säkerställt att ärenden av principiell/större betydelse som rör bolagen behandlas av KF?

Metod och granskningsinriktning

Granskningen har genomförts genom *dokumentstudier* samt *intervjuer* med följande befattningshavare:

- Kommunstyrelsens ordförande
- Ordförande styrelseledamot, Nossan förvaltnings AB
- Verkställande tjänsteman, Nossan förvaltnings AB
- VD, Herrljunga Elektriska AB
- Ordförande styrelseledamot, Herrljunga Elektriska AB
- VD, Herrljungabostäder AB.

Granskningen har delats in i följande sju faser:

- Planering av intervjuer.
- Samla fakta/underlag genom intervjuer och dokumentgranskning.
- Genomgång, sammanställning och analys av insamlat material. Vid behov komplettering med mer material.
- Framtagning av viktiga iakttagelser och rekommendationer samt svar på revisionsfråga.
- Rapportskrivning inkl. sakavstämning.
- Presentation av granskning till revisorer.
- Godkänd rapport skickas till berörda nämnder & revisorer.

Revisionskriterier

Kommunallagen 6 kap. 6 §, Aktiebolagslagen, Lag om allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag (2010:879), Lag om vissa kommunala befogenheter (2009:47) och styrande dokument, främst bolagsordning, ägardirektiv och policy.

Kommunallagen

10 kap 1 §: Fullmäktige i kommuner eller regioner får, om det inte i lag eller annan författning anges att angelägenheten ska bedrivas av en kommunal nämnd, besluta att lämna över skötseln av en kommunal angelägenhet till en juridisk person eller en enskild individ.

10 kap 3 §: Om en kommun eller en region med stöd av 1 § lämnar över skötseln av en kommunal angelägenhet till ett helägt kommunalt bolag, ska fullmäktige

- fastställa det kommunala ändamålet med verksamheten,
- se till att det fastställda kommunala ändamålet och de kommunala befogenheterna som utgör ram för verksamheten anges i bolagsordningen, utse samtliga styrelseledamöter, se till att det anges i bolagsordningen att fullmäktige får ta ställning till sådana beslut i verksamheten som är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt innan de fattas,
- utse minst en *lekmannarevisor*, och
- se till att bolaget ger *allmänheten insyn* i den verksamhet som genom avtal lämnas över till privata utförare.

6 kap 9 §: Styrelsen ska i årliga beslut för varje sådant aktiebolag som avses i 10 kap. 2 § pröva om den verksamhet som bolaget har bedrivit under föregående kalenderår har varit förenlig med det fastställda kommunala ändamålet och utförts inom ramen för de kommunala befogenheterna. Om styrelsen finner att så inte är fallet, ska den lämna förslag till fullmäktige om nödvändiga åtgärder.

Begrepp

En **bolagsordning** beskriver vad bolaget ska göra och hur det ska styras.

Bolagsordningen är aktiebolagens regelverk, som tillsammans med lagstiftning anger ramarna för verksamheten.

Bolagsordningen lägger grunden för bolagets existens. I den anges vad bolaget ska ägna sig åt, dvs. föremålet för bolagets verksamhet, det kommunala ändamålet och ett antal grundläggande regler för aktiekapital, styrelsesammansättning, räkenskapsår och vilka ärenden som ska förekomma på ordinarie stämma. Bolagsordningen beslutas av kommunfullmäktige och antas av respektive bolags bolagsstämma.

Ett **ägardirektiv** är ett dokument som beskriver vad ägaren vill att bolaget ska göra. Ägardirektivet fungerar som ett komplement till bolagsordningen. Av ägardirektivet framgår ägarens förväntningar och krav på bolaget.

De **generella ägardirektiven** gäller för alla bolag och ska beslutas på kommunfullmäktige och överlämnas via ombud till bolagsstämman för antagande. Direktiven som antas på bolagsstämman är bindande för bolaget och dess ledning.

Ägardirektivet skiljer sig från bolags- ordningen genom att vara vad man kallar ett frivilligt formellt styrinstrument. Bolaget behöver inte ha **ägardirektiv**, men om det finns **ägardirektiv** är de juridiskt bindande för styrelse och vd.

Kvalitetssäkring

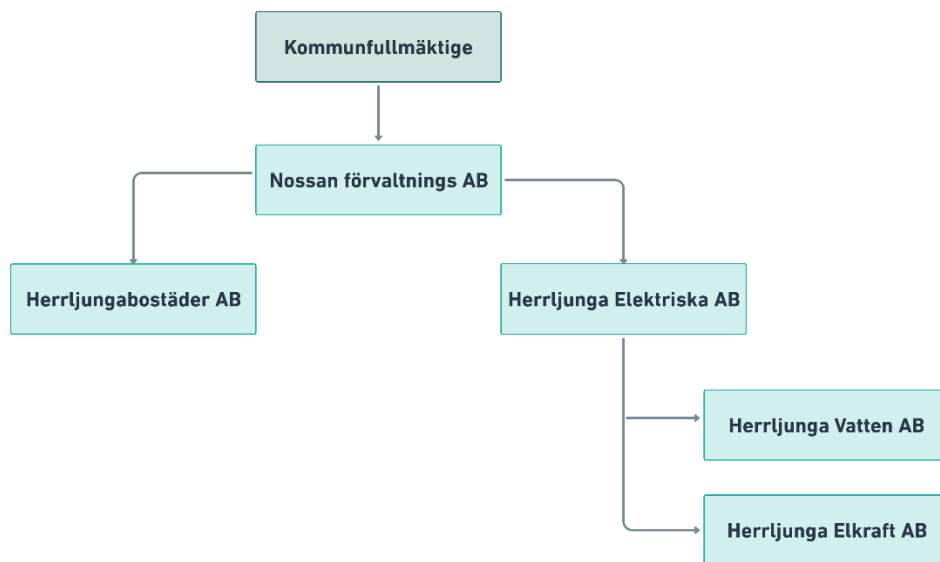
Kvalitetssäkring har skett genom Deloitte's interna kvalitetssäkringssystem. Rapporten har även kvalitetssäkrats av de intervjuade personerna.

2. Granskningsresultat

Utifrån genomförda intervjuer och granskat material har en övergripande beskrivning av kommunstyrelsens ägarstyrning över de kommunala bolagen i Herrljunga kommun gjorts nedan. De iakttagelser som framkommit till följd av intervjuer och dokumentstudier redogörs under den rubrik som ansetts mest lämplig.

2.1 Bolagskoncernen

Herrljunga kommun bedriver en del av sin verksamhet i bolagsform. Bolagen har samma övergripande syfte som den verksamhet som bedrivs i förvaltningsform, nämligen att skapa nytta för Herrljunga kommun och dess medborgare. Herrljunga kommun har organiserat bolagsverksamheten i en koncern med Nossan förvaltnings AB som moderbolag. Nossan förvaltnings AB har i sin tur två dotterbolag: Herrljungabostäder AB och Herrljunga Elektriska AB, se figur 1.

Figur 1. Bolagskoncernen

Under Herrljunga Elektiska AB finns 2 bolag; Herrljunga Vatten AB och Herrljunga Elkraft AB (för tillfället villande).

Mellan kommunen och Nossan förvaltnings AB finns ett administrativt avtal upprättat. Avtalet vi har tagit del av är inte undertecknat men det framgår att avtalet är giltigt mellan åren 2021-2023. Avtalet fastställer att kommunen åtar sig att tillhandahålla tjänster avseende ledning och administration. Tjänsterna ledning och administration omfattar kostnader för:

- VD eller motsvarande (lön inklusive sociala avgifter)
- Ekonomiadministration och löpande ekonomisk förvaltning (Ansvar för löpande bokföring, samt deklarationer och inbetalningar av skatter, avgifter, kontrolluppgifter mm. Kontroll och betalningar för leverantörsfakturor mm. Kontroll och avstämning av bank- och giroräkningar)
- IT/Telefoni
- Lokaler
- Overheadkostnader (arbetsledning och personalsupport)
- Myndighetskrav (Ansvar för att all medelsförvaltning, redovisning, myndighetsrapportering, deklarationer, skatteredovisning, betalningar mm, följer gällande lagstiftning och vedertagen praxis)
- Bokslut och budget (Ansvar för avstämning av konton och bokslut. Utarbeta förslag till årsredovisning. Samordning med revisionen. Myndighetsrapportering. Utarbetande av budget.)
- Övriga förvaltningsåtgärder (bland annat att ha ansvaret för uppgiftslämning till bolagsverket mm).

2.2 Reglering och styrning av kommunala bolag

I kommunallagens 10 kap. 3 § anges vad som gäller om kommunen lämnar över vårderna av en kommunal angelägenhet till ett helägt kommunalt bolag:

- 1) fastställa det kommunala ändamålet med verksamheten.
- 2) se till att det fastställda kommunala ändamålet och de kommunala befogenheterna som utgör ram för verksamheten anges i bolagsordningen.
- 3) utse samtliga styrelseledamöter
- 4) se till att det anges i bolagsordningen att fullmäktige får ta ställning innan sådana beslut i verksamheten som är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt fattas
- 5) utse minst en lekmannarevisor, och
- 6) se till att bolaget ger allmänheten insyn i den verksamhet som genom avtal lämnas över till privata utförare.

Nedan redogörs kortfattat för styr- och stöddokument som har bäring på Herrljunga kommuns styrning av kommunala bolag.

Herrljunga kommuns ändamål med kommunala bolag

I bolagsordning och ägardirektiv har kommunfullmäktige fastställt syfte och befogenheter för de kommunala bolagen; Nossan förvaltnings AB, Herrljungabostäder AB och Herrljunga Elektriska AB.

Vi konstaterar att bolagsordningarna innehåller det kommunallagen föreskriver om kommunala bolag.

Övergripande styrdokument

Reglemente för kommunstyrelsen (KS 87/2018 101)

Kommunstyrelsens uppgift rörande uppsikt och styrning av kommunens bolag i anges i kommunstyrelsens reglemente. Av 2§ framgår bland annat att kommunstyrelsen ska:

- styra, leda och följa upp nämndernas och bolagens verksamheter och däri utöva sin uppsiktsplikt över nämnder och bolag.
- ansvara för samordning och dialogmöten med bolagsledning.

- tillvarata kommunens intressen vid bolags- och föreningsstämmor och andra likartade sammanträden i de bolag/företag som kommunen helt eller delvis äger eller annars har intresse i.

Bolagsordning

För varje bolag finns en bolagsordning.

Bolagsordning för Nossan förvaltnings AB (KS 16/2015 942)

Av bolagsordningen för Nossan förvaltnings AB, daterad 2015-03-10, framgår det att verksamhetssyftet (för Nossan förvaltnings AB) är att, med iakttagande av kommunallagens lokaliseringsprinciper, genom ägande och förvaltning av aktier i kommunägda bolag optimera och samordna de kommunala företagen inom Herrljunga kommun samt representera ägaren.

Styrelsen består av tre ledamöter och utses av kommunfullmäktige i Herrljunga kommun. Värt att notera är att Nossan förvaltnings AB inte har någon VD.

Bolagsordning Herrljungabostäder AB (KS 21/2015 282)

Av bolagsordningen för Herrljungabostäder AB, daterad 2015-03-10, framgår att verksamhetssyftet är att främja bostadsförsörjningen i kommunen och därvid erbjuda hyresgästerna möjlighet till boendeflyttande och inflyttande i bolaget vad avser uppdraget som allmännyttigt kommunalt bostadsaktiebolag. Styrelsen består av fem ledamöter och utses av kommunfullmäktige i Herrljunga kommun.

Bolagsordning Herrljunga Elektriska AB (KS 19/2015 520)

Av bolagsordningen för Herrljunga Elektriska AB, daterad 2015-03-10, framgår att verksamhetssyftet är att främja kommunens tillväxt och utveckling genom drift och förvaltning av sina verksamheter. Styrelsen består av nio ledamöter och två suppleanter. Det noteras att sju ledamöter utses av kommunfullmäktige i Herrljunga kommun. Resterande ledamöter och suppleanter utses av arbetstagarorganisationer.

Gemensamt ägardirektiv Nossan förvaltningskoncern (KS 242/2015 900)

Det gemensamma ägardirektivet är fastställt av Herrljunga kommunfullmäktige 2016-03-08 § 24. Ägardirektivet är senast reviderat 2019-12-10 KF §189.

I ägardirektivet noteras att de kommunala aktiebolagen ska arbeta i enlighet med av kommunfullmäktige antagna vision, övergripande mål och inriktningsmål. De

övergripande mål och inriktningsmål som specificeras i dokumentet är direkt kopplade till utvecklingsplanen "Växtkraft 10 000" (antagen av KF 3 februari 2009 och gäller till och med år 2020).

I dokumentet förtydligas principer för styrning. Herrljunga kommun ska ha en aktiv ledning och styrning av sina bolag. Detta innebär att löpande utvärdera:

- verksamheten och verksamhetsformen
- bolagens strategier och mål
- hur bolagen sköts av bolagsledningen och styrelsen.

Moderbolaget Nossan Förvaltningsaktiebolag skall utöva styrning och uppföljning av de bolag som ingår i koncernen. Det ska finnas en aktiv dialog och kommunikation mellan moderbolaget och dotterbolagen.

Särskilt ägardirektiv Nossan förvaltnings AB (KS 243/2015 942)

Det särskilda ägardirektivet är fastställt av Herrljunga kommun i Kommunfullmäktige 2016-03-08 § 29. Det särskilda ägardirektivet är senast reviderat 2019-12-10 KF §190.

I det särskilda ägardirektivet noteras att Nossan förvaltnings AB ska verka för att Herrljunga kommuns koncernbolag förvaltas på ett förmånligt och effektivt sätt. Nossan förvaltnings AB har också en viktig uppgift att upprätthålla och utveckla en helhetssyn i bolagskoncernen och kommunen. Moderbolaget ska tillsammans med dotterbolagen verka för ett totalekonomiskt effektivt resursutnyttjande inom koncernen samt i relation till kommunen. Samhörigheten ska stärkas och den samlade koncernnyttan ska vara vägledande i all verksamhet.

Särskilt ägardirektiv Herrljungabostäder AB (KS 215/2019 282)

Det särskilda ägardirektivet är fastställt av Herrljunga kommun i Kommunfullmäktige 2016-03-08 § 25. Det särskilda ägardirektivet är senast reviderat 2020-06-16.

Herrljungabostäder AB ska omfatta att som allmännyttigt kommunalt bostadsaktiebolag äga, förvalta, förvärva, bebygga och avyttra fastigheter såsom bostäder, andra fastigheter, tomträtter och affärslägenheter med därtill hörande kollektiva anordningar. Utöver det tidigare nämnda tydliggörs verksamhetsmål och finansiella mål.

Särskilt ägardirektiv Herrljunga Elektriska AB (KS 244/2015 529)

Det särskilda ägardirektivet är fastställt av Herrljunga kommun i Kommunfullmäktige 2016-03-08 § 28. Det särskilda ägardirektivet är senast reviderat 2019-12-10 KF §192.

I det särskilda ägardirektivet tydliggörs det att ändamålet med Herrljunga Elektriska AB är att främja trygg försörjning och nyttig användning av el- och värmeenergi, vatten, avlopp och elektronisk kommunikation företrädesvis inom Herrljunga kommun. Utöver det tidigare nämnde tydliggörs dessutom verksamhetsmål och finansiella mål.

Av kommunstyrelsens reglemente framgår att styrelse ansvarar för samordning och dialogmöten med bolagsledning. Vidare, ska kommunstyrelse tillvarata kommunens intressen vid bolags- och föreningsstämmor och andra likartade sammanträden.

Av reglementet framgår att styra, leda och följa upp bolagens verksamheter och däri utöva sin uppsiktsplikt över bolag. Det är dock otydligt huruvida styrelsen årligen ska pröva om den verksamhet som bedrivits i kommunala bolag under föregående kalenderår har varit förenlig med det fastställda kommunala ändamålet och utförs inom ramen för de kommunala befogenheterna.

Det är också otydligt vem som ansvarar för att löpande vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa att de krav som anges i kommunallagens 10 kap. 3 är uppfyllda beträffande de företag kommunen äger eller har intresse i.

Det är även otydligt vem som ansvarar för att ägardirektiven till bolagen ska tas fram och kontinuerligt uppdateras.

Herrljunga kommun saknar en övergripande bolagspolicy. Syftet med en företagspolicy kan vara att förtydliga det gemensamma regelverket för utveckling av kommunal verksamhet, rollfördelningen mellan kommunen som ägare och bolagen, samt bolagsstyrelsens roll och ansvar i bolagen. I en övergripande företagspolicy kan även redovisas hur frågor rörande de kommunala bolagen skall hanteras internt i kommunen, samt hur relationerna mellan kommunen och bolagen skall utformas.

En del av ovanstående berörs i den gemensamma ägardirektiven. Även om det inte finns lagkrav på särskild företagspolicy och att en del av frågeställningarna lyfts i ägardirektiven, är vår uppfattning att kommunen bör överväga att utarbeta en övergripande företagspolicy.

2.3 Ansvarsfördelning

Kommunfullmäktige styr genom utfärdande av direktiv den verksamhet som bedrivs i bolagsform. Bolagsordningar och ägardirektiv utgör exempel på direkta styrdokument. I ägardirektiven kan kommunen villkora att hela eller delar av kommunens policydokument även ska gälla för bolagen.

I det gemensamma ägardirektivet för Nossan förvaltningskoncern framgår exempel på vad fullmäktige betraktar som ärenden som kan vara principiellt viktiga och där fullmäktige ska få ta ställning innan beslut i bolagen fattas:

- förvärv, bildande eller försäljning av dotterföretag
- förvärv av aktier i annat företag om inte annat anges i respektive bolags särskilda ägardirektiv
- större/strategiska försäljningar eller köp av fastigheter
- större investeringar som ändrar inriktning på nuvarande verksamhet och/eller som väsentligt kan påverka bolagets ekonomi eller annars är av strategisk betydelse för kommunen.

2.3.1 Kommunstyrelsen

Av reglementet för kommunstyrelsen framgår att kommunstyrelsen har det totala ledningsansvaret i enlighet med kommunallagen och ett tydligt övergripande ansvar avseende styrning, ledning, uppföljning och kontroll vari ingår kommunstyrelsens uppsiktsplikt över bolag och nämnder.

Vidare anger 10 kap. 6 kap. 9 § KL att kommunstyrelsen ska i årliga beslut för varje sådant aktiebolag som avses i 10 kap. 2 § pröva om den verksamhet som bolaget har bedrivit under föregående kalenderår varit förenlig med det fastställda kommunala ändamålet och utförts inom ramen för de kommunala befogenheterna. Om kommunstyrelsen finner att så inte är fallet, ska den lämna förslag till fullmäktige om nödvändiga åtgärder.

2.3.2 Nossan förvaltnings AB

I det gemensamma ägardirektivet tydliggörs att bolagen står i sin verksamhet under kommunstyrelsens uppsikt enligt 6 kap. 1 § KL, denna uppsiktsplikt kan inte delegeras. Kommunfullmäktige har emellertid uppdragit åt Nossan förvaltnings AB att utöva tillsyn samt uppföljning av de bolag som ingår i koncernen. Det ska finnas en aktiv dialog och

kommunikation mellan moderbolaget och dotterbolagen. Nossan förvaltnings AB skall i förekommande fall rapportera till kommunstyrelsen och kommunfullmäktige.

I det gemensamma ägardirektivet står att bolagen i koncernen ska bereda Nossan förvaltnings AB möjlighet att ta ställning innan sådana beslut fattas som är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt. Till denna beslutskategori hör:

- Planer som gäller ändrad inriktning av bolagets verksamhet eller start av ny rörelsegren eller nedläggning av befintlig sådan
- Förvärv, bildande, försäljning eller fusionering av dotterbolag
- Förvärv av aktier i annat företag om inget annat anges i respektive bolags särskilda ägardirektiv
- Förvärv eller försäljning av fastigheter vilka är av sådan omfattning att de påverkar bolagets långsiktiga ekonomi
- Större investeringar vilka är av sådan omfattning att de väsentligt påverkar bolagets långsiktiga ekonomi.

Iakttagelser och kommentarer

Har fullmäktige fastställt bolagens kommunalrättsliga villkor/principer enligt KL 10:3 (bolagsordning, ägardirektiv, mm.)?

Vår sammanfattade bedömning är att fullmäktige har fastställt bolagens kommunalrättsliga villkor/principer enligt KL10:3.

Vår bedömning baseras på nedanstående iakttagelser och slutsatser:

Utifrån utförd dokumentanalys kan det konstateras att kommunfullmäktige genom beslutade bolagsordningar för respektive bolag har fastställt det kommunala ändamålet med verksamheterna. Analysen visar dessutom att det kommunala ändamålet och de kommunala befogenheterna som utgör ram för verksamheten anges i bolagsordningen.

Vi kan vidare konstatera att bolagsordningen för samtliga bolag reglerar styrelseledamöters utnämnannde och hur lekmannarevisor bör utses. Dessutom återfinns en skrivelse om att fullmäktige får ta ställning till sådana beslut i verksamheten som är av principiell beskaffenhet. Slutligen kan konstateras att bolagen ger allmänheten insyn i den verksamhet som genom avtal lämnas över till privata utförare.

Finns det ändamålsenliga ägardirektiv/krav som grund för en aktiv ägarstyrning?

Vår sammanfattade bedömning är att det till viss del finns ändamålsenliga ägardirektiv/krav som grund för en aktiv ägarstyrning.

Vår bedömning baseras på nedanstående iakttagelser och slutsatser:

Bolagsordningar och ägardirektiv följer som vi bedömer det i stort sett vedertagna normer och regler. Kommunfullmäktige har genom bolagsordningar, reglemente och ägardirektiv fördelat ansvaret för styrning och uppföljning av kommunens bolag på kommunstyrelsen och Nossan förvaltnings AB. Vidare förtydligar det gemensamma ägardirektivet respektive bolags skyldighet att hålla sina ägare väl informerade.

Kommunstyrelsen och Nossan förvaltnings AB har tilldelats rutiner för dialog/uppsikt över de bolag som ingår i koncernen. Vi bedömer att bolagskoncernen har rutiner för att hålla sina ägare väl informerade om verksamheten. Herrljunga Elektriska AB och Herrljungabostäder AB har bland annat som rutin att lämna information om koncernens verksamhet och ekonomi till Nossan förvaltnings AB samt kommunstyrelsen. Information lämnas även direkt till fullmäktige, bland annat vid behandlingen av bolagets delår- och årsredovisning.

Av de intervjuer som utförts har vi på Deloitte noterat att det finns vissa oklarheter kring begreppet "styrning". I det gemensamma ägardirektivet finns följande citat: "Moderbolaget Nossan Förvaltningsaktiebolag skall utöva styrning och uppföljning av de bolag som ingår i koncernen". I nuläget tolkar vi det som att Nossan förvaltnings AB har ett större ansvar enligt ägardirektivet än vad de faktiskt har i praktiken. Vi föreslår därför att kommunstyrelsen rekommenderar Nossan förvaltnings AB att konkretisera hur de tolkar ägardirektiven.

Utöver det tidigare nämnda noterar vi att samtliga ägardirektiv lyfter fram den målstyrning som specificeras i utvecklingsplanen "Växtkraft 10 000" (antagen av KF 3 februari 2009 och gäller till och med år 2020). År 2022 har kommunen nu ändrat sin övergripande målstyrning vilket innebär att ägardirektiven inte är korrekt uppdaterade enligt den nya målbilden som finns inom kommunen.

Vidare noterar vi att de särskilda ägardirektiven både lyfter fram den målstyrning som specificeras i utvecklingsplanen "Växtkraft 10 000" och de specifika mål som gäller för det enskilda bolaget. Det uppmärksammas att kopplingen mellan de övergripande målen

som finns i kommunen och de specifika mål som finns för de enskilda bolagen är otydlig i ägardirektiven.

Med utgångspunkt i ovan nämnda rekommenderar vi att det bör utföras en revidering av de ägardirektiv som finns tillgängliga för bolagen. Vidare rekommenderar vi kommunen att se över möjligheten att ta fram en övergripande bolagspolicy vilken fastställer formerna för kommunens ägarstyrning.

2.4 Insyn, forum för samverkan och uppföljning

2.4.1 Insyn

Enligt det gemensamma ägardirektivet ska bolagen hålla Nossan förvaltnings AB informerad om sin verksamhet och planerade åtgärder av vikt. Nossan förvaltnings AB äger rätt att ta del av bolagens handlingar och räkenskaper samt i övrigt inspektera bolagen och deras verksamhet. Bolagen ska löpande sända följande handlingar till Nossan förvaltnings AB samt till kommunens registrator:

- protokoll från styrelsemöten och bolagsstämma, inklusive bilagor
- årsbudget och eventuell flerårsplan
- affärsplan, ekonomiska rapporter, delårsrapport och underlag för koncernbokslut
- årsredovisning med revisionsberättelse och lekmannarevisorernas granskningsrapport.

Bolagen ska i övrigt lämna de uppgifter och handlingar som Nossan förvaltnings AB eller kommunstyrelsen begär.

2.4.2 Forum för dialog

Det framgår av det gemensamma ägardirektivet att Nossan förvaltnings AB har återkommande dialoger med bolagen under året. Bolagens årsstämmor är dessutom ett naturligt tillfälle för samlad dialog. Därutöver hålls ägardialoger, normalt två per år med Nossan förvaltnings AB och två per år med kommunstyrelsens presidium.

2.4.3 Uppföljning och åtgärder

Av utförda intervjuer med bolagen och KS kan det noteras att KS och Nossan förvaltnings AB tillsammans säkerställer att bolagen följer det som står i ägardirektiven. Om så inte är fallet noteras detta till kommunfullmäktige. Utöver det tidigare nämnda

noterar ordförande i kommunstyrelsen att KS dessutom säkerställer att bolagen följer upp de olika rekommendationer som kommer från kommunfullmäktige.

Rapportering till kommunfullmäktige sker primärt i form av delår- och årsredovisning. Vidare noteras att KS uppges ha en uppsikt över bolagen med den är inte formaliserad.

Iakttagelser och kommentarer

Säkerställer KS tillräcklig styrning och kontroll? Fullgör KS sin uppsiktsplikt över bolagen?

Vår sammanfattade bedömning är att KS till viss del säkerställer tillräcklig styrning och kontroll. Vidare anser vi att KS till stor del fullför sin uppsiktsplikt över bolagen.

Vår bedömning baseras på nedanstående iakttagelser och slutsatser:

Av kommunstyrelsens reglemente framgår det att kommunstyrelsen har det totala ledningsansvaret i enlighet med kommunallagen och ett tydligt övergripande ansvar avseende styrning, ledning, uppföljning och kontroll vari ingår kommunstyrelsens uppsiktsplikt över bolag och nämnder.

Av ägardirektiven framgår att de kommunala aktiebolagen ska arbeta i enlighet med av Herrljunga kommunfullmäktige antagna vision, övergripande mål och inriktningsmål. Vidare ska bolagen arbeta med relevanta nyckeltal kopplat till ekonomi, kvalitet och verksamhet.

Utöver detta ska bolagen till kommunen översända:

- protokoll från styrelsemöten och bolagsstämma, inklusive bilagor
- årsbudget och eventuell flerårsplan
- affärsplan, ekonomiska rapporter, delårsrapport och underlag för koncernbokslut
- årsredovisning med revisionsberättelse och lekmannarevisorernas granskningsrapport.

Därutöver hålls ägardialoger, normalt två per år med kommunstyrelsens presidium. Vidare kan noteras att kommunens policy för intern kontroll specificerar att styrelsen för det specifika bolaget ska sköta den interna kontrollen. Bolagen arbetar därav aktivt med egna internkontrollplaner. Det framgår vidare att rapportering från bolagen vid

årsredovisning och tertialrapportering uppges fungera. Utöver det tidigare nämnda noteras att underlag inkommer i tid till kommunen från bolagen.

Av utförda intervjuer med bolagen och KS kan noteras att KS säkerställer att bolagen följer det som står i ägardirektiven. Om så inte är fallet noteras detta till kommunfullmäktige. Vad som däremot kan noteras är att själva uppföljningen av efterlevnaden av ägardirektiven inte är formaliserad. Vi har inte tagit del av något underlag som visar på att det finns en formaliserad uppföljning.

Av intervjuer har vi noterat att det tagits beslut av kommunen som går direkt till bolagen. Det finns exempel på fall där kommunens beslut inte har gått via ägardirektiv. Enligt vår uppfattning ska kommunens ändamål och uppdrag enbart regleras genom ägardirektiv.

Med utgångspunkt i ovan nämnda rekommenderar vi att kommunstyrelsen gör en utvärdering av hur styrning och uppföljning av kommunkoncernen kan förbättras.

Har kommunstyrelsen prövat det kommunala ändamålet enligt KL 6:9?

Vår sammanfattade bedömning är att KS till viss del har prövat det kommunala ändamålet enligt KL 6:9.

Vår bedömning baseras på nedanstående iakttagelser och slutsatser:

Vår granskning kan inte utifrån protokollanalys och intervjuer styrka att kommunstyrelsen prövat det kommunala ändamålet enligt KL 6:9. Ordförande i KS nämner att prövningen av bolagen primärt utgår från ägardialogerna två gånger per år med bolagen. Om något uppmärksammas på ägardialogerna ska detta föras vidare till KF. Enligt intervjuerna skapas det däremot ingen rapport kopplat till prövningen som skickas till bolag och KF.

Finns det styrning som reglerar hur dialogen mellan ägaren och bolagen ska ske? Sker tillräcklig dialog/kommunikation?

Vår sammanfattade bedömning är att det finns styrning som reglerar hur dialogen mellan ägaren och bolagen ska ske. Vidare anser vi att det till viss del sker tillräcklig dialog/kommunikation.

Vår bedömning baseras på nedanstående iakttagelser och slutsatser:

Det framgår av det gemensamma ägardirektivet att Nossan förvaltnings AB har återkommande dialoger med bolagen under året. Därutöver hålls ägardialoger, normalt två per år med Nossan förvaltnings AB och två per år med kommunstyrelsens presidium.

Av intervjun med kommunstyrelsens ordförande noteras det att följande diskuteras på ägardialogerna med bolagen: det ekonomiska läget, bolagens ändamålsenlighet, aktuella händelser och händelser av stor betydelse. Ordförande för KS noterar dessutom att protokollet som genereras av ägardialogerna finns tillgängliga för kommunfullmäktige.

Av intervjun med Nossan förvaltnings AB noteras att följande diskuteras på ägardialogerna med bolagen: ekonomiskt läge, bolagens måluppfyllelse, aktuella händelser, framtida svårigheter, upphandlingar med revisionen och offentliga upphandlingar.

Vad som kan noteras är att kommunstyrelsen inte har några enskilda ägardialoger med Nossan förvaltnings AB, en representant från moderbolaget medverkar på de ägardialoger som sker med de enskilda bolagen. Vi anser att kommunstyrelsen bör ha separata ägardialoger med Nossan förvaltnings AB.

Finns direktiv för återrapportering till ägare/kommunstyrelsen? Sker rapportering från bolag till ägare i enlighet med gällande direktiv?

Vår sammanfattade bedömning är att det finns direktiv för återrapportering till ägare/kommunstyrelsen. Vidare anser vi att rapportering från bolag till ägare sker i enlighet med gällande direktiv.

Vår bedömning baseras på nedanstående iakttagelser och slutsatser:

I det gemensamma ägardirektivet står att bolagen ska till kommunen översända följande:

- protokoll från styrelsemöten och bolagsstämma, inklusive bilagor
- årsbudget och eventuell flerårsplan
- affärsplan, ekonomiska rapporter, delårsrapport och underlag för koncernbokslut
- årsredovisning med revisionsberättelse och lekmannarevisorernas granskningsrapport.

Bolagen ska i övrigt lämna de uppgifter och handlingar som kommunstyrelsen begär.

Vidare noteras i kommunens policy för intern kontroll att uppföljningen av den interna kontrollen årligen ska skickas till kommunstyrelsen.

Av utförda intervjuer kan vi på Deloitte konstatera att rapportering från bolagen vid årsredovisning och tertiärrapportering uppges fungera. Utöver det tidigare nämnda noteras det i intervjuerna att underlag inkommer i tid till kommunen från bolagen.

Har KS säkerställt att ärenden av principiell/större betydelse som rör bolagen behandlas av KF?

Vår sammanfattade bedömning är att KS säkerställer att ärenden av principiell/större betydelse som rör bolagen behandlas av KF.

Vår bedömning baseras på nedanstående iakttagelser och slutsatser:

Under de utförda intervjuerna uppmärksammades det att KS säkerställer att ärenden av principiell betydelse som rör bolagen behandlas av KF. För att säkerställa att uttalandena från intervjuerna faktiskt stämmer har vi på Deloitte valt att genomföra en analys av protokollen för kommunstyrelsen, detta för år 2021. Vår hypotes är att det bör finnas minst ett ärende av principiell karaktär under den studerade perioden.

Resultatet av protokollanalysen visar på att det finns minst ett ärende av principiell karaktär. I det gemensamma ägardirektivet för Nossan förvaltningskoncern framgår det exempel på vad fullmäktige betraktar som ärenden som kan vara principiellt viktiga och där fullmäktige ska få ta ställning innan beslut i bolagen fattas. Ett av de exempel som tydliggörs är de följande: vid större/strategiska försäljningar eller köp av fastigheter.

I sammanträdesprotokoll 2021-01-25 (DNR KS 259/2020 211) tar KS följande beslut angående försäljningen av skogsfastighet Trollabo 1:16: "Kommunstyrelsen föreslår Kommunfullmäktige att besluta att: - Herrljunga kommun säljer fastighet Trollabo 1: 16 till Nossan Förvaltningsaktiebolag för 900 tkr". Med bakgrund av ovanstående kan det noteras att KS säkerställer att ärenden av principiell karaktär behandlas av KF.

Deloitte refers to one or more of Deloitte Touche Tohmatsu Limited, a UK private company limited by guarantee ("DTTL"), its network of member firms, and their related entities. DTTL and each of its member firms are legally separate and independent entities. DTTL (also referred to as "Deloitte Global") does not provide services to clients. Please see www.deloitte.com/about for a more detailed description of DTTL and its member firms.

Deloitte provides audit, consulting, financial advisory, risk management, tax and related services to public and private clients spanning multiple industries. Deloitte serves four out of five Fortune Global 500® companies through a globally connected network of member firms in more than 150 countries bringing world-class capabilities, insights, and high-quality service to address clients' most complex business challenges. To learn more about how Deloitte's approximately 225,000 professionals make an impact that matters, please connect with us on [LinkedIn](#) or [Twitter](#).

This communication contains general information only, and none of Deloitte Touche Tohmatsu Limited, its member firms, or their related entities (collectively, the "Deloitte network") is, by means of this communication, rendering professional advice or services. Before making any decision or taking any action that may affect your finances or your business, you should consult a qualified professional adviser. No entity in the Deloitte network shall be responsible for any loss whatsoever sustained by any person who relies on this communication.

Förslag till remissvar för samråd av fördjupning av Översiktsplanen för Nossebro, Essunga kommun 2022-2040

Sammanfattning

Herrljunga kommun har, i egenskap av grannkommun, inbjudits att lämna synpunkter på samrådsunderlag för ny fördjupning av översiktsplanen för Nossebro tätort i Essunga kommun. Planen föreslår övergripande inriktningar för mark- och vattenplaneringen i Nossebro fram till år 2040, och ersätter vid antagandet nu gällande Översiktsplan Essunga 2019-2030 för det aktuella området. I planen har Essunga kommun identifierat mellan-kommunalt viktiga frågor i form av Nossan, robust infrastruktur och förutsättningarna för hållbara resor. Eftersom Herrljunga kommun inte har någon transportinfrastruktur som berörs av planen, och inga direkta kollektivtrafiklinjer till Nossebro, är det främst de ställningstaganden som påverkar Nossan som berör Herrljunga kommun. Andra frågor som nämns där kommunerna kan ha anledning att samverka är hållbar energiförsörjning och bostads- och integrationsfrågor. Förvaltningen ser inte att Herrljunga kommun riskerar att påverkas tydligt negativt av föreslagen plan. Förvaltningen bedömer att planen tar hänsyn till bevarandet av ekologiska värden kopplat till Nossan, vilket är positivt. Fortsatt dialog kring hållbar energiförsörjning samt bostadsutvecklingen i regionen bedömer förvaltningen vara av intresse för Herrljunga kommun. Då remissen inledningsvis sändes till en numera inaktiv och obebodad mejladress ser förvaltningen anledning att påpeka detta i vårt remissvar. Förvaltningen föreslår därför att bifogat yttrande godkänns och sänds till Essunga kommun som Herrljunga kommuns svar på remissen. Herrljunga kommun har fått förlängd svarstid i ärendet till efter KS den 20 februari 2023.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse i ärendet (daterad 2023-02-01)
- Följebrev "Samråd för den fördjupade översiktsplanen Nossebro" från Essunga kommun (daterad 2022-11-17)
- Samrådshandling "Fördjupning av översiktsplanen för Nossebro Essunga kommun 2022-2040" (odaterad)
- Förslag till remissvar från Herrljunga kommun i ärendet (daterad 2023-02-01)

Förslag till beslut

- Bifogat förslag till remissvar godkänns.
- Förvaltningen ges i uppdrag att sända godkänt remissvar till Essunga kommun för beaktande i fortsatt planering.

Maja Sallander
Samhällsutvecklare

ESSUNGA KOMMUN

Kommunstyrelsen

465 82 NOSSEBRO

Remissvar: Samråd av fördjupning av översiktsplanen för Nossebro, Essunga kommun 2022-2040

Sammanfattning

Herrljunga kommun har, i egenskap av grannkommun, inbjudits att lämna synpunkter på samrådsunderlag för ny fördjupning av översiktsplanen för Nossebro tätort i Essunga kommun. Kommunstyrelsen i Essunga kommun beslutade den 20 september 2021 att en fördjupning av översiktsplanen (FÖP) för Nossebro tätort ska tas fram som ska komplettera gällande översiktsplan som omfattar hela Essunga kommun, den fördjupade översiktsplanen ersätter vid antagandet den kommunövergripande översiktsplanen för det aktuella området. Målet för den fördjupade översiktsplanen är "Den nära småstaden" och planen har ett befolkningsmål om 3500 invånare till år 2040, vilket innebär en ökning med 1500 invånare från år 2022.

Vissa resurser, både ekologiska resurser och infrastruktur, är gemensamma mellan Essunga och Herrljunga kommuner. För FÖP Nossebro är det främst de ekologiska resurserna som är relevanta, även om infrastrukturen till viss del berörs (inte minst när det gäller energiförsörjningen). I dagsläget finns tyvärr ingen direktförbindelse i kollektivtrafiken mellan Herrljunga och Nossebro. Herrljunga kommun ställer sig i stora drag bakom de ställningstaganden i planen som berör Herrljunga och ser gärna ett utökat samarbete med Essunga kommun kring värden och utmaningar kopplade till Nossan (och andra gemensamma vattenresurser identifierade i den regionala vattenförsörjningsplanen), hållbar energiförsörjning samt bostads- och integrationsfrågor.

Beslutsunderlag

Meddelande om samråd sändes enligt sändlistan första gången till Herrljunga kommun 17 november 2022, men då till en inaktuell och numera obebakad mejladress. Efter förfrågan inkom ärendet på nytt till kommunen 2023-01-13, och Herrljunga beviljades då förlängd svarstid till efter KS 2023-02-20 för att hinna hantera ärendet. Bifogat meddelande om samråd fanns ett följebrev daterat 2022-11-17 samt samrådshandling "Fördjupning av översiktsplanen Nossebro, Essunga kommun 2022-2040" (odaterad).

Besöksadress

HERRLJUNGA KOMMUN
Torget 1 (Box 201)
524 23 HERRLJUNGA

Telefon

0513-170 00

Fax

0513-171 33

E-post

herrljunga.kommun@herrljunga.se

Internet

www.herrljunga.se

Yttrande

Sammanfattande bedömning

Herrljunga kommun vill inledningsvis påpeka vikten av att remisser sänds till aktuell mejladress, i Herrljungas fall herrljunga.kommun@herrljunga.se. Ett felmeddelande bör ha gått ut när remissen sändes till den felaktiga adressen.

Herrljunga kommun betraktar förslag till Fördjupning av Översiktsplanen för Nossebro som väl genomarbetad, ambitiös och med väl avvägda strategiska inriktningar. Essunga kommun har i planen identifierat flera mellankommunalt viktiga frågor. Herrljunga kommun ställer sig i stora drag bakom de ställningstaganden i planen som berör Herrljunga och ser gärna ett utökat samarbete med Essunga kommun kring gemensamma resurser och utmaningar.

Herrljunga berörs i planen främst av ställningstaganden för Nossan, däribland naturvärden, miljö kvalitetsnormer för vatten och risker kopplade till översvämning, ras, skred och erosion. Föreslagen plan framhåller att det är viktigt att frågan hanteras genom dialog och samarbete mellan berörda kommuner. Herrljunga ser positivt på att Essunga kommun värnar om att hålla öppet runt Nossan. Det gynnar både det mänskliga samhället och de biologiska och ekologiska värdena. Även Herrljunga ser att Nossan är en resurs vi behöver värna gemensamt. Essunga kommun framhåller vidare energiförsörjningsfrågan som en utmaning som bör hanteras genom fortsatt regionalt samarbete. Detta synsätt överensstämmer i mycket hög grad med Herrljungas syn. Herrljunga ser hållbar energiförsörjning som en helt avgörande fråga framöver, där regional samsyn och gemensamt ansvarstagande är av största vikt. Även bostadsförsörjning och integration lyfts i planen som frågor att behandla på regional nivå, med hänvisning till Strukturbild Skaraborg som anger att bostadsbyggande behöver samordnas bättre över kommungränserna så att en långsiktig resurseffektivitet och hållbar utveckling kan nås. Herrljunga kommun vill påminna om att Essunga, Vårgårda och Herrljunga kommuner inlett ett samarbete kring frågan i form av en gemensam segregationsanalys ("Lokala och regionala mekanismer rörande boendesegregation", Urban Utveckling 2022). Herrljunga kommun ser gärna ett fortsatt gemensamt arbete, bland annat med utgångspunkt i den studien. Herrljunga anser, precis som Essunga, att mellankommunal samverkan, även över delregionala gränser, är avgörande för att nå framgång i dessa frågor.

Herrljunga har i övrigt inget att erinra mot föreslagen Fördjupning av Översiktsplanen för Nossebro.

Kommunstyrelsen

Herrljunga kommun

Besöksadress

HERRLJUNGA KOMMUN
Torget 1 (Box 201)
524 23 HERRLJUNGA

Telefon

0513-170 00
Fax
0513-171 33

E-post

herrljunga.kommun@herrljunga.se

Internet

www.herrljunga.se

Essunga kommun

Samråd för den fördjupade översiktsplanen Nossebro.

Essunga kommun har tagit fram ett förslag till en fördjupad översiktsplan för Nossebro. Med anledning av detta bjuder kommunstyrelsen in till samråd kring den fördjupade översiktsplanen för Nossebro.

Samrådet är en process där den fördjupade översiktsplanen utvecklas i samverkan med organisationer, kommun och andra berörda utifrån inkomna synpunkter.

Samrådet pågår 22 november 2022 - 31 Januari 2023.

Första samrådsmötet är den 22 november i Nossebro skolas aula kl 18:00- 20:00.
Det andra samrådsmötet är den 30 november i Nossebro skolas aula kl 17:00- 19:00

Besvara remissen utifrån din organisations- eller intressegrupps perspektiv på den fördjupade översiktsplanen för Nossebro i Essunga kommun.

Synpunkter på förslaget ska lämnas skriftligt senast den 31 Januari 2023 till:
E-post: kommun@essunga.se

Alternativt postas till:
Essunga kommun Kommunstyrelsen 465 82 NOSSEBRO

Märk svaret med "Synpunkter Fördjupad översiktsplan Nossebro".

Frågor besvaras av Sven Friman, tom v. 48 2022
Tel: 0512-570 74

Därefter kan frågor ställas till Jenny Leonardsson, enhetschef för hållbarutveckling
Tel: 0512-570 06

Välkommen med era synpunkter!

Med vänlig hälsning Jenny Leonardsson enhetschef för hållbarutveckling och Sven Friman planarkitekt

Postadress
Essunga Kommun
465 82 Nossebro

Besök: Telefon
Sturegatan 4 0512- 570 00
Organisationsnr
212000-2916

E-post
Kommun@essunga.se
Hemsida
www.essunga.se

Essunga kommun

Sändlista:

Essunga Bostäder AB	Johan skoglund Johan.Skoglund@essunga.se
Vattenrådet Vänerns sydöstra tillflöden	dan.gabrielsson@falkoping.se sundh.miljo@telia.com
Lantbrukarnas riksförbund (LRF)	vastragotaland@lrf.se
Nossebro energi	kundtjanst@nossebroenergi.se
Länsstyrelsen	vastragotaland@lansstyrelsen.se torun.signer@lansstyrelsen.se
Västra Götalandsregionen	post@vgregion.se regionenshus.vanersborg@vgregion.se
Skaraborgs kommunalförbund	info@skaraborg.se
Trafikverket	trafikverket@trafikverket.se
Alingsås kommun	kommunstyrelsen@alingsas.se
Vårgårda kommun	kommunen@vargarda.se
Herrljunga kommun	herrljunga.kommun@admin.herrljunga.se
Vara kommun	vara.kommun@vara.se
Grästorps kommun	kommun@grastorp.se
Trollhättans kommun	trollhattans.stad@trollhattan.se

Försvarmakten exp-hkv@mil.se

Lantmäteriet lantmateriet@lm.se

Naturvårdsverket kundtjanst@naturvardsverket.se

Räddningsnämnden i Västra Skaraborg raddningstjansten@lidkoping.se

Postadress
Essunga Kommun
465 82 Nossebro

Besök: Sturegatan 4
Telefon 0512- 570 00
Organisationsnr
212000-2916

E-post
Kommun@essunga.se
Hemsida
www.essunga.se

Essunga kommun

Hembygdsföreningar:

Essunga hembygdsförening
essunga_hbf@hotmail.com

Nossebro hembygdsförening
ake@stallaholm.se

Företagare enligt kommunens företagarregister.

Postadress
Essunga Kommun
465 82 Nossebro

Besök: Telefon
Sturegatan 4 0512- 570 00
Organisationsnr
212000-2916

E-post
Kommun@essunga.se
Hemsida
www.essunga.se

Essunga kommun

Fördjupning av översiktsplanen för Nossebro

Essunga kommun
2022-2040

Sammanfattning

*Planen i siffror**

Planområde: 580 ha

Totalt antal planerade bostäder: 750 st

Planerade bostäder: 23 ha

Planerade bostäder på sikt: 24 ha

Planerat verksamhetsområde: 7 ha

Planerade verksamhetsområden på sikt: 2 ha

Planerat natur- och friluftsområde: 16 ha

*) Alla siffror är ungefärliga

Nossebro - Den nära småstaden

Nossebro kvaliteter är kopplade till småskaligheten med ett brett utbud av service och natur nära bostaden. Den fördjupade översiktsplanens övergripande mål **Den nära småstaden bygger** på dessa kvaliteter. Målet speglar även det självförtroende som uttrycks i kommunens Vision 2040.

Under arbetet med den fördjupade översiktsplanen har styrgruppen beslutat om ett befolkningsmål för Nossebro som innebär en befolkningsökning med 1500 invånare fram till 2040. Detta ska ske genom en etappvis utbyggnad.

Planförslag

För att uppfylla målet om den nära småstaden behöver olika strukturer samverka, stärka varandra och på så sätt bidra till en hållbar utveckling av Nossebro tätort.

Den huvudsakliga utbyggnadsriktningen för bostäder sker österut, vilket ger området öster om Nossan möjligheter att utvecklas med fler mötesplatser och mer service. Nya verksamheter föreslås fortsatt koncentreras i söder, separerat från bostäderna. En ny väg föreslås söder om verksamhetsområdena för att avlasta Storgaten genom centrum.

Planens genomförande och konsekvenser

Ettappvis utbyggnad, strategiskt markinnehav och god planberedskap är viktigt för planens genomförande liksom en vilja hos kommunen att skapa goda förutsättningar för tillkomsten av bostäder, både i egen regi och för andra aktörer.

Den etappvisa utbyggnaden innebär flera positiva konsekvenser så som att markresurser nyttjas effektivt, underlag för handel och annan service stärks. Planen värnar de gröna- och blå värdena. Rekreationsområden bevaras och tillgängligheten till dessa stärks. Ett nytt större närrekreatiomsområde föreslås utvecklas vid Högmossen och ytor för klimatanpassning reserveras längs Nossan. Samtidigt medför ett genomförande av planen påverkan på landskapsbilden samt natur- och kulturmiljöer samt ett ianspråktagande av jordbruksmark på längre sikt.

Begreppslista

Ekosystemtjänster/EST - Ekosystemtjänster är alla produkter och tjänster som naturens ekosystem ger människan och som bidrar till vår välfärd och livskvalitet. Pollinering, naturlig vattenreglering och naturupplevelser är några exempel.

Landsbygdsutveckling i strandnära lägen/LIS - Kommuner kan i sin översiktsplan peka ut områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen, så kallade LIS-områden. Inom dessa områden kan särskilda skäl för landsbygdsutveckling användas när man prövar dispenser och upphäver strandskyddet enligt miljöbalken.

Naturvärdesinventering/NVI - I en naturvärdesinventering identifieras värdefulla områden för biologisk mångfald eller artförekomster. Naturtyper som på grund av sina ekologiska förutsättningar är särskilt artrika eller viktiga livsmiljöer för rödlistade eller sällsynta arter klassas som områden med höga naturvärden.

Innehåll

1. Inledning	4	6. Förutsättningar	68
Bakgrund	5	Naturvärden och ekosystemtjänster	69
Projektorganisation	6	Rekreation och friluftsliv	76
Planens avgränsningar	6	Bebyggelse och kulturmiljö	78
Tidig medborgardialog	7	Infrastruktur	80
2. Utgångspunkter	8	Befolkning och sysselsättning	84
Hållbar utveckling	9	Offentlig service och kultur	85
Kommunala styrdokument	15	Miljöskydd, hälsa och säkerhet	87
3. Utvecklingsinriktning	18	7. Konsekvenser	92
Mål - Den nära småstaden	19	Sammanfattning och samlad bedömning	93
Delmål och strategiska inriktningar	19	Konsekvenser	94
4. Planförslag	28	Riksintressen	125
Planförslagets huvuddrag	29	Miljökvalitetsnormer	126
Bebyggelse	38	Avstämning mot miljö- och hållbarhetsmål	129
Grön- och blåstruktur	54	Uppföljning och fortsatt arbete	132
Areell näring	58	Bilaga Mark- och vatten- användningskarta	
Transportinfrastruktur	59		
Utredningsområde bro över Nossan	60		
5. Genomförande	62		
Strategi för utbyggnad	63		
Ekonomi och fortsatt arbete	66		

1. Inledning

I detta kapitel beskrivs bakgrunden till arbetet med fördjupningen av översiktsplanen för Nossebro tätort samt en beskrivning av processen.

Bakgrund

Kommunstyrelsen beslutade den 20 september 2021 att en fördjupning av översiktsplanen (FÖP) för Nossebro tätort ska tas fram som ska komplettera gällande översiktsplan som omfattar hela Essunga kommun.

Planen ska ge vägledning i utvecklingen av mark- och vattenområden i Nossebro tätort. Planen ska också vara ett verktyg i kommunens arbete med detaljplaner och bygglov och vara ett underlag för hur den bebyggda miljön ska utvecklas och bevaras.

När planen är framtagen är målet att Essunga kommun ska få fler byggrätter och byggklara tomter, öka invånarantalet i kommunen, få fler företagsetableringar och få en ökad turism till kommunen.

Vad är en översiktsplan?

Översiktsplanen är ett strategiskt politiskt dokument som ska ange inriktningen för hur den fysiska miljön ska utvecklas. I den fysiska planeringen är översiktsplanen ett viktigt verktyg för att hela kommunen även på lång sikt ska vara en attraktiv plats att bo och verka i.

Alla kommuner ska enligt plan- och bygglagen (PBL 2010:900) ha en aktuell översiktsplan som täcker hela kommunens mark- och vattenyta. Här uttrycker de folkvalda sin vilja om kommunens utveckling, så att invånare, byggintressenter och myndigheter vet vad kommunen vill och kan komma med idéer för att utveckla samhället tillsammans. Översiktsplanen är dessutom en överenskommelse mellan stat och kommun om hur riksintressen och andra allmänna intressen ska beaktas och tas tillvara i kommunens planering.

I en fördjupad översiktsplan (FÖP) görs mer detaljerade ställningstaganden om markanvändningen jämfört med den kommunövergripande översiktsplanen. När beslutet att anta FÖP:en har vunnit laga kraft ersätts översiktsplanen av fördjupningen inom det aktuella området.

Hur upprättas en översiktsplan?

Översiktsplanen beslutas av kommunens folkvalda i kommunfullmäktige, efter en demokratisk process där alla invånare har minst två tillfällen till att titta på förslaget och lämna in sina synpunkter på det.

Processen med att upprätta eller ändra en översiktsplan börjar med att samrådshandlingar tas fram. Samrådet sträcker sig från den första tidiga dialogen, via avgränsningssamrådet för miljökonsekvensbeskrivningen, till samråd om kommunens förslag till översiktsplan.

Planförslaget ska samrådas med länsstyrelsen, regionen och berörda kommuner. Kommunens invånare, andra myndigheter, sammanslutningar och enskilda som har ett väsentligt intresse av förslaget ska också kunna delta i samrådet.

Efter samrådet upprättas en samrådsredogörelse och planhandlingarna revideras och kompletteras med anledning av de synpunkter som kommit in. Därefter ställs planen ut för granskning i minst två månader och efter granskningen upprättas ett utlåtande och justeringar görs av planförslaget vid behov. Därefter antar kommunfullmäktige planen och beslutet tillkännages på kommunens anslagstavla. Om ingen överklagar beslutet inom tre veckor vinner det laga kraft och den fördjupade översiktsplanen börjar gälla.

Projektorganisation

En styrgrupp bestående av personer på ledningsnivå samt politiker har borgat för politisk förankring och en effektiv styrning. Styrgruppen har bestått av:

- Kommunalråd: Daniel Andersson (M)
- Oppositionsråd: Niklas Eringsfors (S) tom december 2021 och Peter Andréasson (S), oppositionsråd from januari 2022.
- Kommundirektör Anna Liedholm tom maj 2022 och Cecilia Trolin, from juni 2022.
- Samhällsbyggnadschef Cecilia Trolin

En arbetsgrupp bestående av Jenny Leonardsson, enhetschef Hållbar utveckling, Sanna Fransson, MEX-ingenjör (tom november 2021) och Sven Friman, planarkitekt (from mars 2022) på Essunga kommun samt Johanna Petersson och Kajsa Mörner på Rådhuset Arkitekter har drivit arbetet. Rådhuset Arkitekter har ansvarat för framtagandet av samrådshandlingen.

En referensgrupp med en bredd inom Essunga kommuns tjänstemannaorganisation har involverats i arbetet med planen, för att fånga bred sakkunskap och många perspektiv, samt för att förankra arbetet i organisationen.

Planens avgränsningar

Planområdet omfattar hela tätorten Nossebro och dess närområde som är av betydelse för tätortens utveckling. Plangränsen har utgått från gällande översiktsplan från 2019, och följer utvecklingsområdet för Nossebro som är utpekad i översiktsplanen för utveckling av kärna, bebyggelseutveckling för boende och verksamheter samt lokalisering av kommunal service.

Tidsperspektivet för fördjupningen av översiktsplanen är cirka 20 år efter det att planen beräknas vinna laga kraft. År 2040 är satt utifrån vad som bedöms vara realistiskt att planera för framåt i tiden. Tidsperspektivet avgränsar på så sätt vilka planeringsfrågor som ska prioriteras under de kommande åren för att vara genomförda 2040.

Planförslaget redovisar även reservområden på längre sikt än den fördjupade översiktsplanens tidshorisont. Syftet är att säkerställa att Nossebro kan fortsätta att utvecklas även på lång sikt.

Planens geografiska avgränsning.

Tidig medborgardialog

Under hösten 2021 genomfördes en tidig medborgardialog som nådde ut till Nossebroare i alla åldrar genom ett digitalt dialogverktyg på hemsidan, möten med representanter för föreningslivet och företagarna i Nossebro, skolbarn samt besökare på Nossebro marknad och på biblioteket i Nossebro.

De tillfrågade uppskattade i stort samma värden i Nossebro, så som närheten och tryggheten som den lilla orten ger, tillgängligheten till vackra naturområden så som Nossan och Högaberget, strandpromenaden, Stallaholmsområdet, Nossebro marknad samt det breda utbudet av service, butiker och föreningsliv.

Det som lyftes som Nossebros svaghet och något som kan förbättras var kollektivtrafiken, trafiksituationen kring Storgatan och buskörning vid Saxen om kvällarna. De tillfrågade lyfte även bristen på cykelvägar, mötesplatser, aktiviteter, modern idrottshall, bostäder (för unga och äldre) och arbetstillfällen.

Resultatet från medborgardialogen har varit en viktig grund i arbetet med planförslaget.

Resultatet från dialogen sammanställdes i PM Medborgardialog

2. Utgångspunkter

I detta kapitel presenteras utgångspunkter för fördjupningen av översiktsplanen såsom styrdokument samt de utmaningar och möjligheter som Nossebro står inför.

Hållbar utveckling

Agenda 2030

År 2015 antog FN:s medlemsländer Agenda 2030 med 17 globala mål för en ekonomiskt, socialt och miljömässigt hållbar utveckling. Målen syftar till att utrota fattigdom och hunger, förverkliga de mänskliga rättigheterna för alla, uppnå jämställdhet och egenmakt för alla kvinnor och flickor samt säkerställa ett varaktigt skydd för planeten och dess naturresurser.

Många av målen kan på ett eller annat sätt kopplas till planeringen av vår fysiska miljö. Mål 11 handlar specifikt om Hållbara städer och samhällen. Hållbar stadsutveckling omfattar hållbart byggande och hållbar planering av bostäder, infrastruktur, offentliga platser, transporter, återvinning och säkrare kemikaliehantering.

UN-Habitat om hållbar stadsplanering

UN-Habitat är FN:s boende- och bosättningsorgan. De arbetar för en hållbar utveckling och bra boendeförhållanden i världens städer och stöttar länder i planeringen av mark och vatten för att åstadkomma en hållbar stadsplanering. Enligt UN-Habitat är framtidens hållbara städer kompakta, integrerade och sammankopplade. Detta ska uppnås genom tillräckligt med utrymme åt gator och ett effektivt gatunät, hög täthet, funktionsblandning, social blandning samt begränsad markanvändnings specialisering.

Miljökvalitetsmål

Sveriges riksdag har antagit 16 miljökvalitetsmål som beskriver det tillstånd i den svenska miljön som miljöarbetet ska leda till. Målen är satta för att inom en generation uppfylla en hållbar kvalitet och ett hållbart tillstånd för Sveriges miljö, natur och kulturer. Mål nr 15 handlar om God bebyggd miljö, där utvecklingen mot en hållbar bebyggelsestruktur är den största utmaningen för att kunna nå målet.

Gestaltad livsmiljö

Riksdagen beslutade 2018 att ett nytt nationellt mål införs för arkitektur-, form- och designpolitiken. Boverket har ett övergripande ansvar för politikområdet Gestaltad livsmiljö.

Med perspektivet gestaltad livsmiljö följer en helhetssyn på formandet av livsmiljön i vilken arkitektur, form, design, konst och kulturarv ses som ett sammanhållet område. Med det perspektivet som grund är det människan och människans behov som blir utgångspunkten för hur livsmiljön utformas.

Nationellt mål för arkitektur-, form- och designpolitiken

Arkitektur, form och design ska bidra till ett hållbart, jämlikt och mindre segregat samhälle med omsorgsfullt gestaltade livsmiljöer, där alla ges goda förutsättningar att påverka utvecklingen av den gemensamma miljön.

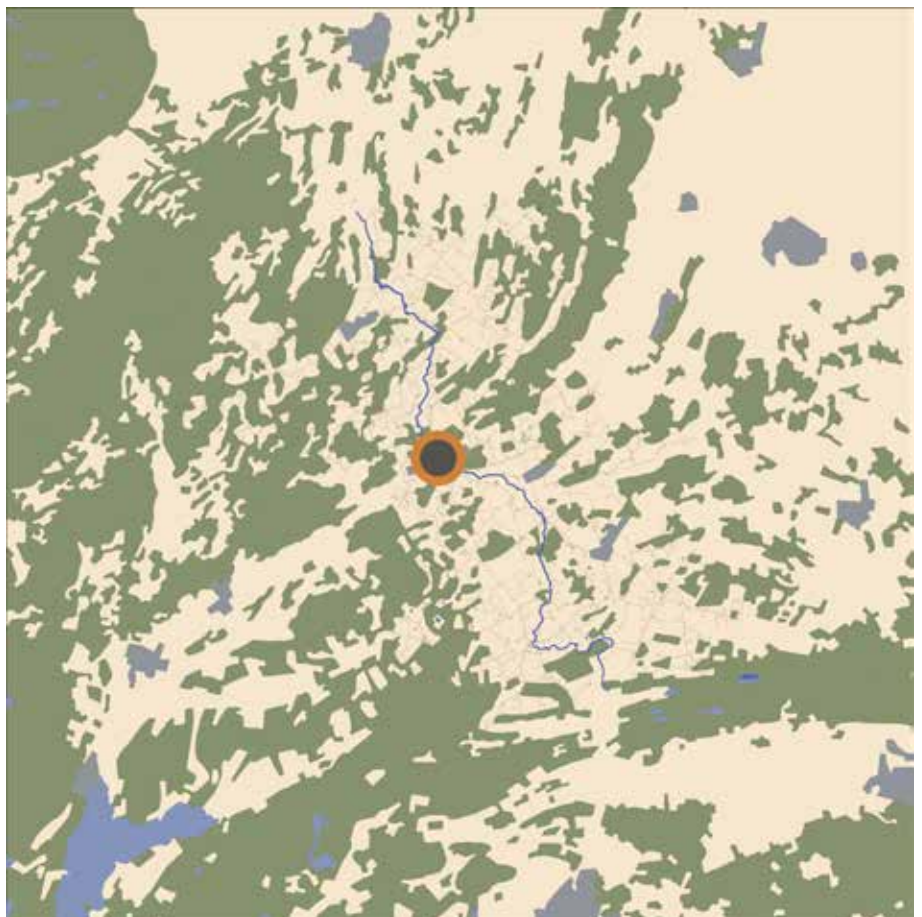
Nossebro i sitt sammanhang

Landskapet

Nossebro ligger i gränslandet mellan ett landskap med större skogsområden och relativt småskaliga jordbrukslandskap i väster och det betydligt öppnare och mer storskaliga slättlandskapet runt Vara i öster.

Nossebros geografiska placering innebär utmaningar när det gäller lokalisering av utvecklingsområden. Orten omges av tre skogsbevuxna mossar och ett mycket uppskattat friluftsområde, Högaberget. I övrigt omges orten till största del av jordbruksmark.

Nossan som rinner norrut genom orten är en kvalitet för Nossebro med dess sociala och ekologiska värden. Strandpromenaden är mycket uppskattad och marken närmast Nossan fungerar som översvämningsytor. Nossan omfattas av strandskydd i stora delar.

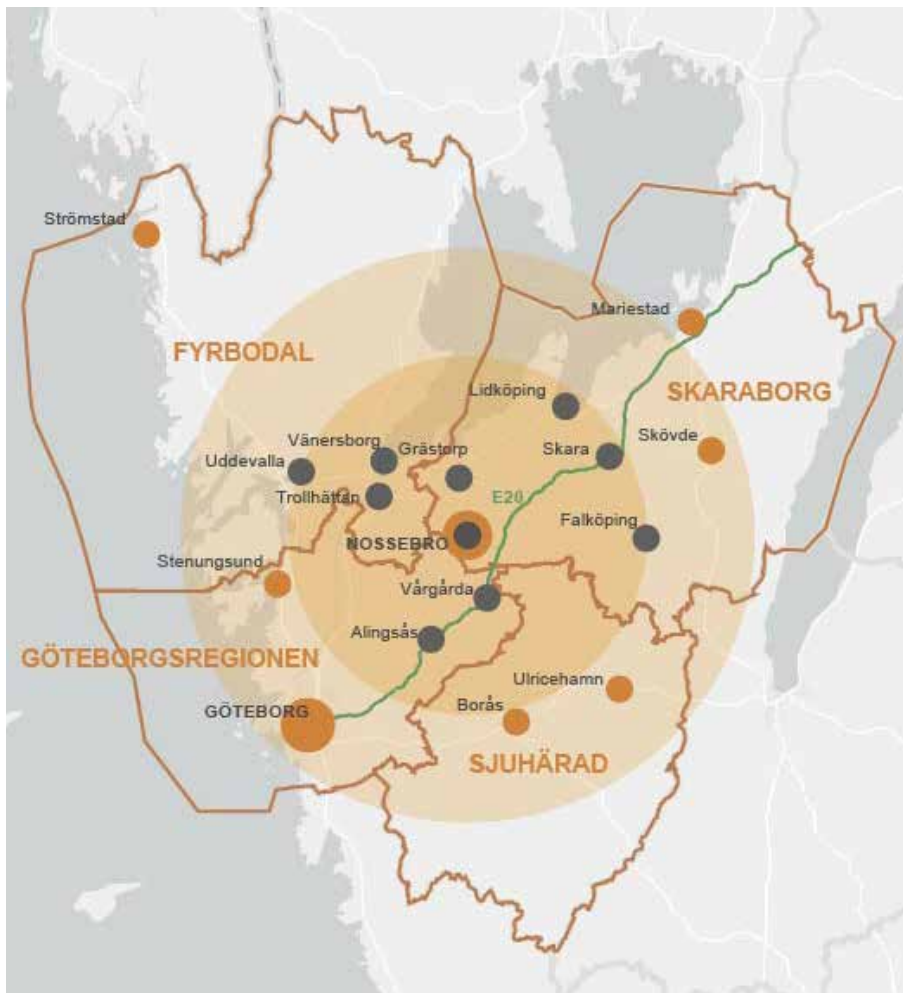
Nossebro ligger i gränslandet mellan ett skogsdominerat landskap i väster och öppnare jordbrukslandskap i öster.

Essunga kommun

Essunga kommun ligger mitt i Västra Götalandsregionen (VGR). Inom en radie på 8 mil nås cirka 1,3 miljoner människor, sex högschoolor och tolv städer.

Med hjälp av E20 som passerar genom kommunen ungefär 1 mil från Nossebro är det lätt att ta sig till Göteborg, 8 mil bort.

Essunga kommun ingår i Skaraborgs kommunalförbund men gränsar till de övriga tre kommunalförbunden i VGR - Göteborgsregionen, Fyrbodal och Sjuhärad. Detta gör att Essunga kommun är unik, ur ett Skaraborgsperspektiv, då kommunen behöver rikta sitt samarbete över både förbunds- och kommungränser. I detta finns både utmaningar och stora möjligheter.

Nossebro ligger centralt i Västra Götalandsregionen. Inom en cirkel på 5 mils radie nås ett flertal städer. Den yttersta cirkeln visar en radie på 8 mil, inom denna nås bland annat Göteborg.

Orten Nossebro

Nossebro är Essunga kommuns största tätort och kommunens centralort. Folkmängden i Nossebro uppgår till nästan 2000 personer.

Historia

Nossebro ligger i Essunga och Bärebergs gamla socknar och är en relativt ung ort. I mitten av 1800-talet fanns Nossebro utmärkt på kartor som en bro över ån Nossan. Där Nossebro ligger idag låg Stallaholm eller Stora Stallaholm, som var ett säteri och en mindre by.

1900 invigdes Västergötland-Göteborgs Järnväg mellan Göteborg och Gårdsjö vilket fick en avgörande betydelse för Nossebro utveckling. Orten som då var en liten by med 150 invånare växte då handlare och företag etablerade sig, hus byggdes och service som post och bank öppnade. År 1916 fick Nossebro även järnvägsförbindelse med Trollhättan och Galvaniseringsfabriken Necks Verkstäder etablerades. De var stora leverantörer av smidesprodukter med 300-400 anställda.

Under de första årtiondena på 1900-talet etablerades också Nossebro Mejeri, Nossebro Bryggeri, Centalföreningen och Sollebrunns Spannmålshandel. Av dessa finns endast det sistnämnda kvar under namnet Svenska Foder.

Nossebro var ett municipalsamhälle mellan 1918-1963 och är sedan 1983 centralort i Essunga kommun. Municipalsamhälle är en tidigare benämning på tätbebyggda områden.

Nossebro 2022

Nossebro är idag en ort med relativt god service i form av ett förhållandevis brett utbud av butiker, barnomsorg, skola, äldreomsorg, vårdcentral, bibliotek, bank, apotek, systembolag samt Essungas kommunhus. Nossebro är kanske mest känd för Nossebro marknad som återkommer den sista onsdagen i månaden, alla månader utom december. Marknaden är närmare 120 år gammal och det är idag Sveriges största och äldsta månadsmarknad.

Strandpromenaden längs Nossan, Stallaholmsområdet och Högaberget - Haga berget är viktiga områden för rekreation och friluftsliv.

Läs mer om orten Nossebro under kapitel 6 Förutsättningar.

FÖP NOSSEBRO

Målpunkter

- Aktivitet
- Kommersiella målpunkter
- Avkoppling

Kartan illustrerar några av de målpunkter som finns i orten. Fler målpunkter redovisas på kartan *Rekreation och friluftsliv* i kapitel 6, *Förutsättningar*.

Utmaningar och möjligheter

Många av de utmaningar som kommunen möter kan också ses som stora möjligheter i arbetet mot en hållbar utveckling av orten.

Nossebros *geografiska läge* är i vissa fall begränsande i och med stora avstånd till större orter, arbetsmarknader och större kollektivtrafikstråk. Samtidigt är läget en stryka för orten i och med att det skapar möjligheter att bibehålla och utveckla en småskalig handel och service. Att Nossebro har långt till externa köpcentra gynnar de mindre handlarna och är en stor dragkraft för besöksnäringen.

Essunga kommun har en *åldrande befolkning*. Kommunen har en högre demografisk försörjningskvot (0,95) i jämförelse med andra kommuner och andelen personer i åldern 65 år och äldre är 27 %. Det är idag en utmaning att ge service till den åldrande befolkningen. För att uppnå en varierad befolkningsdemografi behöver kommunen arbeta för att behålla personer i yngre åldrar och locka till sig personer i arbetsför ålder. Kommunen har de senaste tio åren haft en försiktigt, positiv befolkningsutveckling.

Nossebro är kommunens centralort och står för en stor del av kommuninvånarnas service, kultur och sysselsättning. Det råder idag en viss brist på bostäder av varierande boendeformer samt mötesplatser för olika åldrar. Det är också en utmaning att ge service till den åldrande befolkningen. För att unga ska vilja bo kvar i Nossebro samt för att locka till sig nya Nossebrobor behöver det finnas ett varierat bostadsutbud med attraktiva boendeformer att flytta till. I Nossebro finns möjlighet att köpa en villa eller ett radhus med tillhörande trädgård till ett lägre pris än i de större städerna i regionen. Det är en styrka som kan lyftas för att locka till sig nya invånare. Fler invånare ökar skatteunderlaget samt säkerställer underlag för att bibehålla och utveckla service, kulturliv och attraktiva målpunkter.

Nossebro *omges av produktiv jordbruksmark* vilket sätter sin prägel på trakten. Jordbruket är en viktig näring på orten och ger både trygg sysselsättning och möjligheter till självförsörjning och lokal produktion av varor. Samtidigt är det en utmaning för Nossebro att växa då brukningsvärd jordbruksmark endast får tas i anspråk för bebyggelse om det behövs för att tillgodose ett väsentligt samhällsintresse.

Nossan rinner genom Nossebro och ger orten dess karaktär. Till Nossan knyts en mångfald av ekosystemtjänster och den kan tillskrivas höga natur-, kultur- och rekreationsvärden. Samtidigt är Nossan en barriär som delar upp samhället i en östlig och en västlig del. En stor utmaning är också att ån svämmar över varje vår och höst och risk finns för ras, skred och erosion. Närheten till Nossan kan ge attraktiva boendemiljöer samtidigt som stora utmaningar finns med de risker som kommer med att bygga nära ån.

Kommunala styrdokument

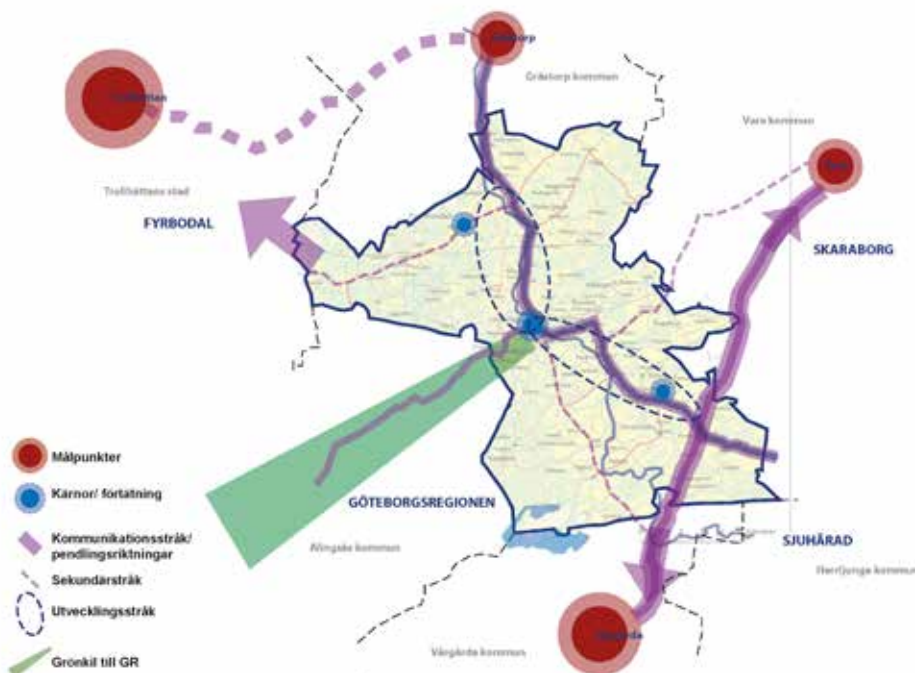
Vision 2040

Våren 2020 formulerades en partipolitiskt gemensam långsiktig viljeinriktning för Essunga kommun. Den politiska viljeinriktningen om en befolkningsökning uttrycks i Essunga kommuns Vision 2040 - 10000 invånare år 2040. Visionen berör all kommunal verksamhet och ska genomsyra målsättningar och prioriteringar. Planering av framtida bostadsområden, parker, gator och torg, framtida skol- och förskoleverksamhet, äldreomsorg, kultur- och fritidsverksamhet, evenemang, och all annan kommunal verksamhet med visionen som det långsiktiga riktmärket.

Översiktsplan för Essunga kommun

Den gällande översiktsplanen för Essunga kommun antogs av kommunfullmäktige 2019. Den sträcker sig fram till år 2030 och pekar ut strategier för mark- och vattenanvändningen samt är vägledande för det kommunala arbetet.

Nossebro är utpekad som en av kommunens tre kärnor och ska ses som en viktig lokal mötesplats där bebyggelseutveckling av bostäder, verksamheter och offentlig service är av väsentligt samhällsintresse. De två andra kärnorna som pekas ut i översiktsplanen är Jonslund och Främmestad.

Utvecklingskarta från översiktsplanen som visar målpunkter, kärnor och utvecklingsstråk.

Översiktsplanens utvecklingsstrategi

Bevara och förbättra livskvaliteten och attraktiviteten för både invånare och näringsliv

En utveckling där såväl boende och företagande, fritid, natur- och kulturvärden samt jord- och skogsbruk ska samverka för en levande och attraktiv bygd.

En hållbar utveckling både ur ett socialt-, ekonomiskt- och ekologiskt hänseende är viktig.

Översiktsplanens *strategier för mark- och vattenanvändning* är:

- Det ska finnas områden för tätortsutveckling i centralorten där det finns service och god potential för bostäder och företagande
- Det ska finnas goda möjligheter att bosätta sig på landsbygden nära naturen
- Viktiga kommunikationsstråk ska behållas eller utvecklas
- Omväxlande odlingslandskap, skogs- och jordbruksmark bör värnas
- Skogs- och friluftsområden bör främjas
- Närheten till Nossan ska tas tillvara
- Planering och byggande ska ske ur ett hållbarhetsperspektiv

Riktlinjer för bostadsförsörjning 2021-2025

Essunga kommuns Riktlinjer för bostadsförsörjning 2021-2025 fastställdes av kommunfullmäktige 211004. Syftet är att ge en samlad bild av bostadsläget i kommunen, både vad gäller nutid och fem år framåt. Riktlinjerna utgör också ett underlag för kommunens planeringsberedskap för nya bostäder i kommunen.

Målet med Riktlinjer för bostadsförsörjning är att skapa balans mellan tillgång och efterfrågan och eftersträva en variation av boende- och upplåtelseformer för att möta såväl nuvarande som framtida kommuninvånarens bostadsbehov.

Enligt riktlinjen behöver kommunen jobba för boendeattraktivitet i befintliga tätorter, framförallt Nossebro, där en stor del av befolkningen bor och det mesta av kommunens service återfinns. Det ska finnas varierade boendeformer, trygga utomhusmiljöer men även olika sorters mötesplatser, där både invånare och besökare spenderar sin fritid. För att uppnå en varierad befolkningsdemografi behöver kommunen arbeta för att behålla personer i yngre åldrar som annars hade flyttat ut från kommunen. En varierad bostadsmarknad är också en förutsättning för att undvika utestängning för grupper som är mer socioekonomiskt utsatta.

Under fyra övergripande områden presenteras ett förslag på åtgärder gällande kommunens bostadsförsörjning. De övergripande områdena är:

- Tryggt och tillgängligt boende för äldre
- Bostäder för de som har svårt att komma in på bostadsmarknaden
- Flexibel och varierad bostadsmarknad för att behålla och locka såväl befintliga som nya invånare
- Attraktiva boendemiljöer och mötesplatser i alla orter men framförallt i Nossebro.

Vision Stallaholmsområdet

2015 fastställde kommunfullmäktige Vision Stallaholmsområdet:

Området är ett kreativt, tillgängligt och inkluderande aktivitetsområde för bland annat:

- Rekreation
- Evenemang
- Hälsa
- Idrott
- Kultur

Målgrupp är kommunens invånare, besökare till evenemang med mera. Särskilt fokus ska läggas på målgrupperna familjer och ungdomar.

Områdets avgränsning visas på kartskissen i marginalen, men anges i visionen som relativt öppen och flexibel.

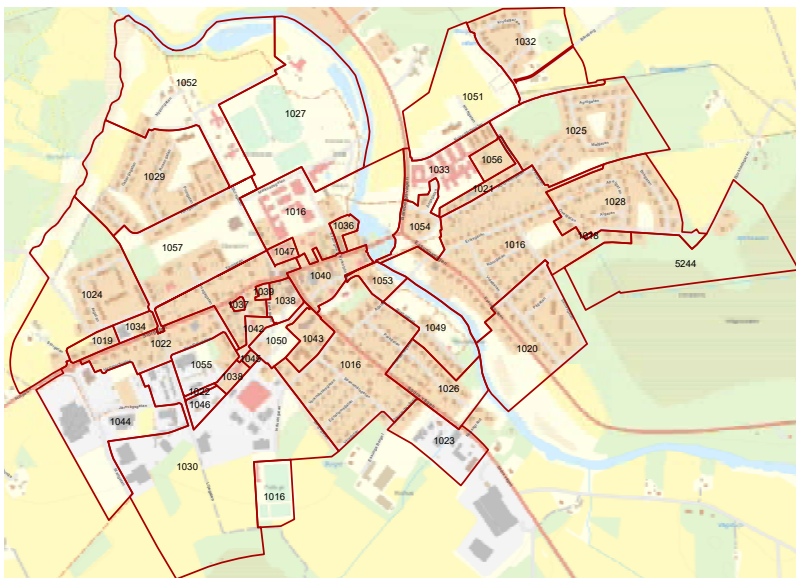

Kartskiss hämtad från Vision Stallaholm.

Detaljplaner

En detaljplan är juridiskt bindande och anger hur mark- och vattenområden får användas. Kommunen kan använda en detaljplan för att pröva om ett område är lämpligt för bland annat bebyggelse. Det gäller till exempel både när det ska byggas nytt och när bebyggelse ska förändras eller bevaras. Detaljplanen ska redovisa allmänna platser, kvartersmark och vattenområden och gränserna för dessa. Äldre planer som stadsplaner, byggnadsplaner och avstyckningsplaner ses som detaljplaner.

Nossebro berörs av ett 30-tal detaljplaner och avstyckningsplaner. Det finns utrymme att bygga uppskattningsvis upp mot 200 nya bostäder i enlighet med befintliga outbyggda detaljplaner.

Sammanställning av detaljplaner i Nossebro, Essunga kommun, november 2021. Utbyggnad enligt den fördjupade översiktsplanen innebär att detaljplaner kommer att behöva ändras eller upphävas och att nya detaljplaner behöver tas fram.

3. Utvecklings- inriktning

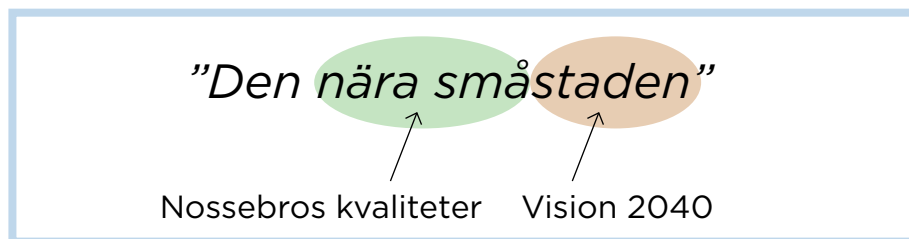
I detta kapitel beskrivs planens utvecklingsinriktning genom dess mål, delmål och strategiska inriktningar.

Mål - Den nära småstaden

Nossebro är en liten ort både till yta och befolkning. Ortens kvaliteter är kopplade till småskaligheten med ett brett utbud av service och natur nära bostaden. Utvecklingsinriktningen tar avstamp i dessa kvaliteter och tar sikte mot den fördjupade översiktsplanens övergripande mål **Den nära småstaden**. Målet speglar även det självförtroende som uttrycks i Vision 2040.

Den nära småstaden Nossebro ska ha ett levande centrum och mötesplatser som bidrar till folkliv. Det finns ett brett utbud av bostäder nära parker och naturområden. Att driva företag i kommunen är enkelt.

Nossebro ska vara en socialt, miljömässigt och ekonomiskt hållbar och nära småstad, en attraktiv plats att bo och verka på.

Befolkningsmål

Under arbetet med FÖP Nossebro har styrgruppen beslutat om ett befolkningsmål för orten:

+ 1500 invånare till 2040

Målet innebär att kommunen tar sikte mot 3500 invånare i Nossebro år 2040.

Delmål och strategiska inriktningar

Det övergripande målet har brutits ner i fyra delmål

1. En levande stadskärna med tillgängliga mötesplatser
2. Attraktiva boendemiljöer och varierat bostadsutbud
3. God tillgång till parker, naturområden och vattennära miljöer vid Nossan
4. Ett aktivt näringsliv och gott företagsklimat

På följande sidor beskrivs delmålen i utvecklade målbeskrivningar. Till varje delmål kopplas strategiska inriktningar för att nå måluppfyllnad.

1. En levande stadskärna med tillgängliga mötesplatser

Målb beskrivning

Nossebro har en levande stadskärna året runt och under större delen av dygnet, där människor vill vistas, uträtta ärenden, handla, arbeta och umgås. Nossebro har flera attraktiva mötesplatser med en universell formgivning som stimulerar till olika aktiviteter för olika målgrupper i alla åldrar.

Mötesplatserna liksom hela bebyggelse-, gatu- och grönstrukturen är välplanerade och välutformade och bidrar till trygghet och välmående för invånarna i Nossebro. En god gestaltad livsmiljö skapar engagemang, delaktighet och gemenskap.

Framkomligheten och tillgängligheten är hög och fler väljer cykeln eller att promenera runt i småstaden. Ett hållbart resande som främjar folkhälsan.

Strategiska inriktningar

- Stallaholmsområdet utvecklas som fritidsaktivitetsområde med blandade funktioner och innehåll. Genom att lokalisera fler funktioner på platsen kan servicestrukturer samnyttjas och människor mötas.
- Genom centrumutveckling ska handeln stärkas och breddas. En flytt av skolan ger möjlighet för fler bostäder, verksamheter och service och en mer levande stadskärna även efter skoltid.
- I centrum utvecklas inbjudande, trygga och flexibla mötesplatser i strategiska lägen vilka ska främja spontan lek och möten. Det handlar om att både stärka befintliga mötesplatser som Stureplan, strandpromenaden och boulebanorna i Järnvägsparken samt att utveckla nya mötesplatser när orten växer.
- Gång- och cykelvägnätet länkas samman där det idag finns avbrott för att stärka tillgängligheten och skapa trygga skolvägar. Strandpromenaden är ett viktigt stråk att utveckla, på båda sidor om Nossan.
- En tvärförbindelse för tung trafik och genomfartstrafik ger möjlighet till levande gaturum i centrum. Med en ny passage över Nossan minskar barriäreffekten och tillgängligheten till centrum stärks.

Kommunfullmäktiges mål

- Essunga kommun ska verka för olika former av mötesplatser som stärker människors utveckling och inkludering
- I Essunga kommun ska alla invånare genom hela livet ha möjlighet till goda livsvillkor
- Essunga kommun ska bidra till en attraktiv och hållbar livsmiljö

Översiktsplanens utvecklingsstrategi

- Planering och byggande ska ske ur ett hållbarhetsperspektiv
- Viktiga kommunikationsstråk ska behållas eller utvecklas
- Det ska finnas områden för tätortsutveckling i centralorten där det finns service och god potential för bostäder och företagande

2. Attraktiva boendemiljöer och varierat bostadsutbud

Målb beskrivning

Nossebro har ett differentierat bostadsutbud som möter visionen och motsvarar Nossebrobornas behov och efterfrågan samt bidrar till inflyttning. Nossebro har attraktiva och väl omhändertagna boendemiljöer som upplevs som trygga, vid den centrumnära villan, radhuset och lägenheten. I Nossebro finns möjligheter att bo i naturnära lägen.

Närheten och utbudet av bostäder, förskola, skola och annan kommunal service, gör att den sociala infrastrukturen är stark i Nossebro. Gång- och cykelvägnätet länkas samman där det idag finns avbrott för att stärka tillgängligheten och skapa trygga skolvägar samt för att ta tillvara närheten till Nossan.

Det finns en god planberedskap i småstaden.

Strategiska inriktningar

- Förtätning ska ske i centrumnära lägen, exempelvis i kvarteren längs Storgatan, här är inriktningen främst lägenheter. Detta kan ske genom en utbyggnad av outnyttjade detaljplaner och komplettering i befintliga miljöer.
- För att nå befolkningsmålet, och erbjuda fler villatomter, föreslås framtida utbyggnadsområden, vilka på sikt kan ge större volymer. Utbyggnad i dessa områden ska ske varsamt och etappvis.
- Parallellt med utbyggnaden av bostäder ska utbyggnad av andra strukturer ske, såsom exempelvis förskolor och mötesplatser.
- Hänsyn ska tas till kunskaper om klimatförändringarna och dess effekter, så att robusta och säkra bostadsmiljöer skapas. Plats för vatten ska avsättas inom den bebyggda miljön samt längs vattendragen.
- Norr om Stallaholm, intill Nossan, föreslås utveckling inom strandområde för att dels tillgängliggöra och utveckla rekreationsmöjligheterna och dels för att skapa attraktiva boendemiljöer nära Nossan.

Kommunfullmäktiges mål

- I Essunga kommun ska alla invånare genom hela livet ha möjlighet till goda livsvillkor
- Essunga kommun ska bidra till en attraktiv och hållbar livsmiljö

Översiktsplanens utvecklingsstrategi

- Planering och byggande ska ske ur ett hållbarhetsperspektiv
- Det ska finnas områden för tätortsutveckling i centralorten där det finns service och god potential för bostäder och företagande
- Närheten till Nossan ska tas tillvara

3. God tillgång till parker och naturområden samt vattennära miljöer vid Nossan

Målb beskrivning

Nossebro är fylld av attraktiva gröna miljöer och gröna stråk som skapar förutsättningar för rik biologisk mångfald. Tillgängligheten till friluftsliv och rekreation är hög.

Nossan är stommen i den blågröna strukturen och området längs Nossan utvecklas varsamt. Strandpromenaden länkar samman bostadsområden, naturområden och andra målpunkter, bad och fritidsfiske i centrum. Här ryms även mötesplatser och platser för vila.

Den blågröna strukturen utgör grunden till småstadens ekosystemtjänster så som fördröjning av vatten, sociala värden och folkhälsa. Gröna lösningar kostar mindre, de håller längre, de ökar i värden samtidigt som de bidrar till en mer attraktiv och levande småstad.

Jordbrukslandskapet möter småstaden och utgör en tillgång för lokal produktion av livsmedel, landskapsbild och vyer. Skogslandskapet ger möjligheter till friluftsliv och rekreation.

Strategiska inriktningar

- Utveckla och koppla samman en robust grön infrastruktur som stärker biologisk mångfald och utvecklar ekosystemtjänster. Värna en god tillgång och tillgänglighet till parker och naturområden inom och i anslutning till Nossebro.
- Alla ska nå en bostadsnära park eller naturområde inom 300 meters promenad från sin bostad som är minst 0,2 hektar stora och erbjuder vila, mötesplats samt ett varierat växt och djurliv.
- Större parker, natur- och rekreationsområden ska bevaras och utvecklas inom och i anslutning till Nossebro. Exempelvis Höga bergsområdet och Stallaholmsområdet.
- Ta till vara de kvaliteter och ytor som redan finns och sträva mot multifunktionella lösningar. Exempelvis de ytor som används för marknaden och centrala skogsdungar som utgör gröna oaser och rymmer många ekosystemtjänster. Vid Nossan och Stallabäcken reserveras översvåmningsytor som också kan användas som parkmiljöer.
- Förstärk och utveckla den blågröna strukturen i ett sammanhängande blågrönt stråk längs Nossan. Tillgängligheten till Nossan stärks genom en utveckling av strandpromenaden. Stallabäcken utvecklas som ett blågrönt stråk.

Kommunfullmäktiges mål

- I Essunga kommun ska alla invånare genom hela livet ha möjlighet till goda livsvillkor
- Essunga kommun ska bidra till en attraktiv och hållbar livsmiljö

Översiktsplanens utvecklingsstrategi

- Planering och byggande ska ske ur ett hållbarhetsperspektiv
- Skogs- och friluftsområden bör främjas
- Närheten till Nossan ska tas tillvara
- Omväxlande odlingslandskap, skogs- och jordbruksmark bör värnas

4. Ett aktivt näringsliv och gott företagsklimat

Målbeskrivning

Nossebro har ett brett utbud vad det gäller service och handel med tonvikt på små och lokala företag. Det är lätt att ta sig till Nossebro och trevligt att röra sig inom orten vilket bidrar till ökade markvärden och större investeringsvilja på orten.

Satsningar på turism- och besöksnäring skapar positiva effekter för näringslivet och den lokala ekonomin.

Jordbruksmarken som omger småstaden utgör grunden för en stor del av företagandet och näringslivet. De areella näringarna är av stor vikt för att bibehålla och utveckla den lokala matproduktionen och stärka graden av självförsörjning.

Ekonomisk tillväxt är en förutsättning för att skapa arbetstillfällen vilket ökar den sociala hållbarheten. Infrastruktur och bra förbindelser till andra orter är en viktig förutsättning för kommunens och näringslivets tillväxt.

Strategiska inriktningar

- Utveckla befintliga verksamhetsområden för det småskaliga näringslivet och stärk framkomligheten till dessa. Genom en god planberedskap och kommunalt markinnehav finns potential för nya företagsetableringar.
- Uppmuntra till småskalighet såsom företagande inom tjänstesektorn och besöksnäring.
- Nossebro utveckling ska ske på ett sådant sätt att påverkan på jordbruksmark begränsas och att jordbruket fortsatt kan bedrivas.
- Genom centrumutveckling skapas förutsättningar för service, handel och företagande.

Kommunfullmäktiges mål

- Essunga kommun ska vara en kommun med gott företagsklimat där förutsättningarna för tillväxt är goda

Översiktsplanens utvecklingsstrategi

- Planering och byggande ska ske ur ett hållbarhetsperspektiv
- Det ska finnas områden för tätortsutveckling där det finns service och god potential för bostäder och företagande
- Viktiga kommunikationsstråk ska behållas eller utvecklas
- Omväxlande odlingslandskap, skogs- och jordbruksmark bör värnas

4. Planförslag

I detta kapitel redovisas föreslagen mark- och vattenanvändning inom planområdet. Mark- och vattenanvändningskartan ska läsas tillsammans med de inriktningar och rekommendationer som finns för respektive markanvändning.

Planförslagets huvuddrag

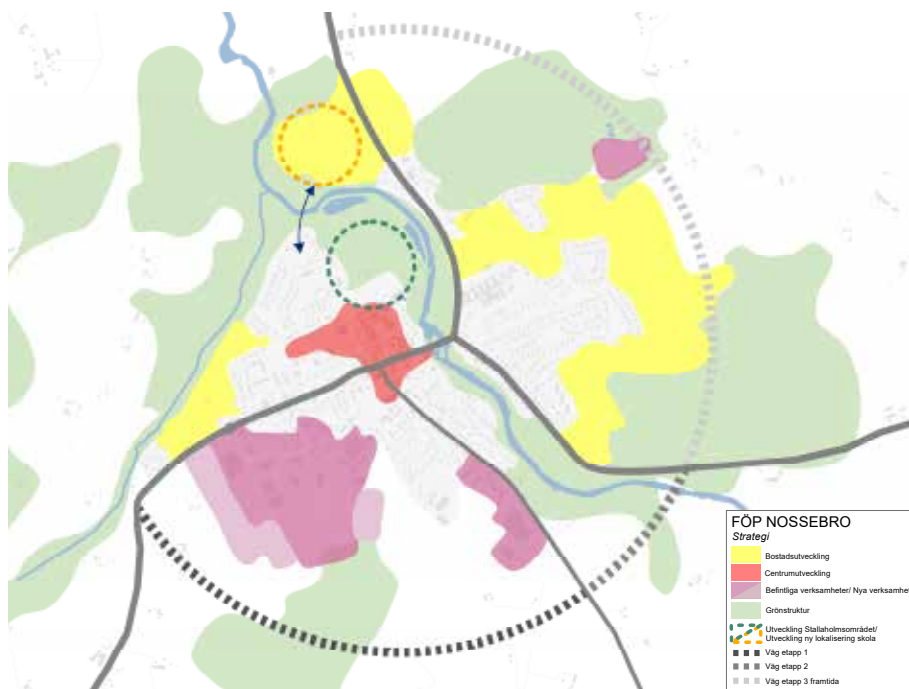
Övergripande markanvändning

För att uppfylla den fördjupade översiktsplanens mål om den nära småstaden behöver olika strukturer samverka, stärka varandra och på så sätt bidra till en hållbar utveckling av Nossebro tätort.

Den huvudsakliga utbyggnadsriktningen för bostäder sker österut. Det ger området öster om Nossan möjligheter att utvecklas med fler mötesplatser och mer service, bland annat föreslås skolan få ett nytt läge här.

Nya verksamheter föreslås fortsatt koncentreras i söder, separerat från bostäderna. En ny väg söder om industriområdena föreslås etappvis byggas ut för att i framtiden, bortom planens tidshorisont, slutligen fungera som en mindre ringväg runt orten.

Nedan beskrivs planförslagets huvuddrag utifrån bebyggelsestruktur, blå- och grönstruktur samt transportinfrastruktur. I anslutning till huvuddragen beskrivs även de övergripande konsekvenserna.

Övergripande planförslag.

God gestaltad livsmiljö

För en hållbar utveckling av Nossebro vid förtätning och omvandling krävs ett medvetet och hänsynsfullt förhållningssätt till de värden som finns på platsen idag. Det krävs också kunskap om hur befintliga kvaliteter och vardagsliv påverkas samt hur en hälsofrämjande och god gestaltad livsmiljö kan skapas. En viktig del i den gestaltade livsmiljön är bebyggelsen, stadsrummen, verksamheterna och kulturen. Det som bidrar till att göra Nossebro särpräglad och unik.

Nossebro naturvärden, närheten till Nossan och identitet som handelsplats med Nossebro marknad och levande småstad är en bra grund att bygga på för att uppnå en god gestaltad livsmiljö.

Planeringen och utformningen av det offentliga rummet är avgörande för hur väl en plats fungerar som inkluderande och gemensam mötesplats. En omsorgsfull gestaltning av de gemensamma stadsrummen kan bidra till att invånare och besökare känner gemenskap, stolthet och tillhörighet vilket i sin tur kan bidra till att bygga ett samhälle som håller ihop.

De offentliga rummen i Nossebro ska präglas av en omsorgsfull arkitektonisk gestaltning så att byggnader, torg, gator och parker tillsammans bidrar till en god gestaltad livsmiljö.

Övergripande konsekvenser bebyggelsestruktur*Miljökonsekvenser*

Utgångspunkten är att i första hand förtäta och bygga ut befintliga detaljplaner. I ett längre perspektiv kommer ny mark behövas för utveckling av orten. Det innebär att på sikt kommer delar av det storskaliga jordbrukslandskapet tas i anspråk.

Påverkan på naturmiljön bedöms bli begränsad då naturområden i hög utsträckning undantas från exploatering. Landskapsbilden och utblickar från och in mot orten kommer att förändras.

Att planera för en stor andel villabebyggelse är mer resurskrävande och sämre ur ett hushållningsperspektiv än övervägande flerbostadshus.

Sociala konsekvenser

En flytt av skolan medför att stora centrala ytor frigörs till utveckling av mötesplatser, handel och flerbostadshus. Det kan leda till att centrum blir mer levande under fler av dygnets timmar.

Ett differentierat utbud av bostäder kan medföra en mer blandad befolkning vad gäller exempelvis ålder och socioekonomiska förhållanden. Fler boende i Nossebro ger positiva effekt i form av att underlaget för utveckling av service, så som kollektivtrafik, ökar.

Ekonomiska konsekvenser

För samtliga utvecklingsområden finns goda möjligheter att bygga vidare på och utnyttja befintlig infrastruktur. Dock kommer markinköp, flytt av skola och utbyggnad av vatten- och avloppsledningar medföra stora ekonomiska kostnader.

Utveckling på jordbruksmark bedöms vara relativt okomplicerad medan utbyggnad på Högmossen, med dagens kunskapsläge, medför högre exploateringskostnader till följd av bland annat hantering och bortledning av vatten.

Bebyggelsestruktur

Planen redovisar inriktningar för bebyggelseutvecklingen som tillsammans ska bidra till en hållbar utveckling av Nossebro till en nära småstad.

Nossebros bostadsbebyggelse kan utvecklas på två vis, dels genom förtätning och dels genom att nya områden tas i anspråk. I ett första skede ska förtätning ske.

I centrum föreslås en tätare och högre bebyggelsestruktur med blandade funktioner och väl definierade handelsstråk där det lokala näringslivet kan utvecklas. I ytterområdena föreslås lägre bebyggelse, framförallt villor och radhus.

Skolan ges en ny lokalisering till den östra sidan av tätorten. Det ger skolan möjlighet att möta behovet av att utöka sin verksamhet och skapa en modern skola med goda och väl tilltagna utemiljöer. Med en ny skola blir också övergången från den gamla skolan smidig då tillfälliga lokaler kan undvikas.

Intill befintligt verksamhetsområde, Necksområdet, i Nossebros södra utkant, avsätts områden för utveckling av verksamheter som är störande, kräver större ytor eller god tillgänglighet.

Sammantaget ger översiktsplanen utrymme för utbyggnad av minst 1500 bostäder, vilket möter kommunens befolkningsmål för 2040. Bebyggelseinriktningarna ger förutsättningar att i en etappvis utbyggnad möta bostadsbehovet för olika grupper, med varierande behov och önskemål, samt att komplettera samhällsservice för att möta en ökad tillväxt.

Cykelparkering i anslutning till Nossebro skola.

Blå- och grönstruktur

I Nossebro parker, naturområden och jordbrukslandskap föreslås till stor del bevarande och utveckling av naturvärden, ekosystemtjänster, friluftsliv, turism, besöksnäring och företagande med bas i jordbruket.

De sammanhängande friluftslivs- och skogsområdena Högaberget och Haga berget ska även fortsättningsvis vara tillgängliga för allmänheten. För att stärka tillgängligheten föreslås en ny passage över Nossan mellan östra sidan och Stallaholmsområdet. Skogsområdena utgör tillsammans med Nossan Nossebro övergripande blågröna infrastruktur och är av vikt för utvecklingen av ekosystemtjänster. Skogsområdet Högmossen i väster föreslås utvecklas till ortens nya tätortsnära rekreationsområde med tydliga entréer, stigar och byggnader som syftar till att stärka friluftslivet så som vindskydd eller liknande.

I naturområden och jordbrukslandskapet ges möjlighet till komplettering av enstaka ny bebyggelse för de som exempelvis vill bo mer avskilt i eller nära naturen, leva av jordbruk eller bo på hästgård.

Nossan är av stor vikt för tätorten då den ger en mängd ekosystemtjänster och upplevelsevärden. Huvudinriktningen är att öppna vattenområden, så som Nossan och Stallabäcken, fortsatt ska hållas öppna. Allmänhetens tillgång till strandmiljön kring Nossan stärks genom en utveckling av strandpromenaden och då stora ytor reserveras i planen för klimatanpassning.

När centrala delar av Nossebro och befintliga bostadsområden förtätas är det viktigt att mindre parkområden bibehålls då de tillhandahåller en stor andel av de ekosystemtjänster och sociala ytor som behövs när en ort växer.

Stallabäcken.

Övergripande konsekvenser blå- och grönstruktur

Miljökonsekvenser

Grönområden och mindre parkområden sparas och utvecklas. Kopplingen mellan grönområden stärks vilket gynnar djur- och växtlivet samt friluftslivet.

Värdefulla biotoper knutna till jordbrukslandskapet riskerar att försvinna när jordbruksmark tas i anspråk. Jordbrukshistoriska kulturvärden, så som röjningsrösen eller stenmurar, kan komma att försvinna.

Nossans strandområden hyser höga naturvärden och utgör viktiga översvämningsytor. Översvämningsytor reserveras i planen för klimatanpassning.

Strandskyddade områden berörs inom tätorten. Fler hårdgjorda ytor kan leda till ökad avrinning till Nossan.

Planen föreslås byggas ut i anslutning till befintlig infrastruktur där möjligheter finns att koppla på ledningar till det kommunala VA-nätet. Det är positivt för planområdets vattenförekomster.

En temporär påverkan kan ske på Nossan vid anläggande av broar. Ny bro kräver tillstånd.

Sociala konsekvenser

En ökad tillgänglighet till Nossan i form av bland annat utveckling av strandpromenad stärker möjligheten för fler att ta del av miljön kring ån.

Ökad tillgänglighet till närrekreation stärker folkhälsan.

Ekonomiska konsekvenser

Ökad tillgänglighet till natur- och rekreationsområden skapar förutsättningar för stärkt besöks- och turismnäring vilket kan ge ökad sysselsättning.

När jordbruksmark tas i anspråk minskar sysselsättningen kopplat till näringen och minskad möjlighet till lokal produktion av livsmedel.

Övergripande konsekvenser transportinfrastruktur

Miljökonsekvenser

Föreslagen omledning av tung trafik till ny väg söder om Necks industriområde innebär att såväl trafiksäkerhetsproblem som buller och avgaser minskar i delar av centrala Nossebro. En ny väg kan leda till ökade barriäreffekter och fragmentering av landskapet.

Satsning på gång- och cykelvägar skapar strukturer som får fler att välja hållbara transporter vilket är bra för miljön och klimatet.

Sociala konsekvenser

Att skapa strukturer som får fler att välja cykel eller att gå ökar folkhälsan.

En trafiksäkrare miljö inne i Nossebro gynnar oskyddade trafikanter, framförallt barn och unga.

Ny bro över Nossan vid Stallaholm ökar tillgängligheten till ny skola och binder samman ortens stora friluftslivs- och rekreationsområden Högaberget, Haga berget och Stallaholm.

Ekonomiska konsekvenser

Utbyggnad av vägar och annan infrastruktur innebär stora investeringar. Föreslagen ny väg samt bro över Nossan vid Stallaholm är inte utredd och det är därför svårt att överblicka de ekonomiska konsekvenserna.

För nya gång- och cykelvägar rör det sig om kortare sträckor. Kostnaden för utbyggnad av gång- och cykelvägar får vägas mot den nytta investeringen gör för trafiksäkerheten och folkhälsan.

Transportinfrastruktur

Planförslagets huvudsakliga bebyggelseutveckling utgår i stora drag från kommunens befintliga vägstruktur. Den lokala infrastrukturen ska utvecklas i takt med kommunens tillväxt och utveckling av den fysiska miljön.

Gator och vägar

Utredningsområde redovisas för utbyggnad av väg. Vägen föreslås sträcka sig runt orten i söder och förbinda väg 190 i väster med väg 2504 i öster och vidare över Nossan för att ansluta till väg 186 mot Essunga. På längre sikt föreslås vägen bli en ringväg genom att ansluta väg 186 Bärebergsvägen norr om orten, se bild nedan.

Principbild över föreslagen framtida ringväg.

Vägen ska anpassas efter landskapet och utformas så att den inte blir en barriär för människor och djur. Längs den nya vägen ska gång- och cykelbanor anläggas, som kompletteras med passager över vägen för att minska barriäreffekten. Vägen ska vidare anpassas så att det fortsatt är möjligt att bedriva ett aktivt jordbruk och så att den inte försvårar för jordbruksmaskiner att ta sig fram. Passager ökar möjligheten för jordbrukare att nå sina marker på båda sidor om vägen.

Gator inom utredningsområdena ska planeras i ett finmaskigt nät, väl sammankopplad med befintliga strukturer och utan återvändsgator. Gång, cykel och kollektivtrafik ska vara de prioriterade trafikslagen med utgångspunkt i en långsiktigt hållbar utveckling.

Storgatan utgör ett strukturerande huvudstråk i öst-väslig riktning genom planområdet väster om Nossan. På den östra sidan utgör väg 186, Bärebergsvägen/Essungavägen, ett huvudstråk i nord-sydlig riktning. Utveckling av dessa huvudstråk till stadsgata i samband med genomförande av en ny ringväg syftar till att öka säkerheten i centrum,

minska gatans barriäreffekt samt att bidra till ett mer levande stadsrum på de gåendes villkor.

Ny bebyggelse i de centrala delarna av Nossebro ska förhålla sig till gatorna för att skapa tydligt definierade gaturum. På strategiska platser i strukturen kan bebyggelsen öppna upp sig och skapa platsbildningar. Gaturummen föreslås innehålla grönska för att skapa bra lokalklimat, gröna spridningskorridorer, infiltrationsbäddar för dagvatten och trivsamma miljöer för människor att vistas i.

Gång- och cykelvägar

Längs större bilgator föreslås separata gångbanor, därutöver finns en mängd gångvägar för att möjliggöra fler kopplingar till fots för att prioritera gångtrafikanten.

Trygghetsaspekten är viktig för fotgängaren och övergångarna över Storgatan, Bärebergsvägen och Essungavägen behöver vara fler och tydligt utformade när Nossebro växer.

En flytt av skolan föreslås och i och med detta behöver de nya skolvägarna utvecklas. I detta ingår bland annat en utveckling av strandpromenaden och en ny bro över Nossan norr om Stallaholm.

En utveckling av strandpromenaden ger också en ökad tillgänglighet till Högaberget och Haga berget från Stallaholm och Nossebro som helhet.

Fler korsningspunkter och en förlängning och sammanlänkning av strandpromenaden på båda sidor om Nossan bidrar till att knyta ihop Nossebro centrum som helhet och till att skapa attraktiva promenadslutor runt småstaden.

För att skapa bättre möjligheter till ett vardagsliv utan bil, där kommunens invånare i större utsträckning väljer att cykla, behöver cykelvägnätet utvecklas inom Nossebro och ut till omgivande landsbygd och byar. Landskapet i och runt Nossebro är relativt plant och möjligheten är god för en hög andel gång- och cykeltrafik med tanke på det korta avstånden inom orten och till andra delar av kommunen. Banvallarna mot Främmestad och Essunga har potential att lyftas som cykelstråk.

Hållbart resande

Nossebro saknar idag goda förutsättningar för kollektivtrafikresande. Busslinjerna och avgångarna är få och andelen resande med kollektivtrafiken är liten. Med ett robust och pålitligt system med en hög turtäthet och korta restider kan andelen bilresor till/från orten minskas. Detta är dock något som kommunen själva inte råder över och det finns därför anledning att se över hur hållbar mobilitet skulle kunna se ut i framtiden.

I centrala Nossebro, vid den gamla järnvägsstationen, finns väl tilltagna ytor för ortens busstation som är viktiga att reservera för en utveckling av framtidens resande.

KomlLand

I ett projekt kring kombinerad mobilitet på landsbygd och mindre tätorter, *KomlLand*, testas olika mobilitetslösningar. Mobilitetslösningarna kan exempelvis vara kollektivtrafik, bilpool, samåkning eller lastcykeluthyrning som bokas via en app. Målsättningen är att det ska vara enklare att resa hållbart på landsbygd och i mindre tätorter.

KomlLand finansieras av Vinnova och Västra Götalandsregionen som arbetar tillsammans med sina projektpartners Skaraborgs kommunalförbund, RISE, IVL Svenska Miljöinstitutet, VTI/K2, Samtrafiken, Smart resenär och Västtrafik.

Mark- och vattenanvändning

Mark- och vattenanvändningen framgår av kartan på nästa uppslag. Kartan finns även i A3-format (se bilaga). Mark- och vattenanvändningen beskrivs också i text på efterföljande sidor. Inriktningarna och rekommendationerna för respektive markanvändning gäller vid all planering och genomförande, både översiktsplanering, detaljplan, förhandsbesked och bygglov, liksom för förvaltning och utveckling av befintliga miljöer. Utöver översiktsplanen ska all planering och genomförande följa lagstiftning och andra aktuella styrdokument.

På nästa sida finns en läsanvisning som gör det lättare att förstå avsnittets uppbyggnad med olika rubriknivåer vilket gör det smidigare att hitta bland planens beskrivningar.

Arbete pågår i Nossebro! Inriktningar och rekommendationer gäller från planering till byggande och förvaltning.

LÄSANVISNING Mark- och vattenanvändning Bebyggelse

sida 38

Bostäder

Befintliga bostäder

Utredningsområde bostäder

B1 Kerstinsås

B2 Björkheden södra

B3 Strandgatan

Utredningsområde bostäder på sikt

B4 Bärebergsgatan

B5 Björkheden östra

B6 Kransebyn

Centrum

Befintligt centrum

Centrumutveckling

Utvecklingsområde skola

Besöksanläggning

Be 1 Stallaholm

Tekniska anläggningar

Verksamhet

Befintliga verksamheter

V1 Necksområdet

Utredningsområde verksamheter

V2 Necksområdet väster

V3 Necksområdet öster

Grön- och blåstruktur

sida 54

Natur och friluftsliv

Natur och friluftsliv befintlig

Natur och friluftsliv utveckling

Högmossen

Grönområde och park

Klimatanpassning

LIS-område

Nossan norra

Areell näring

sida 58

Jordbruksmark

Transportinfrastruktur

sida 59

Utredningsområde väg

Ny väg söder om Necks

Utredningsområde bro över Nossan

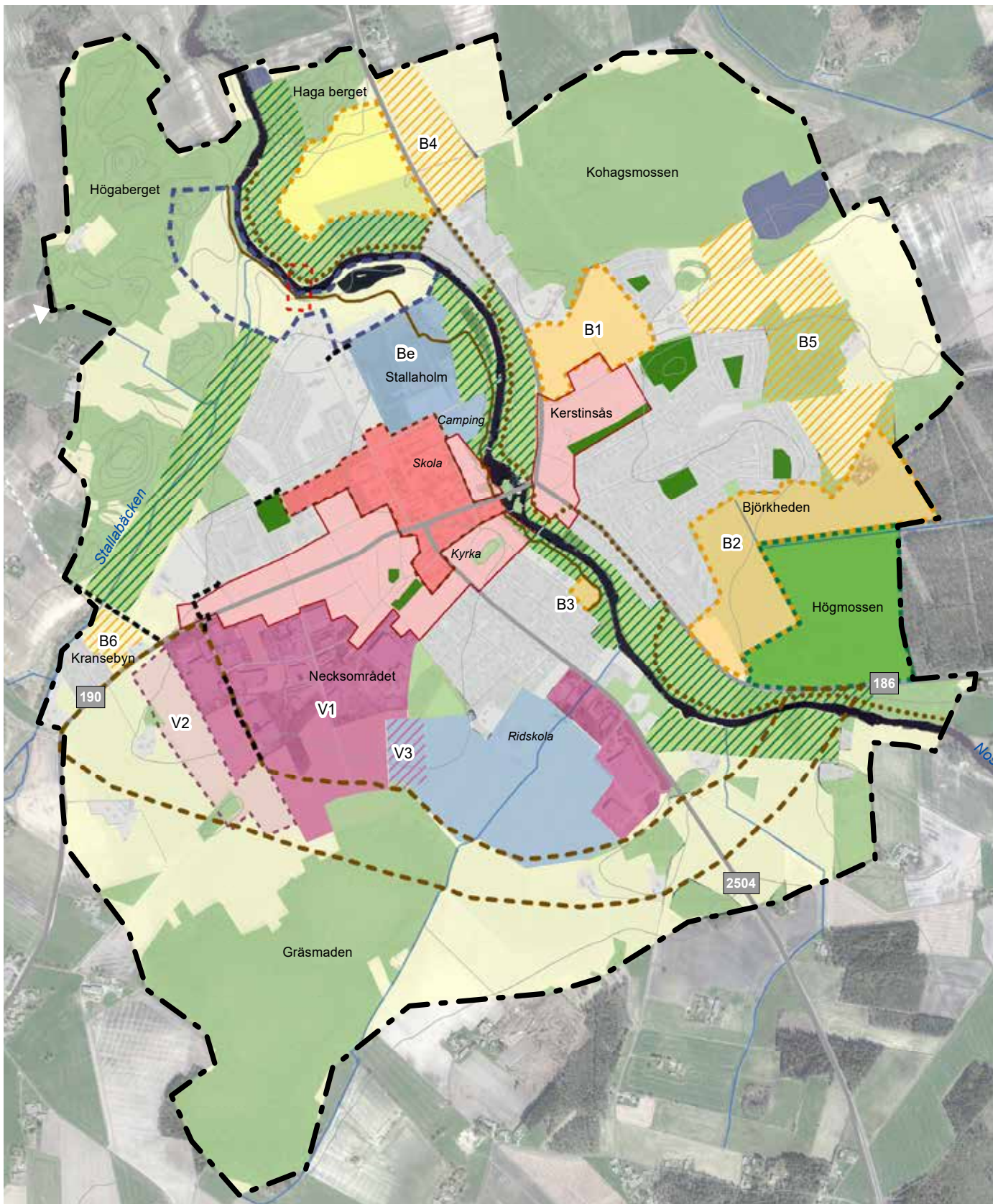
Gång- och cykelbro Stallaholm

Här beskrivs tätortsbebyggelsen i Nossebro. Allt från bostäder till verksamhetsområden och tekniska anläggningar!

Här beskrivs Nossebro's struktur av parker och naturområden samt vattendrag och översvämningssområden!

Här beskrivs jordbruksmarken i Nossebro!

Här beskrivs Nossebro's vägstruktur!

Mark- och vattenanvändningskarta, teckenförklaring på nästa sida.

FÖP NOSSEBRO

Mark- och vattenanvändning

Samrådshandling

Bebyggelse

Befintlig/Utnedningsområde/Utnedningsområde på sikt

 Bostäder

 Centrum

 Skola

 Besöksanläggning

 Teknisk anläggning

 Verksamheter

Grön- och blåstruktur

Befintlig/Planerad

 Natur- och friluftsliv

 Park, grönområde

 Yta för klimatanpassning

 LIS-område

Areell näring

 Jordbruksmark

Infrastruktur

Befintlig/Planerad

 Utnedningsområde väg

 Utnedningsområde bro över Nossan

 Strandpromenad

 Gång- och/eller cykelväg

Övrigt

 Koppling banvallen till Högaberg och Främmestad (utanför planområdet)

0 500 m

Skala: 1:12 000

Rådhuset Arkitekter AB

Bebyggelse

Användningen *Bebyggelse* används i den fördjupade översiktsplanen för att beskriva tätortsbebyggelsen i Nossebro. Den mångfunktionella bebyggelsen används i huvudsak för bostäder men också för kontor, handel eller annan verksamhet som är förenlig med bostäder. Delar av området har ett varierat utbud av offentlig och kommersiell service som serverar hela Essunga kommun. Inom användningen bebyggelse ryms även tekniska anläggningar och verksamhetsområden.

Bostäder

Övergripande inriktningar

Inom områden med beteckningen *Bostäder* finns bostäder men även i viss mån handel, service och andra arbetsplatser, gator och infrastruktur, parker, grönområden och mötesplatser. Det är här många av de nya bostäderna kommer att byggas. Här finns det plats för exempelvis avstyckning av enstaka villatomter eller att växla en villa mot ett mindre flerbostadshus inom befintliga bostadsområden samt utbyggnad av nya områden. Här kan också en utbyggnad av samhällsservice som förskolor och äldreboenden ske, och grönsstruktur och mötesplatser utvecklas.

Essunga kommun strävar mot en bredare bostadsmarknad för grupper som efterfrågar bostäder som det idag finns för få av i kommunen, till exempel yngre som vill flytta hemifrån och äldre som vill lämna villan för ett bekvämare boende. Målsättningen är en utbyggnad bestående av 50% villor och 50% lägenheter i flerbostadshus eller radhus.

Trygghetsbostäder och andra bostäder som passar äldre bör i första hand lokaliseras nära handel, service och kollektivtrafik.

För att barn självständigt ska kunna ta sig runt i tätorterna behöver det vara enkelt och säkert att promenera eller cykla till närmaste lekplats, skola och andra viktiga målpunkter.

Gemensamma miljöer bör planeras för en universell utformning där alla kan ta sig fram, oavsett eventuell funktionsvariation. Vid ombyggnads- och nybyggnadsprojekt bör miljön för gående förbättras. Det innebär bland annat att områden planeras med finmaskigt gatunät och med en varierad gatubild. Gestaltning av miljöerna och bebyggelsen bör ha utgångspunkt i den gåendes ögonhöjd och hastighet.

Parker och grönområden planeras för att upplevas som trygga och välkomnande. Lekplatser, grönområden, parker och torg utformas för att bevara och utveckla ekosystemtjänster, exempelvis genom att hantera skyfall, dagvatten och värmeböljor.

Vid planering av om- och nybyggnation ska klimatförändringar och översvämningsrisker beaktas för långsiktig hållbarhet.

Övergripande rekommendationer

Nossebro är till stora delar detaljplanlagd. Prövning bör i första hand ske inom ramen för befintlig detaljplan alternativt genom ändring av eller upprättande av ny detaljplan.

Vid utveckling av större områden ska nya detaljplaner tas fram.

Behovet av grönstruktur, skola och annan samhällsservice studeras särskilt i samband med planering av större utbyggnadsområden.

Kommunen ska vara restriktiv vad gäller att tillåta bebyggelse och anläggningar i områden med risk för översvämning.

Vid om- och nybyggnation ska framtida klimatförhållanden beaktas så att effekter av exempelvis värmeböljor eller skyfall begränsas.

Befintliga bostäder

Inga områdesspecifika inriktningar eller rekommendationer utöver de som redovisas under *Bostäder*.

Befintliga bostäder i Nossebro.

Utredningsområde bostäder

Se inriktningar och rekommendationer för *Bostäder*.

För *Utredningsområde bostäder* gäller även rekommendationerna:

Säkerställ utrymme för rening, fördröjning och infiltration av dagvatten i detaljplan. Lokalt omhändertagande av dagvatten ska eftersträvas.

Nedan följer kompletterande beskrivningar av värden och hänsyn samt inriktningar och rekommendationer för områdena B1, B2 och B3 som föreslås som *Utredningsområde bostäder*.

Utredningsområde bostäder - B1 Kerstinsås

Områdesspecifika inriktningar och rekommendationer

Utveckling av bostäder, vårdboende (bland annat trygghetsboende) och icke störande verksamheter med möjlighet att tillskapa mötesplatser och utveckla ekosystemtjänster. Utbyggnaden föreslås ske i huvudsak i flerbostadshus om 2-3 våningar (ca 100-150 bostäder).

Ändring/ny detaljplan för del av detaljplanelagt område kan bli aktuell. Ny detaljplan bör tas fram för område utanför detaljplan.

Ett upphävande av strandskydd kan krävas.

Värden och hänsyn

Området utgörs idag i huvudsak av jordbruksmark. Det omfattas till stor del av en ännu inte fullt utbyggd detaljplan för bland annat bostäder, vårdboende och icke störande verksamheter. Då det varit svårt att hitta intressenter som velat bygga enligt detaljplanen har fråga om ny eller ändrad detaljplan aktualiserats.

Bärebergsvägen som avgränsar området i väster utgör sekundär väg för farligt gods.

Transformatorstation finns placerad i östra delen av området.

Inom området finns möjlig fornlämning L1963:9097 blästbrukslämning samt fornlämning L1963:9032 vägmärke.

Strandskydd i västra ytterkanten av området.

Jordbruksmark vid Kerstinsås.

Utredningsområde bostäder - B2 Björkheden södra

Områdesspecifika inriktningar och rekommendationer

Utveckling med bostäder, mötesplatser och förskola samt utveckling av entréområden till Högmossen med koppling till befintlig bebyggelse. Utbyggnaden föreslås ske i huvudsak i form av villor och radhus med inslag av flerbostadshus i 2-3 våningar (ca 150-200 bostäder).

Ny detaljplan bör tas fram för utveckling av området.

Naturvärdesinventering ska tas fram som underlag för detaljplan.

Inför detaljplan krävs utredningar kopplade till avsänkning och bortledning av grundvatten. Tillstånd för vattenverksamhet enligt miljöbalken kan bli aktuellt.

Omprövning av markavvattningsföretag kan bli aktuellt.

Värden och hänsyn

Skogs- och mossområde (Högmossen) med blandskog och barrskog (mosseskog) innehållandes värdefulla småområden. Området är ej klassat i genomförd naturvärdesinventering.

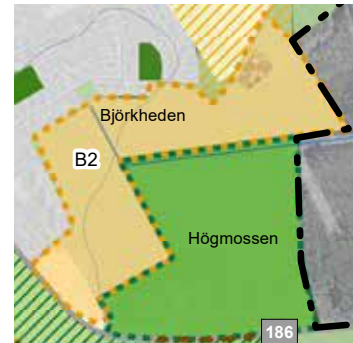
Omfattas delvis av avstyckningsplan för bostäder.

Del av området berör Riksintresse för kulturmiljövård Essunga [R 62].

Området berör ett flertal markavvattningsföretag.

Kraftledning passerar öster om området.

Söder om Högmossen finns en grundvattenförekomst.

Björkheden, till höger i bild tar skogsområdet Högmossen vid.

Utredningsområde bostäder - B3 Strandgatan

Områdesspecifika inriktningar och rekommendationer

Tennisverksamheten föreslås flyttas till Stallaholmsområdet. Lekplatsen samt parkeringsplatserna föreslås utvecklas inom området eller i nära anslutning till området. Detta ger plats för en bostadskomplettering med flerbostadshus 3-5 våningar, förslagsvis punkthus, samt mötesplatser i ett attraktivt läge intill Nossan (ca 10-25 bostäder).

Utbyggnad enligt förslag förutsätter en ny detaljplan.

Ett upphävande av strandskydd krävs.

Värden och hänsyn

Område vid Nossan och strandpromenaden som idag utgörs av tennisbana med klubbhus, lekplats och parkeringsplats. Angränsar till villaområde.

Området omfattas av en detaljplan och anges där som lek och idrottsområde.

Strandskyddet återinträder vid upphävande av detaljplan.

Tennisbanan och strandpromenad intill Nossan.

Utredningsområde bostäder på sikt

Se inriktningar och rekommendationer för *Bostäder*. För *Utredningsområde bostäder på sikt* gäller även rekommendationen:

Säkerställ utrymme för rening, fördröjning och infiltration av dagvatten i detaljplan. Lokalt omhändertagande av dagvatten ska eftersträvas. Eftersträva öppna dagvattenlösningar som en del i robust hantering av dagvatten.

Områdena utgörs idag av bruksvärd jordbruksmark och ska därför inte tas i anspråk förrän på lång sikt enligt planens utbyggnadsprinciper för etappvis utbyggnad.

Områdena omfattas inte av detaljplaner. Detaljplaner bör tas fram för samtliga utredningsområden.

Nedan följer kompletterande beskrivningar av värden och hänsyn samt inriktningar och rekommendationer för områdena B4, B5 och B6 som föreslås som *Utredningsområde bostäder på sikt*.

Utredningsområde bostäder på sikt - B4 Bärebergsvägen

Områdesspecifika inriktningar och rekommendationer

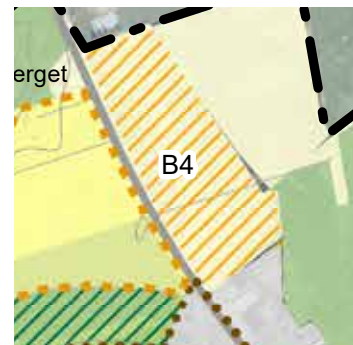
Utveckling med fristående småhusbebyggelse och mötesplatser (ca 50-75 bostäder). Området ska ges en trafiksäker och trygg koppling över till andra sidan Bärebergsvägen med föreslagen lokalisering av ny skola samt rekreationsmöjligheter vid Haga berget.

Värden och hänsyn

Området utgörs idag av bruksvärd jordbruksmark som är en del av ett sammanhållet storskaligt jordbrukslandskap.

Bärebergsvägen som avgränsar området i väster utgör sekundär väg för farligt gods.

Kraftledning passerar i södra delen av området samt öster om området.

Öppet odlingslandskap intill Bärebergsvägen.

Utredningsområde bostäder på sikt - B5 Björkheden östra

Områdesspecifika inriktningar och rekommendationer

Utveckling med övervägande del fristående småhusbebyggelse, inslag av flerbostadsbebyggelse (ca 100-150 bostäder). Här finns plats för samhällsservice som förskola. Grönområdet som ligger centralt i området ska bevaras och utvecklas och fler mötesplatser samt ekosystemtjänster skapas. Kopplingar till föreslaget närreklamationsområde N3 Högmossen kan skapas i form av gång- och cykelvägar.

Värden och hänsyn

Området utgörs idag av bruksvärd jordbruksmark som är en del av ett sammanhållet storskaligt jordbrukslandskap. Inom området finns ett mindre naturområde.

Området omfattas till viss del av detaljplan.

Kraftledning passerar genom området.

Området ansluter till återvinningscentralen.

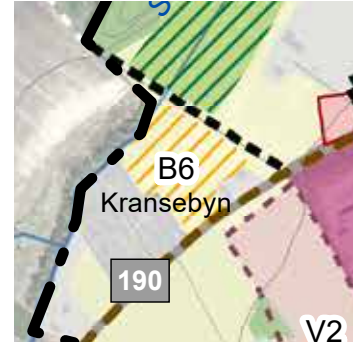
Björkheden östra domineras av det öppna odlingslandskapet, här passerar också en kraftledningsgata.

Utredningsområde bostäder på sikt - B6 Kransebyn

Områdesspecifika inriktningar och rekommendationer

Utveckling med övervägande del fristående småhusbebyggelse (ca 10-15 bostäder).

En tydlig koppling ska ges mellan området och den intilliggande banvallen. Banvallen blir en tillgång för området och kan användas för rekreation i det omgivande landskapet. En upprustning och sammanlänkning av banvallen kan på sikt ske så att tillgänglighet mellan Nossebro och Främmestad stärks. Även närheten till Stallabäcken är en positiv upplevelsequalitet för området.

Värden och hänsyn

Området består i huvudsak av jordbruksmark och utgör en lucka mellan befintlig och planerad bebyggelse. Området avgränsas naturligt av Stallabäcken i väster och av väg 190, Storgatan i söder och öster. I norr avgränsas området av den gamla banvallen som är en övrig kulturhistorisk lämning i form av en färdväg, L2018:248.

Längs med Stallabäcken finns problematik med översvämning.

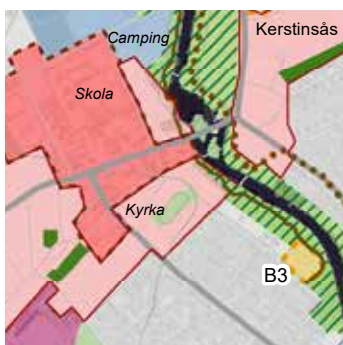
Kransebyn utgör en lucka mellan befintlig bebyggelse längs väg 190.

Storgatan

I kvarteren längs huvudgatan Storgatan finns handel, verksamheter, service och bostäder.

De tidigaste husen längs Storgatan, byggdes strax före sekelskiftet 1900. Många av husen längs Storgatan förändrades under 1950-70-talet och träfasaderna byttes ut mot för den tiden moderna material som exempelvis eternit, tegel, keramikplattor och puts vilka i dag ger Storgatan dess karaktär. Sedan dess har ytterst små förändringar gjorts och Storgatan är i dag en välbevarad stads- och handelsmiljö från denna tidsperiod.

På 1990-talet byggdes gatan om till en modern trafikled med bland annat möjligheter till parkering. Området är idag starkt präglad av genomfartstrafik.

Centrum

Övergripande inriktningar

Målsättningen är att centrumhandeln i Nossebro ska värnas och utvecklas. Centrum bör utvecklas med en tätare struktur med blandade funktioner och något högre byggnader, särskilt längs handelsstråk och torg.

Blandade funktioner, med både bostäder, kontor och handel innebär att det rör sig fler människor både dag- och kvällstid. Det ökar i sin tur både tryggheten och attraktiviteten. Utformningen i arkitekturen och detaljer i stråk, gatu- eller torgrum bör signalera tydligt att du är i centrum. Utformningen är allra viktigast i bottenplan eller i ögonhöjd. Vid handelsstråk och torg eftersträvas lokaler och skyltfönster i bottenvåningen.

Centrumområdena ska vara inkluderande och lätta att röra sig i för alla människor. Gaturummen bör vara utformade för att underlätta för gående och cyklister. Den lokala handeln utvecklas i samarbete med lokala aktörer för att stärka Nossebros identitet.

Parker och grönområden planeras för att upplevas som trygga och välkomnande. Lekplatser, grönområden, parker och torg utformas för att bevara och utveckla ekosystemtjänster, exempelvis genom att hantera skyfall, dagvatten och värmeböljor.

Centrum behöver lätt kunna nås med alla trafikslag. Vid förtätning och omvandling är det särskilt viktigt att beakta framkomligheten för räddningstjänst. Det är viktigt att tillgodose de behov Nossebro marknad har av tillgängliga ytor för själva marknaden såväl som besöksparkering.

Övergripande rekommendationer

Ett helhetsgrepp bör tas om centrum genom program eller annan övergripande planering med fokus på innehåll och gestaltungsfrågor.

Bebyggelseutveckling i centrumområden bör föregås av detaljplanering.

Särskilda krav kan ställas på gestaltning i ögonhöjd av exempelvis gaturum, allmänna platser, skyltar och bottenvåningar. Gestaltning kan hanteras i ett gestaltungsprogram, skyltprogram eller genom andra riktlinjer.

Befintligt centrum

Se inriktningar och rekommendationer för *Centrum*. Nedan följer kompletterande beskrivningar av värden och hänsyn samt inriktningar och rekommendationer för området som föreslås som *Befintligt centrum*.

Områdesspecifika inriktningar och rekommendationer

Området längs Storgatan föreslås kompletteras med i huvudsak bostäder i flerbostadshus med handel, verksamhet och service i bottenplan. Antalet bostäder som kan tillföras är mycket svårbedömt i detta skede men det rör sig inte om några större volymer, uppskattningsvis ca 10-50 st. Gaturummet utvecklas med avseende på tillgänglighet för gång- och cykeltrafik.

Ta fram strategi för hela stråkets utveckling med fokus på innehåll och utformning.

På den östra sidan, Kerstinsås, föreslås en utveckling av gatumiljön med tydliga och läsbara gaturum med fokus på gång- och cykeltrafik. Här föreslås även komplettering med ekosystemtjänster, mötesplatser, service och småskalig handel.

Värden och hänsyn

Området omfattar Storgatan, Kvarnen och Kerstinsås i de centrala delarna av Nossebro, som angränsar till området som beskrivs under *Centrumutveckling*.

I västra delen omfattas kvarteren längs huvudgatan Storgatan med handel, verksamheter, service och bostäder. Området är idag starkt präglad av genomfartstrafiken genom orten.

Kyrkan och Kvarnen utgör målpunkter och landmärken i området kring Storgatan. De är också intressanta ur kulturmiljösynpunkt.

Även den östra delen, Kerstinsås, är påverkad av genomfartstrafik på Bärebergsvägen. I området finns äldreboende, gruppboende, service och bostäder. Restaurang Liljedal är en målpunkt i området.

Området omfattas av drygt tio detaljplaner. Vid Kvarnen återinträder strandskydd vid upphävande av detaljplan.

Nossebro kyrka är ett landmärke i centrum.

Nossebro skola, här föreslås plats för centrumutveckling.

Trivsamt handelsmiljö längs Storgatan.

Centrumutveckling

Se inriktningar och rekommendationer för *Centrum*. Nedan följer kompletterande beskrivningar av värden och hänsyn samt inriktningar och rekommendationer för området som föreslås som *Centrumutveckling*.

Områdesspecifika inriktningar och rekommendationer

Omvandlingsområde för centrumutveckling. Området föreslås utvecklas genom att skola och kommunhus byggs om eller rivs och ersätts med centrumbebyggelse. Bostäder, verksamheter och handel i kombination med offentliga rum såsom levande gaturum, torg och grönstruktur med plats för ekosystemtjänster. Bebyggelsen kan utformas som kvartersbebyggelse om 2-3 våningar med möjlighet till enstaka högre byggnad. Antalet bostäder som kan tillföras är mycket svårbedömt i detta skede då det beror på hur tätt och högt man väljer att bygga, uppskattningsvis ca 100-200 st.

Utbyggnaden förutsätter att nya lokaler byggts ut för skola och annan kommunal verksamhet. Det är även av stor vikt att Nossebro marknads intressen och anspråk tas om hand inom området alternativt i närområdet.

Kvarteret Amiralen föreslås utvecklas till en mötesplats där olika typer av aktiviteter och mindre verksamheter kan mötas.

Ny detaljplan bör tas fram för området för centrumutveckling. Arbetet behöver ske parallellt med planering av centrum som helhet.

Värden och hänsyn

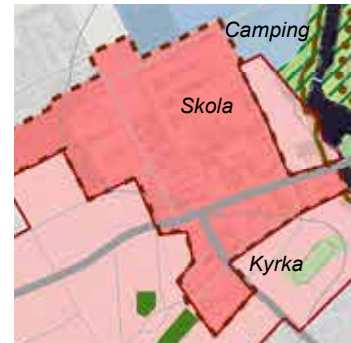
Området består av centrumområde med bland annat Nossebro skola, kommunhus, handel och bostäder. Området omfattar även av ytor som används vid Nossebro marknad som är en stark kulturbärare i kommunen. Mestadels hårdgjorda ytor, i väster en öppen gräsyta.

Kvarteret Amiralen vid Storgatan består av ett före detta bryggeri och municipalthus, dåtidens kommunhus, uppförda 1937-38.

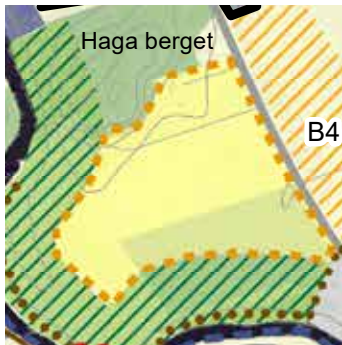
Området för Centrumutveckling omfattas av åtta detaljplaner. Del av området ligger i nära anslutning till Nossan och strandskydd återinträder vid upphävande av detaljplan.

Området ansluter till befintlig infrastruktur för exempelvis trafik och VA. Närhet till service såsom skola, handel och kollektivtrafik

Inom området anordnas Nossebro marknad en gång i månaden. Marknaden tar under dessa tillfällen stora ytor i anspråk.

Utredningsområde skola

Områdesspecifika inriktningar och rekommendationer

Området föreslås utvecklas till område för huvudsak skola. Flytten av skolan förutsätter att en ny gång- och cykelbro tillkommer som förbinder skolans läge med Stallaholmsområdet. Området ligger nära Haga berget med pulkabacke. Området tillsammans med den nya gång- och cykelbron blir en viktig länk i att knyta samman de båda sidorna av Nossebro och att skapa ett grönt stråk som förbinder Stallaholmsområdet med Haga berget, vidare över Nossan till Högaberget och sedan tillbaka till Stallaholm.

Här finns plats för skolan att växa ytterligare i framtiden. Möjligheter finns även att samlokalisera alternativt samnyttja lokaler med andra kommunala verksamheter.

Utbyggnaden förutsätter att golfverksamhetens anspråk tas om hand.

Cykelväg finns längs med väg 186 men arbete kommer att krävas för att skapa en trygg och attraktiv skolväg.

Värden och hänsyn

Området består idag av brukningsvärd jordbruksmark och golfbana.

Bärebergsvägen avgränsar området i öster och utgör sekundär väg för farligt gods. Nossans strandskydd avgränsar området i väster och i söder.

Gång- och cykelväg fram till området finns.

Besöksanläggning

Övergripande inriktningar

Områden för verksamheter som riktar sig till besökare så som idrotts- och sportanläggningar med tillhörande byggnader, parkering samt campingplats.

Övergripande rekommendationer

Besöksanläggningar ska vara lättillgängliga för besökare som kommer till fots och med cykel. Det är även viktigt med parkeringsmöjligheter för bil och buss i anslutning till anläggning.

Anläggningarna med dess kringområden ska utformas så att de upplevs trygga och välgestaltade. Genom universell utformning ska anläggningarna göras användbara för alla.

Anläggningarna ska vara flexibla och multifunktionella. Samnyttjande och samlokalisering ska eftersträvas.

Besöksanläggning - Be Stallaholm

Områdesspecifika inriktningar och rekommendationer

Områdets funktion och inriktning bevaras. Området föreslås kompletteras med tennisbana och ytterligare fotbollsplan. En omdisponering av ytor inom området krävs för detta.

När värmeverket och VA-pumpstation flyttats, kan ytan tas i anspråk och utvecklas till en mångfunktionell mötesplats i ett attraktivt läge intill Nossan.

Värden och hänsyn

Rekreations- och aktivitetsområde centralt mellan skolan och Nossan. Området rymmer bland annat evenemang och anläggningar för idrott samt Nossebro bad och camping. Idrottsanläggningarna består bland annat av utegym, Sparbanksvallen (fotbollsplan) samt beachvolleybollplaner.

Naturvärden finns i och intill Nossan i form av bland annat viktiga livsmiljöer och spridningsvägar för djur- och växtlivet. Längs med Nossan finns också en populär strandpromenad som är viktig för friluftslivet och tillgängligheten till Nossan.

Teknisk anläggning

Övergripande inriktningar

Teknisk anläggning används för områden som försörjer samhället med exempelvis värme, vatten samt återvinningscentral.

Tekniska anläggningar är grundläggande funktioner för ett fungerande samhälle. Anläggningarna kräver generellt stora ytor. Användningen behöver ha företräde framför andra användningar för att få ett fungerande system och de pekas därför ut i den fördjupade översiktsplanen.

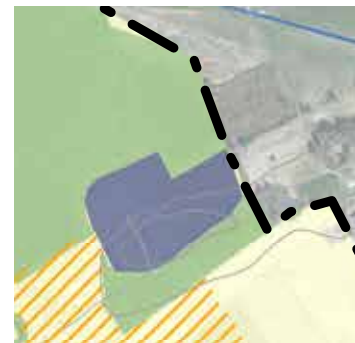
Tillgängligheten för transporter och servicefordon ska vara god till de tekniska anläggningarna och transportvägarna ska vara säkra.

Nya tekniska anläggningar ska placeras på lämplig plats med avseende klimatförändringar som stigande vattennivåer och risk för skred samt med erforderliga skyddsavstånd till angränsande verksamheter och bebyggelse.

Tekniska anläggningar för dagvatten ska avlastas genom öppna gröna lösningar och lokalt omhändertagande av dagvatten på kvartersmark.

Övergripande rekommendationer

Ny plats för framtidens energiförsörjning samt flytt av värmeverket bör utredas inom område V1, V2 eller V3 och en ny detaljplan behöver tas fram för ändamålet.

Verksamhet

Övergripande inriktningar

Essunga kommun vill öka andelen arbetsplatser inom kommunen och det ska vara lätt och gå snabbt att etablera sig som företag. Kommunen har en god plan- och markreserv för verksamheter inom befintliga verksamhetsområden. Utveckling av verksamhetsområden ska i första hand ske inom befintliga verksamhetsområden.

Verksamhetsområdena är i första hand till för störande och ytkrävande verksamheter, men kan innehålla en bredd av näringar, för att tillgodose olika behov och önskemål hos näringsidkare.

De verksamhetsområden som redan är etablerade kan utvecklas, delvis förtätas och blandas med olika typer av verksamheter och service. En möjlighet till utveckling kan vara att bygga till eller bygga nytt i fler våningar. Utredningsområde för verksamheter föreslås intill befintligt verksamhetsområde.

Vid utveckling av kommunens verksamhetsområden ska omsorg läggas vid gestaltning, inramning och tillgänglighet.

Övergripande rekommendationer

Bebyggelseutveckling på verksamhetsmark bör föregås av detaljplanering där detaljplan saknas.

Ny plats för framtidens energiförsörjning och flytt av värmeverket bör utredas inom område V1, V2 eller V3 och en ny detaljplan behöver tas fram för ändamålet.

Befintliga verksamheter

Se inriktningar och rekommendationer för *Verksamheter*. Nedan följer kompletterande beskrivningar av värden och hänsyn samt inriktningar och rekommendationer för områdena V1 och V2 som redovisas som *Befintliga verksamheter*.

Befintliga verksamheter - V1 Necksområdet

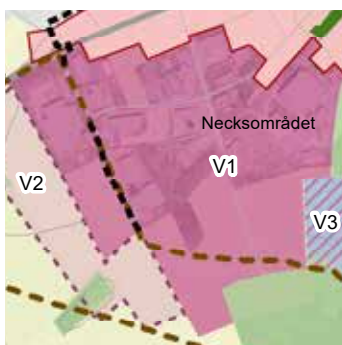
Områdesspecifika inriktningar och rekommendationer

Vid utveckling ska stor hänsyn och anpassningar göras till de kulturhistoriskt intressanta byggnader som lyfts i kommunens bebyggelseinventering.

Värden och hänsyn

Området består idag av verksamhetsområde samt av jordbruksmark som är detaljplanlagd som verksamhetsmark.

Ett flertal industribyggnader med tillhörande bostadshus finns upptagna i kommunens Kulturhistoriska bebyggelseinventering.

Utredningsområde verksamheter

Se inriktningar och rekommendationer för *Verksamheter*. Nedan följer kompletterande beskrivningar av värden och hänsyn samt inriktningar och rekommendationer för områdena V1 och V2 som redovisas som *Utredningsområde verksamheter*.

Utredningsområde verksamheter - V2 Necksområdet väster

Områdesspecifika inriktningar och rekommendationer

Området föreslås på sikt utvecklas till verksamhetsmark och bli en del av V1 Necksområdet. Ny detaljplan behöver tas fram för området.

Värden och hänsyn

Området består idag av produktiv jordbruksmark.

Utredningsområde verksamheter - V3 Necksområdet öster

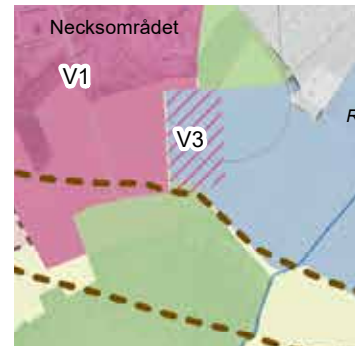
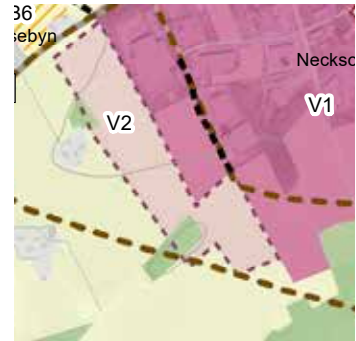
Områdesspecifika inriktningar och rekommendationer

Området föreslås på sikt utvecklas till verksamhetsmark och bli en del av V1 Necksområdet. Ny detaljplan behöver tas fram för området.

Värden och hänsyn

Fotbollsplan med tillhörande byggnad.

Befintlig detaljplan finns för området som anger idrott.

Industribyggnaderna vid Necks industriområde har kulturhistoriska värden.

Grön- och blåstruktur

Natur och friluftsliv

Nossebro omges av fem naturområden som i olika hög utsträckning nyttjas för rekreation och friluftslivet. Det kuperade områdena Höga-berget och Haga berget är de mest använda och värdefulla områdena. De tre övriga områdena består av skog och mossar.

Natur och friluftsliv befintlig

Områdesinriktningar och rekommendationer

Oförändrad markanvändning eftersträvas till stora delar inom naturområdena.

Natur- och kulturmiljövärdena på platsen ska värnas.

Mindre byggnader eller anläggningar för friluftsliv, så som vindskydd, samt åtgärder som stärker kopplingar för friluftsliv och närrekreation kan prövas.

Ny bebyggelse och anläggningar får inte bryta värdefulla gröna samband.

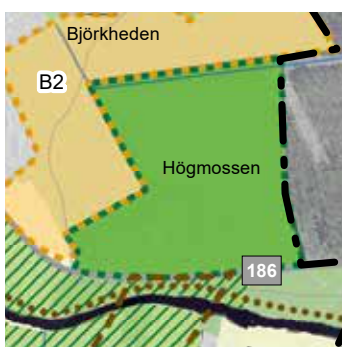
Värden och hänsyn

Höga-berget och Haga berget är två områden med natur- och rekreativvärden. En hängbro förbinder de två områdena. Gräsmaden och Kohagsmossen är två skogs- och mossområden. Naturområdena utgör tillsammans stommen i Nossebro's gröna infrastruktur och är av vikt för utvecklingen av ekosystemtjänster.

På Höga-berget finns naturvärden med naturvärdesklass 2, högt naturvärde, så som områden med ädellövskog med stor andel grova träd och äng- och betesmark. Här finns också ett flertal områden med naturvärdesklass 3, påtagligt naturvärde i form av bland annat äng- och betesmark och våtmarksytor.

Övriga kulturhistoriska lämningar i form av fyndplatser för bland annat stenyxor och spår av äldre färdvägar, så kallade hålvägar, återfinns på Höga-berget.

Gräsmaden och Kohagsmossen används i mindre utsträckning för rekreation. Områdena är mosseskogsområden med visst naturvärde.

Natur och friluftsliv utveckling

Natur och friluftsliv utveckling - Högmossen

Områdesspecifika inriktningar och rekommendationer

Högmossen utvecklas till ett tätortsnära rekreativsområde, parallellt med utbyggnaden av område B2 Björkheden södra. Skogsområdet

öppnas upp och tillgängliggörs genom välkomnande entréområden, gångvägar och spänger.

Mindre byggnader eller anläggningar för friluftsliv samt åtgärder som stärker kopplingar för friluftsliv och närrecreation kan prövas.

Värden och hänsyn

Högmossen är ett skogs- och mossområde med blandskog och barrskog (mosseskog) innehållandes värdefulla småområden. Området är ej klassat i genomförd NVI.

Grönområde och park

Övergripande inriktningar och rekommendationer

Inom Nossebro finns idag små parker och grönområden som är värdefulla för invånarna för vila, lek och som mötesplatser. Dessa områden utgör livsmiljöer för växter och djur och tillhandahåller ekosystemtjänster. Exempelvis hjälper gröna ytor till att hantera stora vattenmängder vid kraftiga regn och träden skänker skugga varma dagar.

Parkerna ska utvecklas som mötesplatser för närboende såväl som för besökande. Ekosystemtjänster främjas och beaktas vid exempelvis växtval, utformning och gestaltning

En variation mellan parkerna eftersträvas med ytor för aktivitet, vila och återhämtning.

Grönområdenas naturkaraktär med befintliga träd och annan växtlighet bevaras i möjligaste mån. Sociala värden kan utvecklas exempelvis genom kompletterande stigar och picknickplatser eller utomhusklassrum.

Uteklassrummet vid Kvarnparken ger många ekosystemtjänster till de boende så som möjligheter till vila, lärande och lek.

Klimatanpassning

Övergripande inriktningar och rekommendationer

Strandmiljöerna intill Nossan och Stallabacken är viktiga för den biologiska mångfalden och friluftslivet. Nossan omfattas till stora delar av strandskydd.

Strandmiljöerna utgör naturliga översvämningssytor och är på sina håll skred, ras och erosionsbenägna. Värdet av dessa ytor ur klimatanpassningssynpunkt lyfts i planen och områden reserveras som ej lämpliga att bygga bostäder på. Här kan istället vattnet ta plats och vid ett framtida behov kan skydd planeras. Detta är ett viktigt led i Nossebro's arbete med klimatanpassning och robust samhällsutveckling.

LIS-område

LIS-område - Nossan norra

Områdesspecifika inriktningar och rekommendationer

Nossan norra pekas ut som ett område för utveckling av besöksnäring och rekreation i ett strandnära läge. Syftet med LIS-området är att stimulera den lokala utvecklingen i området och på sikt skapa nya arbetstillfällen och locka människor att bosätta sig i Nossebro.

Genom att möjliggöra för bebyggelse eller anläggning som stödjer eller krävs för utveckling av friluftslivet kan området bidra till att fler aktiviteter kan utvecklas i området. Det kan ske i form av nya målpunkter såsom mindre byggnader för exempelvis naturpedagogik eller näringar kopplade till kultur- och friluftsliv. Det kan stärka Nossebro's attraktivitet.

Området är en viktig del i det stråk som utvecklas längs Nossan och bidrar till att knyta samman naturområden med bostadsområden och föreslaget utvecklingsområde för skola.

Utvecklingen ska ske så att det även fortsättningsvis finns god tillgång till strandområden för allmänheten och för att bevara goda livsvillkor för djur och växter. Fri passage ska finnas närmast vattnet och översvämningssytor ska ej tas i anspråk för anläggningar och bebyggelse.

Vid prövning av ny bebyggelse eller annan anläggning ska fördjupad inventering av naturvärden på land och i vatten genomföras.

Värden och hänsyn

Området består idag av naturmark och till viss del jordbruksmark som inte brukas idag. Inom området finns även anlagda dammar.

Befintlig detaljplan finns för del av området. Denna anger användningarna bostäder och natur.

Strandskydd finns för del av området.

Strandmiljöer och vattenmiljöer tillhörande Nossan är viktiga för den biologiska mångfalden och friluftslivet.

LIS-område

Kommunen kan i översiktsplanen peka ut områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen, så kallade LIS-områden.

Inom dessa områden kan det särskilda skälet för landsbygdsutveckling användas när man prövar dispenser och upphäver strandskyddet.

Inom LIS-området finns idag anlagda dammar, mötesplatser och en strandpromenad.

Areell näring

Areella näringar är ett samlingsbegrepp för näringar som använder biologiska och naturgeografiska resurser på land och i vatten så som jordbruk, skogsbruk och fiske. I Nossebro finns näringar främst kopplade till jordbruket.

Jordbruksmark

Övergripande inriktningar och rekommendationer

Områdena är sammanhängande jordbrukslandskap med övervägande jordbruksproduktion.

Kommunen ser positivt på att jordbruksverksamheter utvecklas. Åtgärder och ny bebyggelse som försvårar jordbruksverksamheter bör undvikas.

Nya enstaka en- och tvåbostadshus kan tillåtas i anslutning till befintlig bebyggelse.

Jordbruksverksamheter kan utvecklas med ny bebyggelse som krävs för att bedriva verksamheten.

Särskild hänsyn behöver tas till småbiotoper, äldre gårdsbildningar och andra natur- och kulturmiljövärden i kulturlandskapet.

Odlingslandskapet med sina vackra grusvägar sätter sin prägel på Nossebro

Transportinfrastruktur

Övergripande inriktningar och rekommendationer

Den befintliga transportinfrastrukturen så som vägar samt gång- och cykelvägar ska beaktas vid planering av ny bebyggelse och utvecklas i takt med att utbyggnadsområden byggs ut.

Öka tryggheten för de oskyddade trafikanterna, sänk bullernivåerna och skapa trivsamma gaturum exempelvis genom hastighetssänkning genom centrum.

Utredningsområde väg

Utredningsområde väg - Ny väg söder om Necks

Områdesspecifika inriktningar och rekommendationer

En möjlig framtida väg föreslås anläggas söder om Nossebro, från väg 190 i väster till väg 2504 i öster och vidare över Nossan för att ansluta till väg 186 mot Essunga. På längre sikt föreslås vägen bli en ringväg genom att ansluta väg 186 Bärebergsvägen norr om orten.

Den nya vägens sträckning och utformning behöver utredas vidare, där lämpliga anpassningar i landskapet kan göras för att minimera påverkan på natur- och kulturmiljövärden, jordbruket samt barriärefekter för djur och människa.

Vid vägens passage över Nossan krävs tillstånd för vattenverksamhet enligt miljöbalken. I samband med denna prövning ska fördjupade studier och inventeringar av bland annat bottenfaunan göras.

Vid dimensionering av bro över Nossan ska lämplig återkomsttid analyseras och väljas för att minska påverkan av framtida översvämningar.

Ingen ny bebyggelse bör tillkomma inom området för att begränsa påverkan på bostadsbebyggelse och krav på inlösen vid en realiserad utbyggnad.

Om kommande utredningar eller beslut tydligare avgränsar behov av yta för ny väg kan bebyggelse utvecklas inom ytor som inte längre krävs för föreslagen utbyggnad, enligt föreslagen markanvändning som ligger under utredningsområdet.

Värden och hänsyn

Stora sammanhängande jordbruksarealer finns inom området.

Gräsmaden som är en mosseskog med naturvärdesklass 4 berörs av utredningsområdet.

Strandmiljöer och vattenmiljöer tillhörande Nossan som är viktiga för den biologiska mångfalden, friluftslivet samt som översvämningszon. Nossan omfattas av strandskydd.

Fornlämningen L1962:341, vägmärke, milstolpe, finns i områdets östra del där området ansluter till väg 190.

En kraftledning löper i väst-östlig riktning genom halva området.

Utredningsområde bro över Nossan

Utredningsområde bro över Nossan - Gång- och cykelbro Stallaholm

Områdesinriktningar och rekommendationer

En bro som förbinder skolans läge med Stallaholmsområdet planeras. Bron skulle bli en viktig länk i att knyta samman de båda sidorna av Nossebro och att skapa ett grönt stråk som förbinder Stallaholmsområdet med Haga berget, vidare över Nossan till Höga berget och sedan tillbaka till Stallaholm.

Bron ska utformas som en gång- och cykelbro.

Anpassningar ska göras efter landskapet samt för att minimera barriäreffekten för människor och djur längs med stranden.

Bron ska ha en god gestaltning då den kommer att utgöra ett nytt visuellt landmärke i Nossebro.

Vid vägens passage över Nossan krävs tillstånd för vattenverksamhet enligt miljöbalken. I samband med denna prövning ska fördjupade studier och inventeringar av bland annat bottenfaunan göras.

Vid dimensionering av bro över Nossan ska lämplig återkomsttid analyseras och väljas för att minska påverkan av framtida översvämningar.

Värden och hänsyn

Strandmiljöer och vattenmiljöer tillhörande Nossan som är viktiga för den biologiska mångfalden och friluftslivet. Omfattas av strandskydd.

Översvämningskänsliga områden med risk för ras, skred och erosion.

Mellankommunala frågor

Samordning

Essunga kommun ingår i Västra Götalandsregionen och Skaraborgs kommunalförbund. Grannkommuner är Grästorp, Vara, Herrljunga, Vårgårda, Alingsås och Trollhättan.

I den fördjupade översiktsplanen har följande frågor identifierats som berör grannkommunerna eller kan behöva hanteras i ett regionalt perspektiv:

Nossan

Frågor som rör Nossan, däribland naturvärden, miljökvalitetsnormer för vatten och risker som rör översvämning, ras och skred. Vikten av att föra en dialog och ett samarbete med övriga kommuner kring vattendraget. Särskilt med hänsyn till pågående klimatförändringar som kan öka riskerna för översvämning, erosion, ras och skred i anslutning till ån.

Robust infrastruktur

Frågor kring hur en robust dricksvattenförsörjning kan tillskapas bör föras dels med Vara kommun, där Nossebro får sitt reservvatten i fråna, och dels i den större kontexten utifrån den regionala vattenförsörjningsplanen för Västra Götalands län.

Ett fortsatt regionalt samarbete kring hållbar energiförsörjning är också det en viktig del i att skapa ett robust och säkert samhälle.

Hållbara resor

En fortsatt bred kommunal och regional samverkan bör ske kring kollektivtrafik för att skapa mer hållbara resor. Nossebro har ett pendlingsutbyte med framförallt Vara, Trollhättan, Vårgårda, Alingsås och Grästorp. Att ha tillgång till fler arbetsmöjligheter och utbildning är viktigt för Nossebro för att kunna upprätthålla en hög andel förvärvsarbetare och på så sätt jämna ut den demografiska försörjningskvoten. Bra pendlingsmöjligheter gynnar hela regionen.

Bostadsförsörjning och integration

Frågor som rör bostadsförsörjning och integration är viktiga att behandla på en regional nivå. Essunga kommun är med i arbetet med Strukturbild Skaraborg. Enligt strukturbilden behöver bland annat bostadsbyggande samordnas bättre över kommungränserna så att en långsiktig resurseffektivitet och hållbar utveckling kan nås.

5. Genomförande

I detta kapitel behandlas genomförandet av planförslaget genom en strategi för utbyggnaden som bland annat berör etappvis utbyggnad och planberedskap samt ekonomiska genomförandefrågor och fortsatt arbete.

Strategi för utbyggnad

Planen tar höjd för en utveckling av orten utifrån ett relativt högt satt befolkningsmål om 1500 nya invånare fram till 2040. För att denna utveckling ska ske på ett hållbart sätt är det viktigt att utbyggnaden sker etappvis och att den sker på ett markeffektivt sätt med en balans mellan villor och lägenheter i flerbostadshus. Det är också viktigt med en god planberedskap och strategiskt markinnehav.

Essunga kommuns förtätningsstrategi

Kommunen har i samband med arbetet med FÖP:en tagit fram en förtätningsstrategi för Nossebro.

Målet med förtätningsstrategin är att genom förtätning av orten skapa mervärden såsom en levande stadskärna, attraktiva boenden, hållbar transport och utökad service.

Motivet till förtätning är att möta Essunga kommuns vision 2040 genom ekologiskt, ekonomiskt och socialt hållbar planering.

- Genom att skapa ett tätare Nossebro kan resurser utnyttjas mer effektivt, något som utgör en viktig faktor ur samtliga hållbarhetsperspektiv.
- Genom att inte exploatera värdefull jordbruksmark kan vi bidra till att bevara ekonomiska, sociala och ekologiska värden.
- Genom att planera ett tätare Nossebro främjar vi tillgängligheten och skapar en mer attraktiv tätort med närhet till olika målpunkter, exempelvis service, kollektivtrafik och friluftsliv vilket främjar gång- och cykeltrafiken.
- Förtätning möjliggör nybyggnation av fler boendeformer och parker. Det kan även handla om att göra områden tryggare genom nya trafiklösningar eller genom att skapa tryggare områden.

Förtätningsstrategin redovisar ett antal platser i Nossebro där förtätning kan prövas. Dessa har studerats vidare i arbetet med den fördjupade översiktsplanens planförslag.

Etappvis utbyggnad

Utbyggnaden ska ske enligt följande utbyggnadsprinciper:

1. Bygg ut inom befintliga detaljplaner samt förtäta inom befintlig bebyggelsestruktur. Förtätning förutsätter att befintliga detaljplaner ändras alternativt upphävs och att nya tas fram.
2. Ianspråkta lämplig naturmark
3. Först när ovanstående alternativ är genomförda så kan utbyggnad ske av jordbruksmark

Med SCB:s befolkningsprognos som utgångspunkt är utbyggnadskapaciteten inom det nuvarande tätortsområdet och befintliga detaljplaner tillräcklig inom planens tidshorisont. Kommunen siktar med sitt befolkningsmål högt och utgångspunkten för planen är att orten ökar med 1500 invånare till 2040. Därmed är inte utbyggnadsmöjligheterna som finns idag tillräcklig på längre sikt.

Varierad bostadsmarknad

En variation av bostadstyper och upplåtelseformer behövs för att befolkningsutvecklingen ska vara balanserad och för att möta såväl medborgarnas skiftande behov som att locka till inflyttning. Det övergripande målet är god tillgång till varierade bostäder.

I Nossebro är målsättningen en fördelning av 50% villor och 50% lägenheter. Genom att också bygga markeffektivt med lägenheter i flerbostadshus skapas en balans mellan villor och lägenheter.

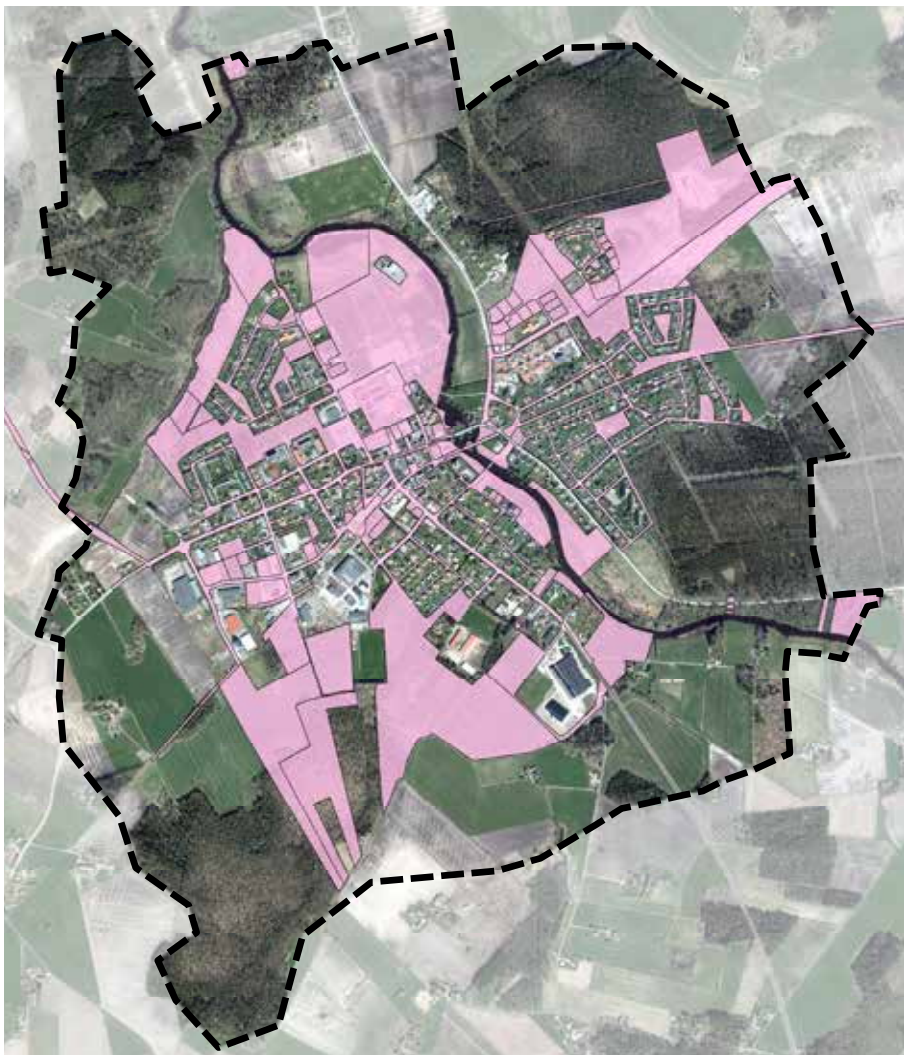
Exempel på småskalig bebyggelse med lägenheter i tvåplanshus.

God planberedskap och strategiskt markinnehav

Essunga kommunen ska ha en god planberedskap. Detta innebär att det ska finnas detaljplaner som är redo att exploateras och som inte innebär för långa dröjsmål när exempelvis en exploatör är intresserad av att bygga i Nossebro. God planberedskap innebär också att tillhandahålla obebyggd mark för både villor och flerbostadshus. Detta för att kommunen ska vara redo när det finns intresse av att bygga och på så vis lyckas locka fler entreprenörer.

Kommunens markstrategi syftar till att stärka och möjliggöra Essungas framtida utveckling genom ett strategiskt och långsiktigt arbete med kommunens markägande. Markstrategin visar den långsiktiga inriktningen för det kommunala markinnehavet och ska säkerställa att kommunen har tillräckligt med mark för att kunna växa och utvecklas.

I ett nästa steg ska förutsättningar för ett strategiskt markinnehav arbetas fram där det framgår bland annat vilken mark kommunen ska fortsätta äga och vilken mark som är av intresse att äga i framtiden.

Rosa områden markerar mark som ägs av Essunga kommun (2021).

Ekonomi och fortsatt arbete

Exploateringsekonomi

Vid utbyggnad av bostäder och därmed fler invånare i Nossebro ökar behovet av investeringar avseende infrastruktur och service. Ett genomförande av planförslaget innebär ekonomiska konsekvenser för både kommunen och andra aktörer. Ingen närmare ekonomisk konsekvensanalys av kommunens intäkter och kostnader för genomförandet har gjorts i detta skede. Kostnader för planering och genomförandet av detaljplaner kommer påverka kommunens budget på både kort och lång sikt.

Kostnader och investeringar gällande gator, torg, vägar, parker och friluftsområden bedöms delvis kunna finansieras genom kommunala skattemedel och försäljning av kommunal mark.

En ökad befolkning kommer att innebära nyinvesteringar på anläggningar och ledningsnät för vatten, avlopp och dagvatten. Investeringar för vatten och avlopp finansieras i första hand genom anläggningsavgifter enligt kommunens VA-taxa.

Kostnader för utbyggnad av gator och annan infrastruktur kan delfinansieras av exploateringsintäkter genom försäljning av byggklara tomter/fastigheter. Det kan också ske genom markanvisning eller genom att ålägga krav i exploateringsavtal med enskilda exploatörer.

Kostnader för att iordningsställa allmän platsmark i form av parkmark samt skötsel och vidareutveckling av rekreationsområden bedöms även delvis kunna finansieras genom exploateringsintäkter och försäljning av kommunal mark. För de platser där kommunen är huvudman står kommunen för drift och underhåll genom skattefinansiering.

I ett senare skede när respektive detaljplan eller annan planering startar behöver fler erforderliga kostnadsfördelningar och kalkyler genomföras för att bedöma hur ekonomiskt hållbart projektet kan anses vara. Utredningar, planeringsarbeten, genomförande liksom kommande drift och underhåll ska sträva mot en ekonomisk hållbarhet.

Finansiella utmaningar för exploatörer

I Essunga kommun finns det en problematik kring exploatörers möjligheter till finansiering. För att bankerna ska kunna låna ut pengar behöver marknadsvärdet på orten öka. Detta medför att byggnationen av flerbostadshus uteblir.

Essunga kommun behöver skapa goda förutsättningar för tillkomsten av bostäder, både i egen regi och för andra aktörer.

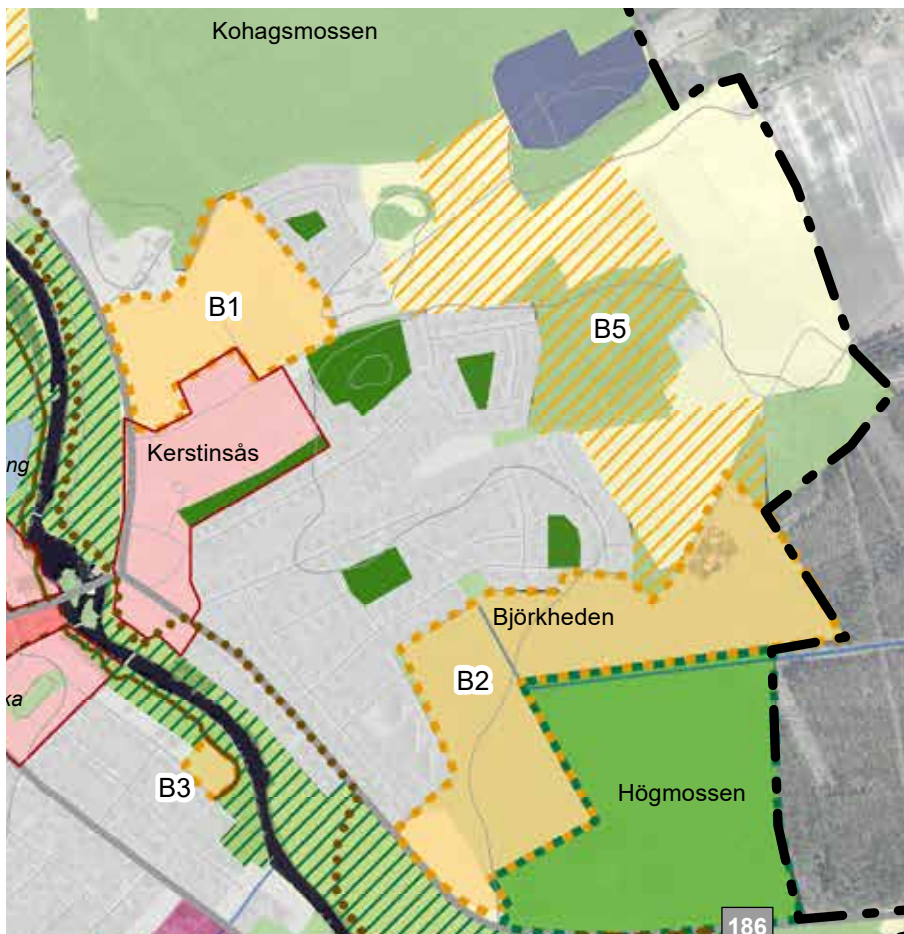
Läs mer

Läs mer i Essunga kommuns riktlinje för bostadsförsörjning 2021-2025 (KS 2020/251).

Etappvis utbyggnad

En etappvis utbyggnad av Nossebro innebär en möjlighet i att fördela kostnaderna mellan etapper och utbyggnadsområden. Alla kommunala investeringar kommer därmed inte samtidigt. Däremot är det av stor vikt att ha en plan för i vilket skede av etapputbyggnaden vilka investeringar kan och bör göras för en god hushållning av resurser men också framförhållning inför kommande behov.

Planprioriteringsprogram är ett verktyg som kan säkerställa etappvis utbyggnad. Ett sådant program är under framtagande hos kommunen (2022). För att nå planens mål krävs att ett fortsatt arbete sker genom utbyggnad enligt gällande detaljplaner samt framtagande av nya, och ändring av befintliga, detaljplaner. Inför uppstart av en detaljplan ska en grov exploateringskalkyl tas fram.

Utsnitt ur mark- och vattenanvändningskartan. Områdena B1, B2 och B3 visar planerade utbyggnadsområden. Respektive utbyggnadsområde kan genomföras som en etapp eller delas upp i flera olika etapper. Område B5 ett utbyggnadsområde på längre sikt som sannolikt på grund av sin storlek kommer delas upp i flera mindre etapper.

6. Förutsättningar

I detta kapitel beskrivs, på en övergripande nivå, de förutsättningar som har betydelse för den översiktliga planeringen i Nossebro. Ortens kvaliteter och utmaningar påverkar lämpliga lokaliseringar och lösningar för bland annat ny bebyggelse och infrastruktur.

Naturvärden och ekosystem-tjänster

Naturvärden i Nossebro

Nossebro omges av ett till stora delar mosaikartat slättlandskap med jordbruksmark och inslag av skogsområden. I ett helhetsperspektiv är jordbrukslandskapets värden främst knutna till småmiljöer så som diken och åkerholmar samt brynzoner som alla kan vara viktiga för växter och djur. De skogliga värdena varierar. Det finns såväl talldominerade barrskogsområden som lövskog med mycket ädellöv, främst ek. Tre större områden med mosseskog ligger i kanten av Nossebro; ett i söder, ett i sydost och ett nordost om tätorten. Totalt sett är de skogliga värdena troligen relativt låga. Ett småskaligt uttag av ved och timmer under lång tid kan förklara att det generellt sett är begränsat med död ved. I en del skogsområden finns det högre naturvärden i form av enstaka äldre eller grövre träd, torrakor (stående döda träd) eller lågor (liggande döda träd). På många håll finns också småvatten med värden för främst djurlivet.

Tvårs genom landskapet skär vattendraget Nossan som också passerar genom Nossebro. Utmed stränderna växer mycket klibbal och flera strandpartier blir ofta översvämmade. Vattendraget och dess stränder ligger inom strandskydd, undantaget vissa strandpartier inom samhället. I den omgivande jordbruksmarken finns olika miljöer med generellt biotopskydd, men det saknas andra naturskyddade områden så som naturreservat och Natura 2000-områden.

Ett av flera småvatten. En alsumpskog utmed Nossans stränder.

Dispens från strandskydd

I miljöbalken 7 kap. 18§ anges de särskilda skäl som kan användas som grund för dispens eller när strandskydd upphävs i detaljplan.

Utöver de angivna skälen kan kommunen peka ut områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS-områden) i översiktsplanen. Här kan det särskilda skälet för landsbygdsutveckling användas när man prövar dispenser och upphäver strandskyddet.

Strandskydd

Syftet med strandskyddet är att långsiktigt trygga förutsättningarna för den allemansrättsliga tillgången till strandområden och att bevara goda livsvillkor för djur- och växtliv på land och i vatten. Om det finns särskilda skäl kan kommunen ge dispens från bestämmelserna.

Strandskydd råder runt Nossan med 100 meter på var sida om vattendraget. I de centrala lägena vid Nossans västra strand, som vid Stalla-holm, Kvarnen och tennisbanan, är idag strandskyddet upphävt. Om en ny detaljplan tas fram för dessa områden kommer strandskyddet att återinträda.

Naturvärdesinventering

För den fördjupade översiktsplanen har Rådhuset Arkitekter genomfört en naturvärdesinventering (NVI) på förstudienivå där kända naturvärden i och runt Nossebro har sammanställts och i vissa fall kompletterats med inventering i fält. Den visar på miljöer med både höga och påtagliga naturvärden i Nossebros omgivning. Det finns bland annat sju utpekade ängs- och betesmarker, två nyckelbiotoper, tre större områden med mosseskog och tre våtmarksområden. Det finns även två områden där Skogsstyrelsen har naturvårdsavtal med markägaren samt ytterligare två områden där Skogsstyrelsen bedömt att det finns naturvärden. En grov, gammal ek har pekats ut som särskilt skyddsvärt träd eftersom det har en diameter på över en meter i brösthöjd. Utöver dessa finns värden främst utmed Nossans stränder.

I Artportalen finns fynd av växter och djur inrapporterade. Där framgår att det sedan 1990 setts ett flertal arter som är rödlistade, fridlysta eller på annat sätt skyddade, samt arter som är typiska för olika Natura 2000-naturtyper. Det finns också fynd av arter som enligt Skogsstyrelsen signalerar att ett område har höga naturvärden, så kallade signalarter. Bland annat har det noterats fyra olika fladdermusarter och flera olika fågelarter så som backsvala, havsörn och mindre hackspett. Bland övriga fynd märks bland andra orkidén grönvit nattviol och den ganska ovanliga laven lunglav. Samtliga naturvårdsarter är listade i NVI:n.

Även Nossan är rik på arter. Totalt finns 22 kända fiskarter i vattendraget, men olika vandringshinder gör att alla arter inte finns i samma delar av systemet. Inom den delsträcka som rinner genom Nossebro har det vid elprovfisken (1984 och 2010) fångats abborre, gädda, lake, löja, mört och öring, enligt SLU:s elfiskedatabas. Både uppströms och nedströms delsträckan finns karpfiskarna, som ibland ses som en karaktärsart för Nossan. I höjd med Nossebro har stormusselarterna spetsig målarmussla, allmän dammussla och större dammussla hittats på Nossans botten.

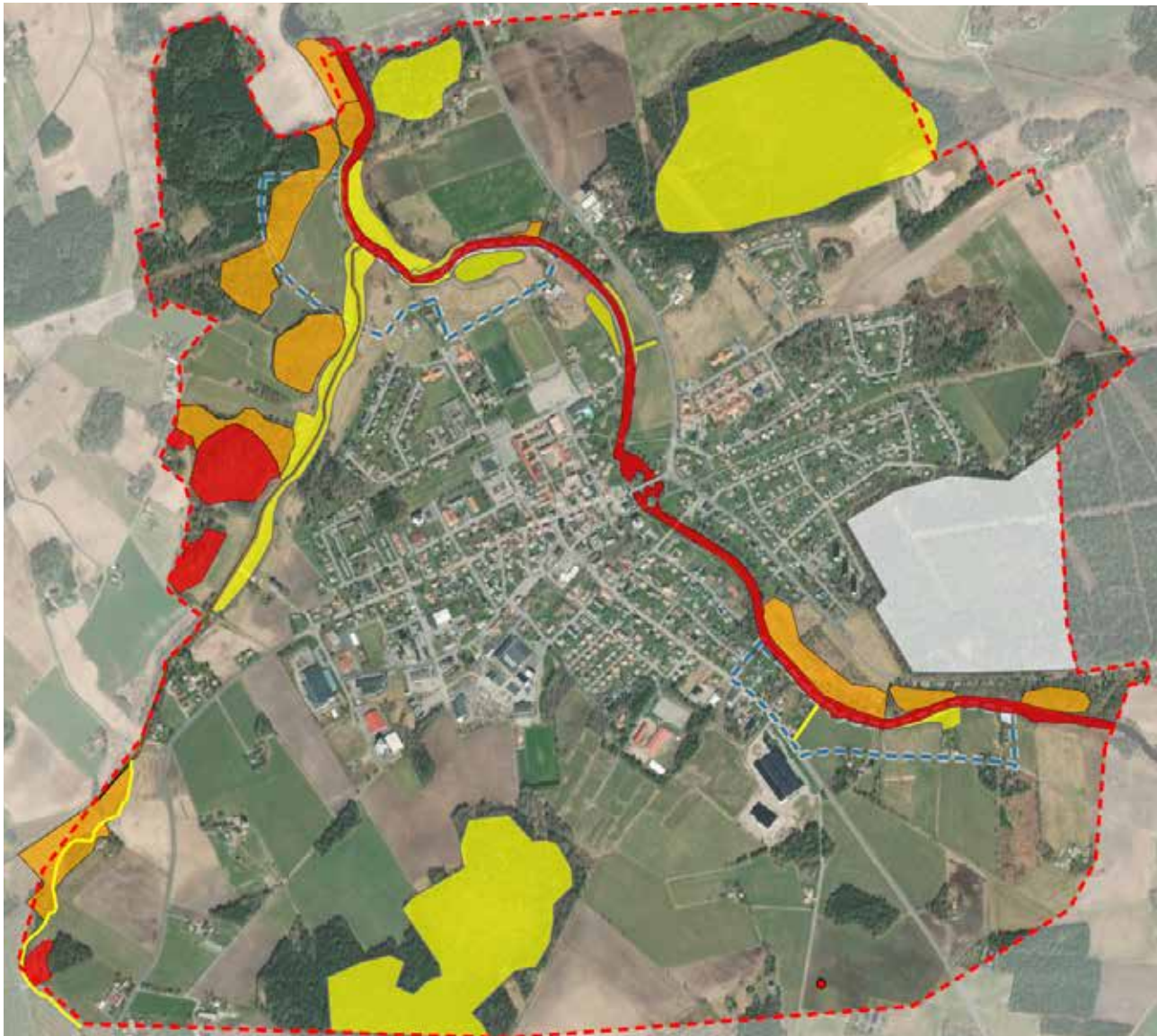
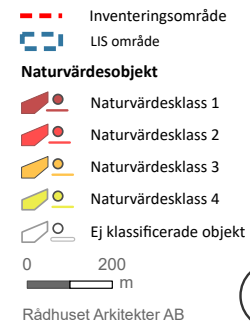
När dagens ortofoton över FÖP-området jämförs med flygfoton från 1960 och 1975 samt med ekonomisk karta från 1970-talet syns det tydligt hur Nossebro har utvidgats på jordbruksmark. I övrigt är land-

Naturvärdesinventering (NVI).

skapet ganska likartat, även om det finns förändringar. Flera jordbruksskiften har slagits samman till något större enheter och de stora mosseskogarna ser ut att ha tätat. Särskilt utmed Nossan verkar vissa områden ha betats tidigare. Där finns partier som regelbundet översvämmas och därför är för blöta för att bedriva annan typ av jordbruk, men en del gamla stängselstolpar med eltråd vittnar om ett tidigare bete. Även utmed Stallabäcken, som mynnar i Nossan, finns översvämningszoner.

Inom de två LIS-områden som pekats ut av kommunen i den kommunövergripande översiktsplanen finns naturvärden, men de bedöms inte vara höga utan som mest påtagliga värden.

Områden med naturvärden. De enskilda områdena beskrivs i den naturvärdesinventering som tagits fram för FÖP:en.

Ekosystemtjänster i Nossebro

Alla de nyttor som naturen ger oss människor och som både direkt och indirekt bidrar till vår välfärd och livskvalitet kallas för ekosystemtjänster. Som exempel kan nämnas insekters pollinering, markens rening av vatten och upplevelsen av en skog. Fungerande ekosystemtjänster kräver fungerande ekosystem, vilket också är en förutsättning för att vi ska kunna klara av sådana utmaningar som bland annat klimatförändringarna medför.

För att beskriva vilka olika ekosystemtjänster som finns i Nossebro idag har Essunga kommun genomfört en ekosystemtjänstanalys. Analysen har gjorts utifrån vad som är viktigt för Nossebro, utan jämförelse med andra platser. Såväl landområden som vattenmiljöer har analyserats och de värden som konstaterats har klassats och poängsatts beroende på hur viktig den enskilda ekosystemtjänsten är. Försumbara värden har inte fått några poäng. Ekosystemtjänstanalysen baseras till stor del på den naturvärdesinventering som Rådhuset Arkitekter genomfört för framtagandet av den fördjupade översiktsplanen. Utöver detta har även värden i det övriga vardagslandskapet tagits med, så som villatomter och jordbruksmark.

Ekosystemtjänster brukar delas in i fyra huvudkategorier; försörjande, reglerande, kulturella och stödjande. Kommunen har identifierat ekosystemtjänster inom samtliga dessa kategorier. Bland annat jordbruksmarkens livsmedelsproduktion (försörjande), bullerdämpning från träd och annan grönska (reglerande), lek och upplevelser i naturen (kulturella) och biologisk mångfald (stödjande).

På några platser längs Nossan har stora insektshotell satts upp för att gynna den biologiska mångfalden.

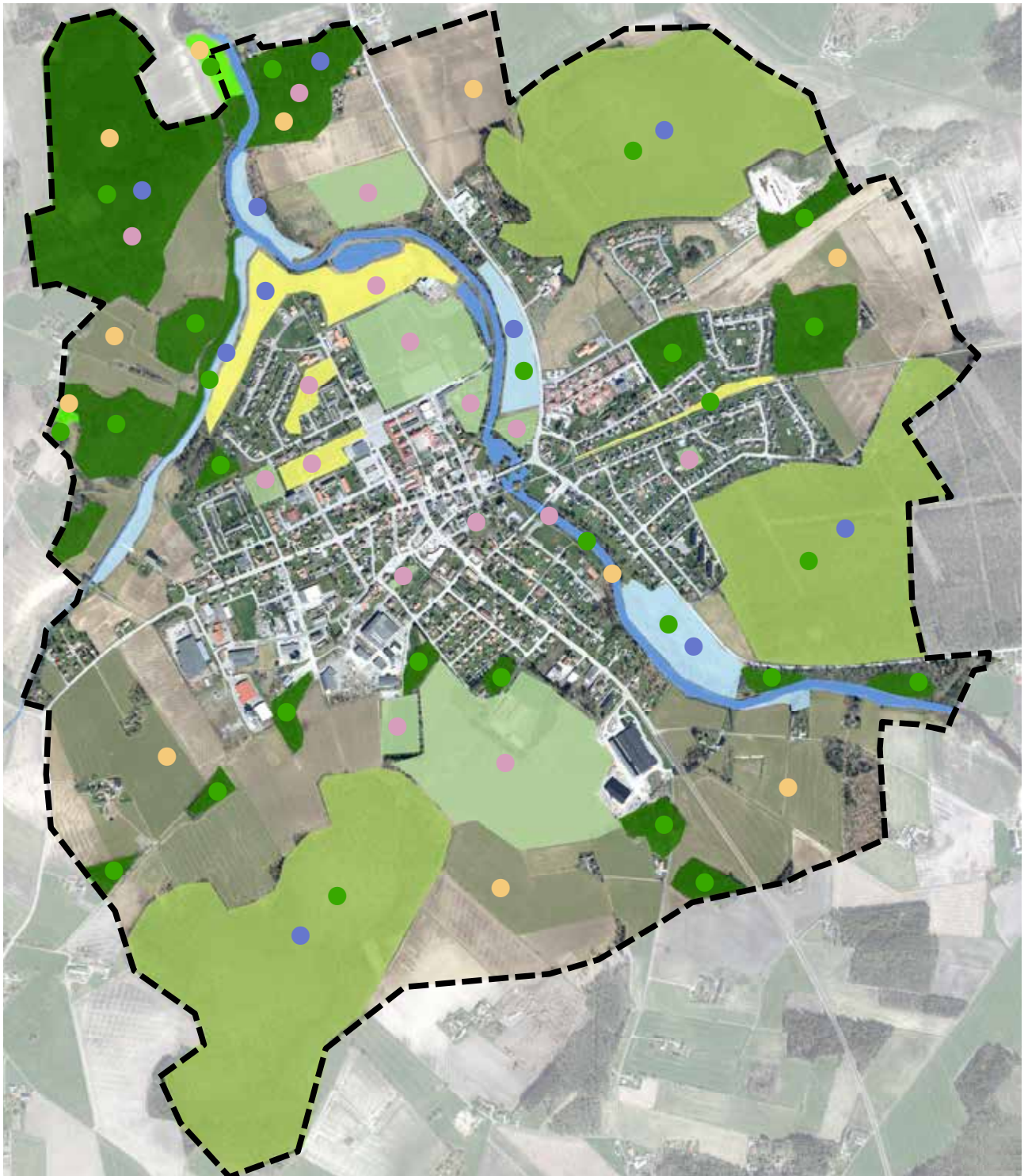
Utmed Stallabäcken och Nossan finns översvämningsområden som kan vara viktiga för bland annat groddjur och insekter.

Utmed både Nossans och Stallabäckens stränder finns våtmarksområden som periodvis har betats, men som framförallt har en viktig roll som översvämningssytor vid högvatten. När klimatförändringarna leder till mer regn och högre vattenflöden får dessa ytor en allt viktigare roll i framtiden för att ta hand om vatten när särskilt Nossan svämmas över. Detta kan ses som en av de viktigaste ekosystemtjänsterna inom området för den fördjupade översiktsplanen. Nossan och Stallabäcken är samtidigt viktiga spridningsvägar för växt- och djurlivet. Särskilt Nossan är ett påtagligt inslag i Nossebro och ger ett starkt upplevelsevärde för en stor del av samhällets invånare. Bland mycket annat bidrar vattendraget till friluftsliv, lek och bättre hälsa.

Några av de skogsområden som omger Nossebro bidrar med en stor variation av viktiga ekosystemtjänster. De fungerar som spridningsvägar för djur och växter, de hjälper till att rena och flödesutjämna vatten och de renar luft och dämpar buller. Dessutom binder skogarna koldioxid. Skogen ger även kulturella ekosystemtjänster i form av hälsa, lek och en mångfald av upplevelser. Flera skogsområden utmärker sig dessutom med en rikare biologisk mångfald. Allra högst poäng i analysen får Högaberget.

Förutom skogarna finns också andra naturmiljöer som inbjuder till lek och andra aktiviteter som kan bidra till bättre hälsa. Det är allt från parkmiljöer till villaträdgårdar. Att bara vistas i naturen och få olika sinnesintryck och upplevelser är viktigt för vårt välmående och räknas också som ekosystemtjänster. En skolskog i västra delen av tätorten och grönområdet Kerstinsås bedöms som extra viktiga för lek och hälsa i kommunens ekosystemtjänstanalys. Inom Nossebro finns en stor andel villatomter som bidrar med flera viktiga ekosystemtjänster. De ger förutsättningar för lek och hälsa samtidigt som blommande trädgårdar gynnar insektslivet och bidrar till biologisk mångfald. De insektshotell som många villaägare, men även kommunen sätter upp gynnar också till den biologiska mångfalden vilket i sin tur bidrar till pollinering som är så viktig för vår livsmedelsproduktion såväl i jordbruksmarken som i den egna trädgården.

På nästa uppslag presenteras de viktigaste grupperna av ekosystemtjänster för respektive område i Nossebro på en karta.

Ekosystemtjänster i Nossebro, teckenförklaring på nästa sida.

FÖP NOSSEBRO

Ekosystemtjänstanalys

Ekosystemtjänst - kategori

(På kartan redovisas de ekosystemtjänster som är de viktigaste i respektive område, det innebär att fler tjänster kan finnas även om de ej anges)

- Stödjande tjänster
- Reglerande tjänster
- Försörjande tjänster
- Kulturella tjänster

Naturtyp

- Skogsområden, mindre skogsdungar
- Parkmiljö, anlagda ytor
- Äng och bete
- Våtmarksområden, mosseskog
- Jordbruksmark
- Gräsyta
- Vatten, småvatten
- Limnisk strand, gräsytor

En stor del av Nossebros yta utgörs av privata villatomter. Utöver lek och hälsofrämjande aktiviteter bidrar blommande trädgårdar också till bland annat pollinering och biologisk mångfald.

Rekreation och friluftsliv

Utomhusaktiviteter i och kring Nossebro

Det finns fem lekplatser i Nossebro. De är av olika storlek och kvalitet och fungerar som mötesplatser för barn och vuxna. Boulebanan vid Järnvägsstationen är en annan viktig aktivitets- och mötesplats i Nossebro.

Essunga Ryttarförening är en ideell förening som bedriver ridskoleverksamhet i södra utkanten av Nossebro sedan 1972. Här finns två ridhus, en gruspaddock samt en grusbana. Stallbyggnaden inrymmer 20 boxar med platser för både ridskolehästar och privathästar. Föreningen har drygt 220 medlemmar och ca 120 ridande elever per vecka. 1948 anlades en tennisbana vid Strandgatan intill Nossan där Nossebro Tennisklubb håller till. Här finns även ett klubbhus. Brovallen ligger öster om ridskolan och är Nossebro IF:s huvudanläggning. Här finns utöver fotbollsplanen även klubbhus.

I Nossebro finns ett utomhusbad vid campingen. Badplatser finns vid Malma badsjö och Jämnesjön utanför samhället. Det finns även badmöjlighet i Nossan.

Nossan är fisk- och artrik. Spinn, mete, pimpel och fluga samt drag efter båt är tillåtet. Nossan är även populär att paddla i, möjligheter finns även att åka ångbåt.

Promenad, vandring och cykling

Strandpromenaden är ett huvudstråk för promenader i Nossebro. Längs strandpromenaden erbjuds natur- och kulturupplevelser samt mötes- och viloplatser intill Nossan.

Kulturvandring Nossebro är en lärande promenadslinga på 2 km med information om Nossebros historia. Hälsans Stig är en lättillgänglig promenad inom orten. Även den medeltida pilgrimsleden Lödöse–Skara passerar Nossebro, den är 143 km lång.

Det finns fina möjligheter för cykelturer med utgångspunkt från Nossebro på landsvägar, banvallar och längs Nossan.

Stallaholm

Stallaholmsområdet fungerar som ett nav för rekreation och träning i Nossebro. Badet, Aktiva Stallaholm och elljusspåret vid Högaberget är alla viktiga beståndsdelar i detta nav.

Aktivitetsområdet Aktiva Stallaholm färdigställdes 2017 med möjlighet till träning, rekreation, grillning eller möten. Samma år blev en omfattande ombyggnationen av bad och gym samt café klar.

Högaberget -Haga berget

Högaberget i Nossebro är ett populärt strövområde med motion- och elljusspår genom skog. Här finns stora ekar och hassel och ett rikt

Inomhusanläggning

Nossebro idrottshall är 800m² och rymmer max 450 sittande och max 770 stående personer. Idrottshallen används bland annat för handboll. Hallen är i behov av renovering och utveckling.

fågelliv med bland annat bofink, talltrast och lövsångare och vid Stal-
labäcken rör sig bävern. Under våren blommar blåsippor, vitsippor,
liljekonvalj, vätterros och skogsviol i området.

En målpunkt vid Haga berget är pulkabacken som också är en populär
utsiktsplats.

Till vänster: Pulkabacken/utsiktsplatsen på Haga berget. Till höger: Motionsspår vid Högabergområdet.

FÖP NOSSEBRO

Rekreation och friluftsliv

- Friluftslivsområde
- Utsiktsplats/Pulkabacke
- Lekplats
- Idrottshall
- Fotbollsplan, Brovallen
- Boulebana
- Ridskola
- Tennisbana
- Utomhusbad
- Cykelled "Cykla i Essunga"
- Strandpromenad
- Motionsspår Högaberg
- Hälsans stig

Bebyggelse och kulturmiljö

Värdefulla kulturmiljöer och bebyggelse

Retro Nossebro

Retro Nossebro växte fram ur ett flertal projekt mellan 2009-2013 och omfattar bland annat en total exteriör kulturhistorisk inventering av Nossebro och dess bebyggelse från 1940-1980-talen, men med tyngdpunkt på 1950-1970-talen.

Idag omfattar projektet ett 20-tal byggnader, butiker, restauranger och miljöer och har gått från en vision och en idé till att bli en turistmagnet - i såväl Nossebro som för alla de besöksmål som ingår i Retrovägen, väg 190, från Göteborg och vidare upp genom Skaraborg.

I Nossebro finns ett antal värdefulla kulturmiljöer och många kulturhistoriskt intressanta byggnader samt fornlämningar.

En kulturhistorisk inventering av byggnader och bebyggelsemiljöer i Nossebro togs fram under 2010 och utgör ett samlat kunskapsunderlag. I inventeringen lyfts ett antal kulturhistoriskt intressanta objekt och miljöer med höga bevarandevärden. Storgatan i Nossebro med sin gamla sträckning och funktion samt den varierande bebyggelsen i centrum är tillsammans med enstaka byggnader i samhället kulturhistoriskt värdefulla. Byggnader som särskilt kan lyftas är bland annat Amiralen, Slangtornet, kvarnmiljön, biografen Stjärnan och Necks industriområde med tillhörande bostadsbebyggelse.

Området nere vid kvarnen har ett högt kulturhistoriskt värde med vattendriven verksamhet och överfart över Nossan sedan tidig medeltid. Byggnaderna tillsammans med broar, dammvall och dammspegel utgör ett dominerande inslag i Nossebros stadsbild. Den ena kvarnen har renoverats och är till viss del i bruk, vilket förstärker det kulturhistoriska värdet. I området finns även en kulturstig.

Den kulturhistoriska inventeringen utgör ett underlag i kommunens arbete med plan- och bygglov. Behovet av en fördjupning av skydds- och bevarandevärden för kulturhistoriskt värdefull bebyggelse och miljöer har identifierats i samband med den kommuntäckande översiktsplanen.

Skylt vid Amiralen, ett besöksmål längs Retrovägen

Slangtornet och Amiralen längs Storgatan.

Riksintresse för kulturmiljövården

Öster om Nossebro återfinns riksintresset för kulturmiljövården Essunga [R 62]. Här finns en koncentration av järnframställningsplatser. Riksintresset ska tas hänsyn till vid all form av exploatering. Läs vidare under rubrik Riksintressen i kapitlet Konsekvenser, där finns också en karta som visar riksintresse för kulturmiljövården.

Fornlämningar

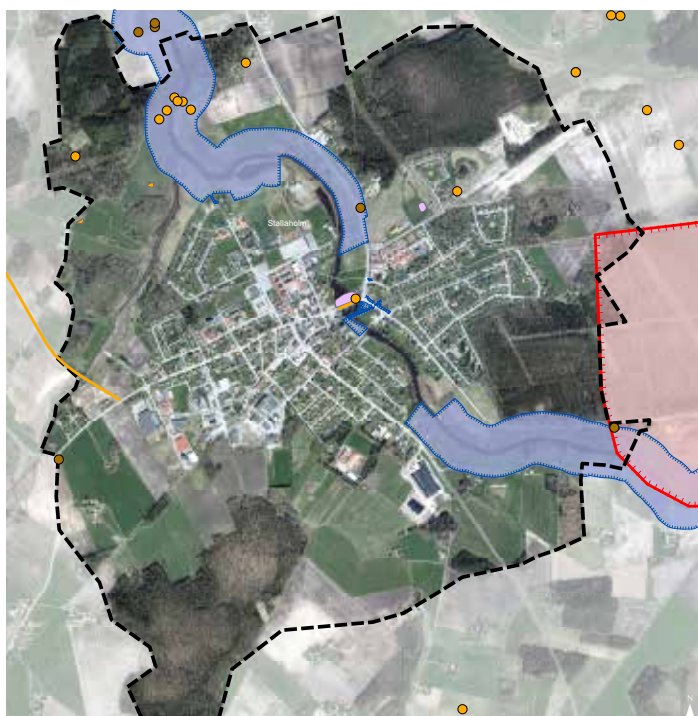
Bestämmelser om fornlämningar och fornfynd finns i kulturmiljölagen. Ingrepp i mark inom eller i anslutning till fornlämning är enligt lagen tillståndspliktig. Till fornlämningar hör också ett fornlämningsområde som har samma lagskydd som fornlämningen, men som inte är definierat i sin utbredning.

Där Storgatan passerar över den gamla stenbron delar sig Nossan i två fåror kring ett par holmar och bildar ett mindre fall. Här finns äldre kvarnbyggnader på var sida om bron. Kvarnbyggnaderna är karaktäristiska och välbevarade 1800-talsbyggnader. Den samlade miljön finns registrerad som en möjlig fornlämning i form av ett småindustriområde (L1959:1890). Vidare är Stenvalvsbron registrerad som en övrig kulturhistorisk lämning (L1962:326), lika så är en ristning från medeltid/historisk tid (L1959:1904).

Vidare finns en milstolpe (L1962:341) intill väg 190 och en intill Bärebergsvägen (L1963:9032). Ett antal övriga kulturhistoriska lämningar återfinns vid Hagavad vid hängbron mellan Högaberget och Haga berget. Den gamla banvallen utgör också en övrig kulturhistorisk lämning.

Husgrund vid kvarnbyggnaderna.

FÖP NOSSEBRO

Riksintressen och skyddade områden

	Område med strandskydd
	Riksintresse för kulturmiljövården
	Fornlämning
	Övrig kulturhistorisk lämning
	Möjlig lämning

Hela planområdet berörs av riksintresse för totalförsvaret:
 - Påverkansområde MSA-områden (Såtenäs, Råda)
 - Påverkansområde väderradar (Vara)
 - Stoppområde för höga objekt (Såtenäs, Råda)

Infrastruktur

Trafik

Trafikutredning

Inom ramen för planen har en övergripande trafikutredning arbetats fram med syfte att undersöka vad som händer med centrumhandeln i det fall en mindre ringväg byggs.

I utredningen har orter med liknande förutsättningar som Nossebro studerats. Utredningen visar att det inte är vägen i sig som avgör om ett centrum är levande eller inte, utan att det är valet av verksamheter som etableras vid vägen som avgör.

Transportstrukturen ska underlätta för människor att välja hållbara resor där det är möjligt. Förutsättningarna för att välja hållbara transportmedel inom Nossebro är relativt goda, då gång- och cykelvägar finns i hög utsträckning och då de topografiska förhållande möjliggör för lättsam och god framkomlighet. Brister i gång- och cykelvägnätet finns och har identifierats. Även upprustning krävs på vissa delar av gång- och cykelvägnätet.

Det vanligaste färdssättet för att ta sig till och från Nossebro är däremot bil. Ett av de viktigaste kommunikationsstråken för bil är väg 190 som kopplar samman Nossebro med Sollebrunn och vidare ner mot Göteborg. Väg 190 kallas även för Retrovägen. Väg 186 är Nossebros koppling till E20 samt till riksvägarna 44, 45 och 47. Väg 186 är också ett viktigt kommunikationsstråk inom kommunen. Väg 2504 är ett annat viktigt kommunikationsstråk då den kopplar an Nossebro med Södra Härene i Vårgårda kommun.

Tung trafik kör genom Nossebro centrum. Inom tätorten är maxhastigheten 50 km/h, vilken upplevs som för hög av allmänheten och bedöms även vara olämplig ur en säkerhetssynvinkel.

Det är tekniska enheten som ansvarar för väghållningen på kommunala gator, vägar, gångbanor och cykelvägar i Nossebro. Trafikverket har ansvaret för genomfartsleder så som väg 190, 186 och 2504.

Tung trafik längs Storgatan.

Kollektivtrafik

Idag finns kollektivtrafikförbindelser utan byten mellan Nossebro och Vara, Vårgårda, Trollhättan samt Alingsås. Busstrafiken förbinder således Nossebro med viktiga målpunkter utanför kommunen och täcker även målpunkter inom kommunen såsom Främmestad, Essunga kyrkby, Jonslund och Fåglum. Turtätheten är låg vilket inte gynnar kollektivtrafiken. Följden är att barn och unga uppger att de har svårt att ta sig fram på egen hand till kompisar och aktiviteter utanför tätorten samt att vuxna i hög grad använder bil för in- och utpendling.

FÖP NOSSEBRO Trafikinфраstruktur

Allmän väg

Gång- och cykelväg

Gångväg, motionsspår

Vatten och avlopp

Tekniska kontoret ansvarar för ledningssystem och vatten- och avloppsreningsverk. Allt vatten som produceras är grundvatten. Vattenproduktion i Essunga kommun sker via fyra stycken grundvattenverk, strategiskt placerade i kommunen. Reservvatten köps in från närliggande Vara kommun.

Kommunen har en Vatten- och avloppsstrategi som är vägledande i arbetet med en ny VA-plan, som är en handlingsplan för utveckling av VA-försörjningen både på kort och på lång sikt.

Befintlig VA-situation

Avloppsreningen sker vid avloppsreningsverket i Nossebro. Verket renar avloppet mekaniskt, kemiskt och biologiskt. Det renade vattnet avleds därefter till Nossan.

Reningsverket har idag en kapacitet för 4000 pe varav 75% av kapaciteten används i dagsläget. Skulle behovet öka över 4000 pe krävs ett nytt tillstånd. En större gräns går vid 10 000 pe, då gäller högre krav på rening (kväverening). Reningsverket har idag möjlighet att öka sin kapacitet på nuvarande plats vid en befolkningsökning.

Dagvatten

Dagvatten ska avledas och renas eller tas omhand på annat sätt så att olägenhet för människors hälsa eller miljön inte uppkommer. En nyanläggning av dagvatten inom detaljplanlagt område är anmälningspliktig.

Vid detaljplanläggning eftersträvas ett lokalt omhändertagande av dagvatten, LOD.

Vattenförsörjning

En god bebyggd miljö förutsätter att det finns tillgång till rent dricksvatten. För dricksvatten ska gällande rekommendationer och gränsvärden följas.

I dag används ett högre intag av så kallat reservvatten i kommunen för att inte grundvattennivåerna ska påverkas. Reservvatten tas in från Vänern via Vara.

Kommunen har idag ingen möjlighet att lagra dricksvatten. Genom att skapa reservoar kan vatten fyllas på under de tider på dygnet då vattenförbrukningen är låg vilket leder till en bättre redundans på dricksvattennätet. I det långsiktiga perspektivet, om kommunen ska nå Vision 2040 och försörja 10 000 invånare krävs en reservoar. I dagsläget utreder kommunen placering av framtida vattenreservoar.

Energiförsörjning

Energikapaciteten i Nossebro är god och kapacitet finns för ytterligare 1500 invånare. Bra kapacitet finns också för normal industritillverkning.

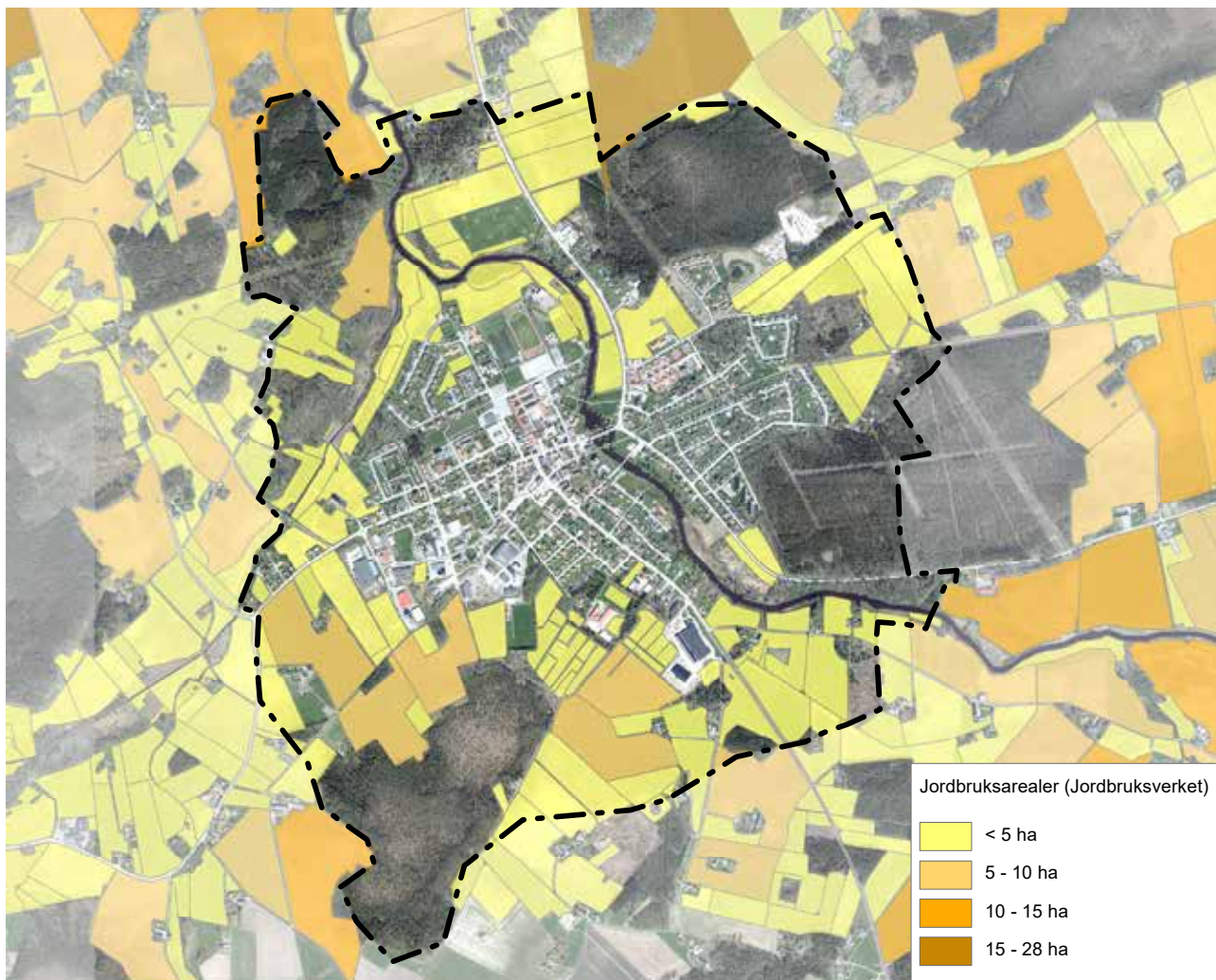
Nossebro Energi levererar fjärrvärme i Nossebro tätort. Fjärrvärmenätet täcker stora delar av Nossebro och byggs ständigt ut. Värmeverket ligger idag på Stallaholmsområdet. Lokaliseringen är inte optimal ur bland annat framkomlighetssynpunkt. Möjligheten att flytta värmeverket har diskuterats och studerats.

En energiplan där frågor kring bland annat förnyelsebar energi planeras att tas fram i kommunen. Kommunen planerar också att ta fram en laddinfrastrukturplan.

Areella näringar

Nossebro omges till stor del av produktiv jordbruksmark som ingår i det större sammanhängande jordbrukslandskapet. Jordbruksmarken är i hög grad brukningsvärd. Det finns mindre ytor jordbruksmark inom befintlig tätort så som i centrala lägen vid Stallaholm och Stallabäcken. Dessa mindre och centrala ytor har generellt inte lika stort brukningsvärde men kan vara viktiga för exempelvis biologisk mångfald.

Djurhållning förekommer bland annat inom jordbruket. Djuranläggningar kan ge upphov till störningar gentemot omgivningen, vilket kommunen ska beakta vid planläggning och bygglovgivning. Några generella riktlinjer för avstånd mellan djuranläggningar och bebyggelse anges inte i planen.

Planområdet omges och innehåller stora arealer jordbruksmark.

Befolkning och sysselsättning

Befolkning

I Essunga kommun har folkmängden ökat med drygt tre procent den senaste tioårsperioden. I Essunga kommun bor 5 698 personer (2021) varav ungefär 2000 är bosatta i Nossebro. Medelåldern i kommunen är 44,7 år, jämfört med 41,2 år i länet och 41,4 år i riket. 27 procent av kommunens invånare är äldre än 65 år, vilket ger en demografisk försörjningskvot på 96. Ett värde över 100 innebär fler utanför arbetsför ålder än i arbetsför ålder. Svenska folket lever allt längre vilket skapar utmaningar för samhället och välfärden.

Sysselsättning

Sysselsättningsgrad är ett mått på andel av befolkningen (16-64 år) som är sysselsatta. År 2020 var sysselsättningsgraden i kommunen 79,1 % vilket är högre än genomsnittet i Sverige och Västra Götaland.

Arbetslösheten i kommunen är relativt låg för befolkningen som helhet (16-64 år). Däremot är ungdomsarbetslösheten (18-24 år) på 12,3% högre än genomsnittet för Sverige och länet. I Essunga kommun är 98 procent av företagen i näringslivet små företag med färre än 50 anställda. De allra flesta företag, 9 av 10 företag, har färre än tio anställda. Under 2020 startades 41 nya företag i Essunga.

Kommunen ingår i Lidköping-Götenes arbetsmarknadsregion där även Vara kommun ingår. Kommunen har också stora pendlingsströmmar till och från Trollhättan-Vänersborgs samt Göteborgs arbetsmarknadsregioner. 2020 pendlade 785 personer till kommunen och 1296 personer ut från kommunen vilket ger ett negativt pendlingsnetto på drygt 500 personer. Vara kommun stod för flest in- och utpendlare.

Nossebro omges av jordbrukslandskap och jordbruket sätter sin prägel på trakten. Jämfört med riksgenomsnittet är branscherna jordbruk, tillverkning, och bygg relativt stora i kommunen.

Totalt 30 procent av arbetstillfällena i kommunen finns inom offentlig förvaltning och service medan 70 procent finns inom näringslivet i övrigt. Kommunens två största företag är etablerade utanför centralorten Nossebro, i Främmestad respektive Jonslund.

Verksamheterna i Nossebro återfinns främst i den södra delen av Nossebro. Här finns verkstäder och produktion av exempelvis foderutrustning, byggvaruhandel, byggfirmor samt måleri. I de centrala delarna finns service och handel.

Några av de lokala verksamheterna har behov av mark för att expandera sin verksamhet på, för exempelvis lager.

Offentlig service och kultur

Förskola och skola

I Nossebro finns idag två förskolor, förskolan Ängen och förskolan Stallaholm som ligger i två separata byggnader. Ängen är relativt nybyggd medan Stallaholm har renoveringsbehov. Förskolorna har varsitt tillagningskök. Kapaciteten är idag inte tillräcklig. Idag har förskolan sin verksamhet för 5-åringarna i delar av Nossebro skola men planer finns på att riva dessa delar. Förskolan är därför i behov av att bygga ut.

I centralorten finns Nossebro skola för årskurs F-9 samt särskola. Skolan ligger centralt i Nossebro intill Stallaholmsområdet. I anslutning till skolan finns en fritidsgård. Skolan är i behov av renovering, och på sikt av utbyggnad. Det finns begränsat med utrymme för utbyggnad av skolan inom befintligt område. Skolgården är bristfällig både till yta och utformning. Skolan använder sig av ett skogsområde väster om skolan som skolskog.

De flesta gymnasieelever studerar i Trollhättan, Vårgårda eller Vara. Kommunen har också en relativt stor andel vuxenstuderande.

Nossebro skola för årskurs F-9 inklusive särskola.

Vård och omsorg

Största delen av kommunens vård och omsorg bedrivs på Kerstinsås. Här finns platser för särskilt boende, korttidsboende och växelvård. Även hemvården utgår från Kerstinsås. I samma byggnad finns också primärvården med vårdcentral, BVC och rehabilitering samt familjecentral. På Lindbacken finns ett demensboende.

Det finns två trygghetsboenden i kommunen, Åsikten och Misteln. Det finns ett behov av trygghetsboende nära Kerstinsås.

Kommunen har två boenden för funktionsnedsatta med stöd enligt LSS, gruppboendet på Torggatan och serviceboendet på Eklövsgatan.

Kultur

Biblioteket i Nossebro är basen för en stor del av kulturlivet, här anordnas exempelvis återkommande konstutställningar. Ett samarbete sker även mellan ett antal föreningar med olika intressen och aktiviteter, bland annat teaterföreningen och biografföreningen. Teaterföreställningar spelas idag övervägande i skolans aula. Ett behov föreligger av en mötesplats för kulturlivet, exempelvis i form av ett kulturhus eller en annan mångfunktionell byggnad.

Scenen vid Stallaholm används bland annat till allsångskvällar.

I kvarteret Amiralen och den byggnad som en gång i tiden utgjorde municipalhus finns idag en retrolägenhet "Andra våningen" med 1960-talsinredning som är ett omtyckt besöksmål. Municipalhus kan sägas motsvara dagens kommunhus.

Biblioteket är en populär mötesplats i Nossebro.

Miljöskydd, hälsa och säkerhet

Klimatpåverkan

Energiförbrukningen i kommunen i helhet ökar med ca 2 % per år. De energislag som används mest är el (ca 60 %) och olja (ca 20 %). Resterande del är övriga bränslen så som ved, flis och pellets.

Transporterna till och från kommunen är mycket beroende av bil och lastbil. Kollektivtrafiken står för en liten del av transporterna.

Genom en god hushållning av mark och resurser samt en bebyggelsestruktur som stöder och underlättar hållbara val är det möjligt att minska klimatpåverkan i Nossebro.

Klimatanpassning

Översvämning, ras, skred och erosion

Nossebros utveckling måste anpassa sig till de effekter som ett förändrat klimat medför både nu, men också på 20, 50 och 100 års sikt. Klimatförändringarna kommer att generellt att ge mildare och blötare vintrar samt varmare och torrare somrar med återkommande kraftigare skyfall. Till följd av den pågående klimatförändringen måste kommunen ta sitt ansvar och planera och anpassa Nossebro efter de ökade riskerna med översvämningar, ras, skred och erosion längs med Nossan och Stallabäcken samt effekter av värmeböljor.

Som underlag har kommunen gjort en skyfallskartering för att se hur olika områden kan påverkas av skyfall.

Översvämning vid Nossan 2012. (Foto: Essunga kommun)

Kommunen planerar och arbetar för att bebyggelse och infrastruktur ska klara översvämningar i samband med kraftiga skyfall som ett 100-årsregn både nu och i framtiden.

Ett förändrat klimat med ökade vattenflöden, översvämningar och erosion får konsekvenser för markens stabilitet. I Nossebro finns risk för ras, skred och erosion längs med Nossan och Stallabäcken.

Vid utpekandet av nya utredningsområden för bebyggelse- och verksamheter har skyfallsanalysen och geotekniskt underlag (stabilitetskartering) beaktats på en översiktlig nivå. I efterföljande skede krävs fördjupade studier inför fortsatt planering för att säkerställa en robust utveckling av Nossebro.

En översiktlig riskbedömning enligt 3:5 § PBL har gjorts där både den byggda miljön och den planerade bebyggelsen studeras utifrån idag tillgängliga underlag så som skyfallskartering och geotekniskt underlag kopplat till ras, skred och erosion. Läs vidare i kapitlet Konsekvenser.

Buller

Buller är ett oönskat ljud. Höga bullernivåer kan ge negativa hälsoeffekter. Biltrafiken är den dominerande bullerkällan i Nossebro, men störningar från bullrande verksamheter förekommer.

Bullerstörningar vid bostäder och industrier styrs vid prövning och tillsyn enligt Miljöbalken med ledning av Naturvårdsverkets allmänna råd. I kommunens fysiska planering ska Förordningen om trafikbuller vid bostadsbyggnader (SFS 2015:216) tillämpas för att bidra till en god och hälsosam boendemiljö. Vid framtagande av detaljplan genomförs bullerutredningar om behovet finns.

Luft

Luftkvaliteten i Nossebro påverkas framförallt av trafiken genom orten, vedeldning, utsläpp från olika verksamheter och långväga transporter av luftföroreningar. Essunga kommun ingår i Luft i väst, vilka hjälper kommunen att uppfylla kraven för mätningar och kontroll av luftkvaliteten. Mätningar görs idag vid Storgatan.

Det är viktigt att rekommenderade skyddsavstånd till större verksamheter och vägar beaktas i planeringen.

Miljöfarliga verksamheter

Det finns 19 miljöfarliga verksamheter i Nossebro tätort. Dessa utgörs av företag inom följande branscher: bensinstation, betongindustri, chark (rökeri) mekanisk verkstad, träindustri, verkstad och värmeverk.

Förorenade områden

Förorenade områden är platser som riskerar att skada eller skapa olägenheter för miljön eller människors hälsa. Föroreningarna kan vara orsakade av tidigare eller nuvarande industrier eller annan verksamhet.

Inom planområdet finns ett antal potentiellt förorenade områden. Av dessa har ett objekt klassats med riskklass 2, en avfallsdeponi, och två med riskklass 3, en avfallsdeponi och en skrothantering/drivmedelshantering. Vidare finns oklassade områden i anslutning till verksamhetsområdena i söder.

För de områden som Länsstyrelsen pekat ut som potentiellt förorenade områden ska en utredning göras för att klargöra vilka åtgärder som behöver vidtas innan marken kan tas i anspråk.

Farligt gods

Det finns ämnen och produkter som kan innebära risker för hälsa, miljön eller byggnader när de transporteras om inte transporten går rätt till. Dessa ämnen och produkter ingår i begreppet farligt gods och kan exempelvis vara brandfarliga ämnen och föremål. Bensinstationen Qstar som ligger på Storgatan och har transporter med farligt gods, dessa färdas via Storgatan genom centrala Nossebro.

Väg 186 är sekundär väg för farligt gods. Det är dock tillåtet att transportera farligt gods på alla vägar i kommunen. För att undvika olyckor med transporter av farligt gods och mildra konsekvenserna av en olycka ska särskilda skyddsavstånd beaktas för bebyggelse eller andra personintensiva anläggningar utmed de rekommenderade transportvägarna för farligt gods.

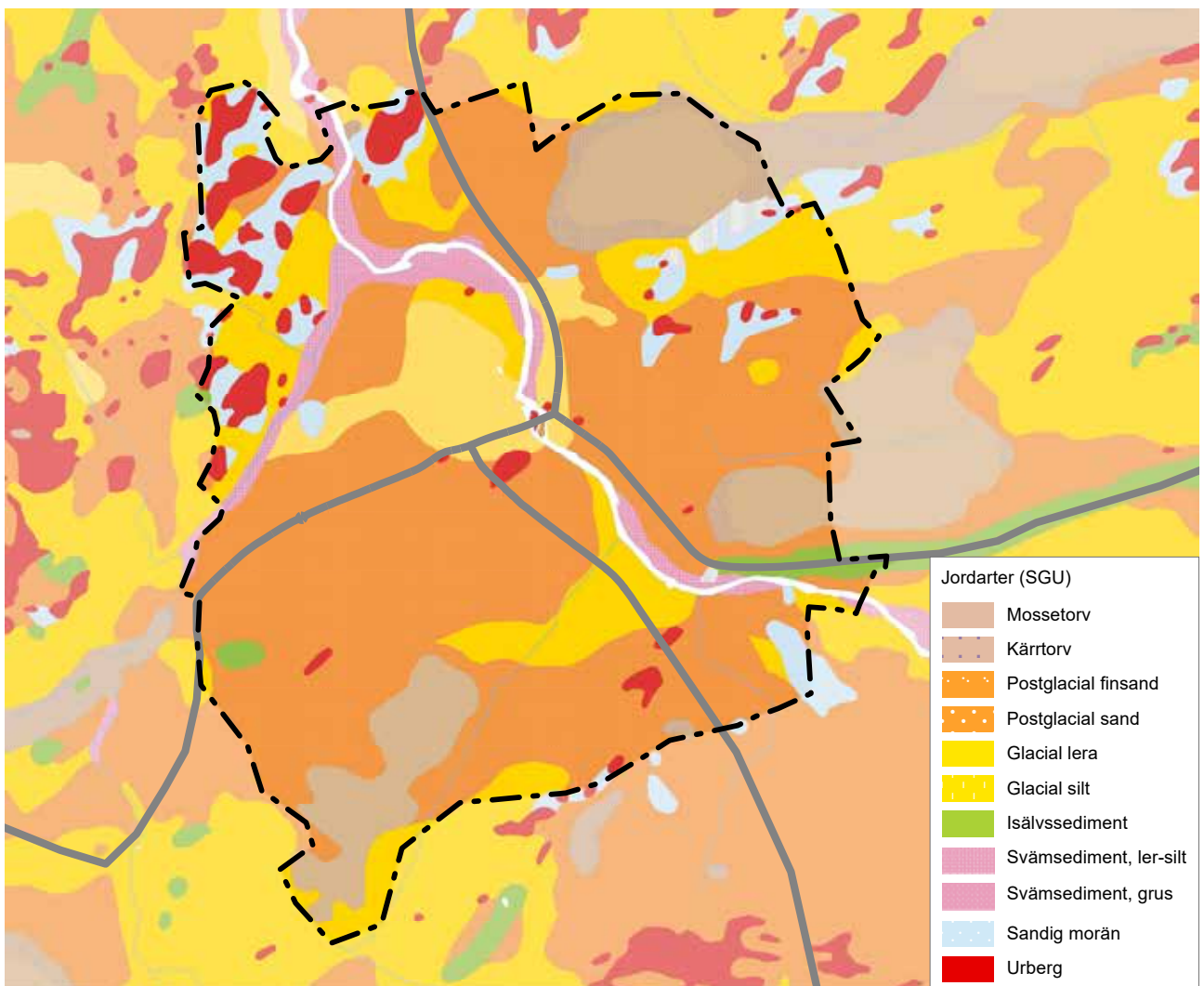
Väg 186 är en sekundärväg för farligt gods.

Riskhanteringsavstånd som Länsstyrelsen rekommenderar är 150 meter till bostäder, skola, idrottsanläggning med mera men det är riskbilden som avgör på vilket avstånd inom 150 meter som en viss markanvändning är lämplig.

Radon

I Nossebro finns mindre områden som kan ha risk för höga radonhalter. I områden med stor förekomst av sand och morän kan markradon förekomma. Kommunen saknar underlag i form av radonriskbedömning.

Bestämmelser om skydd mot höga radonhalter i byggnader finns i Boverkets byggregler. En radonundersökning bör alltid utföras inför nybyggnation. Om en radonundersökning inte utförs, bör planerad byggnation alltid grundläggas radonsäkert.

Jordartskarta, i områden med sand och morän kan markradon förekomma.

Krisberedskap

Risker och krisberedskapsfrågor behöver tas upp i planläggning och lovgivning, så att samhällets grundläggande motståndskraft mot risker och samhällsstörningar blir så god som möjligt. Krisberedskapsfrågor behöver beaktas bland annat vid placering och utformning av byggnader, vägar och samhällsviktiga funktioner.

Essunga kommun har ett styrdokument för krisberedskap (2020) och uppdaterar årligen sin risk- och sårbarhetsanalys. Analysen redogör för de huvudsakliga risker som kommunen har att hantera så som översvämningar. För att hantera dessa risker finns vidare kommunala planer för extraordinära händelser och krisinformation. Regelbundna övningar och utbildningar ska genomföras för att hålla krisberedskapen på en god nivå.

Totalförsvaret

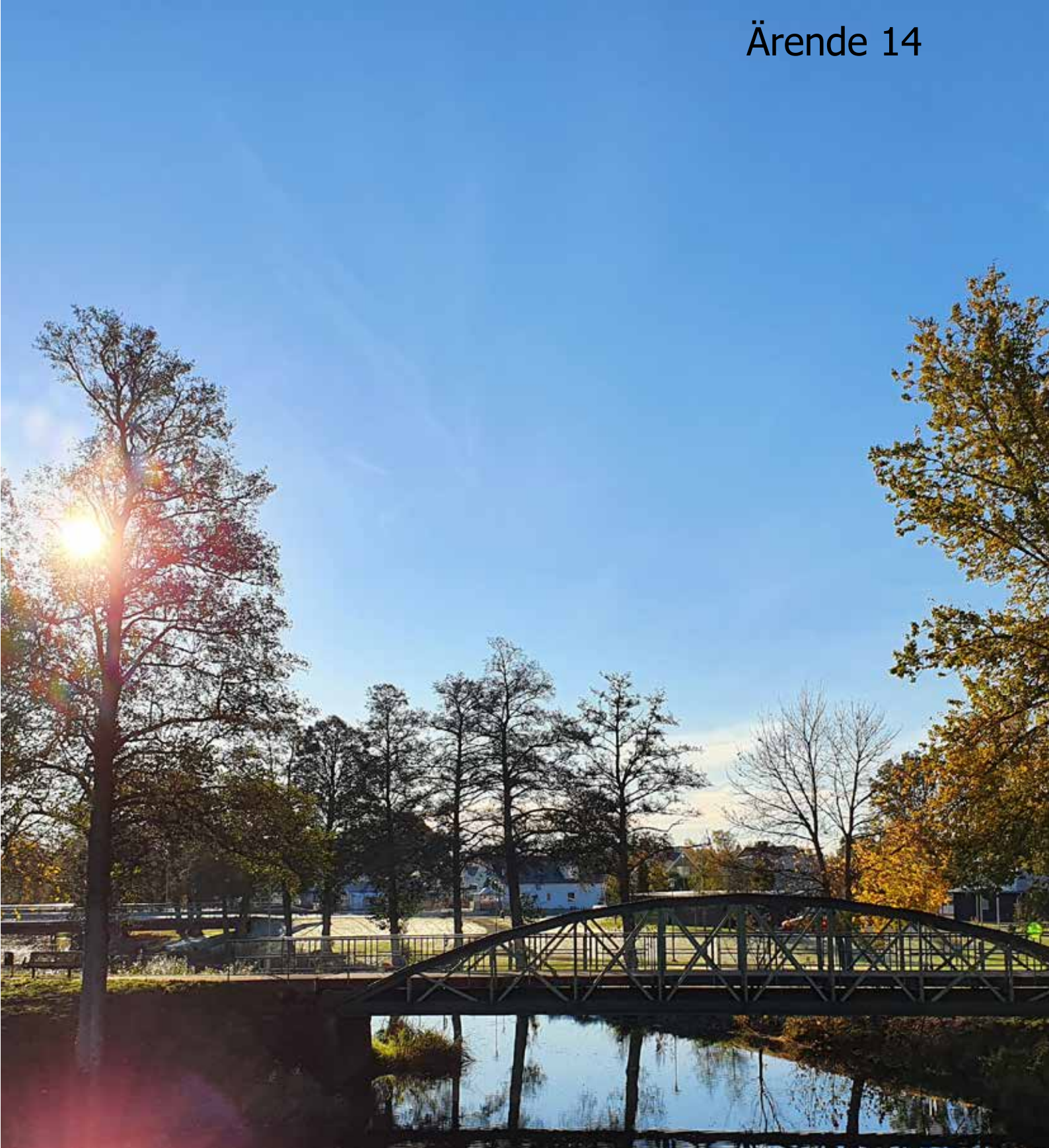
Riksintresset för totalförsvarets militära del (3 kap 9§ andra stycket miljöbalken) kan i vissa fall redovisas öppet i översiktsplanen, i andra fall inte.

Hela landets yta är samrådsområde för objekt högre än 20 meter utanför, och högre än 45 meter inom sammanhållen bebyggelse. Det innebär att alla ärenden avseende höga objekt måste skickas på remiss till Försvarsmakten.

Nossebro berörs av stoppområde för höga objekt runt Såtenäs flottilflygplats och Råda övningsflygplats. Fasta installationer högre än 20 meter över havet kan inte uppföras inom stoppområdet.

Vidare berörs planområdet av MSA-områden för Såtenäs flottilflygplats och Råda övningsflygplats. MSA-område (minimum safety altitude) utgör den yta inom vilket det finns fastställda höjder för högsta tillåtna objekt som kan tillkomma i området runt en flygplats.

Påverkansområde för väderradar Vara berör också. Inom väderradarns influensområde kan höga objekt störa. Närmast väderradarn är det förbjudet att uppföra vindkraftverk och i området runt omkring görs en prövning i enskilda fall.

7. Konsekvenser

I detta kapitel beskrivs planens miljöbedömningsprocess samt förväntade effekter och konsekvenser vid ett genomförande av planens förslag med avseende på miljö, sociala och ekonomiska aspekter.

Sammanfattning och samlad bedömning

Bebyggelsestruktur

Planens förslag bygger på att skapa en tätare och mer blandad bebyggelse i Nossebro centrala delar. Bebyggelseutvecklingen ska ske enligt principen att bygga inifrån och ut och där industriområden håll separerade från bostäder. Utbyggnadsstrategi innebär positiva konsekvenser så som att markresurser och befintlig infrastruktur nyttjas effektivt, underlag för handel och annan service stärks och att förutsättningarna för en lokal arbetsmarknad och besöksnäring förbättras. Att arbeta med förtätning är positivt ur klimatsynpunkt då korta avstånd underlättar valet av hållbara transporter. Nya kopplingar föreslås över Nossan som stärker sambanden mellan orten.

Transportinfrastruktur

Nya gång- och cykelvägar föreslås där det i dag finns brister. En ny väg söder om Necks industriområde planeras för att avlasta centrum från tung trafik. På så sätt blir trafiksäkerheten högre i Nossebro och buller- och luftmiljön bättre. Samtidigt ökar framkomligheten för trafik till och från verksamheterna. En ny väg innebär ett stort inlämpande av jordbruksmark, påverkan på landskapsbilden samt natur- och kulturmiljöer.

Natur, friluftsliv, jordbruks- och kulturlandskapet

Gröna och blå värden ges stort utrymme i planen. Ytor för klimatanpassning reserveras. Rekreationsområden som Högaberget, Haga berget och Nossan får stärkt tillgänglighet genom fler kopplingar i form av nya passager över Nossan och en utveckling av strandpromenaden på båda sidor. Ett nytt större närrekreativområde föreslås skapas vid Högmossen och tillgängliggörs med exempelvis spänger och stigsystem.

Jordbruksmark tas i anspråk vilket medför negativa konsekvenser för upplevelsevärden samt natur- och kulturmiljön. Även möjligheterna till självförsörjning minskar.

Mosseskog tas i anspråk för ny bebyggelse. Det medför att möjligheten att ta upp och lagra koldioxid minskar inom planområdet. Våtmarker som mosseskog utgör även en bra reglerande ekosystemtjänst, vilken därmed påverkas negativt vid ett genomförande.

Strandskyddade områden berörs i viss utsträckning. Där känsliga områden berörs behöver fördjupade analyser och inventeringar göras för att undvika negativ påverkan.

Konsekvenser

Miljöbedömning

Allmänt

Enligt bestämmelser i miljöbalken och plan- och bygglagen ska en plan miljöbedömas om det finns risk för att genomförandet av planen kan antas innebära så kallad betydande miljöpåverkan. En översiktsplan innehåller oftast förslag som förutsätter någon typ av tillstånd för verksamhet eller en åtgärd. Genomförandet påverkar också ett stort geografiskt område. Det innebär att en strategisk miljöbedömning i allmänhet behöver genomföras i arbetet med en översiktsplan och att en miljökonsekvensbeskrivning (MKB) då ska redovisas.

Geografisk avgränsning och nivå

Miljöbedömningen har i ett tidigt skede av processen avgränsats avseende geografiskt område, nivå, tid och innehåll. Avgränsningen stämde av i ett samråd mellan kommunen och länsstyrelsen den 9 maj 2022.

Det geografiska området för miljöbedömningen sammanfaller med de naturliga och administrativa avgränsningarna som finns runt orten i form av bland annat omgivande skogsområden, se bild.

Frågor som har ett större geografiskt påverkansområde än planens avgränsning, så som frågor kopplade till vatten, inbegrips i beskrivningen.

Miljökonsekvenserna beskrivs på en översiktlig, strukturell nivå då det handlar om översiktlig planering. Miljökonsekvensbeskrivningen kommer inte gå in på detaljer i projekt som är mer lämpliga att studera i ett detaljplaneskede.

Den fördjupade översiktsplanen har 2040 som målår men siktar i vissa frågor, exempelvis vad gäller de större strategiska frågorna om bostadsutbyggnad på sikt, även bortom målåret och fram till cirka 2050. Bedömningen är att det är vid denna tidpunkt som målen i planen kan vara realiserade.

I den strategiska miljökonsekvensbeskrivningen har översiktsplanens effekter beskrivits för

- Värdefulla natur- och kultur- och friluftslivsmiljöer
- Upplevelsen av landskapet, dess värden och strukturer
- Areella näringar
- Vattenfrågor, så som vattenkvalitet och vattentillgång
- Risk för översvämning, ras, skred och erosion (klimatanpassning)
- Buller, luft och farligt gods
- Möjligheten att minska klimatpåverkan

Utöver dessa aspekter belyser miljökonsekvensbeskrivningen hur planförslaget förhåller sig till riksintressen enligt miljöbalken, strandskyddsbestämmelser. Planen stäms slutligen av mot miljö kvalitetsnormerna för luft, vatten och buller samt mot relevanta klimat- och miljömål.

Alternativ

Nollalternativ

Enligt Plan- och Bygglagen (2010:900) ska planförslaget jämföras med ett så kallat nollalternativ. Nollalternativet innebär en utveckling enligt gällande översiktsplan från 2019, samt efter de planer som finns antagna. Nollalternativet innebär inte ett stagnerat läge i kommunen, utan förändras allt eftersom nya regler, rekommendationer och lagar tillkommer. Även förändringar i omvärlden kan påverka hur nollalternativet fortskrider, så som exempelvis klimatförändringar.

Jämförelse mellan planförslaget och nollalternativet

Planen har en mer detaljerad nivå av var bostäder och verksamheter planeras. I planen görs områdesbeskrivningar av de områden där viktiga förutsättningar och värden identifieras och som bör beaktas i efterföljande planering. Planen bedöms därmed ge en bättre vägledning än nollalternativet och tar större hänsyn till värdefulla områden.

Behovet av bostäder bedöms vara mindre i nollalternativet. Det innebär ett mindre inlänspråktagande av mark generellt i jämförelse med planförslaget. Konsekvenserna blir därmed mindre i nollalternativet med avseende på bland annat upplevelsen av landskapet, inlänspråktagande av jordbruksmark samt påverkan på kultur- och naturmiljövärden. Eftersom bostäderna blir färre bedöms också kostnader för infrastruktur och kommunal service bli lägre jämfört med planförslaget. Det positiva effekterna som bedöms uppkomma till följd av fler bostäder, verksamheter och en centrumutveckling i Nossebro, i form av fler mötesplatser, bättre koppling mellan grönområdena och ökade skatteintäkter, skulle utebli i nollalternativet.

En ny väg söder om Necks industriområde innebär ett stort markanspråk och påverkan på bland annat landskapsbild samt natur- och kulturmiljövärden, värden som i nollalternativet inte skulle påverkas i lika hög utsträckning. I nollalternativet skulle fortsätta tung trafik köra genom centrum.

I nollalternativet pekas två LIS-områden ut som lämpliga utvecklingsområden för friluftsliv samt ny bostadsbebyggelse. I förslag till fördjupad översiktsplan har mer detaljerade studier gjorts av föreslagna LIS-områden och därmed har bättre avvägningar mellan olika intressen kunnat göras. Det innebär att planförslaget bedöms ge en bättre vägledning i kommande planering än nollalternativet och att större hänsyn tas till värdefulla områden samt risker kopplade till översvämning i jämförelse med nollalternativet.

Vidare har den fördjupade översiktsplanen tagit ett större grepp kring

grönstrukturen och ekosystemtjänsterna i förhållande till ÖP 2019. Planförslaget bedöms därmed ge bättre vägledning och stöd i arbetet med dessa aspekter i jämförelse med nollalternativet.

Sedan översiktsplanen antogs har en ny vision, Vision 2040 som anger en vision om ett Essunga med 10 000 invånare år 2040, antagits. För att långsiktigt gå mot visionens mål finns även ett behov av att ta med detta in i arbetet med fördjupningen av kommunens centralort Nossebro. I nollalternativet är det svårare att uppnå kommunens vision.

Alternativa utbyggnadsriktningar och bebyggelsestruktur

I arbetet studerades två möjliga utvecklingsriktningar för orten, utbyggnad Syd och utbyggnad Öst, som långsiktigt skulle kunna möta kommunens vision, se bilder nedan. En utveckling av orten i väst bedömdes ej lämplig eftersom Nossebro's friluftslivsområde, Höga berget, ligger här. Den största utmaningen för Nossebro's utveckling är att orten till största del omges av jordbruksmark.

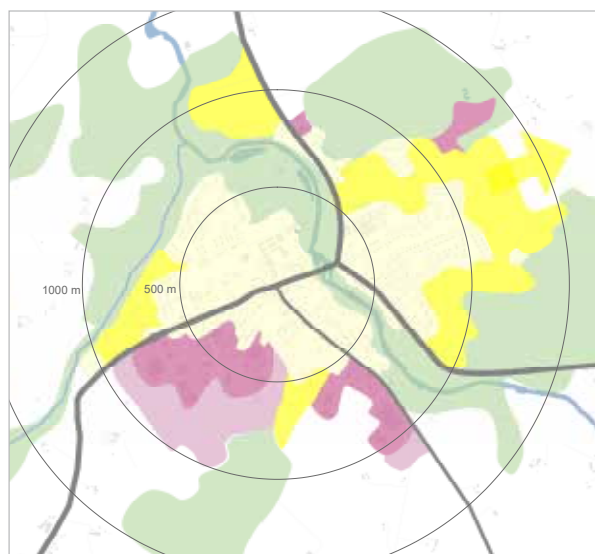
I utbyggnadsriktning Syd gavs möjligheter till att skapa en utveckling med blandade funktioner. En utveckling här skulle skapa en närhet till centrum och därmed underlätta för människor att gå och cykla till daglig service eller arbete. Att bygga nära centrum kan vidare bidra till underlag för att i framtiden kunna skapa goda kollektivtrafiklösningar som bär sig och som på sikt kan bidra till ett minskat bilberoende.

I söder har utvecklingsområden som angränsar till industriområdet, ridverksamheten och Gräsmaden studerats. Områdena har bedömts ligga för nära industriområdet och att en naturligare riktning för orten har varit i öster. Områdena för bostäder i söder har således valts bort.

Med utbyggnadsriktning Öst hålls verksamhetsområdet fortsatt separerat från bostadsområdena. Det innebär att störningar från industrin, i form av främst tung trafik, undviks i närheten av nya bostadsområden.

Utbyggnadsriktning Syd (gula områden med pilar är ny riktning för bostadsutbyggnad, lila färg symboliserar verksamhetsområden och utveckling av dessa).

Utbyggnadsriktning Öst (gula områden med pilar är ny riktning för bostadsutbyggnad, lila färg symboliserar verksamhetsområden och utveckling av dessa).

Utvecklingen i öst hamnar lite längre bort från centrum, men å andra sidan ges området öster om Nossan möjligheter att utvecklas så att fler mötesplatser och mer service, som idag till stor del saknas på denna sida, kan tillkomma. Områdena ligger fortfarande mycket nära centrum då avstånden i Nossebro är små.

I Stallaholmsområdet har en utveckling med bostäder studerats. Det har sedan bedöms medföra en för stor påverkar på möjligheterna för friluftsliv och idrott och har därmed inte studerats vidare. Översvämningensrisken kopplad till Nossan har också varit ett viktigt beslutsunderlag vid denna bedömning.

Typ av bostäder

Kommunens har ett behov av mindre och centralt belägna bostäder i flerbostadshus. Störst efterfrågan är dock fortfarande den egna villan och radhus. Att möjligheten finns att till ett relativt rimligt pris kunna köpa en villa eller ett radhus med trädgård utanför de större orterna i regionen, är Nossebros styrka. Att erbjuda villatomter och radhus är därför viktigt för att kunna växa enligt den vision som kommunen har. Detta innebär att utöver en förtätning av befintlig bebyggelse har nya och större utredningsområden studerats där en utbyggnad av både villor och flerbostadshus kan vara möjlig. Att planera för villatomter är mer resurskrävande och således inte alltid bäst ur ett hushållningsperspektiv.

Alternativ lokalisering av verksamheter

Under processens gång har alternativa lokaliseringar och behovet av verksamhetsmark studerats. Det konstaterades tidigt att den industri som önskas i Nossebro är av lättare sort, lagerlokaler och likande, vilka främst kan vara störande genom sina tunga transporter. I befintlig detaljplan för industri i området vid Necks finns outnyttjad mark. En naturlig utveckling är att förlägga ny verksamhetsmark intill denna för att hålla det samlat och därmed minska risker och olägenheter för människa.

En annan lokalisering som studerats är i anslutning till väg 190 och längs med Södra vägen. En utveckling i dessa lägen bedömdes ha för stor inverkan på landskapsbilden vid Nossebros entréer och valdes därmed bort.

Exploatering av jordbruksmark

Inom ramen för arbetet med planen har en lokaliseringsutredning för jordbruksmark tagits fram som presenteras nedan. Utredningen har gjorts på en övergripande nivå som gäller för fördjupningen och motiverar förändrad markanvändning.

Enligt miljöbalkens 3 kapitel får brukningsvärd jordbruksmark tas i anspråk för bebyggelse eller anläggningar endast om det behövs för att tillgodose väsentliga samhällsintressen och detta behov inte kan tillgodoses på ett från allmän synpunkt tillfredsställande sätt genom att annan mark tas i anspråk.

Följande aspekter ska klargöras innan jordbruksmark tas i anspråk:

- Är jordbruksmarken brukningsvärd?
- Är den aktuella förändrade markanvändningen ett väsentligt samhällsintresse?
- Varför är förutsättningarna att ta annan mark i anspråk inte möjlig?

Analysen av möjliga alternativa lokaliseringar avgränsas till lägen som bedöms tillgodose syftet med utveckling av Nossebro. De alternativ som studerats är utbyggnad åt syd och utbyggnad i öst. En utbyggnad åt väster har bedömts olämplig då Nossebros viktigaste rekreations- och friluftslivsområden Högaberget och Hagaberget ligger här. I planen görs bedömningen att dessa friluftsområden ska bevaras och utvecklas, framförallt för att en ökad befolkning kommer att kräva mer yta och tillgång till just grönområden för rekreation och friluftsliv. Tätortsnära rekreation i Nossebro är styrd till de omgivande skogs- och mosseområdena eftersom de övriga ytorna är jordbruksmark och därmed inte lämpliga för rekreation och friluftsliv.

Att ha en god planberedskap för olika typer av bostadsformer och satsa på centralorten för att bibehålla och utveckla servicen i kommunen bedöms vara ett väsentligt samhällsintresse. Det är bättre ur aspekten hushållning av mark att bygga ut tätorten nära då det underlätta för att skapa möjligheter till hållbara transporter så som att få människor att gå och cykla. Det är även ekonomiskt för en liten kommun att utveckla service i en ort, det är inte ekonomiskt hållbart att alla orter i kommunen ska ha samma service och utbud.

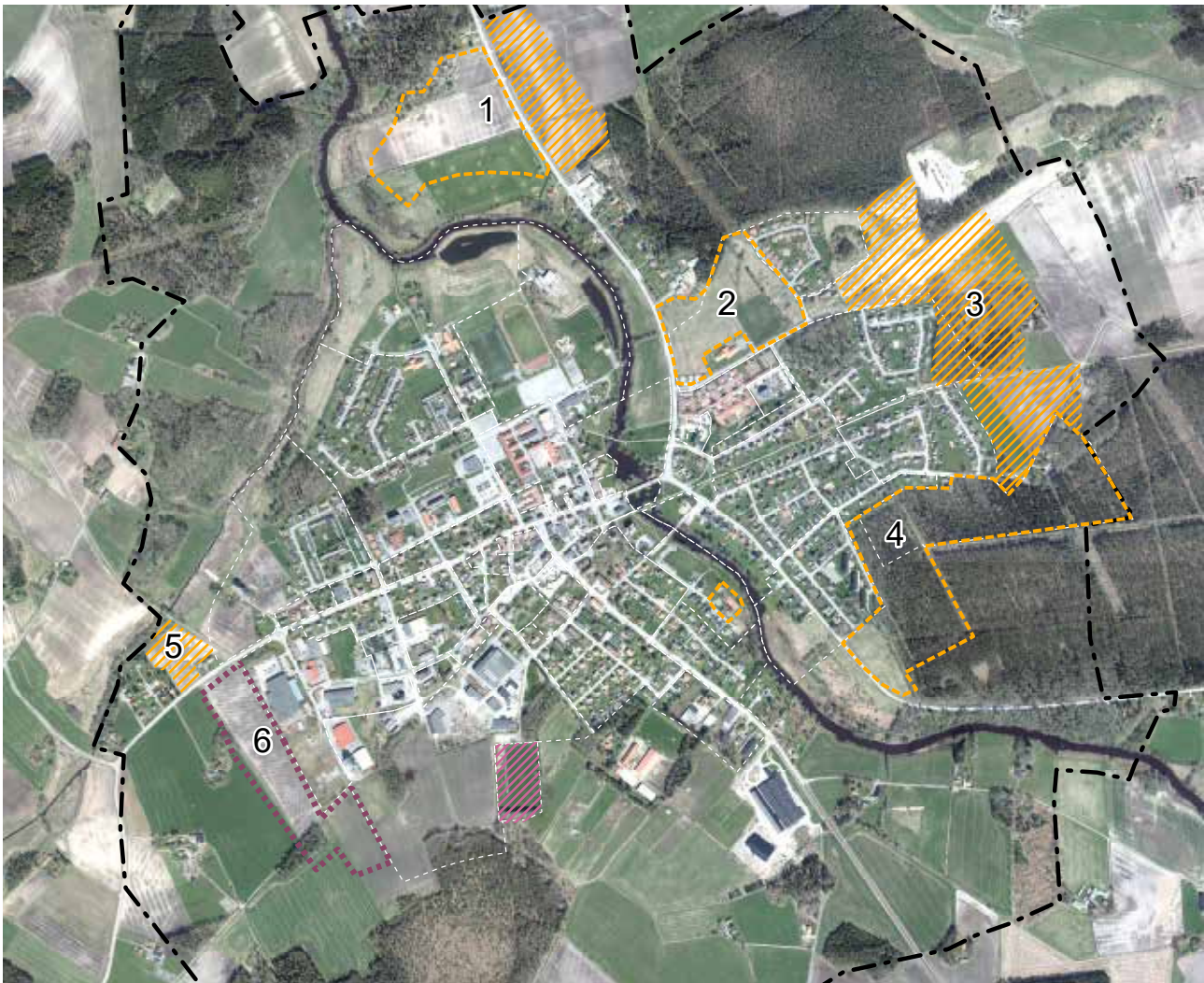
En maximal utbyggnad enligt planens förslag innebär att omkring 40 ha jordbruksmark kan utredas vidare för framtida utveckling av orten i form av nya utvecklingsområden för bostäder och verksamheter. Utöver detta kommer även jordbruksmark att tas i anspråk vid ett förverkligande av föreslagen väg söder om Necks industriområde.

Jordbruksmarken som föreslås tas i anspråk är till största del en del av det större sammanhängande jordbrukslandskapet och i hög grad brukningsvärd. Det finns mindre ytor jordbruksmark inom befintlig tätort som kan komma att tas i anspråk, så som i centrala lägen vid Stallaholm och Stallabäcken inom befintlig detaljplan. Dessa ytor har generellt inte så stort brukningsvärde men kan vara viktiga för exempelvis biologisk mångfald.

Sett utifrån de utvecklingsinriktningar och alternativstudier som tagits fram bedöms ianspråktagandet av jordbruksmark som rimligt på denna översiktliga nivå förutsatt att utvecklingen sker etappvis, inifrån orten och ut. För att en etappvis utbyggnad ska ske anges i planen följande utbyggnadsprinciper:

1. Bygg ut inom befintliga detaljplaner, förtäta inom befintlig bebyggelsestruktur
2. Ianspråkta lämplig naturmark
3. Först när ovanstående alternativ är genomförda så kan utbyggnad ske av jordbruksmark

Med SCB:s befolkningsprognos är utbyggnadskapaciteten inom nuvarande tätortsområde och befintliga detaljplaner tillräcklig inom planens tidshorisont. Kommunen siktar dock högre och anger att orten ska kunna inrymma 1500 invånare år 2040. Därmed är inte utbyggnadsmöjligheterna som finns idag tillräcklig på längre sikt. Nedan följer en genomgång av de förslag för bostäder och verksamheter där jordbruksmark kan komma att tas i anspråk:

Jordbruksmark och föreslagna utredningsområden för bostäder (orange) och verksamheter (lila). Skrafferade ytor betyder en utveckling på längre sikt.

1. Golfbanan, ca 11 ha jordbruksmark. Området planeras för ny skola i området väster om väg 186 och bostäder på sikt öster om vägen. Området ligger i en lucka mellan golfbanan och rekreationsområdet Haga berget. En förutsättning för utbyggnaden är att en ny passage i form av en gång- och cykelväg anläggs över Nossan. Motiveras av skolans behov av att bygga ut och att stora möjligheter finns att skapa en modern skola med fina och väl tilltagna utemiljöer. Skolan får nära till rekreationsområdena. Området blir centrumnära i och med ny passage till Stallaholmsområdet. Skolans parkering kan samnyttjas av besökare till rekreationsområdet Haga berget. Skolans och Haga bergets entréer kan utvecklas tillsammans. Avsteg görs från principerna men motiveras av att intresset är angeläget för att möta behovet av skola och förskola. Läs vidare under rubrik Alternativa lokaliseringar av skola.

Jordbruksmark i anslutning till golfbanan inom område 1.

2. Kerstinsås, ca 0,5 ha jordbruksmark. Outnyttjad bygggrätt i befintlig detaljplan som berör 4 ha jordbruksmark. Motiveras av att området berörs av befintlig detaljplan och bygger på befintlig bebyggelsestruktur inom tätorten.

3. Björkheden norr, ca 5,5 ha jordbruksmark. Motiveras av att tätortsutvecklingen fortsatt hålls samman och naturligt bygger på befintliga strukturer. Att istället utvidga orten norrut, i skogsområdet Kohagsmossen, har valts bort då behovet av att bibehålla de grönområden som finns i Nossebro är stort då den mark som omger orten till största del är jordbruksmark där friluftsliv och rekreation inte kan bedrivas. Ska ianspråktas först när förtätning och utbyggnad i befintliga detaljplaner har byggts ut i enlighet med principerna.

4. Björkheden syd (Högmossen), ca 1 ha jordbruksmark. Motiveras av att området bygger på befintlig bebyggelsestruktur och är en möjlighet för samhället att utvecklas där mestadels skogsmark behöver tas i

anspråk. Goda möjligheter finns att även utveckla området till närre-
kreatiomsområde vilket behöver tillföras i öst när befolkningen ökar.

5. Stallabäcken, ca 1,4 ha jordbruksmark. Motiveras av att området
ligger mellan en befintlig detaljplan i norr och befintlig bebyggelse
i söder. Området utgör en lucka som när den bebyggs bidrar till att
orten får en mer ändamålsenlig och hållbar struktur. Ska ianspråk tas
först när förtätning och utbyggnad i befintliga detaljplaner har byggts
ut i enlighet med principerna.

6. Utveckling av Necks industriområde, ca 5,7 ha jordbruksmark.
Det finns outnyttjad byggrätt i befintlig detaljplan intill som berör
7 ha jordbruksmark vilken ska tas i anspråk och byggas ut innan ny
mark i område 6 får tas i anspråk enligt principerna. Motiveras av att
industriområdet ska hållas samman och därmed minska påverkan på
omgivningen. Området finns utpekad i kommunens översiktsplan.

Jordbruksmark i anslutning till Björkheden inom område 3.

Alternativa lokaliseringar av skola

Skolan är i behov av större yta och även i behov av renovering. Sko-
lans centrala läge har många fördelar, närhet till kollektivtrafik och
service, närhet till Högaberget och Stallaholmsområdet samt att skolan
bidrar till liv i centrum under dagtid. Det finns dock vissa begräns-
ningar att bygga ut skolan och behovet av en utbyggnad eller flytt
finns. Under dialogarbetet framkom att skolans läge till viss del gör
att stora centrala delar av Nossebro är tomma under eftermiddagar,
kvällar och helger och att marken skulle kunna nyttjas mer effektivt
för att skapa rörelse och liv under fler av dygnets timmar. Skolområdet
behövs om en centrumutveckling ska kunna ske. Idag går gång- och
cykelvägar genom skolans område och bidrar till otrygghet. Transpor-
ter till och från värmeverket går strax utanför skolan och ingen alter-
nativ väg till värmeverket finns. Det innebär vissa risker.

Tre olika alternativ vad gäller skolans framtid har därmed undersökts varav ett är ett nollalternativ (se bild nedan);

1. Nollalternativ: Skolan ges möjlighet att byggas ut, på höjden, på nuvarande plats eller i direkt anslutning till nuvarande plats. En idé har lyfts att planera för kulturverksamheter i samma byggnad. Under dialogarbetet med elever på skolan framkom att behovet av att utveckla skolgården är stort.

2. Golfbanan: Skolan flyttas till ett område i höjd med golfbanan. Flytten förutsätter att en ny gång- och cykelbro tillkommer som förbinder skolans läge med Stallaholmsområdet. Det medför att skolan fortsatt skulle ligga centralt. En skola här skulle ta golfbanan och jordbruksmark i anspråk. Närheten till Haga berget och pulkabacken, Höga berget och Stallaholm skulle vara en stor potential för skolan. Möjligheterna att skapa en god utemiljö är stor. Här finns gott om plats för skolan att växa ytterligare i framtiden. Möjligheter finns att samlokalisera alternativt samnyttja lokaler med andra kommunala verksamheter. Cykelvägar längs med väg 186 finns men arbete kommer att krävas för att skapa en trygg skolväg. Lokaliseringen skulle lyfta östra sidan genom att fler mötesplatser tillförs i området.

3. Kerstinsås: Skolan flyttas till området norr om Kerstinsås, inom befintlig detaljplan. Lokaliseringen skulle lyfta östra sidan genom fler mötesplatser i området vilket kan göra området mer attraktivt. Här finns möjligheter att utveckla en skolskog. Trafikrörelserna i centrum skulle minska. Skolan kan samordnas med annan kommunal service, så som skolkök i samarbete med äldreården på Kerstinsås.

Alternativa lokaliseringar av skolan har studerats, 1) Nollalternativ - utbyggnad i befintligt läge, 2) i höjd med golfbanan och 3) norr om Kerstinsås.

Bedömningen gjordes att alternativ 2, lokalisera skolan till området vid golfbanan, var det som var mest lämpat för att uppnå syftet med planen, det vill säga att utveckla centrumområdet med fler tillgängliga bostäder, handel och ett mer levande centrum samtidigt som området skulle bli en viktig länk i att knyta samman de båda sidorna av Nossebro och att skapa ett grönt stråk som förbinder Stallaholmsområdet med Haga berget, vidare över Nossan till Höga berget och sedan tillbaka till Stallaholm. Till följd av ovanstående valdes alternativ 1 bort. Lokaliseringen till Kerstinsås valdes bort med bedömningen att det är mer lämpligt för bostäder här och att det är svårare att skapa en modern skola med väl tilltagna utemiljöer i området.

Landsbygdsutveckling i strandnära läge (LIS)

Inför arbetet med den fördjupade översiktsplanen fanns två utpekade LIS-områden med från den kommuntäckande översiktsplanen. I arbetet med fördjupningen studerades dessa två områden mer detaljerat. Bland annat gjordes en naturvärdesinventering och en ekosystemtjänstanalys samt en övergripande riksbedömning över områdena.

Naturvärdesinventeringen pekade ut Nossan som ett objekt med högt naturvärde (naturvärdesklass 2) men i övrigt saknade områdena högre naturvärden. Vid en bedömning i fält av LIS-området Nossan södra, ansågs området ligga så pass lågt att översvämningsrisken är stor. Att Nossan svämmas över i svängen, där den meandrar, inom aktuellt område vid höga vattenflöden är känd.

En bedömning gjordes därmed att LIS-området Nossan Södra skulle utgå i sin helhet. Dels för att undvika nya utbyggnadsområden i översvämningskänsliga områden, och därmed minska risken för skador samt människors hälsa och säkerhet, och dels för att en utbyggnad i delar av området inte skulle bli en del av den samlade bebyggelsen i Nossebro. Markanvändningen i området föreslås därmed blir oförändrad och tillåts istället i planen fungera som ett naturligt utjämningsmagasin för vatten.

Bedömningen gjordes att LIS-området Nossan norra fortsatt var lämpligt som LIS-område.

Vision 2040

Under planarbetets gång har ett antal olika tänkbara scenarior arbetats fram för att studera hur Nossebro ska kunna möta visionen om 10 000 invånare på ett för Nossebro hållbart sätt.

Dels studerades Scenario Vision 2040 - Villastaden, där en fördubbling av Nossebro's invånare, det vill säga 2000 nya invånare, antogs tillkomma. I detta scenario beräknades bara villor byggas. Ytanspråket för detta, utan bedömdes blir 75 ha, eller 125 fotbollsplaner. Konsekvenserna av en sådan utbyggnad skulle bli mycket stora. Det skulle skapa ett perifert och ytkrävande boende med spridd bebyggelse, en struktur som ökar behovet av bil. Att bygga bara villor ger även ett större klimatavtryck, ett stort ianspråktagande av jordbruksmark (ca

64 ha), skapa ett stort investeringsbehov av vård och omsorg, utbyggnad av teknisk infrastruktur i form av bland annat ett nytt reningsverk och nya verksamhetsområden för VA. Positiva effekter av en utbyggnad skulle vara att det på sikt kan ge ökade skatteintäkter som säkerställer underhåll för bibehållen och utveckling av service samt att det skulle kunna stärka kommunens identitet och dragningskraft.

Som alternativ till Vision 2040 - Villastaden studerades även Vision 2040 utifrån att det istället byggs mestadels lägenheter i hus om 2 respektive 5 våningar. Fortfarande räknades på en fördubbling av Nossebro med 2000 nya invånare. Ytanspråket för detta blev i jämförelse endast 23,5 ha eller 39 fotbollsplaner. Skillnaden jämfört med Villastaden blir att med fler lägenheter blir ianspråktagandet av jordbruksmark mycket mindre, ca 16 ha. Bebyggelsestrukturen skulle även bli mer samlad och skapa en miljö som uppmuntrar till gång och cykel. Utöver att alternativet skulle ge ett mer differentierat bostadsutbud som underlättar flyttkedjor, är det också mer klimatsmart att bygga flerbostadshus.

Miljökonsekvenser

Areella näringar

Jordbruksmark

Genom vald bebyggelsestruktur och rekommendationer i översiktsplanen kommer jordbruksmark i anslutning till tätorten att tas i anspråk först efter att förtätning är genomförd och befintliga detaljplaner utbyggda. Det innebär att värdefull jordbruksmark inte onödigtvis behöver tas i anspråk i förtid.

Planförslaget innebär att stora arealer jordbruksmark på sikt kan komma att tas i anspråk för bebyggelse. En maximal utbyggnad enligt förslaget innebär att cirka 40 ha jordbruksmark kan utredas vidare för framtida tätortsutveckling av Nossebro i form av utredningsområden för bostäder och verksamheter. En del av denna jordbruksmark, ca 11 ha, ligger inom befintlig detaljplan vid Kerstinsås samt vid Necks industriområde och får därmed ses som en temporär markanvändning eftersom marken är planlagd för bebyggelse.

Utöver de ca 40 ha jordbruksmark som föreslås tas i anspråk för bebyggelse tillkommer ytterligare mark vid en utbyggnad av en ny väg söder om Necks industriområde. Vid ett genomförande av vägen kommer stora arealer att tas i anspråk. Hur vägen kan anpassas till jordbruksmarken så att den inte blir svår att arrondera eller skapar onödigt stora barriäreffekter för jordbruket är frågor som behöver studeras i en efterföljande planering av vägen där olika lokaliseringsalternativ kan bedömas.

Effekterna av att jordbruksmark tas i anspråk blir att områden fragmenteras, riskerar att bli svårbrukade och risk att biologiska värden försvinner. Ett ianspråktagande av jordbruksmark innebär generellt

även att upplevelsen av landskapet förändras och att möjligheten till livsmedelsförsörjningen minskar. Livsmedelsförsörjning kommer att bli en allt viktigare fråga i ett förändrat klimat samtidigt som en större befolkning ska försörjas.

I nollalternativet kvarstår förutsättningarna för jordbruket ungefär som i dagsläget och påverkan blir därmed mindre.

Skogsmark

Mindre intrång kan ske i skogsmark, barrskog, vid en utbyggnad av bostäder i anslutning till Högmossen. Skogsmark är en stor koldioxid-sänka och hjälper till att nå målet om begränsad klimatpåverkan. När skog avverkas permanent försvinner skogens ekosystemtjänst i form av att ta upp och binda kol genom fotosyntes. Konsekvenserna av att göra intrång i skogsmarken bedöms bli mindre än att bygga mer på jordbruksmark.

Naturmiljö och ekosystemtjänster

Strandskydd

Strandområden kommer att beröras vid en utbyggnad enligt planens förslag vid LIS-området Nossan norra, vid en utveckling av rekreation och friluftslivet vid Stallaholm, vid en förtätning inom centrala delar av orten så som vid Kvarnen och tennisbanan, samt vid ett anläggande av broar över Nossan och vid en utveckling av strandpromenaden. Det finns alltid en risk för påverkan och negativa konsekvenser på djur- och växtlivet samt för allmänhetens tillgänglighet när delar av strandområden tas i anspråk för bebyggelse.

Föreslagen planering i Nossebro's centrala delar berör områden som redan tagits i anspråk och är avskilt från området närmast strandlinjen. Planförslaget syftar här till att tillgodose ett angeläget intresse i form

Strandpromenad vid Nossan.

av att skapa flerbostadshus som ligger centrumnära. På så sätt bidrar planen till att hushålla med mark och skapa fler bostadsmiljöer med närhet till service, vilket är av särskilt stor vikt för att stärka den sociala hållbarheten i Nossebro samt för att skapa en struktur där hållbara transporter kan främjas.

Strandskyddet och allemansrätten är viktiga förutsättningar för att skydda och stärka det blå-gröna sambandet och för den vattennära rekreationen, som är en stor kvalitet i Nossebro. Planen lämnar stora ytor intill vattendraget som områden som kan översvämmas vid höga vattenstånd, dvs naturligt utjämningsmagasin för vatten.

I Stallaholmsområdet planeras inte några nya bostäder, fokus här är i stället att fortsätta utveckla området mot friluftsliv och sportverksamheter. Sammantaget stärker planen i jämförelse med nollalternativet grönstrukturen och stråket längs med Nossan och därmed även växt- och djurlivet i strandzonen.

Nya broar över Nossan ökar tillgängligheten för människor att ta sig över Nossan från ortens södra till östra sida, vilket är positivt för bland annan rekreationsmöjligheterna. Vid en utformning av broarna är det däremot viktigt att de inte påverkar rörelsefriheten för djur och människor längs med Nossans stränder. De nya broarna bedöms inte motverka strandskyddets syften om tillgänglighet till strandområdet för allmänheten.

Landsbygdsutveckling i strandnära läge (LIS)

LIS-området Nossan norra pekas ut i planen. Området syftar till att utveckla rekreationsområdet och stärka attraktiviteten för befintliga och nya invånare i Nossebro. Bebyggelse som stödjer eller krävs för utveckling av rekreationsområdet kan bli aktuellt. LIS-området bedöms i naturvärdesinventeringen inte innehålla några höga naturvärden, bortsett från Nossan med tillhörande strandzon. En strandpromenad föreslås anläggas och allmänheten kommer ha en fri passage till Nossan. En ny gång- och cykelbro föreslås i området som kopplar samman LIS-området med området norr om Nossan och vidare mot Haga berget och det föreslagna skolområdet.

I nollalternativet fanns två möjliga LIS-områden. Planförslaget undantar därmed ett större strandskyddat område från exploatering och ökar därmed möjligheterna till biologisk mångfald lokalt. I nollalternativet medges även en mindre utbyggnad av bostäder kunna ske, detta föreslås inte i planförslaget. Det innebär positiva konsekvenser för Nossans värden och för allmänhetens tillgänglighet.

Skyddade arter och miljöer

Artskydd behöver hanteras tidigt i kommande detaljplanprocesser och samråd bör hållas löpande med länsstyrelsen. I första hand ska naturmiljöer med arter undvikas. Om arter eller arters livsmiljöer som är enligt artskyddsförordningen ändå riskerar att bli berörda av exploatering i efterföljande skeden ska försiktighetsmått och skyddsåtgärder planeras för att undvika eller minska negativa effekter på arter.

Risk finns att biotopmiljöer inom jordbruksmark påverkas vid en exploatering vid Björkheden, golfbanan, Kransebyn och inom och i anslutning till Necks industriområde. Förlust av småbiotoper i jordbruksmark innebär att förutsättningarna för biologisk mångfald i området försämras, bl a för insekter och fåglar. Dispens för ingrepp i objekt som omfattas av generellt biotopskydd i jordbruksmark krävs och kompensationsåtgärder för dessa kan bli aktuella. Förslag på åtgärder som kan innebära en rimlig kompensation för biotopförluster kan vara att vidare studera möjligheter till att anlägga stenrösen eller restaurera stenmurar. Hur anpassningar kan göras till biotoperna får studeras i samband med att detaljplan tas fram för de aktuella områdena.

Övriga naturvärden

Utgångspunkten i planen är att utnyttja och bygga på den befintliga bebyggelse- och infrastrukturen inifrån de centrala delarna och på sikt vidare utåt mot jordbrukslandskapet. Strategin att förtäta och bygga ut i befintliga detaljplaner som ett första steg ger flera positiva effekter för naturmiljön och friluftslivet då markresurser nyttjas effektivt och intrång i och ianspråktagande av natur- och grönområden till stor del kan undvikas. Planförslaget har vidare anpassats efter områdets kända naturvärden. Den naturvärdesinventering som tagits fram har utgjort ett viktigt underlag i miljöbedömningen av olika alternativa utbyggnadsområden och riktningar.

En del av skogsområdet Högmossen (objekt 30 i NVI) föreslås tas i anspråk för utveckling av tätorten. Området är en mosseskog som påtagligt påverkats av utdikning och kraftledningsdragning. Inom området har naturvårdsarter så som Tornseglare, svartvit flugsnappare, gulsparv och violettekantad guldvinge noterats. Delar av området saknar naturvärden, medan det finns värdefulla småområden. Det krävs därför en mer ingående inventering i samband med eventuell exploatering för att se vilka delområden som har värden och bör sparas. Bedömningen är att genom anpassningar efter kommande inventeringar blir påverkan begränsad vad gäller naturvärden. Detaljerade rekommendationer har formulerats per delområde vilket ytterligare begränsar risken för negativ påverkan på naturvärden.

Utredningsområden för bostäder på sikt i Björkheden, samt utredningsområdet för en ny väg söder om Necks industriområde, innebär ett stort ianspråktagande av mark. Den föreslagna vägen bör läsas som en strategisk inriktning eftersom läget inte är helt preciserat utan kommer att behöva utredas vidare. Risk finns att ny väg går in i det större skogs- och mossområdet Gräsmaden (objekt 20 i NVI) med visst naturvärde. I länsstyrelsens våtmarksinventering från 1991 bedömdes mosseskogen ha låga naturvärden, men då området är relativt stort varierar också värdena över ytan. Inom området har bivråk noterats. Den förändrade markanvändningen som följer av en ny väg och ny bebyggelse i Björkheden kan komma att påverka områden som olika djurarter nyttjar för exempelvis födosök, reproduktion eller spridningsvägar i jordbrukslandskapet. I det fall arter eller dess livsmiljöer

berörs finns risk för betydande miljöpåverkan.

Generellt utgör Nossans strandzoner viktiga livsmiljöer för djur och växter. Vid en realiserad gång- och cykelbro över Nossan vid Stalla-holm och bro för ny väg över Nossan, kommer tillstånd för vatten-verksamhet att behövas sökas. Nossan har påtagligt naturvärde och i dessa närhet finns även områden med naturvärdesklass 3 i form av strandmiljön med tillhörande översvänningszoner och alridåer. Vidare kan ny väg komma att beröra lövskogsområden med svämzon (objekt 24 och 25 i NVI). I översvänningszonen finns blöta partier som kan vara gynnsamma för groddjur. Alla groddjur i Sverige är fridlysta enligt artskyddsförordningen.

Ingrepp i Nossan kan även ge upphov till temporära störningar på vattenmiljön, men bedöms inte medföra negativa konsekvenser på livsmiljön för djur och växter på sikt.

Vägrafik innebär ökad bullerpåverkan, vilket kan medföra att fåglar generellt kan komma att få det svårare att häcka längst Nossan i läget där ny väg går över.

I nollalternativet bedöms områden med naturvärden utvecklas som i dagsläget.

Grön infrastruktur och ekosystemtjänster

Ekosystemtjänster är ett samlat begrepp för det som naturen till-handahåller och som på olika sätt bidrar till en god livskvalitet för människor. Översiktsplanen är det viktigaste planinstrumentet för att styra en mark- och vattenanvändning som främjar ekosystemtjänster. Inom ramen för planen har en ekosystemtjänstanalys gjorts där dels befintliga ekosystemtjänster pekas ut men också områden med möjlig-het att utveckla, skapa eller bevara ekosystemtjänster.

Den fördjupade översiktsplanen lyfter fram slutsatserna från ekosys-temtjänstanalysen och ger dem utrymme i mark- och vattenanvänd-ningen. Dels görs detta genom att mindre grönområden inom den bebyggda miljön reserveras för att kunna utvecklas till mötesplatser, lekplatser eller ge svalka under varma sommandagar. Områden intill Nossan och Stallabäcken, som är låga och översvänningskänsliga, markeras i planen som områden som kan fungera som viktiga utjäm-ningsmagasin för vatten. På detta sätt skapar planen sammanfattnings-vis möjligheter att dra nytta av naturens egen förmåga att hantera översvämningar, värmeböljor och andra negativa klimateffekter.

Planförslaget innebär även negativa effekter på ekosystemtjänsterna. De försörjande ekosystemtjänster påverkas när det gäller matproduk-tion i och med arealförluster inom jordbruket om utredningsområden för bostäder och verksamheter byggs ut enligt planen. Förebyggande och reglerande ekosystemtjänster påverkas av planens förslag genom ianspråktagande av en liten del skog och i viss mån grönområden. De tillkommande hårdgjorda ytor som ny bebyggelse och annan infra-struktur ger medför bland annat förlust eller störning av livsmiljöer för

växt- och djurlivet. En större mängd hårdgjord yta innebär också ökad avrinning och därmed större risker för att förorenat dagvatten ska nå känsliga miljöer, så som Nossan, framförallt vid skyfall.

Planen föreslår utredningsområde för bostäder på en del av mosseskogen, Högmossen, i öster. Våtmarker som Högmossen har en mycket viktig funktion i regleringen av vattenflöden och håller stora mängder vatten. Vid en eventuell exploatering behöver vidare studier kring vattenhantering göras för att hitta lämpliga åtgärder som hindrar att Nossan blir bredare och därmed svämmar över. Ytor utmed Nossan och Stallabäcken pekats därför även ut som viktiga översvänningsytor.

Kulturella ekosystemtjänster som kan påverkas inkluderar rekreativsmöjligheter, estetiska värden, kulturarv samt karaktärsbringande element i landskapet så som stenmurar och åkerholmar. De kulturella ekosystemtjänsterna påverkas framför allt av en utvidgning av tätorten i öster samt av den planerade vägen söder om Necks industriområde, vilka kommer bli nya dominerande inslag i landskapet i utkanterna av orten. Läs vidare under Friluftsliv och rekreation, som också tillhandahåller kulturella ekosystemtjänster.

Nollalternativet innebär inga nya fysiska intrång i områden som används för rekreation och friluftsliv däremot utvecklas heller inga nya sådana kulturella ekosystemtjänster. Detta har även bäring på de stödjande ekosystemtjänsterna, som i nollalternativet inte lyfts fram på samma sätt som i planförslaget.

Friluftsliv och rekreation

Planen stärker möjligheterna till friluftsliv och rekreation genom att de tätortsnära rekreativsområdena prioriteras och undantas från exploatering. Förstärkt tillgänglighet till områdena ges genom förslag i planen på att länka samman gång- och cykelvägnätet där det idag finns avbrott samt genom en utveckling av strandpromenaden längs Nossans stränder. Vidare föreslås Höga berget och Hagaberget få en förstärkt koppling genom den gång- och cykelbro som planeras vid Stallaholm. Planförslagets struktur skapar på detta sätt nya samband och länkar mellan Nossebros grönområden som bidrar till att det blir lättare att nå upplevelsevärden och målpunkter kopplade till friluftslivet. En ökad tillgänglighet och utveckling av friluftslivet ger i sin tur positiva effekter för människors hälsa och välbefinnande. I jämförelse med nollalternativet stärker planen tillgängligheten till friluftslivet och viktig målpunkter för rekreation.

En del av skogsområdet Högmossen föreslås tas i anspråk för utveckling av tätorten. Det finns inga dokumenterade uppgifter om att området används för friluftsliv i någon större utsträckning. I och med att fler människor kommer att bo på den östra sidan av Nossebro behövs fler möjligheter till närrekreation i denna del. Planen lyfter därför Högmossen som ett område som parallellt med bostäder kan utvecklas till ett nytt tätortsnära rekreativsområde. Det kan

exempelvis ske genom att skogsområdet öppnas upp med välkomnande entréområden, gångvägar eller spänger. I jämförelse med nollalternativet utvecklas rekreativsmöjligheterna på Nossebro östra sida med ett genomförande av planen.

Planförslaget kan i vissa delar leda till ökade barriäreffekter för friluftslivet, både fysisk men också visuellt. En väg söder om Necks industriområde riskerar att skära av möjligheten att nå skogsområdet Gräsmaden. Vid en utbyggnad av väg i detta läge är det därmed viktigt att trygga passager över vägen planeras för friluftslivet och för ridverksamheten som finns i området. Med sådana åtgärder kan barriäreffekterna av en ny väg minska. Gräsmaden ges i planen möjlighet att utvecklas till ett friluftslivsområde, exempelvis skulle spänger kunna öka områdets rekreativa värden och bli ytterligare en målpunkt för friluftslivet.

På sikt föreslås Brovallen få en förändrad markanvändning och i stället för fotbollsplan utvecklas till en del av Necks verksamhetsområde. För att bibehålla möjligheterna till fotboll föreslås istället fotbollsverksamheten flyttas till Stallaholmsområdet. På detta sätt kan en mer samlad idrottspunkt skapas som ligger centralt och lättillgängligt för både barn och vuxna och där omklädningsrum och andra byggnader som hör till idrottsverksamheterna kan samnyttjas. Det är resurseffektivt och ger både sociala och ekonomiska vinster.

Marken där tennisbanan är lokaliserad föreslås bli ett utredningsområde för bostäder. Planförslaget innebär också att golfbanan inte längre kommer kunna ligga kvar i sitt nuvarande läge då skola och bostäder föreslås i området. Detta medför negativ effekter ur ett rekreativsperspektiv men också ur ett socialt perspektiv då områdena inte längre kommer att kunna erbjuda människor att mötas och se på eller spela

Fotbollsplanen vid Brovallen.

tennis respektive golf. En ny lokalisering av golfbanan får utredas i samband med efterföljande planarbete.

Nollalternativet innebär inga nya fysiska intrång i områden som används för rekreation och friluftsliv. I nollalternativet kvarstår bristande kopplingar mellan målpunkter.

Kulturmiljö och landskapsbild

Arkeologi

Inga ingrepp planeras vid kvarnmiljön eller de kulturhistoriskt värdefulla lämningarna. Möjligheter ges däremot till en utveckling av området intill kvarnmiljön, väster om Nossan vid ”brända tomten”. En exploatering inom detta område måste ske med stor hänsyn till kvarnmiljön och dess värden och anpassningar göras. Genom att exempelvis välja en lämplig skala och bibehålla siktlinjer kan värdefulla strukturer värnas och negativ påverkan undvikas. Det är viktigt att det även efter en utbyggnad i området går att läsa och förstå den historiska utvecklingen som skett på platsen intill Nossan.

Nollalternativet medför inga fysiska intrång i kulturmiljöer, fornlämningar eller övriga kulturlämningar inom planområdet.

Kulturhistoriska värden

Vid en centrumutveckling och förtätning behöver kulturhistoriska objekt värnas och utvecklingen ske med varsamma anpassningar. Risken för negativa konsekvenser på kulturmiljövärdena i centrala Nossebro bedöms bli små om anpassning sker av tillkommande bebyggelse i enlighet med planens rekommendationer om skala och utformning.

I efterföljande arbete bör en fördjupning av skydds- och bevarandevärden för kulturhistoriskt värdefull bebyggelse och miljöer samlas i en kulturvårdsplan för kommunen.

”Brända tomten” i anslutning till Kvarnen.

Upplevelsen av landskapet

Den relativt omfattande utbyggnaden som på sikt föreslås ske i öster, förändrar landskapsbilden. Det som idag är en jordbruks- samt skogsmiljö kommer på sikt omvandlas till en bebyggelse som direkt kopplas samman och blir en del av Nossebro utveckling. Placering och gestaltning samt bevarande och utvecklande av naturmiljöer för rekreation kommer att påverka hur den nya landskapsbilden upplevs. Planförslaget har som ambition att tillgängliggöra och skapa nya lek- och rekreationsområden tillskapas.

En ny väg söder om Necks industriområde kommer att få en stor visuell påverkan på upplevelsen av landskapet. Graden av påverkan beror till stor del på vilka anpassningar som kan göras och vilket stöd som en ny väg kan ta i det omgivande landskapet. Påverkan kan ge effekter så som skal- och strukturbrott. En ny bro över Nossan påverkar upplevelsen av landskapet i vattendragets närområde. Samtidigt kan en ny bro gestaltas så att den blir ett nytt landmärke för samhället.

Nollalternativet medför inte lika omfattande ingrepp i landskapet, bland annat då ingen ny väg söder om Necks föreslås. Konsekvenserna blir därmed mindre i nollalternativet.

Vatten

Vatten och avlopp

Ett bra vatten- och avloppssystem utgör en av grunderna för en hållbar utbyggnad av Nossebro. Med den utveckling som föreslås i översiktsplanen kommer behovet av att ansluta till det kommunala VA-nätet att öka. En långsiktig utveckling och underhåll av det kommunala VA-nätet är därför en förutsättning för att en expansion likt planförslaget ska kunna ske utan miljöpåverkan på omgivningen.

En förtätning i vissa lägen är möjlig utifrån VA synpunkt, men varje utbyggnadsområde kommer att behöva bedömas från fall till fall. En utbyggnad i höjd med golfbanan skulle vara genomförbar ur VA-synpunkt medan det vid en utbyggnad i öst, mot Björkheden-Högmossen, troligen skulle behövas en ny vattenledning.

Planförslaget medför fler hårdgjorda ytor i samband med förtätning och utveckling av orten. Det kan medföra att nyttan av ekosystemtjänster, så som fördröjning och rening av dagvatten, minskar lokalt på sina håll. Om inte dagvattenhanteringen hänger med i utvecklingen finns riska att förorenat dagvatten når Nossan, Stallabäcken och andra känsliga vatten- och markområden.

Gränsen är idag nådd för vad dagvattensystemet klarar av. Merparten av ledningarna är dimensionerad för 5 års regn. Nossebro klarar idag relativt kraftiga regn. En utredning om kommunens dagvattenhantering bör genomföras för att kunna minska negativa effekter så som att ansamling sker av vatten i lågpunkter eller att föroreningar från gator sprids till närliggande vattenförekomster.

Planförslaget lyfter fram grönstrukturen som en viktig del i arbetet

med fördröjning och infiltration. Vid nybyggnation kan miljöpåverkan från dagvatten minska genom exempelvis ekologisk dagvattenhantering i form av öppna dagvattenlösningar. En dagvattenutredning kommer att krävas i samband med detaljplan som redovisar nuläget samt mängden vatten som ska fördröjas, renas och ledas bort för att på så sätt minimera negativ effekter av ökad mängd dagvatten.

I jämförelse med nollalternativet tillkommer fler hårdgjorda ytor. Samtidigt lyfter planförslaget fram grönstrukturen och värdet av ekosystemtjänsterna och gröna lösningar mer än nollalternativet.

Yt- och grundvatten

En utbyggnad av väg söder om Necks industriområde kan medföra trumläggning, omgrävning och utfyllnad av ex diken och bäckar vilket ger konsekvenser i form av lokala fysiska förändringar av berörda vattendrag.

Ett par av de åtgärder som föreslås i planen, så som anläggande av ny bro över Nossan för ny väg söder om Necks industriområde samt ny bro över Nossan vid Stallaholm, är att beteckna som vattenverksamhet enligt miljöbalken eftersom allmänna och enskilda intressen kan påverkas. Tillstånd kommer därför att krävas från Mark- och miljödomstolen. I samband med detta får fördjupade studier och inventeringar göras. Nossan har en stor artrikedom när det gäller fisk och det förekommer bland annat olika stormusselararter. Vid en tillståndsprövning kan det därför bli aktuellt med elfiske, inventering av bottenfauna och vattenkemiska provtagningsserier. Läs vidare under rubrik Miljökvalitetsnormer för vatten.

Öster om Högmossen finns en grundvattenförekomst. Vid en exploatering av Björkheden österut finns risk för påverkan genom avsänkning och bortledning av grundvatten. Det krävs troligen en förstärkning av

Nossan rinner genom centrala Nossebro och sätter sin prägel på orten.

botten samt en grundvattensänkning och därmed även tillstånd enligt miljöbalken.

I samband med en utbyggnad av ny väg söder om Necks industriområde föreligger också risk för påverkan på grundvattnet. Risken för spridning av föroreningar från ny väg bana till grundvattnet kan uppstå. Viss påverkan på grundvatten kan även förekomma under driftskedet. I efterföljande utredningar behöver dessa frågor utredas och lämpliga skyddsåtgärder vidtas för att inte grundvattnet ska påverkas negativt vare sig kvalitativt eller kvantitativt. Grundvattenförekomsten omfattas av miljökvalitetsnormer för vatten. Läs vidare under rubrik Miljökvalitetsnormer för vatten.

Nollalternativet innebär inga fysiska intrång i eller förändringar av ytvattenströmmar eller grundvattennivåer.

Vattenförsörjning

Översiktsplanen är ett viktigt redskap för att bidra till en trygg vattenförsörjning. Dricksvattentillgången i kommunen är begränsad och reservvatten används under perioder för att inte belasta vattentäkterna för hårt.

För att säkerställa tillgång till dricksvatten samt för att möjliggöra en växande befolkning och ett ökat näringsliv behöver kommunen samarbeta över kommungränsen då möjligheten att öka dricksvattenuttaget inom kommunen är liten. Klimatförändringarna innebär att risken för vattenbrist ökar ytterligare. Behovet av att köpa vatten från Vara kommun bedöms därmed bli större än idag. Beslut finns vidare hos Vara kommun om att vara självförsörjande på vatten. I framtiden kan ett sådant beslut påverka möjligheten för Essunga kommun att köpa in större mängder. Genom driftsamarbeten inom regionen minskar sårbarheten och det finns potential att skapa en uthållig organisation som kan hantera större kriser. På så sätt kan negativa effekter av en vattenbrist motverkas.

Markavvattning

Inom planområdet finns fastställda markavvattningsföretag kopplade till de tre mosseskogarna, Kohagsmossen, Högmossen och Gräsmåden. Vid en förändrad markanvändning inom eller i anslutning till dessa kan det därmed bli aktuellt med en omprövning av företagen.

Hälsa och säkerhet

Buller och luftföroreningar

Biltrafiken är den dominerande bullerkällan i Nossebro, men störningar från bullrande verksamheter förekommer också.

Ny väg söder om Necks industriområde skulle lyfta bort tyngre transporter från centrum och Storgatan och på så vis minska bullerpåverkan i lägen där många människor bor. Å andra sidan skulle en ny väg medföra att områden som idag i stort sätt är bullerfria blir bullerutsatta. För boende i anslutning till väg 186 bedöms planförslaget ge positiva effekter i form av minskade bullerstörningar.

Vid en utbyggnad av fler bostäder närmare avfallsanläggningen riskerar boende att bli bullerstörda. Störningen bedöms dock bli marginell och i princip likvärdig med den störning som boende i området idag upplever.

Planens struktur, att förtäta i första hand samt skapa goda möjligheter att få fler människor att gå och cykla är ett bra sätt att få ner bullernivåerna och luftföroreningar i centrala lägen. Utbyggnad av gång- och cykelvägar bidrar till positiva effekter.

Med fler boende i orten och med en tätare bebyggelsestruktur kan det på sikt uppstå ett behov av en luftutredning inför en exploatering i centrala lägen. Läs vidare under rubrik Miljökvalitetsnormerna för luft respektive buller.

Förorenad mark

Nordöst om Kerstinsås finns två riskklassade förorenade områden, avfallsdeponier med icke farligt avfall med riskklass 2 respektive 3. Vid en utbyggnad i höjd med dessa behöver hänsyn tas till avfallsdeponins utbredning och en utredning göras för att klargöra vilka åtgärder som kan behöva vidtas innan marken kan tas i anspråk. Med lämpliga åtgärder bedöms planförslaget inte medföra några negativa konsekvenser för omgivningen vad gäller förorenad mark.

Farligt gods, tunga transporter och miljöfarlig verksamhet

Bensinstationen Qstar ligger på Storgatan och har transporter med farligt gods, dessa färdas via Storgatan i centrala Nossebro. Risker finns därmed för negativa effekter på människor och miljö i anslutning till Storgatan.

Värmeverkets placering är idag inte optimal. Vägen till värmeverket, Sturegatan, går förbi både skola och förskola och byggnaden ligger mitt i rekreatiomsområdet Stallaholm. Det finns endast en tillfartsväg till värmeverket vilket är sårbart ur säkerhetssynpunkt. Den tunga trafiken kan påverka barnens skolväg negativt genom att de kan känna sig otrygga.

Möjligheter ges i planen att flytta värmeverket till det befintliga industriområdet Necks. Här finns en befintlig ledning som värmeverket kan anslutas till. En flytt skulle ge positiva effekter i form av att tung trafik till och från Stallaholmsområdet försvinner. I jämförelse med nollalternativet skulle en flytt av värmeverket ge positiva effekter dels i form av att tung trafik försvinner från ett känsligt läge där många människor uppehåller sig och dels då mer utrymme ges till att utvecklas fler målpunkter i Stallaholmsområdet.

Den väg som föreslås utredas söder om Necks industriområde kan skapa positiva effekter i form av att transporter med farligt gods kan styras till denna och behöver således inte ta vägen genom centrum. Vid lokaliseringen av ny väg kommer riskreducerande åtgärder att behöva studeras, exempelvis kan detta innebära att täta diken och

uppsamlingsanordningar skapas för att skydda grundvattnet och andra vattenförekomster i planområdet och att vägen med sidoområden anpassas väl till landskapet.

I nollalternativet föreslås ingen ny väg där tunga transporter och transporter med farligt gods kan gå. Således kvarstår risker kopplade till olyckor med tunga transporter i tätbebyggt område där många människor bor. Planförslaget ger positiva effekter för människors hälsa och miljön med avseende på olyckor.

Klimatanpassning

Allmänt

En översiktlig riskbedömning enligt 3:5 § PBL har gjorts där både den byggda miljön och den planerade bebyggelsen studeras utifrån idag tillgängliga underlag så som skyfallskartering och geotekniskt underlag kopplat till ras, skred och erosion.

Översvämning och skyfall

Genom att undanta riskområden från exploatering, så som översvämningsskänsliga delar kring Nossan och Stallabäcken, minskar riskerna för negativa effekter på människors hälsa samt för materiella skador. I planen identifieras vidare viktiga multifunktionella ytor och förslags ges för områden där nya ekosystemtjänster kan utvecklas för att skapa skugga och svalka genom sin växtlighet. På så sätt verkar planen förebyggande och en hållbar samhällsutveckling med hänsyn till klimatrelaterade risker kan uppnås.

En skyfallskartering har gjorts i Nossebro, se bild nedan. Översvämningsskartorna visar områden där vatten riskerar att bli stående och orsaka en översvämning på ytan i samband med ett 100-årsregn.

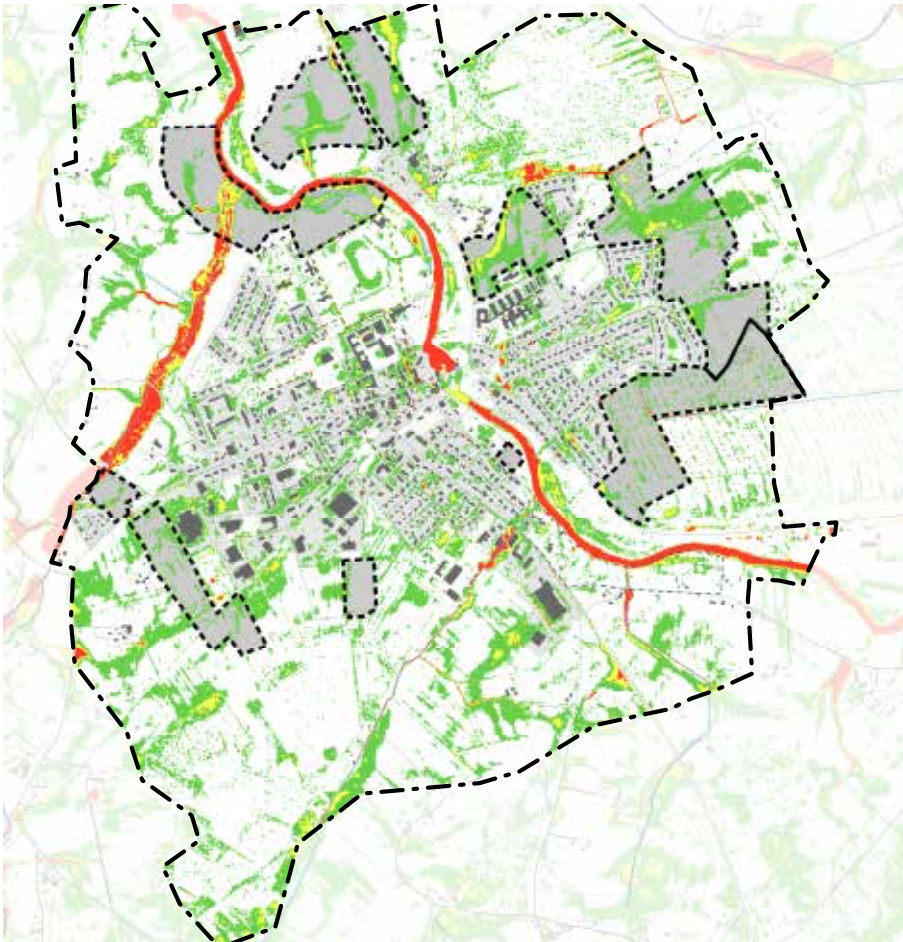

Värmeverket ligger idag mitt i rekreationsområdet Stallaholm.

De kraftigaste översvämningsstråken återfinns i anslutning till de vattendrag och avmattningsdiken som finns i planområdet. Flera av de större vägarna genom orten skulle vid skyfall drabbas av översvämningsdjup som kraftigt begränsar eller omöjliggör framkomligheten.

Rekommendationer anges i planen att ny bebyggelse inom områden som kan påverkas av översvämning ska utredas vidare innan byggnation kan ske. Stora ytor intill Nossan och Stallabäcken reserveras i planen som översvämningsytor, utjämningsmagasin, som inte är lämpliga att bebygga med bostäder. Här kan istället vattnet ta plats och vid ett framtida behov skydd planeras. Sammantaget minskar detta risken för negativ påverkan vid en framtida utveckling inom översvämningskänsliga områden vid Nossan och Stallabäcken. Vid dimensionering av bro över Nossan ska lämplig återkomsttid analyseras och väljas för att minska påverkan av framtida översvämnningar.

Inom föreslagna utredningsområden för bostäder och skola vid golfbanan och Björkheden visar skyfallskarteringen att områden riskerar att bli översvämmade så pass att det skulle ge begränsningar i

Kartan visar översvämning vid ett 100-årsregn och föreslagna utredningsområden för bostäder, skola och verksamheter. Grön färg illustrerar områden där skyfall ger upphov till besvärande framkomlighet, gul färg risk för stor skada/ej möjligt att ta sig fram med motorfordon och röd färg stora materiella skador/ risk för hälsa och liv. (Källa: DHI)

framkomligheten. En dagvattenutredning kommer därför krävas i detaljplaneskedet för att kunna visa mängden vatten som ska fördröjas, renas och ledas bort och på så sätt minska negativa effekter. Att arbeta med multifunktionella ytor och naturliga fördröjningsmetoder kan vara ett bra sätt att hantera mark resurseffektivt samtidigt som det skyddar mot vatten i fel lägen. Det är också ofta mer ekonomiskt än tekniska lösningar. Multifunktionella ytor kan vara mindre parkmiljöer, eller bollplaner som tillåts översvämmas.

Klimatförändringarna kan också leda till skador på kulturmiljöobjekt. Kulturmiljön vid Kvarnen med dess lämningar ligger inom översvämningsskänsliga delar intill Nossan. Övervakning av förändringar och skador på byggnader intill vattendraget kan ske genom insamling av data från observationer eller mätningar. Det kan vara en åtgärd för att identifiera och vidta lämpliga åtgärder för att minska negativ påverkan och effekter på kulturmiljöerna.

Ras, skred och erosion

Framtida klimatförändringar kommer sannolikt att påverka stabiliteten i erosionsslänterna till följd av ökad nederbörd och högre vattenstånd och vattenflöden i Nossan. En övergripande stabilitetsutredning har gjorts för Nossan och Stallabäcken (2008). Resultatet visar att det finns områden med risk för ras och skred vid vattendragen.

Spår av mindre erosion utefter Nossan kan ses på enstaka ställen och ett område om ca 50 m på respektive sida av Nossan har pekats ut som område med förutsättningar för skred av Sveriges geologiska undersökning (SGU) i samarbete med Statens geotekniska institut (SGI).

Vid planering och byggande måste stabiliteten kartläggas genom geotekniska utredningar i områden där det finns risk för bristande

Högt vattenstånd i Nossan inom Stallaholmsområdet.

stabilitet. För att förhindra erosion kan erosionsskydd behöva studeras och utföras, exempelvis vid nya lägen för passager över Nossan. Erosionsskydd kan ändra strömningsförhållanden i ett vattendrag och medföra att en ny del av strandbrinken utsätts för vattnets erosion med ras och skred som följd. Genom att spara befintliga träd och annan vegetation intill Nossan och Stallabäcken skapas ett naturligt erosions-skydd och minskar på så sätt risken för att negativa effekter uppkommer. I planen lyfts stora områden längs med Stallabäcken och Nossan fram som områden som tillåts bli översvämmade, inom dessa områden ges även plats för eventuellt behov av skydd mot klimatförändringar.

I jämförelse med nollalternativet ökar andelen hårdgjorda ytor i planförslaget. Det ställer krav på lämplig dagvattenhantering för att förhindra översvämning med negativa konsekvenser som försämrad framkomlighet till följd. Planförslaget skapar möjligheter att ta hand om vattnet genom översvämningsytor intill Nossan och Stallabäcken, här ges i planen även utrymme till klimatanpassningsåtgärder, vilket inte lyfts i nollalternativet.

Klimatpåverkan

Planens förslag har en stor inverkan på vilket klimatavtryck som följer av ett genomförande. Mängden ianspråktagen oexploaterad mark samt vilket typ av mark som tas i anspråk har betydelse för planens klimatpåverkan och mängden växthusgaser som släpps ut i atmosfären. Vidare har planens struktur en stor betydelse för kommande transport-behov och för användandet av olika färdmedel som bil, gång, cykel och kollektivtrafik.

Parker, skogar och vattendrag är effektiva kolsänkor och behovet av att behålla och utveckla kolsänkor är stort för att minska den negativa

Hårdgjorda ytor vid Necks industriområde.

påverkan på klimatet. I planen har grönstrukturen fått ta en stor plats och ytor reserveras för utveckling av grönska och ekosystemtjänster vilket är positivt. Däremot kommer mosseskog och jordbruksmark att tas i anspråk. Mosseskogar och andra fuktiga marker är mer effektiva som kolsänka än torra. Planens förslag påverkar därmed kommunens kapacitet att bidra till arbetet med att lagra kol, förebygga klimatpåverkan och de klimatrelaterade följderna. Hushållning med kommunens jordbruksmark påverkar möjligheterna till lokal livsmedelsproduktion och varor, vilket kan bidra till mindre klimatutsläpp.

Utsläpp av luftföroreningar från trafik medför effekter och konsekvenser på både människors hälsa och miljön. Att minska bilberoendet är därmed centralt för att minska klimatpåverkan. Genom vald bebyggelsestruktur, att bygga nära och tätare enligt principen inifrån och ut, kan behovet av bil minska i Nossebro. Planen föreslår förstärkta kopplingar i gång- och cykelvägnätet samt över Nossan vilket ökar möjligheterna att få människor att lämna bilen och istället välja mer hållbara transportslag.

Vidare påverkar valet av hur vi bor klimatet, exempelvis genom bostadens storlek, uppvärmning med mera. Att bygga en villa tar ett större markanspråk och kräver oftast mer energi för uppvärmning. I planen föreslås fortsatt en stor andel villor byggas i Nossebro. Det bidrar till ett större klimatavtryck än om övervägande del av tänkt bostadsbebyggelse var flerbostadshus. Utbyggnad av infrastruktur och bebyggelse bidrar även till klimatpåverkan under byggskedet, exempelvis vid framställning av material och transporter från och till bygget.

I planen anges även möjligheten till utbyggnad av framtidens energikällor inom verksamhetsområdet Necks.

Kumulativa effekter

Allmänt

Kumulativa effekter innefattar både direkta och indirekta miljöeffekter. Utöver planförslagets effekter ska också tidigare och pågående planering inom en överskådlig framtid inkluderas. Planförslaget ger kumulativa effekter både ur ett lokalt men också ur ett nationellt perspektiv.

Biologisk mångfald

Arter och naturtyper riskerar att försvinna genom att mark tas i anspråk för andra ändamål, så som bostäder, verksamheter och infrastruktur med föreslagen plan. Ur ett lokalt perspektiv innebär planen att livsmiljöer för djur och växter försvinner samtidigt som den här typen av livsmiljöer för djur och växter redan successivt försvunnit i landskapet i stort, bland annat genom igenväxning eller ianspråktagande på andra sätt. Det ianspråktagande som planens förslag gör innebär därmed ytterligare förluster av viktiga biotoper i landskapet. Detta kan sammanfattningsvis ge påtagliga kumulativa effekter för

djur som ofta använder sig av stenmurar, eller diken till boplatser, skydd eller som spridningskorridorer. Den påverkan som sker på djur- och växtlivet lokalt får en kumulativ effekt nationellt då förutsättningarna att nå miljökvalitetsmålet Ett rikt växt- och djurliv minskar.

Jordbruksmark

Ett genomförande av planen på sikt innebär ianspråktagande av jordbruksmark. En negativ kumulativ effekt uppkommer i samband med den svårighet som finns i att se helheten av ett ianspråktagande av jordbruksmark nationellt och därmed den samlade påverkan på jordbruksmarken. I varje enskild kommuns planer tas jordbruksmark i anspråk i större eller mindre omfattning. Detta kan innebära att effekten lokalt blir marginell men när helheten studeras blir summan högre och konsekvensen därmed mer än marginell. Den kumulativa effekten på jordbruksmarken blir därmed större när helheten studeras än vad den blir i varje enskild plan. Detta kan särskilt bli märkbart i framtiden, med ett förändrat klimat, och där den svenska jordbruksmarken kommer att bli särskilt viktiga att värna för att kunna säkra landets självförsörjning av livsmedel.

Risk

Ökad nederbörd i och med klimatförändringarna kan i framtiden påverka slänternas stabilitet i anslutning till Nossan. Kumulativa effekter av tillkommande bebyggelse eller åtgärder vid Nossan kan vara när det på andra håll tillkommer bebyggelse som genererar vibrationer, schakter eller grundvattensänkningar som också påverkar Nossan och dess värden.

Risk för betydande miljöpåverkan

Allmänt

Den miljöpåverkan som kan anses vara betydande ska lyftas särskilt i miljökonsekvensbeskrivningen. Frågan om risk för betydande miljöpåverkan behandlas sedan vidare vid upprättandet av detaljplan, vägplan eller vid anmälan eller tillstånd enligt Miljöbalken.

Nedan följer en beskrivning av de frågor som vid ett genomförande av den fördjupade översiktsplanen kan medföra risk för betydande miljöpåverkan .

Bebyggelse intill Nossan

Planen tillåter viss bebyggelse i närheten av Nossan. Med pågående klimatförändring ökar risken för återkommande översvämningar, ras och skred. Risk för påverkan på naturvärden i strandzonen och i vattenmiljön. Nossan sträcker sig genom flera kommuner och det finns risk för kumulativa effekter när förtätning sker på flera platser längs med vattendraget.

Infrastruktur

Väg söder om Necks industriområde bedöms medföra en stor miljöpåverkan och ett stort ianspråktagande av mark. Bland annat riskerar ny väg att påverka upplevelsen av landskapet, vatten-, natur-, kulturmiljöer. En ny väg skapar barriärer för djur och människor och riskerar att ge upphov till buller i områden som tidigare varit ostörda. Utbyggnad av ny infrastruktur innebär också en stor klimatpåverkan, framförallt under byggtiden.

Jordbruksmark

Planen anger att bebyggelse först och främst ska ske genom förtätning och i befintliga detaljplaner. Först när dessa är utbyggda ska områden som förutsätter ett ianspråktagande av jordbruksmark bebyggas. Exploatering av jordbruksmark är irreversibel. Jordbruksmarken är en ändliga resurs och med en ökad befolkning och minskning av odlingsbar areal i världen kommer jordbruksmarken i Sverige blir mer värdefull. Med de pågående klimatförändringarna kommer frågan att bli allt mer aktuell. Ianspråktagande av jordbruksmark riskerar även förluster av värdefulla biotoper och spridningssamband för djur och växter, även jordbrukshistoriska kulturmiljövärden riskerar att försvinner.

Sociala konsekvenser

Dialogarbete

Dialoger har hållits med människor som bor, verkar och besöker Nossebro, dels i form av ett digitalt dialogverktyg men också genom en bemannad marknadsplats på Nossebro marknad. Riktade dialoger har även hållits med näringslivet och föreningslivet.

För att närmare belysa konsekvenser och påverkan på barn och unga har även en dialog och kartstudie med elever på Nossebro skola genomförts. Hur barn och unga rör sig inom planområdet idag och vilka målpunkter som är betydelsefulla för dem har varit viktigt underlag att ta med i arbetet med planen. Resultatet från samtliga dialoger finns redovisade i PM Medborgardialog.

De utvecklingsmöjligheter och önskemål som framkom under dialogerna och som kopplar an till markanvändningen i planen beskrivs nedan.

Universell utformning

En förutsättning för att uppnå jämlikhet och jämställdhet är att alla människor, oavsett funktionella förutsättningar, ålder, kön och bakgrund, har möjlighet att ta del av det som erbjuds i samhället. Att utforma miljöer som fungerar för så många som möjligt redan från början är därmed en viktig utgångspunkt. I planen görs detta genom att planera för en struktur som skapar korta avstånd, utvecklar gång- och cykelnätet så att fler på egen hand kan ta sig runt och möjliggör

för ett differentierat utbud av bostäder som möter olika behov av olika storlekar och prisklasser. Planen lyfter också behovet av ytor för förskola, skola och annan kommunal service.

Fler mötesplatser har identifierats som en viktig del i utvecklandet av Nossebro. Mötesplatser ska utformas så att de upplevs som trygga och tillgängliga och fyllas med innehåll så att de tillgodoser olika intressen och olika åldrar. Tillgängliga mötesplatser är framförallt av stor vikt för personer med funktionsvariationer, äldre och personer med barnvagn. Genom att i efterföljande planer arbeta med fria siktlinjer, ljussättning, tydlig skyltning och tydliga stråk kan både tryggheten och överblickbarheten stärkas.

I planen lyfts möjligheten till centrumutveckling där mötesplatser, service, handel och bostäder ska stå i fokus och skapa liv under fler av dygnets timmar. Målsättningen är att utveckla den lokala handeln i samarbete med lokala aktörer så att Nossebros karaktär och kvaliteter stärks. Om en ny väg byggs söder om Necks industriområde finns risk att centrumhandeln påverkas. För att undersöka detta har en översiktlig trafikutredning tagits fram där jämförbara mindre orter med likande förutsättningar har studerats. I korthet visar utredningen att det inte är vägen i sig som avgör om ett centrum är levande eller inte, utan att det är valet av verksamheter som etableras vid vägen som avgör.

Stallaholm och stråket längs Nossan föreslås utvecklas genom strandpromenad och fler mötesplatser. Östra sidans behov av mötesplatser tillfredsställs i planen genom fler gröna ytor för park och rekreation, exempelvis föreslås närliggande Högmossen utvecklas till ett större närrekreationsområde när bostadsområdet Björkheden byggs ut.

Boulebanan vid Järnvägsparken är en viktig målpunkt i Nossebro.

Ekonomiska konsekvenser

Samhällsekonomiska konsekvenser

Eventuella markinköp, flytt av skola, anläggande utav passager över Nossan, ny väg söder om Necks industriområde, utbyggnad av gång- och cykelvägar, vatten- och avloppsledningar med mera kommer att innebära stora ekonomiska kostnader för kommunen. För finansieringen behöver kostnadsfördelning lösas mellan kommunen och enskilda exploatörer i samband med framtida exploatering.

Att skapa en högre kvalitet i Nossebro centrum, både i form av ett brett innehåll samt genom ett utvecklande av offentliga platser, ökar attraktiviteten. Effekter av detta kan vara ökade markvärden och en större investeringsvilja. I kombination med en tydlig utveckling av friluftslivet och besöksnäringen, bedöms detta medföra positiva konsekvenser för den lokala ekonomin och näringslivet.

En högre tillgänglighet till natur- och rekreationsområden kan ge positiva ekonomiska effekter genom att turism- och besöksnäringen i anslutning till områden stödjer utvecklingen av friluftsbaserade verksamhet så som kanotuthyrning, fritidsfiske, campingverksamhet eller caféverksamhet.

I översiktsplanen föreslås ett ianspråktagande av brukningsvärd jordbruksmark. Det kommer att medföra negativa konsekvenser för det lokala näringslivet, i form av sysselsättning kopplat till näringen minskar och för möjlighet till lokal matproduktion.

Nya gång- och cykelvägar är viktiga ekonomiska investeringar.

Riksintressen

Allmänt

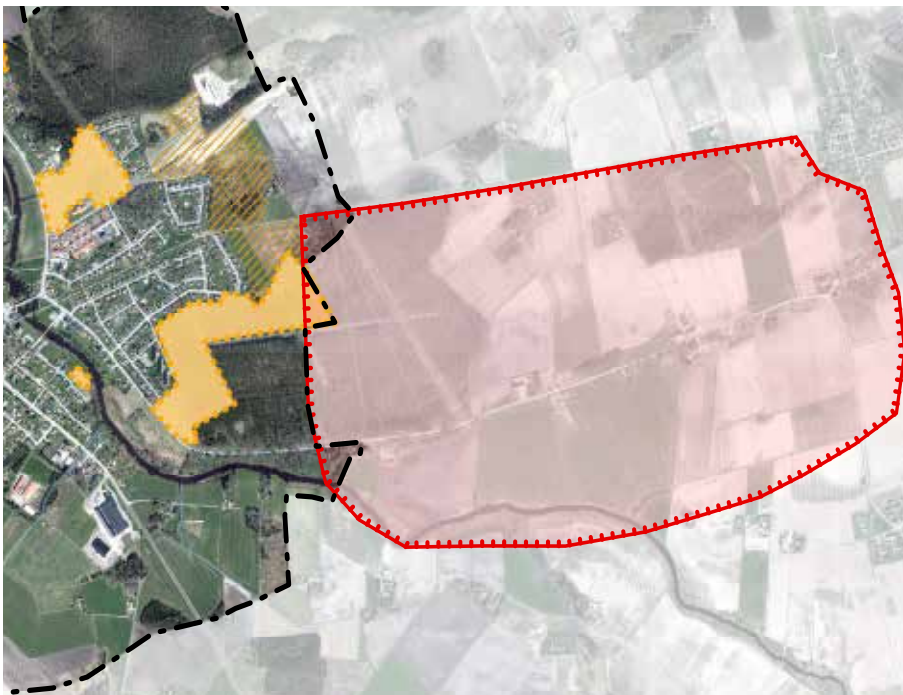
Enligt plan- och bygglagen (PBL) ska kommunen i en översiktsplan visa hur riksintressena tillgodoses och bedöma vilken påverkan eller eventuell skada på riksintressena som planens förslag kan medföra.

Det finns inget riksintresse enligt 4 kapitlet Miljöbalken eller något Natura 2000-område inom eller i anslutning till planområdet.

Riksintresse för kulturmiljövården, 3 kap 6 § miljöbalken

Öster om Nossebro återfinns riksintresset för kulturmiljövården Essunga [R 62]. Motiveringen till riksintresset är att det är en fornlämningsmiljö med lämningar efter lågteknisk järnframställning och där uttrycket för riksintresset är områdets järnframställningsplatser daterade till äldre järnåldern. Kol 14-dateringar har bekräftat att det är en av landets äldsta kända järnframställningsplatser. De myrlänta markerna i området har sannolikt en kemisk miljö som varit lämplig för utfällning av järnmalm. Inom riksintresseområdet finns ett antal registrerade fornlämningar, så som blästbrukslämningar, boplats och flatmarksgrav.

Föreslaget utredningsområde ligger långt ifrån de registrerade fornlämningsmiljöerna och påverkar således inte dessa värden och uttryck. Planförslaget följer en befintlig avstyckningsplan och berör endast en avgränsad del av riksintressets västra kant, inom en del av mosseskogen Högmossen. Planen bygger naturligt på ortens strukturer. Registrerade fornlämningar finns inte i den direkta närheten av det

Riksintresset för kulturmiljövård (röd yta) i förhållande till planområdet (svart streckad linje) och föreslaget utredningsområde för bostäder (orange yta).

aktuella utredningsområdet men det betyder inte att det inte finns inom aktuellt område. Det är rimligt att anta att uttrycken för riksintresset är de kända fornlämningsmiljöerna och inte okända och att en bebyggelseutveckling därmed kan ske i den yttre kanten av riksintresseområdet utan att påtagligt skada uppstår på riskintressets värden.

Vid fortsatt planering inom området kan det bli aktuellt med arkeologisk utredning och bedömning av fornlämningar. Ytterligare utredningar och inventeringar kring lämplighet krävs då för att kunna utesluta eventuell skada på riksintresset.

Riksintressen för totalförsvaret, 3 kap 9 § miljöbalken

Planen innehåller inga förslag som påverkar riksintressena, inget påtagligt skada bedöms därmed uppstå.

Miljökvalitetsnormer

Allmänt

Miljökvalitetsnormer finns reglerade i miljöbalkens 5 kapitel och anger den lägsta acceptabla miljökvaliteten i mark, vatten och luft. Normerna syftar till att skydda miljön och människors häls och finns för vattenkvalitet, föroreningar i utomhusluft, fisk- och musselvatten samt för utomhusbuller.

Vatten

Genom planområdet rinner ytvattenförekomen och ån Nossan. Vattenförekomen ingår i Västerhavets vattenmyndighet och Göta älvs huvudavrinningsområde. Nossans som har sitt utlopp i Dättern, har i dag på aktuell sträcka, Jonslund till Eklanda, otillfredställande ekologisk status.

Enligt den senaste klassningen, förvaltningscykeln 3 (2017-2021) har vattendraget miljökvalitetsnormen God ekologisk status 2033. Vattenförekomen får en tidsfrist med skälen inte tekniskt möjligt eller naturliga förhållanden. De kvalitetsfaktorer som bedöms relevanta, med avseende på den fördjupade översiktsplanen, för möjligheten att uppnå kvalitetskravet god ekologisk status för Nossan beskrivs nedan.

Den biologiska kvalitetsfaktorn fisk är utslagsgivande för bedömningen och är bedömd till otillfredställande status. Kvalitetsfaktorn konnektivitet i vattendrag (vandringshinder) är idag eftersom fiskar och andra vattenlevande djur inte kan vandra naturligt i vattensystemet. Planen medför inga nya anläggningar som kan bli vandringshinder för fisk i Nossan. I planen föreslås dock två nya broar över Nossan. Beroende på hur broarna byggs och utformas kan påverkan bli stor under byggtiden. Temporärt kan det innebära grumling i vattendraget, vilket kan försämra förutsättningarna för fisk och andra vattenlevande arter. Lämpliga skyddsåtgärder för att minska grumling, i kombination med

en god dagvattenhantering av vägdagvatten, kan bidra till att vattenkvaliteten inte försämras i Nossan. Det finns krav på att vattenkvaliteten i Nossan ska förbättras och den får därmed inte försämras eftersom det påverkar alla vattenlevande organismer i vattendraget.

Vattenförekomsten är påverkad av övergödning vilket visas av den fysikaliskt-kemiska kvalitetsfaktorn näringsämnen som är måttlig. I planen ges möjligheter för fler boende och därmed finns risk för begränsade tillskott av näringsämnen. Då planen föreslås byggas ut i anslutning till befintlig infrastruktur, och därmed också kan kopplas på det kommunala VA-nätet, bedöms inte planen medföra att kvalitetsfaktorn näringsämnen försämras.

Morfologiskt tillstånd i vattendraget har måttlig status eftersom vattendragets strandzon är påverkad av jordbuk, vägar eller annan infrastruktur.

Nossans stränder kan komma att påverkas vid en exploatering inom LIS-området Nossan norra i form av att en del av strandzonen kan komma att permanent bli hårdgjord. Hårdgjorda ytor kan ge en ökad avrinning till Nossan vid skyfall eller ihärdigt regn. Hur dagvattenhanteringen kan lösas i området är därmed en viktig fråga i kommande detaljplanearbete.

Nossans kemiska status uppnår ej god ytvattenstatus med avseende på kvicksilver, kvicksilverföreningar och bromerad difenyleter (PBDE) enligt den senaste klassningen. Halterna av kvicksilver och PBDE i fisk bedöms överskrida EU:s gränsvärden i samtliga vattenförekomster i Sverige. Vattenmyndigheten har därför beslutat om ett generellt undantag i form av ett mindre strängt krav för kvicksilver, kvicksilverföreningar och PBDE. Ingen tidsram är satt

Nossan har beslutade miljö kvalitetsnormer.

för att nå kvalitetskravet om god kemisk ytvattenstatus. De nuvarande halterna (december 2015) får dock inte öka.

Planförslaget bedöms sammantaget inte påverka möjligheten till att miljökvalitetsnormer för ytvatten, god ekologisk status, kan uppnås.

Öster om planområdet finns en grundvattenförekomst i form av en sand- och grusförekomst. Grundvattenförekomsten ingår i Lidans och Nossans åtgärdsområde och har god kemisk status och god kvantitativ status.

I bedömningen av vad som kan påverka grundvattnet negativt anges påverkan från vägsaltning samt risk för högt vattenuttag. Orsak till den förhöjda salthalten skulle kunna vara överuttag av vatten och/eller vägsaltning. Genom att planera för en vattenreservoar kan uttaget från vattenförekomsten minska.

Väg 186 är sekundär väg för farligt gods och går över grundvattenförekomsten. Om en ny väg ansluter väg 186 kan också den beröra grundvattenförekomsten. Åtgärder som vidtas vad gäller dagvattenhantering samt under byggtiden kan minska en negativ påverkan på grundvattenförekomsten.

Med föreslagna åtgärder bedöms inte planförslaget motverka att fastlagda miljökvalitetsnormer för grundvatten kan uppnås.

Luft

Miljökvalitetsnormer för utomhusluft finns för kvävedioxid/kväveoxider, svaveldioxid och bly, partiklar (PM10 och PM2,5), bensen, kolmonoxid, ozon, arsenik, kadmium, nickel och bens(a) pyren. Normernas huvudsakliga syfte är att skydda människors hälsa och miljö som helhet.

Essunga kommun ingår i Luft i väst, vilka hjälper kommunen att uppfylla kraven för mätningar och kontroll av luftkvaliteten enligt lagstiftningen. Mätningarna inne i Nossebro visar att miljökvalitetsnormer för luft inte överskrids.

Planens förslag kan leda till mer trafik och en tätare bebyggelse i centrum, vilket kan medföra negativa konsekvenser på luftkvaliteten. Å andra sidan skapar planen en struktur som underlättar för människor att cykla och gå.

En ny väg söder om Necks industriområde skulle förbättra situationen för boende kring befintlig väg 186 i centrala Nossebro. Luftomsättningen i den välventilerade landsbygdsmiljön där en ny väg skulle gå är god, och därmed bedöms en utbyggnad inte medföra någon risk att miljökvalitetsnormerna för utomhusluft överskrids.

Buller

Miljökvalitetsnormen för buller gäller i de största kommunerna (mer än 100 000 invånare) och runt större vägar, järnvägar och flygplatser. Essunga kommun omfattas inte av miljökvalitetsnormerna men även

mindre kommuner ska sträva efter att begränsa buller. Detta görs i planen genom att utveckla orten genom att förtäta och skapa en bebyggelsestruktur som skapar en närhet till service och andra målpunkter vilket gynnar användandet av gång- och cykel, men också genom att förlägga utvecklingen av nya verksamhetsområden i söder och sammanhållande.

Ny väg söder om Necks industriområde kan medföra att områden som idag är bullerfria blir bullerutsatta. En ny väg skulle å andra sidan lyfta bort tyngre transporter från centrum och på så vis minska bullerpåverkan här och i lägen där fler människor bor. För boende i anslutning till väg 186 bedöms därmed planförslaget positiva konsekvenser med minskade bullerstörningar.

Avstämning mot miljö- och hållbarhetsmål

Agenda 2030 och de svenska miljö- och hållbarhetsmålen

De globala målen i Agenda 2030 är integrerade med varandra och länkar samman de tre dimensionerna av hållbar utveckling: den ekologiska, den sociala- och den ekonomiska hållbarheten.

De nationella miljömålen överlappar till stora delar den ekologiska dimensionen av Agenda 2030, medan exempelvis Folkhälsomålen i hög grad täcker in den sociala dimensionen. Genom att systematiskt arbeta för miljömässig hållbarhet samt jämlika livsvillkor och hälsa bidrar detta även till att nå en ekonomiskt hållbar utveckling.

Nedan görs en kort avstämning mot de nationella mål som dels har koppling till Agenda 2030 och dels bäring på planens förslag.

Nationella miljö kvalitetsmålen

God bebyggd miljö syftar till att nå en långsiktigt hållbar bebyggelsestruktur, med miljöanpassade och resurssnåla transportsystem. Planförslaget innebär en bebyggelseutveckling i anslutning till befintlig bebyggelse som skapar en närhet med små avstånd. En stor andel villor planeras, vilket innebär ett större markanspråk än om flerbostadshus byggs. Stora gröns- och vattenområden tas tillvara och tillgängligheten till dem stärks. Vidare lyfter planen risker kopplade till klimatförändringarna och ger rekommendationer för hantering av dessa. Planförslaget medverkar till att miljömålet kan nås.

Begränsad klimatpåverkan är ett miljömål som syftar till att minska utsläppen av föroreningar till luft. I planen föreslås en utbyggnad av gång- och cykelvägar vilket underlättar valet av hållbara transportmedel. Skogsområden, som begränsar klimatpåverkan genom att binda

Sverige har 16 nationella miljömål.

Illustration: Tobias Flygar

koldioxid, kommer att tas i anspråk för bebyggelse. Planförslaget både motverkar och medverkar till att miljömålet kan nås.

Miljömålen Ingen övergödning, Levande sjöar och vattendrag, Grundvatten av god kvalitet syftar alla till att skapa en god livsmiljö för växter och djur i sjöar och vattendrag samt en hållbar dricksvattenförsörjning. I planen undantas strandskyddade områden i hög utsträckning, grönområden lyfts där ekosystemtjänster så som fördröjning och rening kan ge positiva effekter på vattenkvaliteten. Nya broar över Nossan föreslås, vilket kan ge temporär påverkan på vattendraget. Bedömningen är att planen inte motverkar uppfyllelsen av miljömål kopplade till vatten.

Målet om Ett rikt odlingslandskap syftar till att odlingslandskapets och jordbruksmarkens värde för biologisk produktion och livsmedelsproduktion ska skyddas samtidigt som den biologiska mångfalden och kulturmiljövärdena bevaras och stärks. Planens förslag innebär att jordbruksmark på sikt kommer att tas i anspråk för ny bebyggelse och infrastruktur och påverkar därmed miljömålet negativt.

Klimatmål

Det långsiktiga klimatmålet är att Sverige senast 2045 inte ska ha några nettoutsläpp av växthusgaser till atmosfären. Ett genomförande av planen medför att skogsmark tas i anspråk, vilket är negativt ur klimatsynpunkt eftersom skogen binder kol när den växer. Vidare föreslås en stor andel villor byggas som ger ett större klimatavtryck än om övervägande del var flerbostadshus. Å andra sidan föreslår planen en struktur som bygger på närhet och förtätning och som ska ske enligt principen att bygga inifrån och ut. Att hålla samman bebyggelsestrukturen bidrar till att behovet av bil kan minska. Planens förslag både motverkar och medverkar till att det långsiktiga målet kan nås.

Träd binder koldioxid när de växer.

Folkhälsomålen

Det övergripande målet för folkhälsopolitiken har ett tydligt fokus på en jämlik hälsa. Den fördjupade översiktsplanen samverkar i hög grad med folkhälsomålen genom att skapa ett bredare bostadsutbud, dvs där kommuninvånare med olika förutsättningar ska kunna ha ett gott boende. I Nossebro ska både lägenheter, radhus och villor erbjudas med goda kopplingar till grönområden som kan ge hälsofrämjande effekter. Bevarandet och utvecklandet av nya grönområden stärker också möjligheten till att fler kan ta del av de fördelar som naturen ger. I planen ges vidare förutsättningar för ett mer sammanlänkat gång- och cykelnät vilket dels gynnar de som inte har bil och dels folkhälsan i stort.

Friluftslivsmålen

Utgångspunkter för Sveriges friluftsliv är att alla människor ska ha möjlighet till naturupplevelser, social gemenskap och ökad kunskap om natur och miljö. Genom bevarandet och utveckling av nya gröna och blåområden samt stärkt tillgänglighet till dessa områden bidrar planen till att målet om attraktiva tätortsnära natur samt målet om att alla människor ska ha möjlighet att vistas i natur- och kulturlandskapet uppnås. Ett nytt läge för skolan innebär närhet till stora rekreationsområden, större ytor och goda möjligheter för grundskolan att skapa kunskap om friluftslivets värden.

Nationellt mål för arkitektur-, form- och designpolitiken

Det arkitekturpolitiska målet ska bidra till ett hållbart, jämlikt och mindre segregerat samhälle med omsorgsfullt gestaltade livsmiljöer, där alla ges goda förutsättningar att påverka utvecklingen av den gemensamma miljön. I planförslaget har avväganden gjorts där hållbarhet och kvalitet inte underställts kortsiktiga ekonomiska överväganden. Ett exempel är valet att inte tillåta bebyggelse i nära anslutning till Nossan som kortsiktigt skulle kunna generera pengar till kommunen men långsiktigt sannolikt skulle medföra stora utmaningar till följd av översvämningar. Förslaget har arbetats fram med utgångspunkt i funktion, hållbarhet och estetik. Längs Nossan föreslås multifunktionella miljöer som ska fungera som översvämningsytor samtidigt som de utgör inbjudande mötesplatser för människor det vill säga goda gestaltade livsmiljöer. Ett annat exempel är den föreslagna flytten av Nossebro skola där ett långsiktigt hållbart alternativ med goda förutsättningar till en ny skolmiljö med hög kvalitet valdes framför en kortsiktigt mer ekonomisk lösning i form av upprustning av befintlig skola.

Genom den breda dialogen med medborgare, besökare, föreningar, näringsliv, tjänstepersoner och politiker har arbetet med den fördjupade översiktsplanen bidragit till att sprida och utveckla kunskapen om arkitektur i form av framför allt stadsbyggnad och landskapsarkitektur.

I planförslaget beaktas befintliga kvaliteter, bland annat de kulturmiljöer som är viktiga för att förstå Nossebro historia, samtidigt som de sätter ramarna för dagens utveckling. Sammanfattningsvis medverkar planen till att nå målet.

Folkhälsopolitiska målen.

Illustration:

Folkhälsomyndigheten

Uppföljning och fortsatt arbete

Allmänt

Den fördjupade översiktsplanen är vägledande och påverkar beslut som tas i kommande planering. Planen visar övergripande lokaliseringar och förväntade konsekvenser av detta. För att nå planens mål och se konsekvenser av ett direkt genomförande, krävs att ett fortsatt arbete sker med kommunens detaljplaner och styrdokument.

Det är genom att följa upp rekommendationerna i olika styrdokument som kommunen kan förebygga negativ miljöpåverkan, göra mätningar samt följa upp resultat av olika åtgärder. De dokument som blir särskilt viktiga att arbeta vidare med eller följa upp i den framtida planeringen är kopplade till minskad påverkan på natur- och kulturmiljöer, vattenmiljöer samt minskad risk för översvämning, ras och skred.

Detaljplaner

När detaljplaner tas fram, ska det i ett tidigt skede, bedömas om behov föreligger av att genomföra en miljöbedömning av planen samt behovet av att belysa eventuella miljökonsekvenser i en strategisk miljökonsekvensbeskrivning. Miljöbedömningsprocessen ska leda till att detaljplaner utformas så att betydande miljöpåverkan inte uppkommer.

Tillståndsprövning

Tillstånd kommer att krävas för anläggande av broar över Nossan. I samband med tillståndsärendet kommer utredningar och inventeringar bli aktuella och en miljökonsekvensbeskrivning behöver tas fram.

Naturmiljöer och skyddade arter

Naturvärdesinventeringar kan krävas i de utredningsområden och områden för infrastruktur som berör naturmark och vattenmiljöer. Påverkan på livsmiljöer för skyddade arter ska hanteras tidigt i kommande planarbeten.

Särskild uppföljning av kumulativa effekter

Under processens gång har två viktiga aspekter identifierats där det är av särskild vikt att göra en uppföljning kring planens kumulativa effekter, det gäller följande;

- Kumulativa effekter av tillkommande bebyggelse/åtgärder i anslutning till Nossan.
- Kumulativa effekter av ett ianspråktagande av jordbruksmark

Identifierat behov av utredningar och kommunala planer

För att minska de negativ konsekvenserna på miljön har följande utredningar identifierats som viktiga att ta fram av kommunen.

- Gång- och cykelplan
- Laddinfrastrukturplan
- Energiplan
- Förnyelseplan VA
- Dagvattenstrategi
- Kulturmiljöutredning
- Klimatanpassningsplan

Uppföljning av samverkansavtal avseende lokalt folkhälsoarbete och budget i Herrljunga kommun 2022

Sammanfattning

Uppföljning av lokalt folkhälsoarbete samt budget 2022, enligt samverkansavtal mellan Herrljunga kommun och södra hälso- och sjukvårdsnämnden. Uppföljningen redogör för folkhälsoarbete 2022, samt ekonomisk uppföljning av folkhälsotjänst och folkhälsoarbete 2022.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse i ärendet daterad 2023-02-02

Uppföljning av samverkansavtal avseende lokalt folkhälsoarbete för Herrljunga kommun 2022

Budget och ekonomisk redovisning av folkhälsoarbete och tjänst 2022

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen godkänner uppföljning av lokalt folkhälsoarbete samt budget 2022.

Expedieras till: Li Johansson Nyström, folkhälsostrateg, Kommunstyrelsens förvaltning

Bakgrund

Enligt samverkansavtal mellan Herrljunga kommun och södra hälso- och sjukvårdsnämnden redogörs årligen det lokala folkhälsoarbetet samt budget för föregående år. Södra hälso- och sjukvårdsnämnden och Herrljunga kommun samfinansierar folkhälsoarbete och folkhälsotjänst. Folkhälsoarbete finansierar utifrån 50/50-principen med 14 kronor/invånare från respektive part. För folkhälsotjänsten la södra hälso- och sjukvårdsnämnden 397 800 kronor till folkhälsotjänsten för år 2022. Enligt samverkansavtal står kommunen för resterande del, vilket under 2022 var 282 600 kronor. Dock har endast 282 570 kronor använts enligt budget. De 30 000 kronor som inte använts enligt budget återfaller Herrljunga kommun. Att summan inte använts enligt budget beror på tjänstledighet under våren 2022.

Enligt samverkansavtal ska folkhälsoarbetet bedrivas utifrån prioriterade områden och grupper som bestäms gemensamt i dialog mellan regionen och kommunen. 2022 var dessa prioriterade grupper och områden:

- Barn och unga
- Personer i utanförskap samt personer i ofrivillig ensamhet
- Äldre

- Barn och ungas uppväxtvillkor
- Jämställd, jämlik hälsa
- Trygghetsfrämjande arbete

Bedömning av målluppfyllelse

Folkhälsoarbetet har under året bedrivits målinriktat mot mål 1 *En hållbar och inkluderande kommun*, genom att främja social hållbarhet och jobba med strategiskt övergripande, universella insatser samt öka kunskaper i rättighetsbaserat arbetssätt. Folkhälsoarbetet har också bidragit till mål 1 genom att främja hälsa med insatser ut till invånare där levnadsvanor som alkohol- och drogförebyggande arbete, fysisk aktivitet och kost ingår.

Ekonomisk bedömning

För 2022 års finansiering av folkhälsotjänsten går 30 000 kronor tillbaka till kommunen. Att hela budgeterade summan inte använts beror på tjänstledighet under våren 2022.

FN:s barnkonvention

Uppföljningen beskriver bland annat folkhälsoarbete för att främja och stärka barns rättigheter utifrån områden ”barn och ungas uppväxtvillkor”, som var ett av folkhälsoarbetets huvudfokus under 2022. Arbetet har huvudsakligen skett genom kompetensutveckling, det våldspreventiva arbetet, utveckling av samverkan genom familjecentralen, främjande av meningsfull fritid samt arbete för ”fullföljda studier”. En mall för barnkonsekvensanalys har också tagits fram tillsammans med bildningsförvaltningen.

Jämställdhetsbeskrivning

Uppföljningen beskriver hur folkhälsoarbete främjat jämställd hälsa genom arbete med våldsprevention, som bl.a. innefattar insatser som obligatorisk chefsutbildning i våldsprevention, ”Utmärkt förening”, kommunens arbete med mänskliga rättigheter och Rättighetsnätverket.

Samverkan

Grunden i folkhälsoarbete är ett lyckat samverkansarbete. Målet på sikt är att folkhälsoarbete till stor del ska utföras i förvaltningarnas och verksamheternas ordinarie uppdrag och vardagliga arbete för att uppnå social hållbarhet.

Uppföljning av samverkansavtal avseende lokalt folkhälsoarbete i Herrljunga kommun 2022

Om uppföljning lokalt folkhälsoarbete

Södra hälso- och sjukvårdsnämnden (HSNS) har samverkansavtal med varje kommun inom sitt geografiska område. Det ena avtalet, Samverkansavtal avseende lokalt folkhälsoarbete, är ett avtal som ska gälla det lokala folkhälsoarbetet. Det innebär lokala systematiska och målinriktade insatser för att förbättra befolkningens hälsa och att utjämna skillnader i hälsa. Det andra avtalet, Samverkansavtal avseende folkhälsotjänst, gäller tjänsten som driver det lokala folkhälsoarbetet. Avsikten med avtalen är att underlätta det tvärssektoriella samarbetet för att få ett bättre resursutnyttjande och större genomslagskraft.

Avtalet följs upp varje år tillsammans med verksamhetsplanen för det lokala folkhälsoarbete som bedrivits för gemensamma medel. Besvara frågorna kortfattat och hänvisa inte till eventuellt medsänt material. Eventuella ytterligare dokumentationer som genomförts inom ramen för det lokala folkhälsoarbetet t.ex. verksamhetsberättelse, projekt, utvärderingar eller liknande, kan skickas in tillsammans med uppföljningen som kompletterande information.

Mejla in uppföljningen till HSNS diarium på hsn.sodra@vgregion.se och en kopia till lars.paulsson@vgregion.se senast den 25 januari. Uppföljningen skickas även till kommunstyrelsen eller annan ansvarig nämnd. Om den ekonomiska redovisningen inte är helt klar den 25 januari, skickas ett preliminärt resultat in. Använd den särskilda Excelmallen för detta. Den slutliga ekonomiska redovisningen skickas sedan in senast den 15 februari.

Utgångspunkter för samverkansavtal, verksamhetsplan och uppföljning

Internationella och nationella styrande dokument som anger riktningen för folkhälsoarbetet

- Det övergripande nationella folkhälsomålet ”att skapa *samhälleliga förutsättningar för en god och jämlik hälsa i hela befolkningen och sluta de påverkbara hälsoklyftorna inom en generation*”.
- FN:s Agenda 2030 med 17 Globala målen för en ekonomiskt, socialt och miljömässigt hållbar utveckling och agendans grundläggande princip om att alla ska inkluderas och ingen lämnas utanför.

Exempel på regionala/lokala styrande dokument som ligger till grund för prioriteringar och insatser

Regionala dokument

- Regional utvecklingsstrategi för Västra Götaland 2021-2030
- Södra hälso- och sjukvårdsnämndens mål- och inriktningsdokument
- Kraftsamling fullföljda studier

Kommunala dokument

- Herrljunga kommuns Budget och verksamhetsplan 2021-2030
- Herrljunga kommuns övergripande mål
- Reglemente för Herrljunga kommuns folkhälsopolitiska råd

Gemensamma prioriteringar utifrån vårdialog och hälsoläge

- Grupper:
 - Barn och unga
 - Personer med funktionsnedsättningar samt personer i utanförskap
 - Äldre
- Områden:
 - Trygghetsfrämjande arbete
 - Barn och ungas uppväxtvillkor
 - Jämställd, jämlik hälsa

Lokal styrning, ledning och samverkan

Folkhälsoarbetet ska innehålla systematiska och målinriktade insatser för att förbättra befolkningens hälsa och utjämna skillnader i hälsa. Det ska vara långsiktigt, utgå från identifierade behov hos befolkningen samt bedrivas i samverkan med olika samhällsaktörer.

Det lokala folkhälsoarbetet ska ha en politisk styrning och bedrivas strategiskt. Folkhälsoarbetet förankras i den kommunala förvaltningen genom att folkhälsostrategen regelbundet för dialog med kommunledningen eller en motsvarande strategisk grupp. Folkhälsostrategen ska ha tillgång till, och föra dialog med, relevanta politiska nämnder och forum.

Det är viktigt att fortsätta arbetet med att synkronisera folkhälsoarbetets planeringsprocess med den kommunala planerings- och budgetprocessen, att integrera folkhälsoperspektivet i de olika aktörernas ordinarie verksamhet och att styra mot att de insatser som görs främjar utvecklingen av en mer jämlik hälsa. Arbetet med att främja och utveckla prioriterade grupperns inflytande och delaktighet i de insatser som görs behöver därmed fortsätta.

Uppföljningsfrågor om styrning, ledning och samverkan

Ange om det under året har skett någon förändring eller utveckling under året vad gäller nämnd och förvaltning som ansvarar för arbetet, var arbete eller tjänst är placerade, att integrera folkhälsoperspektivet i de olika aktörernas ordinarie verksamhet, hur ni arbetat för att främja och utveckla prioriterade grupperns inflytande och delaktighet i de insatser som görs. Om ja, på vilket sätt har det förändrats eller utvecklats?

Vilka forum har du/kommunen för att samarbeta/samverka inom folkhälsoarbetet vad gäller internt i kommunen, med regionens verksamheter och/eller andra externa aktörer?

Förutom folkhälsopolitiska rådet (där ingår kommunalråd, oppositionsråd, nämndsordförande samt vice ordförande från ordinarie nämnder samt kommundirektör) och regelbunden dialog med kommundirektör sitter folkhälsostrategen med i styrgruppen för Familjecentralen, lokal Närvårdssamverkan, SSPF (skola, socialtjänst, polis, fritid), EST (effektiv samordning för trygghet), samt regionalt och delregionalt nätverk för folkhälsa.

Finns det forum där du saknar tillträde till, eller skulle behöva, för att kunna förankra och driva folkhälsoarbetet?

Nej

Finns det forum eller verksamheter som du/ni saknar tillträde till för att kunna samverka med regionen inom folkhälsoarbetet?

Nej

Rollen som folkhälsostrateg

Är det några särskilda arbeten eller processer som du deltar i eller driver som du vill lyfta fram och som inte finns med delen om ”Uppföljning folkhälsoinsatser? Om ja, vilka?

Kommunens satsning på det våldspreventiva arbetet. Herrljunga kommun satsar under åren 2022-2024 på projektet ”En kommun fri från våld”, där folkhälsostrategen jobbar tillsammans med projektledaren för delar som har samband med folkhälsoarbetet.

Ekonomisk redovisning för lokalt folkhälsoarbete

Folkhälsoinsatserna är 50/50-finansierade och respektive part avsätter 14 kronor/invånare. Folkhälsotjänsten finansieras enligt separat avtal. Den ekonomiska redovisningen görs i en Excelmall och skickas in tillsammans med avtalsuppföljningen.

Det är enbart de insatser som genomförs med gemensamma medel som ska finnas med i den ekonomiska redovisningen. Lokala insatser som inte finansieras gemensamt inom avtalet, men som tagits upp i verksamhetsplanen, skrivs in i kolumnen "Övrigt" i Excelmallen.

Uppföljning folkhälsoinsatser

Det som följs upp är vad insatsen har lett till, om insatsen genomfördes enligt plan, en förklaring till eventuell avvikelse och hur insatsen genomförandes istället, och vad kommunen tar med sig i det fortsatta arbetet.

Område: Barn och ungas uppväxtvillkor		
Insats/målgrupp	Genomförande	Uppföljning
Namn på insats 1: Föräldraskapsstöd Målgrupp: Vårdnadshavare (familjer)	Erbjuda lättillgängligt föräldraskapsstöd genom kurser och föreläsningsserie inom olika ämnen. Insatsen syftar till att stötta vårdnadshavare med mål att alla barn ska få en god uppväxt.	Vad har insatsen lett till? Kvällskurser hos FC: självkänsla hos barn, enastående föräldrar (ensamstående föräldrar). Lågaffektivt bemötande (fokus på ”npf-familjer”). Digital föreläsning av Tjejjouren Väst, (fokus tonårsföräldrar). Genomfördes insatsen enligt plan? Ja Vad tar vi med oss i det fortsatta arbetet? Behövs en systematik för att nå föräldrar till äldre barn.
Namn på insats 2: Meningsfull fritid samt lovaktiviteter Målgrupp: Barn och unga	Öka barn och ungas tillgång till aktiviteter under lov, i samverkan med externa och interna aktörer. Lovaktiviteterna ska ske löpande under året och vara gratis för alla barn i skolålder samt göras tillgängliga för fler att ta del av genom att arrangeras i både centrala Herrljunga samt i annan tätort inom kommunen.	Vad har insatsen lett till? Sportlovsaktiviteter med föreningar och RF SISU, sommarlovsaktiviteter (varje tisdag och torsdag i Stadsparken, blandade aktiviteter från Sportcenter/bibliotek/föreningar), höstlovsaktiviteter (cirkusskola). Genomfördes insatsen enligt plan? Ja Vad tar vi med oss i det fortsatta arbetet?

		Vill gärna utöka samarbete med lokala föreningar.
Namn på insats 3: Öka kunskap om och främja samverkan kring barns rättigheter Målgrupp: Personal som möter barn och familjer	Handledning med fokus på barns rättigheter. Insatsen syftar till att främja samverkan och ge samma kunskaper till aktörer som ofta arbetar tillsammans vid kontakt med barn och familjer. Arbetet sker i samverkan med bildningsförvaltningen, socialförvaltningen samt Familjecentralen (Barnhälsovård, Närhälsan, Öppna förskolan).	Vad har insatsen lett till? Regelbunden handledning för familjecentralens samtliga fyra aktörer. Deltagit i workshop och påbörjat arbete för intern utveckling inom fullföljda studier. Genomfördes insatsen enligt plan? Ja Vad tar vi med oss i det fortsatta arbetet? Väldigt bra med sådana här typer av insatser som skapar förutsättningar och god grund för vidare samverkansarbete. Skapar samsyn och förbereder för mer konkreta insatser.

Område: Levnadsvanor		
Insats/målgrupp	Genomförande	Uppföljning
Namn på insats 1: Förebygga bruk av ANDTS Målgrupp: Invånare i Herrljunga kommun	Informations- och föreläsningsinsatser med utgångspunkt i ett livsloppsperspektiv.	Vad har insatsen lett till? Lovbrev med information om ANDTS skickas ut till vårdnadshavare inför varje lov. Anpassad information går också ut till unga. Information rörande problematiskt spelande och spel om pengar har även gått ut till personal som möter unga.

		Hälsocoach online – spridit info samt samverkat via minimässa. ”Rök-kit” har tagits fram och spridits till berörda inom familjecentralen. Arbetet har gjorts i samverkan med regionen, med syfte att förebygga rökning hos gravida. Fokus på föräldrars alkoholnorm och drickande genom familjecentralen. Lokal drogvaneundersökning. CAN´s drogvaneundersökning – analyserat, spridit och informerat om resultaten. Genomfördes insatsen enligt plan? Ja men hade kunnat vara mer fokus mot gruppen äldre. Vad tar vi med oss i det fortsatta arbetet? Jobba mer systematiskt med färre, evidensbaserade metoder. Lyfter också att förebyggande ANDTS-arbete ingår i ”preventionsstjärnan” med fokus på risk- och skyddsfaktorer.
Namn på insats 2: Främja fysisk aktivitet	Stötta och samverka med lokala aktörer för att främja möjligheter för fysisk aktivitet riktat till invånare i	Vad har insatsen lett till? Informerat om samt invigt de nya aktivitetsskyltarna kring

Målgrupp: Invånare	Herrljunga kommun, genom arrangemang samt informationsinsats.	elljusspår. Invigningen hölls både i centrala Herrljunga samt Annelund. Samverkat med Korpen för att locka fler att delta i enklare cykelturer. Informerat via sociala media/digitala kanaler om fysisk aktivitet och Hälsocoach online. Även samverkat på Mini-mässa för att nå invånare. Genomfördes insatsen enligt plan? Ja

Område: Jämställd, jämlik hälsa		
Insats/målgrupp	Genomförande	Uppföljning
Namn på insats 1: Främja tillgänglighet och inkludering med fokus på personer med funktionsnedsättning och personer i utanförskap Målgrupp: Internt	Fortsatt arbete med Rättighetsnätverket för att främja inkludering och tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning samt personer i utanförskap. Samt stötta verksamheter i deras arbete för ökad tillgänglighet och inkludering av målgrupperna genom utbildningsinsatser.	Vad har insatsen lett till? Rättighetsnätverket (med representanter från samtliga förvaltningar) har jobbat med rättighetsprinciper genom regionens vägledningsmaterial ”5 steg i rätt riktning”. Rättighetsnätverket har också tagit fram en checklista för mänskliga rättigheter. I samverkan med bildningsförvaltningen har en mall för barnkonsekvensanalys tagits fram. Chefer och medarbetare har bjudits in till föreläsning om lågaffektivt bemötande och NPF.

		Genomfördes insatsen enligt plan? Ja Vad tar vi med oss i det fortsatta arbetet? Vi ser behov av att fortsätta arbetet med särskilt fokus på NPF och utanförskap.
Namn på insats 2: Förebygga ofrivillig ensamhet och isolering Målgrupp: Invånare i Herrljunga kommun	Föreläsningsfika med syfte att främja sociala möten och förebygga ofrivillig ensamhet och isolering.	Vad har insatsen lett till? Temavecka psykisk hälsa i samverkan med socialförvaltningen. Minimässa tillsammans med interna och externa aktörer samt föreläsningar. Föreläsningsfika med teman: sociala relationer, självskadebeteende, suicid, missbruk och anhörigperspektiv, migration och psykisk ohälsa, lågaffektivt bemötande. Spridit informationsbroschyr från VGR ang. ofrivillig ensamhet. Genomfördes insatsen enligt plan? Ja
Namn på insats 3: Suicidprevention Målgrupp: Chefer samt medarbetare	Ta fram handlingsplan för suicidprevention.	Vad har insatsen lett till? En kommunövergripande handlingsplan för förebyggande arbete mot suicid.

		Genomfördes insatsen enligt plan? Ja

Område: Trygghetsfrämjande arbete		
Insats/målgrupp	Genomförande	Uppföljning
Namn på insats 1: Våldspreventivt arbete Målgrupp: Föreningar samt invånare i Herrljunga kommun	Implementera ”Utmärkt förening” för att stötta föreningar med kunskap och material, med ett våldspreventivt fokus och syfte.	Vad har insatsen lett till? Fem lokala föreningar har startat upp certifiering av ”Utmärkt förening”. Certifieringen beräknas ta ca 2 år och består av föreläsningar samt workshops och stöd för att föreningarna ska ta fram relevanta styrdokument som belyser föreningens våldspreventiva arbete, genom jämställdhet/inkludering m.m. Genomfördes insatsen enligt plan? Ja Vad tar vi med oss i det fortsatta arbetet? Bra sätt att jobba ihop med en annan kommun – ger arbetet mer tyngd.
Namn på insats 2: Samverkan för trygghet genom SSPF	Fortsatt samverkansarbete i frågor som rör trygghetsskapande i civilsamhället, samt frågor som rör barn och ungas trygghet.	Vad har insatsen lett till? ”Mopedbrevet” har skickats ut till vårdnadshavare med syfte att informera om regler och rekommendationer kring

		ungdomar och A-traktorer. En uppdragsbeskrivning har tagits fram, från styrgruppen till arbetsgruppen. Uppdragsbeskrivningen innehåller trygghetsfrämjande och våldspreventiva aktiviteter som ska utföras av arbetsgruppen. Uppdragsbeskrivningen ger en tydlighet i uppdraget för SSPF. Genomfördes insatsen enligt plan? Ja Vad tar vi med oss i det fortsatta arbetet? Gruppen behöver fortsätta ”jobba ihop sig”.

Område: Äldres hälsa		
Insats/målgrupp	Genomförande	Uppföljning
Namn på insats 1: Ung i sinnet Målgrupp: Äldre på särskilt boende	Musik- och kulturinsats riktad till äldre på särskilt boende.	Vad har insatsen lett till? Besök på boende från ABF. Aktivitet med musik- och kulturinslag för de boende. Genomfördes insatsen enligt plan? Ja

Övrigt Folkhälsostrategen har ingått i en processledarutbildning för våldspreventivt arbete samt samverkat med projektledare för <i>En kommun fri från våld</i> under kampanjveckan ”En

vecka fri från våld” där olika våldspreventiva aktiviteter genomförts, interna samt ut mot allmänheten och lokala föreningar och näringsliv.

XX kommun										
Budget folkhälsotjänst och folkhälsoinsatser 2022				Resultat folkhälsotjänst och folkhälsoinsatser 2022						
Medel för folkhälsostrategitjänst	Budget			Utfall			Resultat			Noll (0) innebär medlen använts enligt budget
	HSNS	Kommun		HSNS	Kommun		HSNS	Kommun		
Tjänst folkhälsostrateg (lön inkl. lönebikostnader)	397 800	282 600		397 800	282 570		0	30		
Eventuell motfinansiering av folkhälsostrategitjänst via annan typ av tjänst							0	0		
Totalsumma tjänst/tjänster	397 800	282 600		397 800	282 570		0	30		
Eventuella kommentarer till tjänst/tjänster:				Eventuella kommentarer till tjänst/tjänster: pga strategen har jobbat 90 % under våren, och vikarie har gått in på de procenten har 30 000 diffat i lön.						

Medel för lokala folkhälsoinsatser	Budget			Utfall			Resultat		
	HSNS	Kommun	Övrigt	HSNS	Kommun	Övrigt	HSNS	Kommun	Övrigt
Folkhälsoinsatser 14 kronor/nvånare och part	132 216	132 216		132 216	132 216		0	0	0
Överflyttade medel från 2021 till 2022 på eget initiativ enligt avtal*							0	0	0
Överflyttade medel från 2021 till 2022 efter av HSNS beviljad ansökan*.							0	0	0
Eventuella andra medel							0	0	0
Summa totala folkhälsomedel	132 216	132 216	0	132 216	132 216	0	0	0	0

* = Medel som inte används under året ska återbetalas till respektive part.

Om redovisningen är preliminär skickas det slutliga in senast 15 februari.

Eventuella kommentarer till budget

Skriv här om ni motfinansierar HSNS medel för folkhälsoinsatser via tjänst, vilken typ av tjänst det är samt omfattning i %.

31 oktober - sista datum att skicka in verksamhetsplan och ansökan om att föra över medel.

Kommandot för att byta rad i rutan är Alt+Retur.

Redovisningen är:

Preliminär

Slutlig

X

Eventuella kommentarer till utfall och resultat

Skriv här om ni kommer att återbetala, föra över medel på eget initiativ eller ansöka om att föra över medel till kommande år.

25 januari är sista datum för preliminärt resultat och 15 februari är sista datum för slutlig ekonomisk redovisning.

XX kommun									
Detaljbudget folkhälsoinsatser 2022									
Folkhälsoinsatser	Budget			Utfall			Resultat		
	HSNS	Kommun	Övrigt	HSNS	Kommun	Övrigt	HSNS	Kommun	Övrigt
Barn och ungas uppväxtvillkor									
Föräldraskapstöd		10 000			10 000			0	
Meningsfull fritid	30 000	30 000		30 000	30 000		0	0	
Barns rättigheter	20 000	20 000		20 000	20 000		0	0	
Levnadsvanor									
Förebygga ANDT		5 000			5 000			0	
Främja fysisk aktivitet	5 000	5 000		5 000	5 000		0	0	
Äldres hälsa									
Ung i sinnet	20 000			20 000			0		
Jämställd, jämlik hälsa									
Mänskliga rättigheter	5 000	20 000		5 000	20 000		0	0	
Förebygga ofrivillig ensamhet och isolering	20 000	25 000		20 000	25 000		0	0	
Handlingsplan suicidprevention									
Trygghetsfrämjande arbete									
SSPF		10 000			10 000			0	
Förebygga våld och förtryck	25 000			25 000			0		
Övrigt									
admin.kostnader, resor, kurser m.m	7 216	7 216		7 216	7 216		0	0	
Summa	132 216	132 216		132 216	132 216		0	0	

Eventuella kommentarer till detaljbudget

Eventuella kommentarer till utfall och resultat i detaljbudget

TN § 102

TK 161/2020 381

Svar på medborgarförslag modernisering och utveckling av Skoghälla IP

Sammanfattning

Det inkom medborgarförslag från Linus Lindelöf den 2020-05-05 med följande förslag:

1. Att friidrottsanläggningen, (eller B-planen med fotbollsögon sett), byggs om till konstgräsplan.
2. Att den ena tennisbanan som finns utomhus rustas upp, medan den andra byggs om till padelbana.
3. Att det anläggs ett utegym/en hinderbana vid sidan av tennishallen, i anslutning till starten på elljusspåret.

I Herrljunga kommun finns idag en konstgräsplan förlagd till Mörlanda Sportcenter. Den konstgräsplan som redan finns vid Mörlanda Sportcenter har en låg beläggning under större delen av året. Herrljunga kommun ser inte något behov av att anlägga ytterligare en plan då befintlig plan utnyttjas väldigt lite.

Tennisbanor och tillhörande tennishall sköts och hyrs ut av Herrljunga Tennisklubb. Det är inte aktuellt då Herrljunga kommun tar bort ytor för berörd förening.

En ny padelhall är redan etablerad i Herrljunga tätort. Herrljunga Kommun ser inte något behov att anlägga en till och konkurrera med befintlig aktör. Ett utegym planeras byggstart våren 2021 i Herrljunga Stadspark i dagsläget. Det är inte aktuellt att bygga ett ytterligare i Herrljunga Tätort.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse i ärendet daterad 2020-10-13
Kommunfullmäktige § 91/2020-06-16

Förslag till beslut

Förvaltningens förslag till beslut:

- Medborgarförslaget avslås.

Beslutsgång

Ordföranden frågar om förvaltningens förslag till beslut antas och finner att så sker.

Tekniska nämndens beslut

1. Medborgarförslaget avslås.

Expedieras till:

Kommunfullmäktige

Justerandes sign

BA

Utdragsbestyrkande

57

KF § 91

DNR KS 138/2020 384

Medborgarförslag – Modernisering och utveckling av Skoghälla IP

Sammanfattning

Följande medborgarförslag inkom 2020-05-05 från Linus Lindelöf:

"Vad vill jag?

- *Konstgräsplan, padelbana och utegym / hinderbana på Skoghälla IP. Är friidrottsanläggningen i bruk? Finns det friidrottare i Herrljunga idag? Det ser inte så ut när jag promenerar förbi anläggningen, då den är nergången*

Varför?

- *Det är hög tid att även Herrljunga tätort får en konstgräsplan på plats, då jag inte vet en tätort i Herrljungas kaliber som inte har en konstgräsplan. Det är i längden inte hållbart att föreningar som IK Frisco och Herrljunga SK under vintertid ska åka till Mörlanda eller Vårgårda för att träna och spela fotboll utomhus. Dagens situation ökar inte antalet aktiva fotbollsspelare i kommunen precis, utan snarare tvärtom. Det får väl inte plats en konstgräsplan med fulla mått vid Altorpskolan? Därmed är Skoghälla det enda alternativet i tätorten.*
- *Padel är en sällskapssport som lockar folk från båda könen och i alla åldrar, där det på en vanlig plan (10 x 20 m) alltid spelas dubbel (två mot två). Det är en snabbt växande sport med brett intresse och det ligger därmed i tiden att investera i sporten. Ett utegym / en hinderbana skulle också förhoppningsvis locka folk från båda könen och i alla åldrar. Exempelsvis kan de som väljer att motionera"*

Mitt förslag är:

- Att friidrottsanläggningen, (eller B-planen med fotbollsögon sett), byggs om till konstgräsplan. Om det dock skulle visa sig att friidrottsanläggningen är i bruk, är mitt förslag att konstgräsplanen anläggs på den nuvarande grusplanen.
- Att den ena tennisbanan som finns utomhus rustas upp, medan den andra byggs om till padelbana.
- Att det anläggs ett utegym / en hinderbana vid sidan av tennishallen, i anslutning till starten på elljusspåret.

I kommunfullmäktige frågar ordföranden om ärendet överlämnas till tekniska nämnden och finner att så sker.

KOMMUNFULLMÄKTIGES BESLUT

1. Ärendet överlämnas till tekniska nämnden för beredning.

BA

CV

Medborgarförslag – Modernisering och utveckling av Skoghälla IP

Vad vill jag?

Konstgräsplan, padelbana och utegym / hinderbana på Skoghälla IP.

Är friidrottsanläggningen i bruk? Finns det friidrottare i Herrljunga idag? Det ser inte så ut när jag promenerar förbi anläggningen, då den är nergången och den ser inte ut att underhållas ordentligt. Där bör det anläggas en konstgräsplan istället.

De två tennisbanorna på idrottsplatsen används men är i behov av upprustning och det skulle räcka med en utebana, eftersom det finns ytterligare två banor inne i tennishallen. I samband med upprustningen bör den ena tennisbanan byggas om till padelbana.

I anslutning till starten på elljusspåret, vid sidan av tennishallen, finns bra med utrymme för ett utegym / en hinderbana och det bör därmed anläggas där.

Varför?

Det är hög tid att även Herrljunga tätort får en konstgräsplan på plats, då jag inte vet en tätort i Herrljungas kaliber som inte har en konstgräsplan. Det är i längden inte hållbart att föreningar som IK Frisco och Herrljunga SK under vintertid ska åka till Mörlanda eller Vårgårda för att träna och spela fotboll utomhus. Dagens situation ökar inte antalet aktiva fotbollsspelare i kommunen precis, utan snarare tvärtom. Det får väl inte plats en konstgräsplan med fulla mått vid Altorpskolan? Därmed är Skoghälla det enda alternativet i tätorten.

Padel är en sällskapssport som lockar folk från båda könen och i alla åldrar, där det på en vanlig plan (10 x 20 m) alltid spelas dubbel (två mot två). Det är en snabbt växande sport med brett intresse och det ligger därmed i tiden att investera i sporten.

Ett utegym / en hinderbana skulle också förhoppningsvis locka folk från båda könen och i alla åldrar. Exempelvis kan de som väljer att motionera längs det nuvarande elljusspåret, välja att börja med eller att avsluta med en runda längs gymmets hinder.

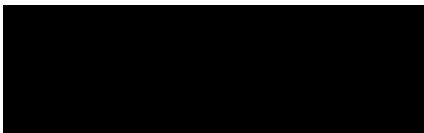
Samtliga dessa förslag handlar i grunden om att främja, bibehålla och utveckla folkhälsan hos medborgarna, med fler tillgångar till motionsmöjligheter och sociala aktiviteter på orten.

Forskning visar att uteträning gör oss piggare, friskare och gladare. Det är dags att modernisera och utveckla Skoghälla IP. Dock måste förstås samtliga berörda föreningar, med stöd från kommunen, vara med på tåget för att dessa förslag ska bli verklighet.

Mitt förslag är:

- Att friidrottsanläggningen, (eller B-planen med fotbollsögon sett), byggs om till konstgräsplan. Om det dock skulle visa sig att friidrottsanläggningen är i bruk, är mitt förslag att konstgräsplanen anläggs på den nuvarande grusplanen.
- Att den ena tennisbanan som finns utomhus rustas upp, medan den andra byggs om till padelbana.
- Att det anläggs ett utegym / en hinderbana vid sidan av tennishallen, i anslutning till starten på elljusspåret.

Linus Lindelöf

A photograph of a handwritten signature in blue ink that reads "Linus Lindelöf".

TN § 25

TK 297/2021 351

Svar på medborgarförslag om åtgärder för hastighetsbegränsning på Vretavägen

Sammanfattning

2021-11-10 inkom Ronny Modig med ytterligare ett medborgarförslag om hastighetssänkning på Vretavägen.

Han har även tidigare vid flera tillfällen inkommit med medborgarförslag om hastighetssänkningar.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse i ärendet daterad 2022-02-09

Medborgarförslag daterat 2021-11-10

Redovisning av utredningsuppdrag Vretavägen 2022-02-03 (TK 225/2021 352)

Förslag till beslut

Förvaltningens förslag till beslut:

- Medborgarförslaget avslås.

Beslutsgång

Ordföranden frågar om förvaltningens förslag till beslut antas och finner att så sker.

Tekniska nämndens förslag till kommunfullmäktige

1. Medborgarförslaget avslås.

Expedieras till: Kommunfullmäktige

BA

HA

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I JÖNKÖPING**

DOM
2022-12-20
Meddelad i Jönköping

Mål nr
1176-22

KLAGANDE

Ronny Modig, [REDACTED]

MOTPART

Herrljunga kommun

ÖVERKLAGAT BESLUT

Tekniska nämnden i Herrljunga kommuns beslut 2022-03-03,
diariernr § 25

SAKEN

Laglighetsprövning enligt kommunallagen (2017:725), KL

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten avslår överklagandet.

BAKGRUND

Tekniska nämnden avslog Ronny Modigs medborgarförslag om åtgärder för hastighetsbegränsning på Vretavägen.

Ronny Modig överklagar beslutet och anför i huvudsak följande. Det saknas fortfarande en bra motivering till varför oskyddade trafikanter på väg 1927 anses vara mindre värda än personer i tätorten där det inte framförs så tunga transporter. Att det än så länge inte skett några större olyckor beror på att oskyddade trafikanter har självbevarelsesdrift nog att gå undan när tung trafik kommer. Enligt regeringens proposition om nollvisionen från 1997 bör den verkliga hastigheten inom tätbebyggt område uppgå till högst 30 km/tim inom de delar av gatunätet där gående och cyklister blandas med biltrafik. Ansvaret ligger i första hand på kommunerna att vidta åtgärder som på sikt leder till lägre hastigheter där blandtrafik råder. En sänkning av hastighetsbegränsningen

från 50 till 30 km/tim innebär en tidsökning på 1,5 minuter genom Vreta. Det ger även en bränslebesparing på närmare en liter på ett lastbildekipage. Ronny Modig har till stöd för sin talan skickat bilder på vägen i fråga.

Kommunen motsätter sig överklagandet och anför bl.a. följande.

Avslagsbeslutet med anledning av Ronny Modigs medborgarförslag grundades på samma utredning som gjordes vid Ronny Modigs tidigare medborgarförslag med samma önskemål. Utredningen innehåller en trafikrapport med mätresultat från Vretavägen och en sammanställning av korrespondens med Trafikverket.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

Gällande regler

Av 13 kap. 1 § KL framgår att varje medlem av en kommun har rätt att få lagligheten av kommunens beslut prövad genom att överklaga beslutet till förvaltningsrätten.

Enligt 13 kap. 8 § KL ska ett överklagat beslut upphävas, om

1. det inte har kommit till på lagligt sätt,
2. beslutet rör något som inte är en angelägenhet för kommunen,
3. det organ som har fattat beslutet inte har haft rätt att göra det, eller
4. beslutet annars strider mot lag eller annan författning.

Något annat beslut får inte sättas i det överklagade beslutets ställe.

Omständigheter som inte hänför sig till någon av prövningsgrunderna kan inte beaktas vid förvaltningsrättens prövning. Det är endast beslutets laglighet och inte dess lämplighet som kan prövas.

Bestämmelserna i 13 kap. KL om laglighetsprövning gäller inte om det i lag eller annan författning finns särskilda bestämmelser om överklagande (jfr 13 kap. 3 § KL).

Enligt 2 § förvaltningslagen (2017:900) gäller inte bestämmelsen om motivering av beslut sådana beslut som överklagas enligt KL.

Förvaltningsrättens bedömning

Ronny Modig har i yttrande till förvaltningsrätten anfört att hans överklagande eventuellt borde ha skickats till Länsstyrelsen för överprövning eftersom beslutet gäller hastighetsbegränsning. Det överklagade beslutet avser dock i första hand ett medborgarförslag och inte ett beslut enligt trafikförordningen (1998:1276). Eftersom det inte finns särskilda bestämmelser om överklagande av beslut om medborgarförslag får beslutet överklagas i den ordning som gäller för laglighetsprövning.

Att beslutet ska prövas genom laglighetsprövning medför att bestämmelserna i 32 § förvaltningslagen om motiveringsskyldighet inte är tillämpliga. Avsaknad av motivering utgör alltså inte skäl att ifrågasätta beslutets laglighet.

Utifrån vad Ronny Modig har anfört i övrigt framgår inget som innebär att nämndens beslut ska upphävas. Beslutet har kommit till på lagligt sätt, beslutet rör något som är en angelägenhet för kommunen, det organ som har fattat beslutet har haft rätt att göra det och beslutet strider heller inte mot lag eller annan författning. Överklagandet ska därför avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Avgörandet kan överklagas. Information om detta finns i bilaga 1 (FR-03).

Sofia Blomkvist

Rådmannen Sofia Blomkvist har avgjort målet. Förvaltningsrättsnotarien Therese Lundin har varit föredragande.

Hur man överklagar

FR-03

Vill du att beslutet ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Tiden räknas oftast från den dag som du fick del av det skriftliga beslutet. I vissa fall räknas tiden i stället från beslutets datum. Det gäller om beslutet avkunnades vid en muntlig förhandling, eller om rätten vid förhandlingen gav besked om datum för beslutet.

För en part som företräder det allmänna (till exempel myndigheter) räknas tiden alltid från den dag domstolen meddelade beslutet.

Observera att överklagandet måste ha kommit in till domstolen när tiden går ut.

Vilken dag går tiden ut?

Sista dagen för överklagande är samma veckodag som tiden börjar räknas. Om du exempelvis fick del av beslutet måndagen den 2 mars går tiden ut måndagen den 23 mars.

Om sista dagen infaller på en lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårs-afton, räcker det att överklagandet kommer in nästa vardag.

Så här gör du

1. Skriv förvaltningsrättens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att beslutet ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att kammarrätten ska

ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).

3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.
4. Lämna namn och personnummer eller organisationsnummer.

Lämna aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.

Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skicka eller lämna in överklagandet till förvaltningsrätten. Du hittar adressen i beslutet.

Vad händer sedan?

Förvaltningsrätten kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att beslutet gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar förvaltningsrätten överklagandet och alla handlingar i målet vidare till kammarrätten.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning kan även kammarrätten skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i kammarrätten

När överklagandet kommer in till kammarrätten tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Kammarrätten ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att förvaltningsrätten dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om förvaltningsrätten dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rätts-tillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller det överklagade beslutet. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med förvaltningsrätten om du har frågor. Adress och telefonnummer hittar du på första sidan i beslutet.

Mer information finns på www.domstol.se.

KF § 160

DNR KS 242/2021 351

Medborgarförslag om åtgärder för hastighetsbegränsning på Vretavägen

Sammanfattning

Följande medborgarförslag inkom 2021-11-11 från Ronny Modig;

”Lite funderingar efter tagit del av det förra medborgarförslagens avslag avseende hela kommunen och försökt översätta detta till väg 1927 Vretavägen som efter vad jag fått lära mig från början byggdes med ett vägområde på 6 alnar brett. (alltså mellan tomtgränserna)

Numera finns det ju några ställen där den är bredare men det är ju enbart de sista 200 metrarna fram till Vedumsvägen som den håller en bredd över 5,5 meter. Och då det enligt er mätning passerar 488 bilar/dygn varav 23 % är tyngre fordon i en medelhastighet av 47 km/tim så om man betänker nedanstående och då det mellan 05-0620 kommer bilar i en avsevärd högre hastighet från Vedumsvägen gör det än mer riskfyllt att ta sig oskyddad utefter vägen för att ta sig till arbetsplats eller liknade.

Då har ju det av naturliga orsaker inte mätts hur många oskyddade trafikanter”

Alternativt att hastighetsnedsättande åtgärder utförs för att få ner verklig hastighet till åtminstone 40 km/tim.

I kommunfullmäktige frågar ordföranden om ärendet överlämnas till tekniska nämnden för beredning och finner att så sker.

KOMMUNFULLMÄKTIGES BESLUT

1. Ärendet överlämnas till tekniska nämnden för beredning.

Från: [Modig](#)
Till: [Herrljunga kommun](#)
Ärende: Medborgarförslag Vretavägen 1927
Datum: den 10 november 2021 14:19:42
Ängelägenhet: Hög

Hej!

Lite funderingar efter tagit del av det förra medborgarförslagets avslag avseende hela kommunen och försökt översätta detta till väg 1927 Vretavägen som efter vad jag fått lära mig från början byggdes med ett vägområde på 6 alnar brett. (alltså mellan tomtgränserna)

Numera finns det ju några ställen där den är bredare men det är ju enbart de sista 200 metrarna fram till Vedumsvägen som den håller en bredd över 5,5 meter

Och då det enligt er mätning passerar 488 bilar/dygn varav 23 % är tyngre fordon i en medelhastighet av 47 km/tim så om man betänker nedanstående och då det mellan 05-0620 kommer bilar i en avsevärd högre hastighet från Vedumsvägen gör det än mer riskfyllt att ta sig oskyddad utefter vägen för att ta sig till arbetsplats eller liknade.

Då har ju det av naturliga orsaker inte mätts hur många oskyddade trafikanter som passerar per dygn, men enligt vad vi noterat under några veckor passerar det cirka ett femtontal pensionärer dagligen och 5-10 barnvagnar under skaplig väderlek utöver de cyklister som åker förbi.

För att inte tala om de som rastar sina hundar dagligen.

Sedan har vi noterat att det blivit cirka 4-6 lastbilar till och från Innova Torqwell utöver deras egna lätta lastbilars resor

Och med tanke på att det går att ha denna hastighet på Nästergårdsgatan som har G/C väg utmed gatan och hastighetsdämpande åtgärder där det absolut inte passerar några sådana mängder av tunga fordon gör det än svårare att förstå resonemanget bakom med tanke på trafiksäkerheten, framkomligheten och miljön på dessa vägar/gator för det bör väl vara samma parametrar som styr.

Krockvårdskurva från WWW.projektering.nu

Kurvan visar sambandet mellan hastighet och risken att bli dödad eller allvarligt skadad i en kollision mellan bil och fotgängare.

Kurvan visar att vid 30 km/h är risken för att en fotgängare dör vid en kollision 10 % medan när hastigheten ökar till 50 km/h så ökar risken till 80 %.

Utdrag från andra kommuner:

Ystad: Om en fotgängare eller cyklist blir påkörd av en bil i 30 km/h överlever 9 av 10. I 40 km/h överlever 7 av 10 en kollision men i 50km/h riskerar 7 av 10 att dö.

Växjö: Bromssträckan räknas generellt till cirka 27 meter om bilen kör 50 km/h. Om bilen kör 30 km/h är bromssträckan cirka 13 meter

Sundbyberg: I olyckorna med svårt skadeutfall var cirka 45% olyckor med gående, cyklister eller mopedister inblandad

Har tyvärr inte hittat orsakerna till att Vara och Alingsås sänkt till 40 km/tim annars hade detta bifogats

Utdrag från TRV 2012/69993:

Skaderisken för fotgängare på 50-gator är 10 gånger högre för äldre personer (65+ år) jämfört med personer i åldrar upp till 44 år.

Enligt propositionen om nollvisionen 1997 bör den verkliga hastigheten inom tätbebyggt område uppgå till högst 30 km/tim inom de delar av gatunätet där gående och cyklister blandas med biltrafik, s.k. blandtrafik. Det är äldres behov av säkerhet som bör vara dimensionerande för utformning av gator och vägar där blandtrafik råder.

De nya slutsatserna tar en tydligare utgångspunkt i att det är viktigt att inte bara motverka dödsfall utan även allvarliga skadefall.

Det är viktigt att fortsätta arbetet med att säkerställa en verklig hastighet om 30 km/tim genom hastighetsbegränsningar och olika "byggnadstekniska åtgärder" på platser och i områden där blandtrafik råder. Som ett första steg beslutade regeringen genom en förordningsändring att underlätta för kommuner att besluta 30-områden (1998).

Förutom att en verklig hastighet om 30 km/tim ger goda säkerhetsvinster vid blandtrafik, stödjer låga fordonshastigheter ett mer socialt och jämlikt samspel mellan bilister, cyklister och fotgängare. Det bättre samspelet ökar gåendes och cyklisters tillgänglighet och bidrar till en mer attraktiv och trygg tätortstrafik.

Utdrag från vägar och gators utformning granskning 2012-03-12:

Trafiksäkerhetsarbetet i Nollvisionens anda innebär att vägar, gator och fordon i högre grad ska anpassas till människans förutsättningar.

Den enskilda människan är ansvarig för att följa lagar och bestämmelser, medan systemutformarna ska se till att hela systemet är säkert.

Förutom väghållare, fordonstillverkare och transportföretag hör också beslutsfattare, tjänstemän, lagstiftande myndigheter och polisen till systemutformarna.

Vid trafiksäkerhetsgranskningen anges sannolikhet för och konsekvens av olycka, sammantaget benämnt risk.

Sannolikheten för att en olycka kommer att hända är till stor del beroende av mängden trafik, vägens utformning och trafikens hastighet.

Konsekvenserna av olyckan beror på krockvåldets storlek och hur väl trafikanterna är skyddade mot det

Då jag efter åtskilliga kontakter med er och trafikverket inte fått gehör för några hastighetsnedsättande åtgärder på väg 1927 Vretavägen vill jag på flertalet grannars vägnar lämna in följande medborgarförslag med tanke på att vägen bör kategoriseras såsom blandtrafiksväg:

Även om kommunen (Trafikverket) kan skapa ordentliga uppmärkta mötesplatser för den tunga trafiken var 200 meter så bör hastighetsgränsen ändå ändras till 30 km/tim istället för dagen 50 km/tim för att den verkliga hastigheten på de fordon som trafikerade vägen på den tiden knappast översteg 30km/tim. (häst och vagn)
Detta gäller speciellt på Tåbergsliden där flera personer vittnat om möten med lastbilar/traktorekipage som tvingats till att köra över sten i innerkurvorna. (som Trafikverket inte vill ta bort)
Och blir det då möten med lastbilar längre än 24 meter finns det bara 2 bra platser detta går att göra på östra sidan om järnvägen
På västra sida är det snarlikt 1 ordentlig plats finns vid gamla Stjernfjädrar därefter blir tomtmark som tas i anspråk
Sedan är det inte så trevligt att trafiken börjar använda gräsmattor för möten på andra ställen.

Ärende 17

Alternativt att hastighetsnedsättande åtgärder utförs för att få ner verklig hastighet till åtminstone 40 km/tim.

Se även bilder nedan

Före

kantskärningen

Efter kantskärning nr 6 – nr 12

Vägbredden vid nr 10/12 och nr 15 är 3,3 meter mellan vägmarkeringen och 3,49 meter mellan asfaltskanterna

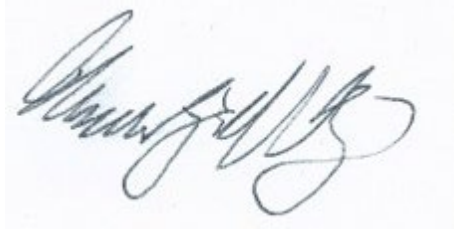
Så var skall de gående/cyklister befinna sig när det är så här och det kommer ett fordon bredare än 2,5 meter?

Tur att de tagit ner staketet på nr 15 då kan fordon köra in på gräsmattan.

Ärende 17

Det blir lite bättre åt järnvägen men inte någon större förändring fram till korsningen Kvarnvägen/Vretavägen sedan blir det marginellt bättre upp till infarten Bergsgården för att sedan återgå till max 6 alnar mellan stenmurarna upp till krönet Tåbergsliden

Mvh
Ronny Modig

A handwritten signature in dark ink, appearing to read 'Ronny Modig', is shown on a light background. The signature is fluid and cursive.

Skickades från [E-post](#) för Windows

Svar på motion om föreläsning om kriminalitet

Sammanfattning

Svar på inkommen motion angående att bjuda in Sebastian Stakset till en föreläsning i Herrljunga, riktad till ungdomar. Enligt motionen är syftet med föreläsningen att förebygga kriminalitet, droger och våld. Motionen föreslår även att föreläsningen ska bekostas från det våldspreventiva arbetets befintliga budget.

Att hålla årlig föreläsning riktad till ungdomar är del av projektplanen för det våldspreventiva arbetet och kommer därför genomföras årligen under projektet. Fokus för projektet är universellt förebyggande arbete, dvs att jobba förebyggande innan händelse skett. Föreläsningar som kommer erbjudas blir därför också av universellt förebyggande karaktär.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse i ärendet daterad 2023-01-13
Motion om föreläsning om kriminalitet 2022-03-21
Kommunfullmäktiges beslut 2022-12-31

Förslag till beslut

- Då det redan finns en politiskt beslutad projektplan för det våldspreventiva arbetet, kommer aktiviteten genomföras enligt plan och därav avslås motionen.

Li Johansson Nyström
Folkhälsostrateg

Expedieras till: Li Johansson Nyström, folkhälsostrateg, KS förvaltning

Bakgrund

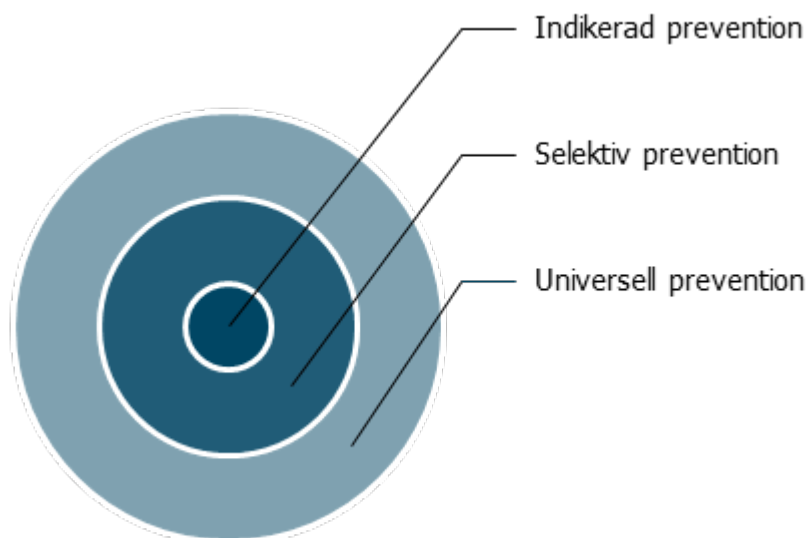
Våld medför långtgående konsekvenser i form av både stora kostnader och ett enormt lidande för vuxna och barn. I Sverige räknar man med att enbart våld i nära relationer kostar samhället upp till 45 miljarder varje år, och enligt WHO (World Health Organisation) är våld det största samhällsproblemet i modern tid.

Varför uppstår våld och vilka är konsekvenserna?

Det finns inte en enskild riskfaktor som förklarar varför vissa individer utövar våld, eller varför våld är mer vanligt förekommande i vissa sammanhang än i andra. Orsakerna till våld finns i komplexa samband mellan riskfaktorer hos individer, i relationer samt i olika livsmiljöer, sociala och kulturella sammanhang.

Förebyggande arbete

Förebyggande arbete kan delas in i tre nivåer, enligt *preventionscirkeln*, för att underlätta att förstå perspektivförändring från *åtgärdande* till *förebyggande*. Längst in i cirkeln finns *indikerade insatser*, som oftast involverar de mest kostsamma och komplicerade åtgärderna medan insatserna längst ut i cirkeln, i så kallad *universell prevention*, är mindre resurskrävande då de kan nås av många fler än de övriga två nivåerna. Det våldspreventiva metoderna som lyfts i den här planen räknas som universell prevention.

Ekonomisk bedömning

Projektet har i sin budget avsatt medel för årlig föreläsning.

FN:s barnkonvention

Genom att arbeta med våldspreventiva metoder främjas mänskliga rättigheter och rätten till ett liv fritt från våld enligt Agenda 2030 och de 17 hållbarhetsmålen, FN:s Allmänna förklaring om mänskliga rättigheter samt Barnkonventionen. Barnkonventionen, som är del av svensk lag, skyddar barns rättigheter och barns rätt till ett liv fritt från våld. Genom att arbeta med våldsprevention riktad till barn lär sig barn tidigt att sätta ord på vad våld är, få kunskap om känslor och att respektera varandra, vilka är goda förutsättningar för minskade riskfaktorer för att begå våld senare i livet.

Jämställdhetsbeskrivning

Att arbeta våldspreventivt är ett sätt att förstå hur destruktiva könsnormer leder till våld där män oftare är förövare och kvinnor oftare är utsatta för våld. Ett långsiktigt och lyckat arbete med våldsprevention kan leda till ett mer jämställt samhälle fritt från våld.

KF § 52

DNR KS 80/2022 655

Motion om föreläsning om kriminalitet

Sammanfattning

Följande motion inkom 2022-03-03 från Jacob Brendelius (SD):

"Föredrag av före detta gangsterraparen Sebastian Stakset om vägen bort från kriminalitet"

Sebastian Stakset var under åren 2011-2016 frontfigur i gangsterrapbandet "Kartellen". Under sin tid i bandet förespråkade och glorifierade Stakset en kriminell livsstil innefattande både droger och våld. Sebastian har senare medgivit att han själv både använt droger och aktivt deltagit i brottslig verksamhet under den tid han var sångare i bandet. Han har dömts och avtjänat flera fängelsestraff under sin brottsaktiva karriär.

År 2016 hoppade Stakset oväntat av Kartellen i samband med att han genomgick en livskris. Han lämnade då det kriminella livet och drogerna bakom sig och har sedan dess visat stor ånger över det destruktiva liv han tid igare levte och förespråkade. Sedan några år tillbaka driver han en organisation som verkar för att hjälpa unga kriminella att lämna droger och kriminalitet där han själv fungerar som föreläsare.

Det är Sverigedemokraternas uppfattning att droger är en av de viktigaste orsakerna till att ungdomar utveckla ett asocialt beteende som tar sig uttryck i våld och kriminalitet. På senare tid har så kallad "gangsterraps" negativa påverkan på ungdomars val av livsstil diskuterats av både politiker och medier."

Sverigedemokraterna yrkar att

- Den före detta gangsterraparen Sebastian Stakset bjuds in till kommunen för att hålla ett eller flera föredrag för elever på högstadiet och gymnasiet om sin väg bort från kriminalitet, droger och våld.
- Finansiering av föredragen sker genom att medel som reserverats för kommunens våldsförebyggande arbete används.

Beslutsgång

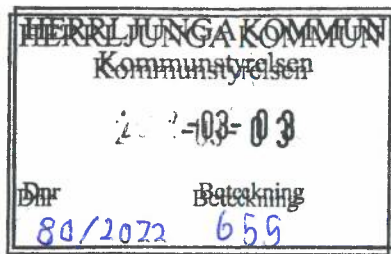
I kommunfullmäktige frågar ordföranden om ärendet överlämnas till kommunstyrelsen för beredning och finner att så sker.

KOMMUNFULLMÄKTIGES BESLUT

1. Ärendet överlämnas till kommunstyrelsen för beredning.

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

Motion

2022-02-28

Föredrag av före detta gangsterraparen Sebastian Stakset om vägen bort från kriminalitet

Sebastian Stakset var under åren 2011-2016 frontfigur i gangsterrapbandet "Kartellen". Under sin tid i bandet förespråkade och glorifierade Stakset en kriminell livsstil innefattande både droger och våld. Sebastian har senare medgivit att han själv både använt droger och aktivt deltagit i brottslig verksamhet under den tid han var sångare i bandet. Han har dömts och avtjänat flera fängelsestraff under sin brottsaktiva karriär.

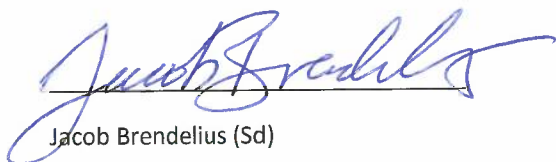
År 2016 hoppade Stakset oväntat av Kartellen i samband med att han genomgick en livskris. Han lämnade då det kriminella livet och drogerna bakom sig och har sedan dess visat stor ånger över det destruktiva liv han tidigare levt och förespråkade. Sedan några år tillbaka driver han en organisation som verkar för att hjälpa unga kriminella att lämna droger och kriminalitet där han själv fungerar som föreläsare.

Det är Sverigedemokraternas uppfattning att droger är en av de viktigaste orsakerna till att ungdomar utvecklar ett asocialt beteende som tar sig uttryck i våld och kriminalitet. På senare tid har så kallad "gangsterraps" negativa påverkan på ungdomars val av livsstil diskuterats av både politiker och medier. Stakset, som själv under flera år har varit en av gangsterrapsens frontfigurer och dessutom levt det kriminella liv som gangsterrapen glorifierar, har genom sin organisation pekat på sambanden mellan socialt utanförskap, droger och kriminalitet. Stakset har också tydligt markerat och problematiserat gangsterrapen som företeelse då den enligt honom förstärker och förskönar valet av en kriminell livsstil.

Vi tror att en person med Staksets förflutna som gangsterrapare har en mycket hög förmåga att nå fram till ungdomar som befinner sig i riskzonen för att hamna i drog- och kriminalitet. Sebastian talar utifrån egen erfarenhet då han själv sett och upplevt hur droger och våld bryter ned människor. Sverigedemokraterna anser att en eller flera föreläsningar med Stakset och hans organisation kan ge hopp och inspiration för ungdomar och därmed vara en viktig del i kommunens vålds- och drogförebyggande arbete.

Sverigedemokraterna yrkar att:

- Den före detta gangsterraparen Sebastian Stakset bjuds in till kommunen för att hålla ett eller flera föredrag för elever på högstadiet och gymnasiet om sin väg bort från kriminalitet, droger och våld.
- Finansiering av föredragen sker genom att medel som reserverats för kommunens våldsförebyggande arbete används.

Jacob Brendelius (Sd)

Sverigedemokraterna
Trygghet & Tradition

Svar på medborgarförslag om fler grillplatser vid Herrljungas badplatser

Sammanfattning

Medborgarförslag inkom till Herrljunga kommun 2022-02-28

Mer Grillplatser vid Herrljunga Badplatser

Mer grillplatser vid Herrljungas badplatser 21 -02-2022 Mitt namn är Maria Andersson och jag blir 18 år nu i vår. Det finns många sjöar runt om i Herrljunga som är väldigt fina och väl iordninggjorda, dock saknar jag vindskydd som grillkåtor. Exempelvis finns det två vindskydd med grillplats vid Hudenes pulkabacke. Sådana skulle jag uppskattat om det fanns vid ex. badplatserna runt Sämsjön, Jämsjön och Sandsken m.m. Det är många som badar där på sommaren samtidigt som det är en hel del som åker skridskor vid badplatserna på vintern. Min tanke är att fler hade uppskattat badplatserna om det fanns fler grillplatser och grillkåtor vid Herrljungas sjöar. Jag vill att ni undersöker om möjligheterna till detta finns.

Herrljunga kommun har en kommunal Badplats, Norra Säm. Övriga badplatser ligger på mark som ägs av andra markägare och sköts av föreningar. Nya grillplatser har invigts vid "Prästabron", ny grillplats norra Säm och ny grillplats Ollestad. Det är i dagsläget ej aktuellt att bygga grillkåtor i anslutning till befintliga badplatser.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse i ärendet daterad 2023-02-03

Kommunfullmäktige § 46 2022-03-21

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att medborgarförslag anses besvarat.

Peter Friman
Fritidschef

Expedieras till:	Kommunfullmäktige
För kännedom	Förslagsställaren
till:	

KF § 46

DNR KS 74/2022 381

Medborgarförslag om fler grillplatser vid Herrljungas badplatser

Sammanfattning

Följande medborgarförslag inkom 2022-02-28:

” Hej, Mitt namn är Maria Andersson och jag blir 18 år nu i vår. Det finns många sjöar runt om i Herrljunga som är väldigt fina och väl iordninggjorda, dock saknar jag vindskydd som grillkåtor. Exempelvis finns det två vindskydd med grillplats vid Hudenes pulkabacke. Sådana skulle jag uppskattat om det fanns vid ex. badplatserna runt Sämsjön, Jämneshöjden och Sandsken m.m. Det är många som badar där på sommaren samtidigt som det är en hel del som åker skridskor vid badplatserna på vintern. Min tanke är att fler hade uppskattat badplatserna om det fanns fler grillplatser och grillkåtor vid Herrljungas sjöar. Jag vill att ni undersöker om möjligheterna till detta finns.

Beslutsgång

I kommunfullmäktige frågar ordföranden om ärendet överlämnas till kommunstyrelsen för beredning och finner att så sker.

KOMMUNFULLMÄKTIGES BESLUT

1. Ärendet överlämnas till kommunstyrelsen för beredning.

Två saker

Ärende 19

Maria Andersson

Tilldelad

< >

21-02-2022

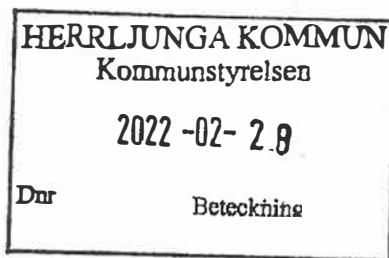
Mer grillplatser vid Herrljungas badplatser

Hej,

Mitt namn är Maria Andersson och jag blir 18 år nu i vår. Det finns många sjöar runt om i Herrljunga som är väldigt fina och väl iordninggjorda, dock saknar jag vindskydd som grillkåtor. Exempelvis finns det två vindskydd med grillplats vid Hudenes pulkbacke. Sådana skulle jag uppskattat om det fanns vid ex. badplatserna runt Sämsjön, Jämsjön och Sandsken m.m. Det är många som badar där på sommaren samtidigt som det är en hel del som åker skridskor vid badplatserna på vintern. Min tanke är att fler hade uppskattat badplatserna om det fanns fler grillplatser och grillkåtor vid Herrljungas sjöar. Jag vill att ni undersöker om möjligheterna till detta finns.

Med vänliga hälsningar

Maria Andersson

Signatur: Maria Andersson

Svar på medborgarförslag om upprustning av Norra Säms badplats

Sammanfattning

Medborgarförslag inkom om upprustning av Norra Säms badplats. Planering inför badsäsong 2023 pågår. Bryggor beräknas bytas våren 23. Toaletter ställs ut maj-sept. Målning och upprustning av omklädningsrum planeras under våren 23.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse i ärendet daterad 2023-02-03
Kommunfullmäktige § 48 2022-03-21

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att medborgarförslag anses besvarat.

Peter Friman
Fritidschef

Expedieras till:	Kommunfullmäktige
För kännedom	Förslagsställaren
till:	

Bedömning av måluppfyllelse

Norra Säms är välbesökt badplats i Herrljunga Kommun, i anslutning finns Kommunens camping. Det är viktigt att badplatser håller en bra standard för medborgare och besökare.

Ekonomisk bedömning

Upprustning av badplats bedöms rymmas inom budget för 2023

KF § 48

DNR KS 87/2022 381

Medborgarförslag om upprustning av Norra Säms badplats

Sammanfattning

Följande medborgarförslag inkom 2022-03-08 från Christine Hillermyr:
"Hej! Inför kommande säsong vid badplatsen i Norra Säm önskar jag att kommunen kan fixa till lite för allas trevnad. Några fler bord med bänkar för äldre att sitta och fika på. Många vill inte sitta i det lortiga gräset. Lite lekredskap för barnen såsom en gungställning och rutschkana. Det skulle även gynna campingens gäster med barn. Toaletthyggnaden behöver också en ordentlig översyn både invändigt och utvändigt. En ny trappa, brädor som saknas i omklädningsdelen, målning utvändigt samt städning invändigt. Hoppas på detta annars en mycket fin badplats."

Beslutsgång

I kommunfullmäktige frågar ordföranden om ärendet överlämnas till kommunstyrelsen för beredning och finner att så sker.

KOMMUNFULLMÄKTIGES BESLUT

1. Ärendet överlämnas till kommunstyrelsen för beredning.

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

Medborgarförslag

Hej!

Inför kommande säsong vid badplatsen i Norra Säm önskar jag att kommunen kan fixa till lite för allas trevnad.

Några fler bord m. bänkar för äldre att sitta och fika på.

Många vill inte sitta i det lortiga gräset.

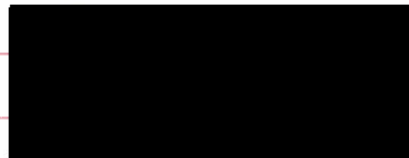
Lite lekredskap för barnen såsom en gungställning och rutschkana. Det skulle även gynna campingens gäster med barn.

Toalettbyggnaden behöver också en ordentlig översyn både inv. och utv.

En ny trappa, brädor som saknas i omklädningsdelen, målning utv. samt städning inv.

Hoppas på detta på en annars mycket fin badplats

MVH Christine Hillermyr

HERRLINGSKOMMUN	
Kommunstyrelsen	
2022-03-08	
Di.nr	Beskrivning
87/2022	381

Initiativärende om höjd ambitionsnivå för kollektivtrafiken i Herrljunga

Sammanfattning

Herrljunga kommun genom korsar korsas av flera järnvägar. Den spårbundna trafiken är mycket god till Stockholm, Göteborg, Borås Trollhättan/Uddevalla och Lidköping/Mariestad från Herrljunga tätort.

Ambitionen är att i de politiska processerna och dialogerna lyfta upp även vikten av en god och nära kollektivtrafik i övriga delar i kommunen. Inte minst de delar som idag har tillgång till spårbunden trafik.

Beslutsunderlag

Skrivelse från ordförande och 1:e vice ordförande daterad 2023-02-13

Förslag till beslut

- Kommunstyrelsens presidium ges i uppdrag att i dialoger med politiska regionföreträdare och representanter för trafikbolag, regionen och Trafikverk lyfta upp behovet av en god kollektivtrafik i hela kommunen. Detta genom att argumentera för fler bussar i linjetrafik, anropsstyrd trafik på tidigare morgon samt att särskilt betona att spårbunden kollektivtrafik med tågstopp i Mollaområdet finns kvar.

Mats Palm (S)
Ordförande
kommunstyrelsen

Emma Blomdahl
Wahlberg (C)
1:e vice ordförande
kommunstyrelsen

Expedieras till: Kommunfullmäktige
För kännedom Alingsås och Vårgårdas räddningsförbund
till:

Bakgrund

Kollektivtrafiken är i omvandling och expansion. Klimatmedvetenheten ökar och efterfrågan på klimatsmarta och bekväma resandemöjligheter efterfrågas allt mer. Herrljunga har mycket goda resandemöjligheter för arbets- och studiependling, men också för det egna nöjesresandet, i alla fall från centralorten.

De mer kommuntäckande resandemöjligheterna har sedan ett antal år stegvis minskat. Linjelagd trafik via buss från Falköpingshållet, Alingsås/Vårgårdahållet och Boråshållet har försvunnit och kvarvarande turer har minskats. För att hela kommunen ska kunna leva och utvecklas är det där med centralt att jobba för ökad närvaro av kollektivtrafik i hela kommunen.

Den utbyggnad av tågresa via fjärrtåg som vi eftertraktar och ser positivt på i och med ”Takt-trafiken”, har dock pekat på en del farhågor eller reella försämringar gällande tågstoppen i de södra kommundelarna. Mollaryd och Torpåkra, med ett idag lågt resandeantal, riskerar att helt missta sina tågstopp. Detta vid sidan av att linjelagd busstrafik inte längre finns tillgänglig, sätter kommundelen i en oacceptabel situation gällande arbets och studiependling. Här måste alla möjligheter till dessa resandeformer lyftas i den fortsatta dialogen. Tillköp av olika former av beställnings eller anropsstyrd trafik måste belysas.

Bedömning av måluppfyllelse

En ökad andel resande med kollektivtrafik stärker markant kommunens ambitioner gällande långsiktig CO2-neutritet. Att bekvämt kunna pendla med lokal kollektivtrafik bedöms höja vår attraktivitet för inflyttning i olika kommundelar.

Genom att vi fortsatt arbetar med utökad spårbunden trafik och klimatsmarta bussalternativ bidrar vi till en fortsatt utveckling av det klimatneutrala arbetet.

Remiss

Ej aktuellt.

Ekonomisk bedömning

Ingen ekonomisk bedömning möjlig i dagsläget.

Bedömning av bidrag till digital utveckling

Kan bli aktuellt beroende på den regionala digitala utvecklingen.

Juridisk bedömning

Ingen juridisk påverkan.

Miljökonsekvensbeskrivning

Ett ökat kollektivt klimatsmart resande bedöms ha en generellt positiv påverkan på miljön.

FN:s barnkonvention

En ökad tillgång till kollektivtrafik kan stärka barns möjligheter att röra sig fritt och få enklare tillgång till exempelvis fritidsaktiviteter och bör därför ses som en positiv åtgärd även för barn och unga.

Jämställdhetsbeskrivning

Vi vet att kvinnor i högre grad än män väljer att resa med kollektivtrafik. Därför finns det en positiv aspekt av förslaget utifrån ett jämställdhetsperspektiv, även om förslaget kan öka allas tillgång till kollektivtrafik.

Samverkan

Samverkan inte aktuell.

SN § 146

DNR SN 136/2022

Årsredovisning anhörigstöd

Sammanfattning

Anhörigstödet utgår från Socialtjänstlagen 5 kap 10§. Socialnämnden ”ska erbjuda stöd för att underlätta för de personer som vårdar en närstående som är långvarigt sjuk eller äldre eller som stödjer en närstående som har funktionshinder.”

Den påbörjade behovsinventering inom socialförvaltningens verksamheter fortlöper i och med utveckling och förändringar inom förvaltningen.

Anhörigstöd är en frivillig insats. Det uppsökande arbetet pågår, även om informationen nåtts av många finns det fortfarande utmaningar med att nå ut till fler. Informationsträffar hos föreningar har genomförts men det finns många forum kvar att besöka. Informationsblad och hemsidan uppdateras kontinuerligt. Samverkansarbetet fortlöper och har utvecklats, dels internt över de olika förvaltningarna, med frivilligorganisationer, dels regionala och nationella anhörignätverk. Samarbete med motsvarande funktion i Vara kommun är ett pågående arbete som stöttar upp med att nå en mer komplex målgrupp. Enskilda samtal är den största delen av anhörigstödet. Detta typ av stöd har ökat markant under detta år, där vägledning, stöttning och att aktivt lyssna på den anhörige är det viktiga.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse daterad 2022-11-21

Verksamhetsberättelse anhörigstöd 2022

Förslag till beslut

Förvaltningens förslag till socialnämnden är att socialnämnden godkänner Verksamhetsberättelse anhörigstöd 2022.

Beslutsgång

Ordföranden frågar om förvaltningens förslag till beslut antas och finner att så sker.

Socialnämndens beslut

1. Förvaltningens förslag till socialnämnden är att socialnämnden godkänner Verksamhetsberättelse anhörigstöd 2022.

Expedieras till:

För kännedom till: Kommunstyrelsen

Till samtliga kommuner

Brister i kommunalekonomisk utjämning för utbetalningsåren 2023 och 2022.

Vi behöver tyvärr informera om att det har uppmärksammats ett fel i beräkningarna av kommunalekonomiska utjämningen för 2022 och 2023. Det har lett till att ungefär hälften av kommunerna har tilldelats för mycket pengar medan den andra hälften har fått för lite pengar. Den totala omfattningen av felet är 220 miljoner kronor för 2022 och ungefär lika mycket för 2023.

Skatteverket kommer att rätta de felaktiga beloppen för båda åren utifrån reviderade uppgifter från SCB. Vi kommer att återkomma till samtliga kommuner med mer detaljer om ändringarna per kommun.

Redan nu har ni möjlighet att ta del av de reviderade beräkningarna på SCBs webbplats. Se under respektive år här [Kommunalekonomisk utjämning och utjämning av LSS-kostnader \(https://scb.se/OE0115\)](https://scb.se/OE0115).

Utbetalningsår 2023

Ändring för 2023 kommer att ske enligt ordinarie hantering och Skatteverket kommer fastställa ett nytt beslut till utbetalningarna i april och framåt. Mot bakgrund av att avvikelserna är relativt små, och att redovisningsräkningarna normalt ändå räknas om inför utbetalningen i april, kommer alla korrigeringar att göras samtidigt.

Utbetalningsår 2022

Då skattefordran för 2022 redan är utbetald så kan någon korrigering av tidigare felaktiga utbetalningar inte göras i ordinarie förfarande. Skatteverket har därför för avsikt att korrigera det felaktigt utbetalda beloppet med en justeringspost för en utbetalningsmånad under våren 2023.

Skatteverket kommer att kommunicera ändringarna innan dessa beslutas.

Har ni frågor kring denna information går det bra att kontakta mig (christoffer.baaz@skatteverket.se) eller Magnus Carlsson (magnus.carlsson@skatteverket.se) verksamhetsspecialister för Kommunavräkningen.

Hälsningar

Christoffer Baaz

Plats och tid	Borås kl 9.00-12.00
Beslutande	Annette Carlson (M) Borås Stad, Ordförande Ulf Dahlberg (S) Mark, 2:e vice ordförande §§ 6-18 Ulf Rapp (S) Bollebygd Kerstin Hermansson (C) Borås Stad Mats Palm (S) Herrljunga Johan Björkman (M) Svenljunga Driton Bilalli (S) Tranemo Wiktor Öberg (M) Ulricehamn §§ 1-14 Bengt Hilmerzon (C) Vårgårda
Ersättare	Daniel Persson (SD) Bollebygd Niklas Arvidsson (KD) Borås Stad Tomas Ekberg (M) Mark Patrik Harrysson (S) Svenljunga Niklas Gardewik (M) Tranemo Klas Redin (S) Ulricehamn §§ 1-14 Tony Willner (S) Vårgårda
Adjungerade	Tobias Carlsson (L) Varberg §§ 1-14 Stefan Lindborg (V) Mikael Levander (NU)
Övriga deltagare	Magnus Haggren, Förbundsdirektör Linda Bergholtz, Administrativ chef Anna Laang, Enhetschef Regional utveckling Helen Nordling, Enhetschef Vålfärdsutveckling §§ 1-14 Karin Björklind, Regionutvecklare Sebastian Nydén, Kommunchef Svenljunga kommun
Utses att justera	Bengt Hilmerzon (C) Vårgårda
Omfattning	§§ 1-18
Underskrifter	Sekreterare _____ Linda Bergholtz Ordförande _____ Annette Carlson Justerare _____ Bengt Hilmerzon

Justerare		Utdragsbestyrkande

Innehåll

§ 1	Val av mötesordförande.....	3
§ 2	Fastställande av dagordning.....	3
§ 3	Val av justerare.....	3
§ 4	Presentation av Direktionens ledamöter	3
§ 5	Redovisning av kommunernas val av ledamöter och ersättare samt revisorer.....	4
§ 6	Val av ordförande, 1e vice ordförande och 2e vice ordförande	6
§ 7	Val av adjungerade ledamöter	7
§ 8	Val av beredningar samt Advisory Board Navet science center	8
§ 9	Val av poster utanför förbundet	10
§ 10	Rekommendation ordförande Närvårdssamverkan Södra Älvsborg	12
§ 11	Arvoden och övriga ersättningar till förtroendevalda.....	13
§ 12	Yttrande åtgärdsvalsstudie Väg 27, Kilakorset (väg 154) - Länsgränsen.....	14
§ 13	Statusuppdatering ny järnväg Göteborg-Borås.....	15
§ 14	Introduktion till kommunalförbundet	16
§ 15	Återkoppling från VästKoms styrelse och BHU samt övrig politisk information.....	17
§ 16	Anmälningssärenden	18
§ 17	Övriga frågor.....	19
§ 18	Nästa sammanträde äger rum den 3 mars kl 9.00-12.00.....	19

Justerare

Utdragsbestyrkande

§ 1 Val av mötesordförande

Beslut

Annette Carlson (M) väljs till mötesordförande

§ 2 Fastställande av dagordning

Beslut

Dagordningen fastställs med följande tillägg

- Presentation av Direktionens ledamöter
- Rekommendation ordförande Närvårdssamverkan Södra Älvsborg
- Information ny järnväg Göteborg-Borås

§ 3 Val av justerare

Beslut

Bengt Hilmeresson (C) utses att jämte ordförande justera dagens protokoll

§ 4 Presentation av Direktionens ledamöter

Beslut

Informationen tas till dagens protokoll

Sammanfattning

Ledamöterna i Direktionen presenterar sig och hälsas välkomna av ordförande

Justerare		Utdragsbestyrkande

§ 5 Redovisning av kommunernas val av ledamöter och ersättare samt revisorer

Diarienummer: 2023/SKF001

Beslut

Informationen tas till dagens protokoll

Sammanfattning

Enligt förbundsordningen ska Direktionen för kommunalförbundet bestå av nio ledamöter och nio ersättare. Borås Stads fullmäktige väljer två ledamöter och två ersättare. Övriga medlemskommuners fullmäktige väljer vardera en ledamot och en ersättare. Enligt förbundsordningen ska det eftersträvas att kommunledningarna representerar respektive kommun. Varbergs kommun har enligt avtal rätt att närvara med högst två utsedda representanter.

Medlemskommunerna har utsett följande ledamöter och ersättare

Bollebygd	Ulf Rapp	S	Ledamot
	Daniel Persson	SD	Ersättare
Borås	Ulf Olsson	S	Ledamot
	Annette Carlson	M	Ledamot
	Kerstin Hermansson	C	Ersättare
	Niklas Arvidsson	KD	Ersättare
Herrljunga	Mats Palm	S	Ledamot
	Gunnar Andersson	M	Ersättare
Mark	Ulf Dahlberg	S	Ledamot
	Tomas Ekberg	M	Ersättare
Svenljunga	Johan Björkman	M	Ledamot
	Patrik Harrysson	S	Ersättare
Tranemo	Driton Bilalli	S	Ledamot
	Niklas Gardewik	M	Ersättare
Ulricehamn	Wiktor Öberg	M	Ledamot
	Klas Redin	S	Ersättare
Vårgårda	Bengt Hilmersson	C	Ledamot
	Tony Willner	S	Ersättare

Varbergs kommun har utsett följande adjungerade representanter

Tobias Carlsson	L	Adjungerad ledamot
Jeanette Qvist	S	Adjungerad ersättare

Justerare			Utdragsbestyrkande

Enligt förbundsordningen ska förbundet revideras av minst tre revisorer som är gemensamma för förbundsmedlemmarna. Borås, Marks och Ulricehamns fullmäktige utser vardera en revisor. Borås Stads revisor är sammankallande. Övriga medlemskommuner kan om de så önskar utse vardera en revisor.

Medlemskommunerna har utsett följande revisorer

Borås	Boris Preijde	M
Mark	Marijke Hallencreutz	M
Ulricehamn	Olof Qvist	SD
Tranemo	Bengt Melkersson	C
Vårgårda	Weine Eriksson	S
Bollebygd	Elin Axelsson	SD
Herrljunga	Jonny Gustafsson	-

Justerare

Utdragsbestyrkande

§ 6 Val av ordförande, 1e vice ordförande och 2e vice ordförande

Diarienummer: 2023/SKF001

Beslut

Direktionen beslutar enligt valberedningens förslag

Sammanfattning

Direktionen utser inom sig ordförande, 1e vice ordförande och 2e vice ordförande. Dessa utgör presidiet som leder Direktions arbete och representerar förbundet utåt i de fall Direktionen ej beslutat annat. Ordförande för beredningarna är adjungerade till presidiet.

Valberedningens förslag

Ordförande	Ulf Olsson (S) Borås
1e vice ordförande	Annette Carlson (M) Borås
2e vice ordförande	Ulf Dahlberg (S) Mark

Justerare				Utdragsbestyrkande

§ 7 Val av adjungerade ledamöter

Diarienummer: 2023/SKF001

Beslut

Direktionen beslutar enligt valberedningens förslag

Sammanfattning

Enligt förbundsordningen äger partier som ej är representerade i Direktionen genom medlemskommunernas representation rätt att adjungeras då minst 3 % av det sammantagna röstetalet i de åtta medlemskommunerna erhållits vid senaste kommunfullmäktigevalet eller då parti erhållit minst 12 % av röstetalet i en enskild kommun.

De partier som äger rätt att adjungeras är Vänsterpartiet, Nya Ulricehamn samt Liberalerna. Anmodan om att utse förslag till adjungerad ledamot har skickats till partierna. Samtliga partier har inkommit med svar.

Valberedningens förslag

Vänsterpartiet	Stefan Lindborg
Nya Ulricehamn	Mikael Levander
Liberalerna	Anna Svalander

Expedieras till

Vänsterpartiet
Nya Ulricehamn
Liberalerna

Justerare		Utdragsbestyrkande

§ 8 Val av beredningar samt Advisory Board Navet science center

Diarienummer: 2023/SKF001

Beslut

Direktionen beslutar enligt valberedningens förslag samt tillstyrker Varbergs nominering av Tobias Carlsson (L) till representant i beredning Hållbar utveckling Sjuhärad

Sammanfattning

Enligt förbundsordningen beslutar Direktionen om sina berednings- och andra arbetsformer. Enligt beslut i Direktionen 2015-02-27 ska beredningen för Välfärd och Kompetens ha nio platser varav två från Borås Stad och övriga medlemskommuner en plats per kommun. Beredningen för Hållbar utveckling Sjuhärad, BH7, ska ha nio platser varav två från Borås Stad och övriga medlemskommuner en plats per kommun samt Varbergs kommun en adjungerad plats.

2019-02-05 beslutades att adjungerade ledamöter ska ha rätt till adjungerad plats/insynsplatser i beredningarna.

Enligt beslut i Direktionen 2022-09-16 ska två representanter från Direktionen ingå i Advisory Board Navet science center.

Valberedningens förslag

Beredning Välfärd och Kompetens

Ordförande	Bengt Hilmersson (C)
Vice ordförande	Klas Redin (S)
Bollebygd	Daniel Persson (SD)
Borås	Niklas Arvidsson (KD)
Borås	Anna Svalander (L)
Herrljunga	Mats Palm (S)
Mark	Ulf Dahlberg (S)
Svenljunga	Patrik Harrysson (S)
Tranemo	Niklas Gardewik (M)
Ulricehamn	Klas Redin (S)
Vårgårda	Bengt Hilmersson (C)
Adjungerad ledamot	Stefan Lindborg (V)
Adjungerad ledamot	Mikael Levander (NU)

Justerare

Utdragsbestyrkande

Beredning Hållbar utveckling Sjuhärad, BH7

Ordförande	Annette Carlson (M)
Vice ordförande	Ulf Rapp (S)
Bollebygd	Ulf Rapp (S)
Borås	Annette Carlson (M)
Borås	Kerstin Hermansson (C)
Herrljunga	Gunnar Andersson (M)
Mark	Tomas Ekberg (M)
Svenljunga	Johan Björkman (M)
Tranemo	Driton Bilalli (S)
Ulricehamn	Wiktör Öberg (M)
Vårgårda	Tony Willner (S)
Varberg, adjungerad ledamot	Varberg utser representant

Advisory Board Navet science center

Patrik Harrysson (S)
Niklas Gardewik (M)

Justerare

Utdragsbestyrkande

§ 9 Val av poster utanför förbundet

Diarienummer: 2023/SKF001

Beslut

Direktionen beslutar enligt valberedningens förslag

Sammanfattning

Direktionen ska utse ledamöter till ett antal poster utanför förbundet.

Valberedningens förslag

Beredningen för hållbar utveckling Västra Götaland, BHU

Ulf Olsson (S)
Annette Carlson (M)
Ulf Dahlberg (S)
Bengt Hilmersson (C)

VästKoms styrelse

Ulf Olsson (S)
Annette Carlson (M)
Ulf Dahlberg (S)
Bengt Hilmersson (C)

Samrådsorganet, SRO

Ulf Olsson (S)
Bengt Hilmersson (C)

Styrelsen för Mediapoolen

Ledamot	Johan Björkman (M)
Ledamot	Tony Willner (S)
Ersättare	Kerstin Hermansson (C)
Ersättare	Driton Bilalli (S)

Styrelsen för Gryning Vård AB

Ledamot	Avvaktar besked från socialcheferna
Lekmannarevisor	Boris Preijde (M)

Ägarråd Gryning Vård AB

Ledamot	Bengt Hilmersson (C)
Ersättare	Mats Palm (S)

Stämooombud VästKom

Ledamot	Tony Willner (S)
Ersättare	Kerstin Hermansson (C)

Justerare

Utdragsbestyrkande

Stämмоombud Mediapoolen

Ledamot

Wiktor Öberg (M)

Ersättare

Ulf Dahlberg (S)

Stämмоombud Gryning Vård AB

Ledamot

Bengt Hilmerссon (C)

Ersättare

Mats Palm (S)

Västra Stambanegruppen

Ledamot

Annette Carlson (M)

Ersättare

Patrik Harrysson (S)

Stråksamverkan Göteborg-Borås

Ulf Olsson (S)

Annette Carlson (M)

Politisk samrådsgrupp Naturbruk

Tony Willner (S)

Ledningsrådet för Naturbruk

Tommy Fock, tјm Barn och
utbildningschef Svenljunga kommun

Politisk beredningsgrupp medicintekniska produkter, MTP

Mats Palm (S)

Stiftelsen Espira

Linda Bergholtz, tјm

Expedieras till

Beredningen för hållbar utveckling Västra Götaland, BHU

VästKom

Mediapoolen

Gryning Vård AB

Västra Stambanegruppen

Västra Götalandsregionen

Stiftelsen Espira

Justerare

Utdragsbestyrkande

§ 10 Rekommendation ordförande Närvårdssamverkan Södra Älvsborg

Diarienummer: 2023/SKF0103

Beslut

Direktionen rekommenderar Ylva Lengberg (S) Borås Stad till ordförande i Närvårdssamverkan Södra Älvsborg

Sammanfattning

Enligt gällande arbetsordning för Närvårdssamverkan Södra Älvsborg ska ordförande för de kommande två åren utses bland valda kommunrepresentanter. Direktionen rekommenderar Ylva Lengberg (S) Borås Stad till posten.

Expedieras till

Närvårdssamverkan Södra Älvsborg

Justerare		Utdragsbestyrkande

§ 11 Arvoden och övriga ersättningar till förtroendevalda

Diarienummer: 2023/SKF0102

Beslut

Direktionen beslutar enligt valberedningens förslag efter justering av räknefel

Sammanfattning

Enligt förbundsordningen ska valberedningen bereda ersättningsbestämmelser för förtroendevalda och revisorer. Direktionen beslutade 2015-09-18 om arvoden och ersättningar till förtroendevalda utifrån en grundnivå (GN) med årlig uppräknings. Grundnivån följer Borås Stads bestämmelser om ersättningar till kommunens förtroendevalda och Boråsregionen följer Borås Stads uppräknings.

Valberedningen föreslår att beslutet från 2015 ligger till grund för arvoden och ersättningar under innevarande mandatperiod men föreslår Direktionen att initiera en översyn av gällande arvodesreglemente under 2023.

Justerare		Utdragsbestyrkande

§ 12 Yttrande åtgärdsvalsstudie Väg 27, Kilakorset (väg 154) - Länsgränsen

Diarienummer: 2022/SKF0189

Beslut

Direktionen beslutar att översända föreslaget yttrande som eget yttrande i ärendet efter justering av Borås Stads yttrande

Sammanfattning

Boråsregionen har tagit emot remissen över ÅVS väg 27. Kommunerna har ombetts att skicka in yttrande till Boråsregionen 2022-12-20. Ett förslag till yttrande har utarbetats och stämts av med kommunernas tjänstepersoner. Boråsregionen ställer sig bakom yttrandena från Borås, Svenljunga och Tranemo kommuner, vilka biläggs. Dessutom vill förbundet komplettera med följande:

Efter studiens genomförande har förutsättningarna för analyserna av trafikmängder och personresor förändrats. Etableringsplanerna för en batterifabrik i Lockryd har gett en hög efterfrågan från andra företagsetableringar och kommunerna i stråket planerar nu för att möjliggöra ytterligare verksamhetsområden utmed väg 27. Ytterligare en effekt är att efterfrågan på bostäder har ökat markant.

Inom Västra Götalandsregionen är etableringar av företag som stödjer den gröna omställningen högt prioriterat. Det genomförs stora satsningar inom många områden, såsom utbildningar och andra planeringsinsatser, för att ge dessa företag bästa förutsättningarna att verka inom regionen.

Med utgångspunkt från de nya förutsättningarna önskar förbundet att Trafikverket:

- Påbörjar fördjupade utredningar med ökade trafikmängder för att särskilt studera anslutningspunkterna till väg 27
- Genomför åtgärder för att förbättra trafiksäkerhet och framkomlighet inom Trafikverkets rådighet i enlighet med åtgärdsförslagen i studien
- Omgående anlägger faunastängsel och barriärbrytande åtgärder mellan Tranemo och Gislaved inom nationell transportinfrastrukturplan
- Tillsammans med Västtrafik utreder behovet av infrastrukturåtgärder och hållplatslägen för kollektivtrafiken enligt nya behov och förutsättningar
- Omgående genomför föreslagna åtgärder inom nationell transportinfrastrukturplan för att möjliggöra öppnandet av nya stationer utmed kust- till kustbanan i Hillared, Långhem och Grimsås, beskrivna i ÅVS:en för Kust till kustbanan.
- Tillsammans med Boråsregionen, Västra Götalandsregionen och Västtrafik deltar i arbetet med utredningar och analyser om både personresor och godstransporter ur ett regionalt och länsövergripande perspektiv.
- Aktivt arbetar för att minska kostnader för infrastrukturåtgärder

Expedieras till

Trafikverket

Medlemskommunerna

Justerare		Utdragsbestyrkande

§ 13 Statusuppdatering ny järnväg Göteborg-Borås

Beslut

Informationen tas till dagens protokoll

Sammanfattning

Karin Björklind informerar om regeringens uppdrag till Trafikverket gällande ny järnväg Göteborg-Borås samt det arbete som pågår.

Justerare				Utdragsbestyrkande

§ 14 Introduktion till kommunalförbundet

Beslut

Informationen tas till dagens protokoll

Sammanfattning

Deltagande tjänstepersoner informerar om kommunalförbundets uppdrag och verksamhet.

Justerare				Utdragsbestyrkande

§ 15 Återkoppling från VästKoms styrelse och BHU samt övrig politisk information

Beslut

Ingen information

Justerare		Utdragsbestyrkande

§ 16 Anmälningssärenden

Beslut

Redovisningen av delegationsbeslut godkänns

Sammanfattning

Följande delegationsbeslut anmäls till Direktionen

Datum	Beslut	Delegat
221205	1. Anställning pedagog	Verksamhetschef Navet science center
221205	2. Konsultavtal gemensam avfallsplan, Ekovera	Enhetschef Regional utveckling
221205	3. Konsultavtal Kartläggning klimatpåverkan, Point AB	Enhetschef Regional utveckling
221206	4. Samarbetsavtal Navet – Herrljunga kommun	Verksamhetschef Navet science center
221209	5. Samarbetsavtal Navet – Ulricehamns kommun	Verksamhetschef Navet science center
221212	6. Avtal Marks kommun – Medarbetarcentrum	Verksamhetschef Medarbetarcentrum
221215	7. Samarbetsavtal Navet – Svenljunga kommun	Verksamhetschef Navet science center
221219	8. Samverkansavtal APL/LIA och Praktikplatsen.se. Göteborgsregionen	Enhetschef Välfärdsutveckling
230112	9. Avtal Borås Stad – Medarbetarcentrum	Verksamhetschef Medarbetarcentrum
230116	10. Anställning pedagog	Verksamhetschef Navet science center
230116	11. Processledare LMR för palliativ vård, VästKom - När vårdskontoret	Förbundsdirektör
230119	12. Avtal Borås Stad – Medarbetarcentrum	Verksamhetschef Medarbetarcentrum

Justerare

Utdragsbestyrkande

§ 17 Övriga frågor

Beslut

Inga övriga frågor anmäldes till dagordningen

§ 18 Nästa sammanträde äger rum den 3 mars kl 9.00-12.00

Justerare		Utdragsbestyrkande

Regionstyrelserna
Kommunstyrelserna samt Regionala
samverkans- och stödstrukturer

Överenskommelse - God och nära vård - En omställning av hälso- och sjukvården med primärvården som nav

Ärendenr: SKR2022/00764

Förbundsstyrelsens beslut

Styrelsen för Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) har vid sammanträde den 27 januari 2023 beslutat

att för SKR:s del godkänna överenskommelsen God och nära vård 2023 - En omställning av hälso- och sjukvården med primärvården som nav, samt

att i en skrivelse informera regionerna och kommunerna via de regionala samverkans- och stödstrukturerna (RSS) om överenskommelsen

Bakgrund

Överenskommelsen God och nära vård – en omställning av hälso- och sjukvården med primärvården som nav 2023 bidrar till fortsatt utveckling av den nära vården. Målet med omställningen är att patienten får en god, nära och samordnad vård som stärker hälsan.

Årets överenskommelse innehåller några mindre förändringar jämfört med föregående år. Den finansiella omfattningen har justerats något och de prestationsbaserade medlen för att utöka antalet platser för verksamhetsförlagd utbildning för sjuksköterskor har utvecklats. För utveckling av regionernas primärvård i landsbygd finns särskilda medel.

Medel från överenskommelsens ska användas inom ramen för fyra

utvecklingsområden:

- Utvecklingen av den nära vården med primärvården som nav
- Goda förutsättningar för vårdens medarbetare
- Insatser inom ramen för Vision e-hälsa 2025
- Förstärkning av ambulanssjukvården

Överenskommelsen 2023 omfattar totalt 6 394,5 miljoner kronor och fördelas på de olika utvecklingsområdena ovan. Av dessa avsätts 5 043 miljoner kronor till regionerna, 1 050 miljoner kronor till kommunerna samt 250 miljoner kronor till kommuner och regioner för en VFU-satsning för sjuksköterskor i grundutbildning. Inom ramen för utvecklingsområde Goda förutsättningar för vårdens medarbetare finns särskilda medel för utbildning till specialistsjuksköterska. Medlen utbetalas engångsvis efter rekvisition till Kammarkollegiet senast den 1 december 2023.

SKR tilldelas 51,5 miljoner kr för att stödja regionerna och kommunerna i omställningen av hälso- och sjukvården till nära vård.

Överenskommelsen redovisas i **bilaga 1**.

Sveriges Kommuner och Regioner

Peter Danielsson
Ordförande

Regeringskansliet
Socialdepartementet

**Sveriges
Kommuner
och Regioner**

God och nära vård 2023

En omställning av hälso- och sjukvården med primärvården som nav

**Överenskommelse mellan staten och Sveriges
Kommuner och Regioner**

Innehåll

1. Bakgrund.....	4
1.1 Överenskommelsen för 2023	6
1.2 Den ekonomiska omfattningen av överenskommelsen.....	6
2. Utvecklingen av den nära vården med primärvården som nav	8
Primärvården blir navet i hälso- och sjukvården.....	9
Flera statliga utredningar på området	10
Reformeringen förutsätter personcentrering	12
2.1 Insatser för att stödja omställningen till en nära vård	13
2.1.1 Generella insatser	13
2.1.2 Särskilda insatsområden	14
2.1.3 Insatser som SKR ska genomföra	17
2.2 Insatser för att förbättra tillgängligheten i primärvården.....	18
Ett integrerat digitalt och fysiskt arbetssätt i primärvården.....	19
2.2.1 Insatser som regionerna ska genomföra	20
2.3 Insatser för att öka kontinuiteten och relationsskapande i hälso- och sjukvården.....	20
2.3.1 Insatser som regionerna ska genomföra	22
2.3.2 Insatser som SKR ska genomföra	23
2.4 Insatser för att öka delaktighet och medskapande i hälso- och sjukvården	23
2.4.1 Patientkontrakt ska fortsätta utvecklas	24
2.5 Insatser för att utveckla primärvården i landsbygd	25
3. Goda förutsättningar för vårdens medarbetare	27
3.1 Bakgrund	27
3.2 Inriktningen för 2023.....	29
3.3 En ändamålsenlig kompetensförsörjning för omställningen till en nära vård	30
3.3.1 Insatser som regionerna och kommunerna ska genomföra.....	32
3.4 Utveckla förutsättningarna på arbetsplatsen	32
3.4.1 Insatser som regionerna och kommunerna ska genomföra.....	34
3.5 Utbilda vårdens framtida medarbetare.....	34
3.5.1 Insatser som regionerna och kommunerna ska genomföra.....	36
3.6 Verksamhetsförlagd utbildning för bland annat sjuksköterskestudenter	37
3.6.1 Insatser som regionerna och kommunerna ska genomföra.....	38
3.7 Vidareutbildning för sjuksköterskor	39
3.7.1 Insatser som regionerna och kommunerna ska genomföra.....	39
3.8 Utvecklings- och karriärmöjligheter	39
3.8.1 Insatser som regionerna ska genomföra	40

3.9 Insatser som SKR ska genomföra.....	40
4. Insatser inom ramen för Vision e-hälsa 2025.....	42
4.1 Strukturerad vårdinformation och standardisering	43
4.1.1 Insatser som regionerna ska genomföra	44
4.1.2 Insatser som SKR ska genomföra	45
5. Förstärkning av ambulanssjukvården	46
5.1.1 Insatser som regionerna ska genomföra	47
5.1.2 Insatser som SKR ska genomföra	47
6. Redovisning av regionernas och kommunernas utvecklingsinsatser	49
7. Medelstilldelning 2023	49
8. Beräkningsmodell för fördelning av stimulansmedel till regionerna och kommunerna	50
9. Ekonomiska villkor och rapportering	51
9.1 Ekonomiska villkor för medlen till regionerna, kommunerna och SKR	51
9.2 SKR:s rapportering	52
10. Uppföljning	53
11. Godkännande av överenskommelsen.....	54

1. Bakgrund

Runtom i Sverige pågår omställningen till en god och nära vård. Omställningen syftar till en hälso- och sjukvård som tillhandahålls sammanhållet med utgångspunkt i patientens individuella behov och förutsättningar så att individens hela livssituation kan beaktas. Utvecklingen av nära vård innebär inte en ny organisationsform eller vårdnivå. Nära vård är heller inte en ny benämning på dagens primärvård. Innebörden av begreppen nära och tillgänglig ska definieras med utgångspunkt i patientens behov. Det handlar om ett förhållningssätt som avser en mer personcentrerad hälso- och sjukvård där samarbetet och samverkan mellan regioner och kommuner är central. Målet med omställningen av hälso- och sjukvården är att patienten får en god, nära och samordnad vård som stärker hälsan. Målet är också att patienten är delaktig utifrån sina förutsättningar och preferenser samt att skapa ett mer samhällsekonomiskt effektivt och långsiktigt hållbart hälso- och sjukvårdssystem. Det tydliggörs att primärvården, som utförs av såväl kommuner, regioner som privata utförare, är basen och navet i vården. Primärvården behöver samspela med den specialiserade vården både på och utanför sjukhusen, kommunernas socialtjänst samt andra intressenter som behövs utifrån patientens perspektiv. Den nära vården har hälsan i fokus och kan inte uppnås om inte primärvården och folkhälsoarbetet sker i nära samverkan.

Det nationella arbetet med omställningen till en god och nära vård går i linje med WHO:s mål om att åstadkomma allmän hälso- och sjukvård (Universal Health Coverage, UHC) runtom i världen. WHO fastslår att om detta mål ska kunna uppnås så krävs också ett skifte från dagens hälsosystem, som i hög grad är uppbyggda kring sjukdomar och institutioner. WHO förespråkar en integrerad och personcentrerad ansats när hälsotjänster och system utvecklas. WHO framhåller att en sådan ansats är avgörande för att säkerställa att även marginaliserade och sårbara grupper nås och ingen lämnas utanför. Primärvården framhålls tydligt som basen vilken behövs för att kunna tillhandahålla integrerade och personcentrerade hälsotjänster på det önskade sättet. Den nära vården behöver växa fram utifrån regionala och lokala behov och förutsättningar för att säkerställa att rätt vård ges vid rätt tidpunkt och på rätt plats. En utvecklad nära vård med en starkt primärvård ger förbättrade förutsättningar för en samhällsekonomiskt effektiv hälso- och sjukvård där tillgängliga resurser används på bästa sätt.

Omställningen till en god och nära vård pågår i kommuner och regioner. Arbetet kräver långsiktighet och uthållighet hos såväl regioner och kommuner som staten. Det handlar bl.a. om att utveckla personcentrerade, effektiva och ändamålsenliga arbetssätt som utgår från patientens behov och underlättar för huvudmän, vårdgivare, specialiteter och professioner att samarbeta. Det handlar också om att i hela landet bli bättre på att möta invånarnas krav på tillgänglighet och flexibilitet genom tekniska eller mobila lösningar samt snabbare och enklare ge tillgång till rätt vårdnivå inom ramen för de gemensamma resurser som finns tillgängliga. Utvecklingen av nya arbetssätt är också centralt i arbetet för att möta kompetensförsörjningsutmaningen i kommuner och regioner. Det har visat sig att de verksamheter och arbetssätt som utvecklats inom ramen för nära vård-arbetet har haft en viktig roll för att klara sjukvården under covid-19-pandemin. Samarbetet mellan kommun och region var centralt för att möta det stora tryck som uppstod på vården under pandemin och många vittnar om en mycket positiv utveckling av samarbetsformerna. Covid-19-pandemin har även inneburit en ökning av arbetet med mobila team samt av digitala vårdmöten med chatt och eller video. Samtidigt har andra delar av omställningsarbetet bromsats upp under pandemin, då vissa utvecklingsarbeten och utbildningsinsatser har behövts skjutas på framtiden. När pandemin inte längre utgör en akut krissituation är det centralt att även dessa delar av arbetet åter plockas upp. Det fortsatta arbetet med omställningen behöver bygga vidare på och dra nytta av de erfarenheter och strukturer som skapats under pandemin.

Regeringen har tagit flera steg i omställningen till en god och nära vård, bl.a. genom de lagändringar som trädde i kraft den 1 januari 2019. Lagändringarna innebär att regionerna ska organisera hälso- och sjukvården så att den kan ges nära befolkningen och att den enskilde inom tre dagar garanteras en medicinsk bedömning av den legitimerade hälso- och sjukvårdspersonal inom primärvården som bäst kan möta patientens behov, detta inom ramen för den förstärkta vårdgarantin. Regeringens proposition Inriktningen för en nära och tillgänglig vård innebar att en reformering av primärvården inleddes, med särskilt fokus på tillgänglighet, delaktighet och kontinuitet (prop. 2019/20:164). Under 2022 togs ytterligare steg genom propositionen Ökad kontinuitet och effektivitet i vården – en primärvårdsreform (prop. 2021/22:72). Den 1 juli 2022 trädde nya lagändringar i kraft som bl.a. innebär att valet av enskilda personers vårdcentraler och motsvarande vårdenheter ska ske genom listning på

förhand. Listning ska få göras enbart hos utförare vars verksamhet bedrivs i en regions egen regi eller som har ett kontrakt med en region. Byte av utförare ska få göras högst två gånger under en period om ett år, om det inte finns särskilda skäl. Vårdgarantin gäller enbart där den enskilde är listad.

1.1 Överenskommelsen för 2023

Överenskommelsen för 2023 består av fyra olika utvecklingsområden som alla syftar till att stödja utvecklingen av hälso- och sjukvården med särskild inriktning på den nära vården. Dessa utvecklingsområden är:

- Utvecklingen av den nära vården med primärvården som nav
- Goda förutsättningar för vårdens medarbetare
- Insatser inom ramen för Vision e-hälsa 2025
- Förstärkning av ambulanssjukvården

I överenskommelsen för 2020 ingick barnhälsovården som ett eget utvecklingsområde med särskilt allokerade medel. I senare överenskommelser utgör barnhälsovård inte ett eget utvecklingsområde. Området utgör emellertid en del av den nära vården och kan därmed omfattas av delar av de utvecklingsområden som handlar om utvecklingen av den nära vården med fokus på primärvården och goda förutsättningar för vårdens medarbetare. Det innebär att medlen inom ramen för överenskommelsen kan användas för insatser som genomförs i syfte att stödja utvecklingen av barnhälsovården.

1.2 Den ekonomiska omfattningen av överenskommelsen

Överenskommelsen omfattar 2023 totalt 6 394,5 miljoner kronor och fördelas på de olika utvecklingsområdena enligt nedan.

Utvecklingen av den nära vården med primärvården som nav (avsnitt 2)

För utvecklingsområde Nära vård avsätts totalt 3 139 miljoner kronor. Av dessa medel avsätts 2 389 miljoner kronor till regionerna och 750 miljoner kronor till kommunerna. Av regeringens totala satsning på utvecklingsområdet avsätts 300 miljoner kronor till regionerna för arbete med att utveckla primärvården i landsbygd.

Goda förutsättningar för vårdens medarbetare (avsnitt 3)

För detta utvecklingsområde avsätts totalt 3 049 miljoner kronor. Av dessa medel avsätts 1 999 miljoner kronor till regionerna och 200 miljoner kronor till kommunerna för övergripande insatser. Av regeringens totala satsning på

utvecklingsområdet avsätts 400 miljoner kronor till regionerna och 100 miljoner kronor till kommunerna för att fler sjuksköterskor ska ges möjlighet att läsa till specialistsjuksköterska. Därtill avsätts 100 miljoner kronor till regionerna för att möjliggöra utvecklings- och karriärmöjligheter för specialistsjuksköterskor med fördjupad kompetens inom centrala områden samt 250 miljoner kronor till regioner och kommuner för en satsning på verksamhetsförlagd utbildning (VFU).

Insatser inom ramen för Vision e-hälsa 2025 (avsnitt 4)

För detta utvecklingsområde avsätts 70 miljoner kronor till regionerna för insatser inom strukturerad vårdinformation och standardisering. Medlen får användas till att stärka nya, redan pågående insatser eller bibehålla effekter av redan gjorda satsningar.

En förstärkt ambulanssjukvård (avsnitt 5)

För detta utvecklingsområde avsätts 85 miljoner kronor till regionerna.

Insatser som genomförs av SKR (avsnitt 2–5)

SKR ska stödja regionerna och kommunerna i omställningen av hälso- och sjukvården till god och nära vård och i genomförandet av insatserna inom ramen för de fyra olika utvecklingsområdena i överenskommelsen. SKR tilldelas totalt 51,5 miljoner kronor för detta arbete.

2. Utvecklingen av den nära vården med primärvården som nav

Sammanfattning

Hälso- och sjukvården ska ställa om så att primärvården blir navet i vården och samspelar med annan hälso- och sjukvård och socialtjänst.

Målet är att patienten får en god, nära och samordnad vård som stärker hälsan. Målet är också att patienten är delaktig utifrån sina förutsättningar och preferenser och att en effektivare användning av hälso- och sjukvårdens resurser ska kunna uppnås.

För utvecklingsområdet avsätts i överenskommelsen 2023 totalt 3 139 miljoner kronor.

Stödet ska ges till regioner och kommuner för att:

- Stödja omställningen till en nära vård
- Förbättra tillgängligheten i primärvården
- Öka kontinuiteten och relationsskapande i hälso- och sjukvården
- Öka delaktigheten och medskapande i hälso- och sjukvården
- Utveckla primärvården i landsbygd

En central del i den pågående strukturomvandlingen av hela hälso- och sjukvården är utvecklingen av primärvården, som innefattar såväl den kommunala hälso- och sjukvården som den primärvård som utförs av regionerna eller drivs på deras uppdrag. I betänkandet Effektiv vård (SOU 2016:2) framhålls att det blir alltmer tydligt att primärvården har svårt att klara uppdraget som första linjens vård och det gör att det blir svårare att möta demografiska utmaningar i form av ökad multisjuklighet i takt med en åldrande befolkning. I det sammanhanget blir den kommunalt finansierade hälso- och sjukvården än viktigare. Den vård som utförs på särskilda boenden eller i den enskildes ordinarie hem bedrivs redan nära individen och utgör tillsammans med den regionalt drivna primärvården basen för den nära vården i Sverige.

Arbetet behöver fortgå med att säkerställa att barnets bästa särskilt beaktas när hälso- och sjukvård ges till barn. Genom att fortsätta arbeta systematiskt för att stärka barns och ungas rättigheter, bl.a. genom att utveckla och anpassa befintliga verktyg som används för att nå en ökad delaktighet,

samordning och kontinuitet, kan barn och ungas behov tillgodoses. I planering, organisering och utveckling av hälso- och sjukvården till barn och unga behöver barnrättsperspektivet således vara centralt. Den nära vården, och i synnerhet primärvården, har en viktig roll både vad gäller förebyggande och främjande insatser samt hälso- och sjukvård för barn och unga. Detta gäller även andra grupper med komplexa behov, t.ex. personer med psykisk ohälsa.

Svensk hälso- och sjukvård byggdes upp i en annan tid, med andra utmaningar än vad systemet ska kunna hantera i dag. En liknande situation ses i många andra länders hälso- och sjukvårdssystem. I dag behöver sjukvården i större omfattning hantera kroniska och långvariga sjukdomstillstånd, ofta med hög komplexitet. Den medicinska utvecklingen har över tid avsevärt förbättrat möjligheterna att behandla och bota många medicinska tillstånd och därmed förändrat människors behov av hälso- och sjukvård. Kunskapen är också större om att mycket går att förebygga, både ohälsa och stora folksjukdomar, genom hälsosamma levnadsvanor. Det hälsofrämjande arbetet kan också handla om att t.ex. utsatthet för våld eller våldsutövande upptäcks för att undvika fysisk och psykisk ohälsa under lång tid. För att möta befintliga och framtida utmaningar behöver hälso- och sjukvården arbeta mer med förebyggande och hälsofrämjande insatser. En utvecklad nära vård med en stärkt primärvård kan ge förbättrade förutsättningar för att möta dessa utmaningar och för att åstadkomma en samhällsekonomiskt effektiv hälso- och sjukvård där tillgängliga resurser används på bästa sätt.

Primärvården blir navet i hälso- och sjukvården

En reformering av primärvården har inletts, med särskilt fokus på tillgänglighet, delaktighet och kontinuitet. Den 1 juli 2021 trädde nya bestämmelser i hälso- och sjukvårdslagen (2017:30) i kraft, bl.a. ett nationellt grunduppdrag för primärvården, baserat på propositionen Inriktningen för en nära och tillgänglig vård – en primärvårdsreform (prop. 2019/20:164). Reformen innebär att hälso- och sjukvården ska ställa om så att primärvården blir navet i vården och samspelar med annan hälso- och sjukvård och socialtjänst. Målet är att patienten får en god, nära och samordnad vård som stärker hälsan.

Primärvårdens grunduppdrag enligt HSL (2017:30)

Regioner och kommuner ska inom ramen för verksamhet som utgör primärvård särskilt

1. tillhandahålla de hälso- och sjukvårdstjänster som krävs för att tillgodose vanligt förekommande vårdbehov,
2. se till att vården är lätt tillgänglig,
3. tillhandahålla förebyggande insatser utifrån såväl befolkningens behov som patientens individuella behov och förutsättningar,
4. samordna olika insatser för patienten i de fall det är mest ändamålsenligt att samordningen sker inom primärvården, och
5. möjliggöra medverkan vid genomförande av forskningsarbete.

I den forskningspolitiska proposition som regeringen beslutade 2020 anges att medel bör tillföras Vetenskapsrådet för att bygga upp och utveckla forskningskompetens i primärvården. I utlysningar under 2022 har såväl Nationella forskarskolan i allmänmedicin som två forskarskolor i nära vård tilldelats medel. Detta är centralt för att ge kraft till omställningen och möjlighet för primärvårdens personal att bedriva forskning.

Flera statliga utredningar på området

Utredningen Samordnad utveckling för god och nära vård lämnade under våren 2020 betänkandet God och nära vård – En reform för ett hållbart hälso- och sjukvårdssystem (SOU 2020:19). I betänkandet föreslår utredningen bl.a. lagreglerad planering och samverkan mellan huvudmännen, utvecklad individuell plan och en reglering av patientkontrakt. Utredningen lämnade i januari 2021 sitt slutbetänkande God och nära vård – Rätt stöd till psykisk hälsa (SOU 2021:6), i vilket utredningen bl.a. beskriver olika aspekter av primärvårdens förutsättningar för arbetet med psykisk ohälsa och lanserar en samlad modell under namnet ”Rätt stöd till psykisk hälsa” som berör hur primärvården bör arbeta med psykisk hälsa. Betänkandena har remitterats och bereds i Regeringskansliet.

Vidare lämnade utredningen Styrning för en mer jämlik vård sitt slutbetänkande Digifysiskt vårdval (SOU 2019:42) under hösten 2019. I betänkandet presenteras förslag som syftar till att stärka måluppfyllelsen enligt hälso- och sjukvårdslagen, särskilt målen om en vård på lika villkor för hela befolkningen och att den som har det största behovet av hälso- och sjukvård ska ges företräde till vården, bl.a. genom att digital och fysisk vård i primärvården ska kunna integreras på ett bättre sätt.

Under våren 2021 lämnade utredningen En sammanhållen god och nära vård för barn och unga betänkandet – Börja med barnen! Sammanhållen god och nära vård för barn och unga (SOU 2021:34). I betänkandet föreslår utredningen att hälso- och sjukvårdens skyldighet att arbeta för att främja hälsa ska tydliggöras i lagstiftning och att ett nationellt hälsovårdsprogram ska tas fram och implementeras. I oktober 2021 lämnade utredningen slutbetänkandet Börja med barnen! Följa upp hälsa och dela information för en god och nära vård (SOU 2021:78) med förslag om att stöd och insatser ska följas upp på ett mer jämlikt sätt oavsett bostadsort, vårdgivare eller skola. Betänkandena har remitterats och bereds i Regeringskansliet. Den 8 september 2021 fick Socialstyrelsen, mot bakgrund av utredningens förslag, i uppdrag att genomföra en förstudie om ett nationellt hälsovårdsprogram för barn och unga. I uppdraget ingick bl.a. att analysera hur ett sådant hälsovårdsprogram bör utformas och implementeras för att bäst möta barn och ungas behov, och inkludera alla berörda parter. Myndigheten har slutredovisat uppdraget och rapporten bereds i Regeringskansliet.

Utredningen Samordnade insatser vid samsjuklighet i form av missbruk och beroende och annan psykiatrisk diagnos eller närliggande tillstånd tillsattes av regeringen i juni 2020 (dir. 2020:68). Syftet är att skapa förutsättningar för att personer med sådan samsjuklighet erbjuds en samordnad, behovsanpassad och patientcentrerad vård och omsorg. Uppdraget ska redovisas senast den 1 januari 2023. Den 25 november 2021 överlämnade utredningen delbetänkandet Från delar till helhet – En reform för samordnade, behovsanpassade och personcentrerade insatser till personer med samsjuklighet (SOU 2021:93). Utredningen föreslår en genomgripande reform av samhällets insatser till personer med samsjuklighet. Bland annat föreslås att all behandling av skadligt bruk och beroende ska vara ett ansvar för regionernas hälso- och sjukvård och att behandling för skadligt bruk och beroende ska ges samordnat med behandling för andra psykiatriska tillstånd.

Den pågående pandemin har visat på utmaningar i bl.a. kommunalt finansierad hälso- och sjukvård samt på behovet av att stärka den medicinska kompetensen och samverkan mellan huvudmännen. Mot bl.a. den bakgrunden beslutade regeringen i december 2020 att tillsätta en utredning med uppdrag att föreslå en äldreomsorgslag och lämna förslag för att stärka den kommunala hälso- och sjukvården. Den 28 juni 2022 lämnade utredningen sitt betänkande Nästa steg. Ökad kvalitet och jämlikhet i vård och omsorg för äldre personer (SOU2022:41). Utredningens förslag rörande den kommunala hälso- och sjukvården knyter an till och bygger i stora delar vidare på förslagen i betänkandet God och nära vård – En reform för ett hållbart hälso- och sjukvårdssystem (SOU 2020:19).

Reformeringen förutsätter personcentrering

Flera av regeringens inriktningsmål för reformeringen av hälso- och sjukvården förutsätter ett personcentrerat angreppssätt i hälso- och sjukvården (prop. 2019/20:164). Det är därför viktigt att samtliga insatser som görs inom ramen för denna överenskommelse utgår från ett personcentrerat förhållningssätt. Enligt Myndigheten för vård- och omsorgsanalys innebär personcentrering att vården utgår från individens behov, preferenser och resurser i alla delar av patientens vårdprocess – före, under, mellan och efter ett vårdmöte eller kontakt. Det handlar till exempel om att skapa enkla kontaktvägar in i vården, att vårdpersonal och patienter tar gemensamma beslut om vård och behandling och att vården ger stöd till patientens egenvård. Personcentrering handlar också om att ta tillvara patienters och närståendes erfarenheter och kunskaper i vårdmötet, men även i utformningen av hälso- och sjukvården samt att man tar hänsyn till anhörigas behov av hälsofrämjande och förebyggande insatser för att motverka ohälsa.

Primärvårdens roll som navet i Sveriges hälso- och sjukvårdssystem skapar förutsättningar för en sammanhängande första linjens vårdnivå där insatserna i större utsträckning utgår från den enskilda människans behov och mindre utifrån hur hälso- och sjukvården organiserar sig. Att i arbetet med omställningen till en nära vård beakta såväl somatiska som psykiska vårdbehov är angeläget.

Att utveckla primärvårdens arbete med psykisk hälsa och en sammanhållen god och nära vård för barn och unga, utifrån de förslag som lämnats av utredningen Samordnad utveckling för god och nära vård och utredningen

En sammanhållen god och nära vård för barn och unga ingår således som en övergripande del i omställningen och bör beaktas inom ramen för de utvecklingsområden som ingår i denna överenskommelse. Vägledande i arbetet med primärvårdens utveckling avseende psykisk ohälsa kan vara de slutsatser som lämnats i betänkandena God och nära vård – Rätt stöd till psykisk hälsa (SOU 2021:6) samt Börja med barnen! Sammanhållen god och nära vård för barn och unga (SOU 2021:34). Initiativ för att utveckla primärvårdens arbete med fokus på psykisk (o) hälsa kan även vidtas med stöd av överenskommelsen om insatser inom området psykisk hälsa och suicidprevention.

Det aktuella utvecklingsområdet, Utvecklingen av den nära vården med primärvården som nav, bygger för 2023 huvudsakligen vidare på inriktningen i överenskommelsen för 2022. Det handlar övergripande om att genomföra insatser som bidrar till omställningen till en nära vård.

För detta utvecklingsområde avsätts 2 389 miljoner kronor till regionerna och 750 miljoner kronor till kommunerna under 2023.

2.1 Insatser för att stödja omställningen till en nära vård

För att få ta del av medlen inom ramen för utvecklingsområdet Nära vård ska regionerna och kommunerna fortsätta att genomföra insatser som stödjer omställningen till en nära vård med primärvården som nav (hädanefter utvecklingsområde Nära vård).

2.1.1 Generella insatser

Medlen kan användas för generella insatser som utgår från ett personcentrerat förhållningssätt. Det kan t.ex. handla om att utveckla samordning inom eller mellan vårdgivare, kontinuitet och relationsbyggande och tillgänglighet. Vidare kan det handla om insatser för medskapande och delaktighet för patienter och närstående bl.a. genom patientkontrakt, hälsofrämjande och förebyggande arbete, en säkrad kompetensförsörjning i den nära vården samt anpassning av vårdtjänster till de målgrupper som i hög grad behöver vårdens tjänster – t.ex. personer som lever med kroniska sjukdomar eller funktionsnedsättningar. Övriga insatser för att utveckla den nära vården kan handla om utveckling av ersättningssystem, utveckling av datadelning och dokumentation för att möjliggöra stärkt samverkan mellan huvudmännen och andra berörda aktörer, utveckling av proaktiva arbetssätt, utveckling av arbetssätt med stöd av digital teknik samt att möta de

utmaningar som finns i glesbefolkade områden samt i socioekonomiskt utsatta områden.

Digitaliseringsfrågorna har länge varit prioriterade hos regioner och kommuner. Det är önskvärt att detta fokus ligger kvar och att insatserna integreras i arbetet med att nå en nära vård. Det kan t.ex. handla om att i ökad utsträckning använda digitala stöd vid konsultationer, bedömningar och uppföljningar på distans, egenmonitorering, triagering och beslutsstöd. Det finns också en stor innovations- och effektiviseringspotential i att kombinera nationellt täckande tjänster och lösningar från privata och offentliga aktörer med lokala och regionala erbjudanden till medborgarna. Detta underlättas av en vidareutvecklad samverkan och systematiskt erfarenhetsutbyte regionerna emellan.

Kopplat till digitaliseringen av hälso- och sjukvården har regeringen med bl.a. betänkandet Digifysiskt vårdval (SOU2019:49) som beredningsunderlag fört fram propositionen Ökad kontinuitet och effektivitet i vården – en primärvårdsreform (Prop. 2021/22:72) vilken riksdagen har antagit. Den 1 juli 2022 trädde lagändringar i kraft som bl.a. innebär att val av vårdcentral och liknande vårdenheter i primärvården ska ske genom listning. Det har förtydligats i patientlagen att man även ska kunna välja en fast läkarkontakt, hos den vårdgivare där man är listad. Vidare ska varje region tillhandahålla ett elektroniskt system för listning (listningstjänst). Förslagen och bedömningarna i propositionen syftar till att genom inrättande av denna listningstjänst för vårdval bygga upp grundförutsättningar för bl.a. en ökad kontinuitet i vården.

2.1.2 Särskilda insatsområden

Utöver generella insatser ska regioner och kommuner för att ta del av medlen under 2023 särskilt genomföra insatser inom följande områden för att stödja omställningen till den nära vården.

Samverkan mellan regioner och kommuner

Regioner och kommuner ska arbeta för att utveckla samverkan mellan sig då detta är en förutsättning för att kunna ställa om till en nära vård.

Primärvårdsnivån är delad mellan huvudmännen, vilket också förutsätter en etablerad struktur för samverkan. Etablering av långsiktig samverkan är en framgångsfaktor för det fortsatta arbetet. En central del för att kunna tillhandahålla en sammanhängande primärvård är att huvudmännen har en

gemensam struktur för planering av primärvården, hur den ska utformas och utvecklas. Andra centrala aspekter är att regionen och kommunerna i länet har en gemensam målbild för omställningen till en god och nära vård, en gemensam systemledning samt en struktur för hur omställningen ska utvecklas och följas upp. Samverkan bör inte bara ske mellan regionernas och kommunernas primärvård utan också med andra berörda verksamheter och aktörer, t.ex. tandvården, socialtjänsten, skolan och dess elevhälsa, företagshälsovården, den specialiserade vården samt med aktörer inom det civila samhället och genom samordningsförbunden. Inom ramen för samverkan är det viktigt att det hälsofrämjande, förebyggande och det habiliterande/rehabiliterande arbetet prioriteras. Ett annat viktigt fokus som har förstärks ytterligare av Coronakommissionens första delbetänkande (SOU 2020:80) är dimensioneringen av kompetens såsom sjuksköterskor och undersköterskor samt planering av läkarinsatser i kommunalt finansierad hälso- och sjukvård. Regioner och kommuner ska redogöra för hur samverkan och samarbete har utvecklats och hur det ska utvecklas under kommande år, inklusive gällande gemensam planering för primärvården.

Hälsofrämjande, förebyggande och habiliterande/rehabiliterande arbetssätt

Ett hälsofrämjande, preventivt och habiliterande/rehabiliterande fokus i hälso- och sjukvården är nödvändigt för att på sikt förbättra hälsan i befolkningen och samtidigt använda hälso- och sjukvårdens resurser effektivt. Det är också en förutsättning för god hälsa för de personer som lever med kroniska och långvariga tillstånd. Det är angeläget att primärvården arbetar med insatser som bidrar till att förebygga kroniska eller andra långvariga sjukdomar samt bidrar till att personer återvinner eller bibehåller bästa möjliga funktionsförmåga. Den pågående pandemin har bidragit till att belysa behovet av dessa insatser. Regionernas erbjudande av koordineringsinsatser till sjukskrivna patienter för att främja deras återgång till eller inträde i arbetslivet är viktigt. Funktionen har ofta benämningen rehabiliteringskoordinator.

Definitionen av primärvård som framgår av 2 kap. 6 § hälso- och sjukvårdslagen omfattar uttryckligen såväl förebyggande arbete som rehabilitering. Regioner och kommuner bör därför särskilt arbeta med utveckling av hälsofrämjande, förebyggande och habiliterande/rehabiliterande arbetssätt inom ramen för denna överenskommelse, avseende både vuxna, oavsett ålder, och barn och unga.

Undvik slutenvård genom proaktiva arbetssätt

Hälso- och sjukvården i Sverige är fortfarande i hög utsträckning organiserad utifrån ett slutenvårds- och sjukhusfokus. Sjukhusbunden slutenvård är en betydligt dyrare vårdform än öppenvård och behöver prioriteras för de patienter och de åkommor som kräver sjukhusens specialiserade vård och teknik. En sammanhållen personcentrerad nära vård som utgår från behov och förutsättningar samt har ett främjande, förebyggande och proaktivt förhållningssätt kan minska undvikbara sjukhusvistelser. Genom att rätt person får rätt insats kan såväl kvaliteten som effektiviteten öka. Regioner och kommuner ska redogöra för genomförda och planerade insatser som syftar till att minska den undvikbara slutenvården framför allt för personer med kroniska sjukdomar och för dem med stora och varaktiga funktionsnedsättningar som riskerar återkommande vistelser på sjukhus.

Ett ändamålsenligt resursutnyttjande för omställningen

Utredningen Samordnad utveckling för god och nära vård (S 2017:01) bedömer att det behöver ske en överföring av resurser för omställningen till en nära vård. Resursöverföring handlar inte bara om finansiella medel utan också till exempel om kompetens, utbildning, lokaler och forskning. Resurserna skulle kunna användas mer optimalt genom t.ex. utvecklade it-stöd, tjänstgöring hos flera olika huvudmän, vårdgivare eller utförare. Den resursöverföring, bl.a. gällande kompetens och utbildning, från sjukhusvård till primärvård som beskrivs av utredningen Samordnad utveckling för god och nära vård, ska regionerna verka för inom ramen för de insatser som görs med stöd av medlen i denna överenskommelse. Det är viktigt att detta sker stegvis och utan att patientsäkerheten äventyras eller att etiska principer, däribland behovsprincipen, inom hälso- och sjukvården åsidosätts. I arbetet med en ändamålsenlig resurssättning kan grunduppdraget för primärvården, som trädde i kraft den 1 juli 2021, behöva brytas ned ytterligare inom varje region. Regioner och kommuner ska redovisa hur de har arbetat under 2023 för en ändamålsenlig och effektiv resurssättning av primärvården.

Hur ersättningssystem inom ramen för vårdval utformas har betydelse för den övergripande resurssättningen av primärvården. De har också betydelse för styrning mot en nära och jämlik vård efter behov. Utredningen Styrning för en mer jämlik vård menar att det finns starka skäl att använda mer gemensamma ersättningsprinciper inom vården i syfte att främja en mer jämlik, behovsbaserad och tillitsbaserad vård (SOU 2019:42). Vidare poängteras i ett delbetänkande från Tillitsdelegationen (SOU 2017:56)

behovet av ett antal gemensamma utgångspunkter eller principer som bör ligga till grund för ersättningssystemens utformning. Ersättningsprinciperna är ett centralt styrmedel för regionerna. I dag varierar utformningen av regionernas ersättningssystem sinsemellan. Kunskapen om hur ersättningssystemen påverkar bl.a. tillgång, kvalitet och resursutnyttjandet i hälso- och sjukvården behöver utvecklas i syfte att bidra till ökat lärande i och mellan regioner och kommuner. Den ökade kunskapen om effekterna av ersättningssystemen ska ytterst medverka till att hälso- och sjukvården är jämlik, effektiv och ges efter behov.

Säkerställa privata aktörers medverkan i omställningen

Regionerna är sedan 2009 skyldiga att ha vårdvalssystem i primärvården. Regionerna kan också organisera den öppna specialiserade vården i enlighet med lagen (2008:962) om valfrihetssystem (LOV) och därmed erbjuda patienterna ökad valfrihet. Inom ett valfrihetssystem har alla vårdgivare som uppfyller regionens krav rätt att etablera verksamhet med offentlig ersättning. Regionen har därmed möjlighet att inom ramen för upphandling av hälso- och sjukvårdsverksamhet från privata aktörer, oavsett om det görs inom ett valfrihetssystem enligt LOV eller lagen (2016:1145) om offentlig upphandling, ställa krav och villkor som syftar till att även privata aktörer integreras i den omställning som just nu pågår i hela hälso- och sjukvården. Mot bakgrund av att privata vårdcentraler utgör drygt 40 procent av alla vårdcentraler i landet, är deras medverkan i utvecklingen av hälso- och sjukvårdens central. Regionerna bör därför säkerställa att de privata och offentliga aktörerna involveras på lika villkor i omställningsarbetet. Medel inom ramen för denna överenskommelse ska således kunna tilldelas såväl offentliga som privata aktörer för att samtliga berörda aktörer ska involveras och bidra i det pågående utvecklingsarbetet. Medlen kan också användas till insatser som syftar till att involvera privata aktörer i det pågående utvecklingsarbetet.

2.1.3 Insatser som SKR ska genomföra

Regionerna och kommunerna behöver stöd i omställningen till en nära vård. I detta arbete har SKR en central roll. Stödet ska utvecklas i nära samverkan med regioner och kommuner samt myndigheter och utgå från regionala och lokala behov och förutsättningar. Under 2023 kommer SKR bl.a. att:

- Stödja kommunernas och regionernas strategiska arbete för omställningen till nära vård, bl.a. i form av samordnade insatser tillsammans med Socialstyrelsen och andra berörda myndigheter.
- Stödja utvecklingen av den regionala och lokala styrningen av hälso- och sjukvården. I det ingår stöd till huvudmännens uppföljning av omställningen till den nära vården samt att arbeta fram metoder för att följa upp resursutnyttjande och ekonomisk bärkraft i omställningen.
- Stödja kommuners och regioners förändringsledning i relation till omställningen.
- Bidra till systematisk spridning av goda, lärande exempel på hur den nära vården tar form och aktivt stödja kommuner och regioners erfarenhetsutbyte och gemensamma lärande.
- Stödja kommuners och regioners arbete med kompetensförsörjning, utbildning och forskning i relation till omställningen till den nära vården.
- Stödja nya personcentrerade arbetssätt med inriktning på proaktiva, hälsofrämjande, förebyggande och habiliterande/rehabiliterande insatser och arbetssätt med stöd av digital teknik. Det kan tex. handla om stöd till arbeten för ökad tillgänglighet i barnhälsovården och ökad samverkan mellan barnhälsovården och andra aktörer.

2.2 Insatser för att förbättra tillgängligheten i primärvården

Patienter ska ges vård efter behov och i rätt tid. För att det ska vara möjligt behöver tillgängligheten i vården öka och väntetiderna kortas. Regeringens primärvårdsreform har ett särskilt fokus på tillgänglighet och kontinuitet, inte minst för personer med komplexa vårdbehov. Detta inkluderar även tillgänglighet till primärvårdens hälsofrämjande arbete, såsom barnhälsovårdens verksamhet dit barn och familjer går för hälsosamtal och annat stöd. Tillgängligheten till primärvården påverkar patientens upplevelse av vården och i förlängningen även förtroendet. När tillgängligheten till primärvården är god och patienter möts av rätt kompetens, ökar förutsättningarna för att patienterna i första hand söker sig till primärvården. God tillgänglighet handlar också om kontakter med vården utifrån personers individuella behov och förutsättningar. I arbetet med ökad tillgänglighet är det viktigt att tillgängligheten för delar av befolkningen inte tränger ut vård av grupper som har större behov och att den förbättrade tillgängligheten är kostnadseffektiv och långsiktigt hållbar.

Det finns många goda exempel på utveckling för att öka tillgängligheten. Ett sätt är att nå patienter med stora behov med hjälp av mobila team där

regionerna ofta samarbetar med kommunerna. Ett annat sätt är utvecklingen av digitala tjänster som t.ex. digitala vårdmöten, webbtidbokning och digital specialistkonsultation. Sådan digital specialistkonsultation används runt om i landet. I en del regioner har specialistkompetenser fysiskt flyttat ut till vårdcentralerna för att finnas närmare patienterna, t.ex. gällande äldreomsorg, tillgång till gynekolog eller psykiatrikompetens. Ytterligare ett exempel är utökade hembesöksprogram i samverkan mellan region (bl.a. barnhälsovård) och kommun (förebyggande socialtjänst) för att tillsammans erbjuda barn och familjer tidigt och anpassat stöd i syfte att främja hälsa, förebygga ohälsa och tidigt identifiera risker och problem. Tillgänglighet handlar också om ökad jämlikhet mellan grupper och om jämställdhet mellan kvinnor och män. Särskilda insatser kan behövas för grupper som är mindre benägna att söka vård eller av olika skäl som t.ex. socioekonomi, minoritetsspråk eller funktionsnedsättning har en sämre tillgänglighet till en nära vård.

Ett integrerat digitalt och fysiskt arbetssätt i primärvården

En ökad tillgänglighet i primärvården inbegriper, liksom nämnts ovan, både fysisk och digital tillgänglighet. Genom att utföraren erbjuder fler kontaktvägar blir både fysiska och digitala arbetssätt centrala i vården vilket innebär att patienterna lättare kan få tillgång till vårdens tjänster i sin närmiljö och kan tas om hand på rätt vårdnivå. När patienten själv ges möjlighet att bidra digitalt i anamnesupptagning, triagering och i egenvård stärks patientens ställning. Teknik behöver tillgänglighetsanpassas samt vara användarvänlig och inkluderande, bl.a. för personer med funktionsnedsättningar. På så vis kan även effektiviteten i hälso- och sjukvårdssystemet öka. Den digitala och fysiska vården i primärvården behöver dock integreras på ett bättre sätt än i dag, vara kostnadseffektiv och i enlighet med den pågående reformeringen av primärvården.

Arbetssätt där det digitala och fysiska är integrerat är även till gagn för vårdens medarbetare genom att det kan avlasta och frigöra resurser. För att åstadkomma en ökning av arbetssätt i primärvården där det digitala och fysiska är integrerat har regionerna möjlighet att i vårdvalens förfrågningsunderlag ställa krav på fysisk och digital tillgänglighet hos utförare som verkar inom regionens vårdvalssystem.

2.2.1 Insatser som regionerna ska genomföra

För att få ta del av medlen inom utvecklingsområdet Nära Vård ska regionerna utveckla och förbättra arbetssätt eller genomföra andra insatser som stärker såväl den digitala som den fysiska tillgängligheten i primärvården. Detta kan bland annat ske genom ett fortsatt arbete med den förstärkta vårdgarantin inom primärvården. Här ska särskilt utvecklingen av tillgängligheten i glest befolkade områden och i socioekonomiskt utsatta områden beaktas. Vidare behöver regionerna, som Coronakommissionen också har uppmärksammat, arbeta systematiskt och tillsammans med kommunerna med att förbättra tillgängligheten till sjukvård för äldre personer som i övrigt får sin hälso- och sjukvård inom kommunalt finansierade verksamheter.

2.3 Insatser för att öka kontinuiteten och relationsskapande i hälso- och sjukvården

En del i ett personcentrerat arbetssätt är att bygga på relationer. För att kunna bygga relationer är en god kontinuitet en viktig förutsättning. Utredningen Samordnad utveckling för god och nära vård lyfter i sitt andra delbetänkande (SOU 2018:39) att kontinuitet gynnar personligt ansvarstagande, är relationsskapande och leder till ökad trygghet i befolkningen. Kontinuitet i vården kan utgå från en fast läkarkontakt, en fast vårdkontakt eller ett helt vårdteam med flera olika professioner. Samtidigt behöver vården respektera att alla patienter inte efterfrågar personkontinuitet och byggande av relation med vårdens medarbetare. Graden av kontinuitet bör därför, såsom allt annat i vården, anpassas efter patientens behov, förutsättningar och preferenser. Regeringens primärvårdsreform har särskilt fokus på att öka kontinuiteten.

Sedan mitten av 1990-talet ska patienter ges möjlighet att få tillgång till och välja en *fast läkarkontakt i primärvården*. Inledningsvis fanns ett krav i hälso- och sjukvårdslagen om att en fast läkarkontakt måste vara specialist i allmänmedicin. Det kravet togs bort 2010 – numera finns inte något särskilt kompetenskrav för att kunna ha funktion som fast läkarkontakt i primärvården. I en rapport från Myndigheten för vård- och omsorgsanalys från 2021 redovisas att endast en tredjedel i befolkningen uppger att de har en fast läkare eller annan fast vårdkontakt på sin ordinarie vårdcentral. En fast läkarkontakt i primärvård ska syfta till en ökad kontinuitet i vården. Därför är det viktigt att arbetet med att möjliggöra för patienterna att få välja

en fast läkarkontakt inte reduceras till ett ”mått” eller annan administrativ åtgärd som saknar betydelse för en relationell kontinuitet.

Förutom bestämmelser om fast läkarkontakt i primärvård har det sedan 2010 funnits en lagreglerad skyldighet att tillhandahålla *fast vårdkontakt*. En fast vårdkontakt ska enligt patientlagen utses om patienten begär det eller det är nödvändigt för att tillgodose dennes behov av trygghet, kontinuitet, samordning och säkerhet. Det kan vara någon ur hälso- och sjukvårdspersonalen, t.ex. en läkare, sjuksköterska, fysioterapeut, arbetsterapeut, kurator eller psykolog. Vid livshotande tillstånd ska en läkare utses. Patienten ska enligt patientlagen få information om möjligheten att få en fast vårdkontakt. Det är verksamhetschefens ansvar att säkerställa detta behov och att en fast vårdkontakt utses. En fast vårdkontakt kan utses i alla verksamheter som bedriver hälso- och sjukvård och när en person behöver vård från flera olika vårdgivare kan det finnas flera fasta vårdkontakter.

Mål för området: I överenskommelsen för 2021 etablerades mål för området. Senast vid utgången av 2022 skulle andelen i befolkningen som har en namngiven fast läkarkontakt i primärvård utgöra minst 55 procent. Samtidigt ska en 20-procentig ökning av kontinuitetsindex* till läkare samt kontinuitetsindex för patientens totala kontakter ha skett i primärvården i regionen.

För dem i befolkningen som bor på ett särskilt boende för äldre och som där får sin huvudsakliga hälso- och sjukvård skulle andelen som har en fast läkarkontakt utgöra minst 80 procent vid utgången av 2022 samtidigt som en betydande ökning av kontinuitetsindex till läkare ska ha skett.

Utvecklingen ska följas särskilt genom bl.a. patientenkäter och på sikt även genom likvärdig datainsamling från regionerna. Detta förutsätter att verksamheterna dokumenterar när en person har fått en namngiven fast läkarkontakt. Även förekomsten av fast vårdkontakt behöver kunna följas över tid. Möjligheter, hinder och effekter behöver lyftas fram för fördjupat lärande och utveckling.

Myndigheten för vård- och omsorgsanalys har fått i uppdrag att följa upp dessa mål, och genomföra kvantitativa kartläggningar av patienters tillgång till fast läkarkontakt. I oktober 2022 lämnades en första delrapport. Myndigheten har använt flera datakällor för att ge en sammantagen bild av måluppfyllelsen och utvecklingen (både ur patient- och

verksamhetsperspektiv), men konstaterar att det ännu saknas datakällor för att de ska kunna kartlägga måluppfyllelsen på ett tillräckligt bra sätt. De resultat man får varierar också beroende på hur man mäter, för några av målen saknas i princip helt data för att göra en analys.

De rapporterade svårigheterna med att kartlägga måluppfyllelsen, de varierande resultaten samt att det ännu inte finns en samlad rapportering för hela 2022 gör sammantaget att det saknas tillräckliga underlag för en revidering av målen i överenskommelsen för 2023. Målnivåerna förändras därmed inte för 2023. De kommer istället under 2023 ses över, bl.a. utifrån det underlag som inkommer från Myndigheten för vård- och omsorgsanalys.

* *Kontinuitetsindex* är ett internationellt index – continuity of care – som väger samman hur många olika läkare (eller den yrkesgrupp som mätningen gäller) patienten träffar samt frekvensen av besök till de olika läkarna. Måttet används inom Primärvårdskvalitet, ett nationellt system för kvalitetsdata i primärvården.

2.3.1 Insatser som regionerna ska genomföra

Arbetet med att säkerställa att patienter som önskar en namngiven fast läkarkontakt i primärvården ska få möjlighet att välja en sådan, kopplad till den utförare som patienten har valt ska fortsätta.

För att få ta del av medlen ska följande insatser genomföras, med stöd i upprättade handlingsplaner som utgår ifrån hur målen ska uppnås på kort sikt och hur en allt större andel i befolkningen ska få en namngiven fast läkarkontakt och fast vårdkontakt på längre sikt (2025):

- Regionerna ska utarbeta rutiner för dokumentation och registrering av uppgifter om en patients fasta läkarkontakt och fasta vårdkontakt, så att datainsamling kan ske effektivt och likvärdigt och det blir möjligt att följa den nationella utvecklingen löpande och över tid. I rutinerna ska säkerställas att dokumentationen ska kunna ske på ett sådant sätt att den administrativa bördan för vårdpersonalen kan hållas nere.
- Regionerna ska säkerställa att patienter får information om vem som är deras fasta läkarkontakt och fasta vårdkontakt, i möjligaste mån via 1177.se.
- Regionerna ska ge en redovisning av hur man avser arbeta mot Socialstyrelsens nationella riktvärde för fast läkarkontakt i primärvården

om 1100 invånare per specialistläkare och 550 st per ST-läkare. Riktvärdet är framtaget som ett stöd när regionerna och enskilda hälso- och vårdcentraler planerar, fördelar resurser och gör uppföljningar. I planeringen är det av central betydelse att även väga in lokala förutsättningar. Siffran 1 100 är varken ett golv eller ett tak, utan behöver anpassas lokalt, utifrån bland annat vårdtyngd, vilka övriga professioner som finns verksamma på mottagningen och teamarbetets utformning.

För att i övrigt få ta del av medlen inom utvecklingsområdet Nära vård ska regionerna genomföra insatser för att stödja relationsskapande och ökad kontinuitet med särskild inriktning mot att erbjuda fast vårdkontakt och fast läkarkontakt till patienter i primärvården. I detta bör behoven av personer med kommunal hälso- och sjukvård särskilt beaktas. Som exempel ska regionerna arbeta med utvecklingen av fast vårdkontakt och fast läkarkontakt genom att definiera uppdrag, ansvar och befogenheter utifrån lokala behov och förutsättningar samt upparbeta rutiner för att informera om möjligheten att få en fast vårdkontakt och/eller läkarkontakt.

2.3.2 Insatser som SKR ska genomföra

SKR ska stödja regionerna i utvecklingsarbetet med att främja kontinuitet och att utarbeta rutiner för dokumentation och registrering av uppgifter om en patients fasta läkarkontakt och fasta vårdkontakt. Utvecklingen ska bidra till en effektiv och likvärdig datainsamling och indikatorer för att mäta kontinuitet och beakta pågående statliga initiativ, så att den nationella utvecklingen på sikt kan följas över tid.

2.4 Insatser för att öka delaktighet och medskapande i hälso- och sjukvården

Enligt hälso- och sjukvårdslagen ska vården bygga på respekt för patientens självbestämmande och integritet. Hälso- och sjukvården ska så långt som möjligt utformas och genomföras i samråd med patienten. En patients medverkan i hälso- och sjukvården genom att han eller hon själv utför vissa vård- eller behandlingsåtgärder ska enligt patientlagen utgå från patientens önskemål och individuella förutsättningar. När hälso- och sjukvård ges till barn ska barnets bästa särskilt beaktas. När delaktighet och medskapande diskuteras är det också mycket viktigt att närståendeperspektivet finns med, oavsett om det handlar om barn, unga, vuxna eller äldre personer.

I ett samhälle där allt fler lever med sjukdomar av kronisk och långvarig karaktär blir det viktigare än förr att tillgodose behovet av delaktighet i beslut om den långsiktiga målsättningen med givna insatser och behandling. Även tillgänglighet till planerade åtgärder och personkontinuitet i kontakten med vården är centrala faktorer. För att kunna vara en delaktig och medskapare i sin egen vård behöver patienten också ha tillgänglig information, inte bara om vård- och behandlingsåtgärder, utan även annan typ av information om vården, t.ex. väntetider.

2.4.1 Patientkontrakt ska fortsätta utvecklas

För att åstadkomma en bättre och mer personcentrerad samordning i vården, som kan utgöra ett stöd både för patienter, närstående och vårdens medarbetare, ska systemet med patientkontrakt fortsätta att utvecklas.

Patientkontrakt är en gemensam överenskommelse mellan patient och vårdgivare som säkerställer delaktighet, samordning, tillgänglighet och samverkan, med patientens perspektiv som utgångspunkt. Patientkontrakt kan finnas i alla delar av vården – oavsett organisationsform. Det ska stödja relationen mellan patienten och vården, och avser en sammanhållen dokumentation över patientens samtliga vård- och omsorgskontakter som på sikt ska kunna visualiseras digitalt via 1177 Vårdguiden. I första hand ska patientkontrakt erbjudas patienter med omfattande och komplexa vårdbehov.

Patientkontrakt bidrar till informationskontinuitet och ska leda till utveckling av personcentrerade arbetssätt och på sikt bidra till vårdens effektivisering. En utgångspunkt för arbetet med patientkontrakt är att det ska underlätta för vårdens medarbetare och inte leda till administrativt merarbete.

Patientkontrakt är också ett verktyg för samordning mellan vårdgivare och olika verksamheter samt mellan huvudmännen, bl.a. mellan den regionfinansierade hälso- och sjukvården och den kommunala hälso- och sjukvården.

Patientkontraktet ska innehålla de insatser som vårdgivare och patient har kommit överens om, inklusive de insatser som patienten själv ansvarar för, samt information om patientens fasta vårdkontakt. I detta ingår även hälsofrämjande och förebyggande insatser.

Insatser som regionerna ska genomföra

För att få ta del av medlen för utvecklingsområdet Nära vård ska regionerna fortsätta utveckla arbetet med patientkontrakt. Regionerna ska:

- Fortsätta införandet av patientkontrakt utifrån upprättade handlingsplaner för hur patientkontrakt implementeras, följs upp och utvärderas samt samverka med den kommunala hälso- och sjukvården i utvecklingen av patientkontrakt för patienter med insatser från båda huvudmännen..
- Inkludera patientkontrakt i arbetet med personcentrerade och sammanhållna vårdförlopp, som implementeras i enlighet med beslut inom Regionernas nationella system för kunskapsstyrning.
- Ge information och utbildning till personal samt samverka med invånare och patienter för spridning av patientkontrakt.
- Bidra till utvecklingen av arbetssätt och rutiner för en strukturerad dokumentation av patientkontrakt i lämpliga it-stöd.

Insatser som SKR ska genomföra

SKR ska fortsätta stödja regioner och kommuner i utvecklingen av patientkontrakt bland annat genom att stödja utvecklingen av arbetssätt och rutiner för en strukturerad dokumentation av patientkontrakt i lämpliga it-stöd. SKR ska vidare stödja arbetet med att införa patientkontrakt som en del i de personcentrerade och sammanhållna vårdförloppen samt i Min vårdplan cancer.

2.5 Insatser för att utveckla primärvården i landsbygd

Befolkningens behov av en tillgänglig och nära vård ska tillgodoses oavsett var i landet man bor och det är viktigt att invånare i alla delar av landet har tillgång till en vård med ökad kontinuitet och delaktighet för patienterna. Många av de utmaningar primärvården står inför, t.ex. gällande kompetensförsörjning och tillgänglighet, är extra påtagliga för primärvården i landsbygd. För att möta dessa utmaningar finns ett behov av nya arbetssätt och modeller, utifrån lokala förutsättningar. Med digitaliseringens hjälp finns t.ex. stora möjligheter till innovativa lösningar, bl.a. när det gäller att ge tillgång till vård på olika sätt. Även samverkan mellan regioner och kommuner är avgörande för att lösa olika utmaningar.

I regeringens budgetproposition för 2023 anges att 300 miljoner kronor ska användas för arbetet med att fortsätta utveckla den pågående reformeringen

av primärvården så att den blir mer effektiv och kan svara upp mot de behov som finns för personer som bor i landsbygd t.ex. avseende tillgänglighet. Medlen fördelas till regionerna med hjälp av en viktad fördelningsnyckel (se avsnitt 8). Beräkningsmodell för fördelning av stimulansmedel till regionerna och kommunerna). Då fördelningsnyckeln är ny kommer parterna att följa upp och vid behov utveckla fördelningsnyckeln inför framtida överenskommelser.

Insatser som regionerna ska genomföra

För att få ta del av medlen ska regionerna genomföra insatser vilka syftar till att utveckla primärvård i landsbygd, inom sina respektive regioner. Medlen kan exempelvis användas för att utveckla nya arbetssätt och modeller, införa eller utveckla digitala lösningar samt stärka teambaserade arbetssätt och samverkan mellan huvudmännen. Regionerna bör i denna del samverka med relevanta kommuner inom länet när det gäller att stärka primärvården i landsbygd.

3. Goda förutsättningar för vårdens medarbetare

Kompetensförsörjningen är regionernas och kommunernas största utmaning. I takt med att befolkningen växer och andelen äldre blir större så ökar behoven av välfärd. Samtidigt kommer sannolikt konkurrensen om arbetskraften att vara hård de kommande åren. För att möta kompetensutmaningen behöver kommuner och regioner fortsätta fokusera på att aktivt rekrytera och samtidigt arbeta med fler lösningar som att utveckla arbetssätten, ta tillvara kompetens på bästa sätt, söka nya samarbeten och prioritera arbetsmiljöarbetet.

Pandemin har och fortsätter att innebära en utmaning för vårdens medarbetare. För att möjliggöra för verksamheterna att omhänderta ett stort antal patienter svårt sjuka i covid-19 har många medarbetare behövt ställa om både när det gäller arbetsuppgifter och att utveckla sin kompetens. Samtidigt behöver den uppskjutna vården fortsatt hanteras inom ordinarie verksamheter. Åtgärder som syftar till att säkerställa behovet av personal i hälso- och sjukvården både på kort och på lång sikt är därför fortsatt viktiga.

3.1 Bakgrund

Under 2016–2018 ingick staten och SKR överenskommelser om den s.k. Professionsmiljarden. Överenskommelserna hade tre övergripande utvecklingsområden som medlen skulle användas till:

- It-stöd och processer för förenklad administration och bättre tillgång till information för vårdens medarbetare
- Smartare användning av medarbetarnas kompetens
- Stöd till planering av långsiktig kompetensförsörjning

Överenskommelsen för 2017–2018 innehöll en särskild satsning på 300 miljoner kronor för respektive år som avsattes för specialistutbildningar av sjuksköterskor.

År 2018 avsatte regeringen dessutom två miljarder kronor med inriktning på att skapa goda förutsättningar för vårdens medarbetare. Medlen fördelades 2018 till regionerna via överenskommelsen Goda förutsättningar för vårdens medarbetare. Överenskommelsen täckte två övergripande områden:

- Utveckling av medarbetarnas arbetssituation – innefattar ledarskap, arbetsmiljö, rätt antal medarbetare samt insatser för att behålla och utveckla medarbetare.

- Utveckling av vårdens verksamheter – innefattar förutsättningar för utvecklingsarbete, kapacitets- och produktionsplanering och verksamhetsstöd.

För 2019 enades regeringen och SKR om att förnya ovanstående överenskommelser och att lägga samman dem till en gemensam överenskommelse, En investering för utvecklade förutsättningar för vårdens medarbetare på totalt 3 360 miljoner kronor. Denna överenskommelse innehöll även en satsning på 100 miljoner kronor till kommunerna för arbete med att skapa goda förutsättningar för vårdens medarbetare. Därutöver tillfördes regionerna 400 miljoner kronor för 2019 för att erbjuda sjuksköterskor att genomgå specialistutbildning.

Överenskommelsen om en God och nära vård 2020 var en sammanslagning av de tidigare överenskommelserna God och nära vård – en omställning av hälso- och sjukvården med fokus på primärvården, Insatser för ökad tillgänglighet i barnhälsovården m.m. och En investering för utvecklade förutsättningar för vårdens medarbetare. Överenskommelsen delades in i fyra övergripande områden, varav ett var Goda förutsättningar för vårdens medarbetare. Området omfattade totalt 2 919 miljoner kronor. Av dessa medel avsattes 1 819 miljoner kronor till regionerna och 500 miljoner kronor till kommunerna för övergripande insatser. Vidare avsattes 500 miljoner kronor till regionerna för specialistsjuksköterskeutbildning samt 100 miljoner kronor till regionerna för att möjliggöra utvecklings- och karriärmöjligheter för specialistsjuksköterskor.

Samma upplägg tillämpades 2021 då Goda förutsättningar för vårdens medarbetare utgjorde ett av fyra utvecklingsområden. Totalt avsattes 3 281 miljoner kronor under 2021. Av dessa medel avsattes 2 531 miljoner kronor till regionerna och 150 miljoner kronor till kommunerna (för den kommunala hälso- och sjukvården) för övergripande insatser som ska bidra till att stärka huvudmännens planering av sitt kompetensbehov i syfte att utveckla vårdens verksamheter mot en god och nära vård. Därutöver avsattes 400 miljoner kronor till regionerna och 100 miljoner kronor till kommunerna för vidareutbildning av specialistsjuksköterskor. Ytterligare 100 miljoner kronor avsattes till regionerna för att möjliggöra utvecklings- och karriärmöjligheter för specialistsjuksköterskor med fördjupad kompetens inom centrala områden.

Goda förutsättningar för vårdens medarbetare utgjorde även ett av fyra utvecklingsområden 2022. Totalt avsattes 2 963 miljoner kronor. Av dessa medel avsattes cirka 1 963 miljoner kronor till regionerna och 150 miljoner kronor till kommunerna (för den kommunala hälso- och sjukvården) för övergripande insatser som ska bidra till att stärka huvudmännens planering av sitt kompetensbehov i syfte att utveckla vårdens verksamheter mot en god och nära vård. Därutöver avsattes 400 miljoner kronor till regionerna och 100 miljoner kronor till kommunerna för vidareutbildning av specialistsjuksköterskor. Ytterligare 100 miljoner kronor avsattes till regionerna för att möjliggöra utvecklings- och karriärmöjligheter för specialistsjuksköterskor med fördjupad kompetens inom centrala områden. Slutligen avsattes 250 miljoner kronor till de regioner och kommuner som under året utökade antalet VFU-veckor för studenter på utbildning mot sjuksköterskeexamen. Medlen fördelades utifrån hur stor del av den totala ökningen av antalet VFU-veckor som aktuell kommun/region stod för.

3.2 Inriktningen för 2023

Det aktuella utvecklingsområdet, Goda förutsättningar för vårdens medarbetare, bygger för 2023 i stort vidare på inriktningen i de tidigare överenskommelser som har nämnts ovan. Denna del i överenskommelsen omfattar hälso- och sjukvård som bedrivs i både kommuner och regioner.

För detta utvecklingsområde avsätts totalt 3 049 miljoner kronor under 2023. Av dessa medel avsätts 1 999 miljoner kronor till regionerna och 200 miljoner kronor till kommunerna (för den kommunala hälso- och sjukvården) för övergripande insatser som ska bidra till att stärka huvudmännens planering av sitt kompetensbehov i syfte att utveckla vårdens verksamheter mot en god och nära vård.

Medlen för utvecklingsområdet får användas för följande områden:

- En ändamålsenlig kompetensförsörjning för omställning till en nära vård
- Utveckla förutsättningarna på arbetsplatsen
- Utbilda vårdens framtida medarbetare

Medlen får användas till att stärka nya, pågående satsningar eller bibehålla effekter av redan gjorda satsningar.

Därutöver avsätts 400 miljoner kronor till regionerna och 100 miljoner kronor till kommunerna för vidareutbildning av specialistsjuksköterskor (se avsnitt 4.6).

Ytterligare 100 miljoner kronor avsätts till regionerna för att möjliggöra utvecklings- och karriärmöjligheter för specialistsjuksköterskor med fördjupad kompetens inom centrala områden (se avsnitt 4.7).

Slutligen avsätts 250 miljoner kronor för en satsning på verksamhetsförlagd utbildning (VFU) för sjuksköterskor.

3.3 En ändamålsenlig kompetensförsörjning för omställningen till en nära vård

En central förutsättning för omställningen till en nära vård är en ändamålsenlig kompetensförsörjning. Därtill behövs fungerande strukturer för planering av vårdens långsiktiga kompetensförsörjning och forum för samverkan med utbildningsanordnare både på regional och nationell nivå. En förutsättning för planeringen av vårdens långsiktiga kompetensförsörjning är tillgången till ändamålsenlig personalstatistik. Vidare är det avgörande att det finns medarbetare med kompetens för den vård som bedrivs samt att medarbetarna arbetar tillsammans på ett optimalt sätt. Det senare är av stor betydelse för vårdens medarbetare – för en god arbetsmiljö och för att medarbetarna ska kunna utföra sitt arbete med hög kvalitet. Ytterligare en central aspekt är utvecklingen för teamet och för respektive yrkesroll. En viktig utgångspunkt för hälso- och sjukvården är att medarbetarna har den kompetens som behövs för att bedriva och utveckla en vård av hög kvalitet. Behovet av olika yrkesgrupper behöver sättas i relation till framtida förändringar i sjukdomspanoramat, vårdens innehåll och till vilken arbetsfördelning som kommer att råda i framtidens hälso- och sjukvård. Samtidigt är kompetensförsörjningen en stor utmaning för regioner och kommuner. Det finns därför ett behov av att fler ser vården som en intressant karriärmöjlighet och insatser för att säkra kompetensförsörjningen bör riktas mot såväl män som kvinnor.

Därtill har nya sätt att organisera hälso- och sjukvården tillkommit och kommer att behövas i än högre grad framöver. Detta kräver nya arbetssätt för att ta tillvara och utveckla medarbetarnas kompetens. Inom vissa områden, exempelvis psykisk ohälsa och hälsofrämjande och personcentrerade arbetssätt, kommer specifik kompetens behövas i större omfattning och potentiellt även på nya platser i hälso- och sjukvårdssystemet.

En nyckel till en hållbar kompetensförsörjning inom den nära vården är att främja interprofessionella arbetssätt och goda lärandemiljöer. En sammanhållen vård av hög kvalitet förutsätter att medarbetarnas

kompetenser används effektivt, vilket i sin tur kräver en god samverkan mellan huvudmännen. För detta krävs god kännedom och förståelse för såväl den egna kompetensen som för de andras kompetenser i teamet.

En utgångspunkt bör vara att kompetensen används på ett för verksamheten och hälso- och sjukvårdssystemet optimalt sätt. Insatserna behöver utformas så att patienten är delaktig och utifrån dennes behov. När olika kompetenser kompletterar varandra stärks också förutsättningarna för ett mer teambaserat arbetssätt.

Många arbetsgivare inom vården arbetar med att utveckla strukturerade modeller för kompetens- och karriärutveckling.¹ Modellerna, som utgår från verksamhetens kompetensbehov, syftar till att skapa tydligare förutsättningar för kompetensutveckling, karriär- och löneutveckling samt ska bidra till verksamhetens utveckling, samtidigt som de ska attrahera, motivera och bidra till att behålla medarbetare. Genom ansvar för verksamhetsutveckling kan hög kompetens och lång erfarenhet användas på ett strukturerat sätt exempelvis för att utveckla samverkan mellan olika huvudmän, utveckling av goda lärmiljöer för medarbetare och studenter eller implementering av evidens och beprövad erfarenhet.

Inom hälso- och sjukvården pågår arbete som syftar till att skapa god tillgänglighet och en effektiv vård av hög kvalitet. Ett exempel är kapacitets- och produktionsplanering, dvs. strukturerad planering och styrning av tillgängliga resurser med och för patienterna. För att göra detta möjligt behövs god kompetens om flöde, logistik och vårdprocesser. Det krävs vidare ändamålsenliga it-stöd för att stödja processarbetet och ge underlag för en förbättrad planering vilket kommer patienten till del.

Den kommunalt finansierade hälso- och sjukvården har en central roll i omställningen till en nära vård. Den tekniska utvecklingen gör att patienter med svårare hälsoproblem kan vårdas i hemmet i stället för på sjukhus. Kortare vårdtider och snabbare utskrivning av medicinskt färdigbehandlade patienter från sjukhusen leder även till att åtgärder för rehabilitering och habilitering i större utsträckning behöver utföras i den kommunalt finansierade hälso- och sjukvården. I syfte att stärka omställningen bör medel inom ramen för utvecklingsområdet användas till kompetenshöjande

¹ Det handlar t ex om möjligheter att bli specialist, men också annan utveckling inom yrket t ex som handledare, uppdrag som samordnare och/eller att driva olika utvecklingsarbeten. De strukturerade modeller som idag finns i vissa regioner och större kommuner har olika namn, t ex kompetensstegar eller karriärutvecklingsmodeller. Oavsett detta har de liknande grunder och syfte, d v s att skapa tydligare förutsättningar för kompetens- och karriärutveckling utifrån verksamhetens behov, oftast inom det egna yrket och med fokus på det vårdnära arbetet.

insatser och utvecklade arbetssätt, i detta ingår att stärka samverkan mellan regionerna och kommunerna.

3.3.1 Insatser som regionerna och kommunerna ska genomföra

För att få ta del av medlen inom ramen för utvecklingsområdet ska regionerna och kommunerna genomföra insatser som syftar till att bidra till en ändamålsenlig kompetensförsörjning inom ramen för omställningen till en nära vård. En ändamålsenlig kompetensförsörjning kan bidra till att stärka det medicinska omhändertagandet, tillgodose hög patientsäkerhet och en vård av god kvalitet. Detta är inte minst viktigt inom den kommunala hälso- och sjukvården. Insatserna ska nå både kvinnor och män. Medlen kan exempelvis användas till kompetenshöjande insatser, utveckla arbetssätt samt att stärka samverkan mellan kommuner och regioner.

3.4 Utveckla förutsättningarna på arbetsplatsen

En god arbetsmiljö är centralt för att säkra kompetensförsörjningen både på kort och på lång sikt. Insatser behövs både för att skapa förutsättningar för utveckling och engagemang hos dagens medarbetare och för att attrahera och rekrytera morgondagens medarbetare. För att kontinuerligt utveckla verksamheten, möta de framtida behoven i vården och arbeta för en god arbetsmiljö behöver det vara möjligt att avsätta resurser, exempelvis i form av tid och kompetens för utvecklingsarbete. Att vara delaktig och ha möjlighet att bidra till förbättringsarbete på den egna arbetsplatsen främjar hälsa och ökar engagemang. En nära vård ska utgå från patientens behov och därför behöver patienter och närstående göras delaktiga i utvecklingsarbetet.

Insatser för att säkra kompetensförsörjningen kan även handla om att stödja fler medarbetare att välja heltidsarbete och att hålla sig friska för att kunna bidra fullt ut till verksamheten. Om fler av dem som nu arbetar deltid utökar sin arbetstid minskar rekryteringsbehovet samtidigt som de anställdas inkomster och pensioner ökar, vilket också förbättrar den ekonomiska jämställdheten.

Arbetsgivare i regioner och kommuner behöver även nyttja potentialen i att förändra och förlänga arbetslivet för både unga och äldre. Det kan handla om att erbjuda flexibla lösningar för att få såväl fler att arbeta längre som att få fler unga att komma in tidigare på arbetsmarknaden. Arbetsgivare behöver även arbeta aktivt för att bredda rekryteringsbasen genom att personer av

underrepresenterat kön inom vissa yrkeskategorier ska söka sig till, och stanna kvar i, arbeten inom vården.

Under 2021 ökade kostnaden för hyrpersonal med 12 procent från 5,6 miljarder till 6,3 miljarder, vilket motsvarar knappt 4 procent av regionernas totala personalkostnader. I förhållande till regionernas egna personalkostnader ökade andelen hyrpersonal med 0,3 procentandelar jämfört med 2021. Ökningen mellan åren har ett tydligt samband med effekten av pandemin. Under 2021 var trycket på covid-vården fortsatt stort, parallellt med hanteringen av planerad vård och vård som skjutits upp. Ökat antal sjukskrivningar skapade stor personalbrist. Vaccinationerna inleddes, vilket inneburit att många regioner behövt täcka upp med inhyrda sjuksköterskor.

Att uppnå en stabil och varaktig bemanning med egna medarbetare för den löpande verksamheten och därigenom minska behovet av inhyrd personal bidrar såväl till trygga vårdkontakter med god kontinuitet och kvalitet, som till god arbetsmiljö och kostnadseffektivitet. En bemanning med egna medarbetare har även betydelse för kontinuitet i personalgrupperna för att kunna bedriva ett framgångsrikt utvecklingsarbete. Regional samverkan kring oberoende av inhyrd personal är viktigt för att nå resultat.

Ett gott ledarskap skapar förutsättningar för medarbetare att utvecklas, komma till sin rätt och göra sitt bästa för och med patienter och närstående. Ledarskapet är också avgörande för möjligheten att lyckas med den förbättring och utveckling av hälso- och sjukvårdens verksamheter som behövs. För att chefer ska ha möjlighet att utöva ett gott ledarskap och driva nödvändig utveckling krävs förståelse och kompetens i att leda förändring och en tydlig gemensam strategi för hur förändring ska åstadkommas. Det krävs också organisatoriska förutsättningar för att verksamheten ska styras och ledas på ett sätt som är väl anpassat till verksamhetens karaktär och ger chefer tid och utrymme att leda. Det kan handla om att chefer får ett gott stöd och ett tydligt uppdrag, att ansvar och befogenheter hänger samman och att det finns möjlighet till dialog om resultat och inflytande över beslut som påverkar det egna ansvarsområdet. En utjämning har skett mellan antalet kvinnor och män på de högsta chefsnivåerna där det tidigare rådde könsobalans. På förstalinjechefsnivå dominerar kvinnor. Ett fortsatt arbete behövs för att utveckla möjligheter som underlättar för kvinnor att göra fortsatt karriär i kommuner och regioner. En arbetsplats där män och kvinnor har samma möjligheter till positioner med makt och inflytande är

viktig för möjligheten att rekrytera, ta tillvara på dem med rätt kompetens och vara en arbetsgivare där medarbetare vill stanna och utvecklas.

Att använda kompetens rätt handlar om att kompetenserna i arbetsgruppen sätts samman på ett ändamålsenligt vis och att arbetsuppgifterna fördelas på ett sätt som möter patientens behov på ett så säkert och effektivt sätt som möjligt. Det kan till exempel innebära att uppgifter växlas mellan yrkesgrupper, att uppgifter fördelas utifrån medarbetares individuella kompetens inom en yrkesgrupp eller att se över om nya yrkesgrupper kan utföra arbetsuppgifterna såsom vårdnära service.

Den digitala utvecklingen bär med sig nya möjligheter att förbättra förutsättningarna för vårdens och omsorgens medarbetare. Den ger möjligheter för medarbetare att arbeta, samverka, nå kunskap och interagera med varandra och med patienter på nya sätt, ofta oberoende av geografiska eller organisatoriska gränser. Moderna it-stöd i kombination med bättre tillgång till information innebär även att medarbetares kompetens kan användas smartare och arbetsmiljön förbättras.

3.4.1 Insatser som regionerna och kommunerna ska genomföra

För att få ta del av medlen inom ramen för utvecklingsområdet ska regionerna och kommunerna genomföra insatser som syftar till att utveckla förutsättningarna på arbetsplatsen. Medlen kan exempelvis användas till insatser för att:

- Stödja hälsofrämjande och hållbar arbetsmiljö.
- Stärka förutsättningarna för ledarskapet.
- Använda kompetensen rätt utifrån ett personcentrerat och hälsofrämjande arbetssätt.
- Stärka ett teambaserat arbetssätt och samverkan mellan huvudmän.
- Minska behovet av inhyrd personal, bl.a. genom fortsatt och utvecklad regional samverkan t.ex. avseende system och rutiner för uppföljning och avrop samt samarbete vid upphandling.
- Utveckla förutsättningarna för primärvårdens medarbetare genom utvecklings-, utbildnings- eller forskningsaktiviteter, som stödjer omställning till en nära vård. Insatserna kan rikta sig till samtliga yrkesgrupper inom primärvården.

3.5 Utbilda vårdens framtida medarbetare

Lärandet i vården har stor betydelse för dess kompetensförsörjning, framtida rekryteringsmöjligheter och är en förutsättning för omställning till nära vård.

Vårdens medarbetare behöver kontinuerligt utveckla sin kompetens och de behöver samtidigt utveckla nya arbetssätt som är teambaserade, personcentrerade och hälsofrämjande samt förmågan att arbeta i nya vårdmiljöer med digitalt stöd.

Utöver att skapa goda förutsättningar för det kontinuerliga lärandet i verksamheten har hälso- och sjukvården ett stort och delvis i lag reglerat utbildningsuppdrag.² Det handlar om att tillhandahålla utbildnings- tjänstgöring för AT- och ST-läkare, ST-tandläkare och praktisk tjänstgöring för psykologer (PTP) samt verksamhetsförlagd utbildning och verksamhetsintegrerat lärande för studenter på högskoleutbildningar och studerande på YH-utbildningar. Därutöver tillkommer elever från andra utbildningar som till exempel vård- och omsorgsprogram.

För att regioner och kommuner ska kunna möta utbildningsbehovet och ta emot studenter och elever under utbildning är det centralt att fler lärandemiljöer och utbildningsplatser utformas för verksamhetsintegrerat lärande i vården. För detta behöver verksamheten säkerställa tillgången på kvalificerad handledarkompetens. Ett sätt är att utbilda fler handledare, ett annat att utveckla modeller för handledning.

I syfte att stärka kompetensen också hos nya medarbetare kan insatser handla om att erbjuda strukturerad introduktion på arbetsplatsen, såsom exempelvis introduktionsår för nyutexaminerade sjuksköterskor, fysioterapeuter, arbetsterapeuter med flera yrkesgrupper. Andra exempel är att ge ersättning för utbildningsplatser för vårdbiträden som vill vidareutbilda sig till undersköterskor, specialisering för undersköterskor och kompetensutveckling för skötare.

Kompetensen hos personer med utländsk utbildning som kommer till Sverige utgör en värdefull resurs för hälso- och sjukvården. För att underlätta vägen till arbete och legitimation är det av vikt att regioner och kommuner bidrar med exempelvis praktisk tjänstgöring, praktik, verksamhetsförlagd utbildning eller olika former av språkstöd.

Den 1 januari 2020 inrättades ett nationellt vårdkompetensråd vid Socialstyrelsen. Det nationella rådet ska långsiktigt samordna, kartlägga och verka för att effektivisera kompetensförsörjningen av personal inom vården. Det nationella rådet har även i uppgift att stödja utvecklingen av de regionala samverkansstrukturerna. Den regionala samverkan bör bygga på ett

² 10 Kap. Hälso- och sjukvårdslagen (2017:30).

gemensamt kunskapsutbyte om behov och planerade förändringar framåt, till exempel om omställningen i vården, forskningsrön som påverkar behoven och planerade förändringar av utbildning och verksamhet.

Tillgången till rätt kompetens i primärvården är en förutsättning för omställningen till en god och nära vård och för att möta befolkningens behov. En central del i arbetet handlar om att arbeta strategiskt med prognoser och dimensionering för att säkra en bred sammansättning av kompetens från olika yrkesgrupper. Tillgången på flera yrkesgrupper behöver stärkas såsom exempelvis undersköterskor, arbetsterapeuter, fysioterapeuter, sjuksköterskor och läkare. Vad gäller läkare behöver exempelvis antalet ST-tjänster i allmänmedicin öka.

Ett nytt utbildningssystem för läkare infördes 2021, med en ny läkarexamen som motsvarar sex års heltidsstudier och som ligger till grund för legitimation samt en ny bastjänstgöring (BT) som en inledande del av ST. Parallellt med den nya läkarutbildningen och BT kommer AT att finnas kvar under en lång period, för de som läser till läkarexamen enligt de äldre bestämmelserna. Antalet AT-tjänster behöver fortsatt öka för att utökningen av den svenska läkarutbildningen och inflödet av läkare med utländsk utbildning ska resultera i fler legitimerade och specialistkompetenta läkare. De regioner som har få AT-tjänster i relation till antalet invånare behöver ta ett större ansvar för att den nationella tillgången ska möta det samlade behovet. Fler AT-tjänster innebär att tiden till legitimation kan kortas och att övergången till den nya utbildningsstrukturen för läkare ges bättre förutsättningar. Parallellt med detta behöver strukturer för BT utvecklas i verksamheterna.

3.5.1 Insatser som regionerna och kommunerna ska genomföra

För att få ta del av medlen inom ramen för utvecklingsområdet vårdens medarbetare ska regionerna och kommunerna genomföra insatser i syfte att utbilda vårdens medarbetare och framtida medarbetare. Medlen kan exempelvis användas till insatser för att:

- Stärka kompetensutvecklingen för medarbetarna utifrån verksamhetens behov.
- Utveckla förutsättningarna för att utöka verksamhetsintegrerat lärande i primärvården.
- Utveckla utbildnings- och handledarkapaciteten, exempelvis genom olika former av handledarutbildning och modeller för handledning.
- Utveckla goda lärandemiljöer i vården.

- Tillvarata kompetens hos personer med utländsk utbildning genom åtgärder som underlättar vägen till arbete och till svensk legitimation, t.ex. olika former av introduktionsprogram, praktik, verksamhetsförlagd utbildning, praktisk tjänstgöring och språkstödande insatser.
- Utveckla den regionala samverkan mellan sjukvårdshuvudmän och lärosäten genom deltagande i sjukvårdsregionala råd.
- Förstärka det strategiska arbetet med prognoser och dimensionering av läkarnas AT och ST för att den långsiktiga tillgången till läkare ska motsvara befolkningens behov och stödja omställningen till nära vård, samt återsäkras om detta arbete.

3.6 Verksamhetsförlagd utbildning för bland annat sjuksköterskestudenter

En förutsättning för en utbyggnad av vårdutbildningar som kan möta behoven av utbildad personal inom hälso- och sjukvården, är tillräcklig tillgång till verksamhetsförlagd utbildning (VFU) i regioner och kommuner.

För att regioner och kommuner ska kunna möta utbildningsbehovet och ta emot ett utökat antal hälso- och sjukvårdsstudenter och -elever är det centralt att fler goda lärandemiljöer och platser för verksamhetsintegrerat lärande utformas i vården. Inte minst med utvecklingen av en nära vård där en allt större del av hälso- och sjukvården ges i hemmet av både regionala och kommunala utförare, behöver fler platser för den verksamhetsförlagda utbildningen tillgängliggöras både inom primärvården, i kommunernas verksamheter och hos privata vårdgivare.

Det behövs ett arbete för att långsiktigt stärka förutsättningarna och utveckla verksamheterna så att kapaciteten att erbjuda VFU-platser ökar. Samtidigt ska den verksamhetsförlagda utbildningen hålla en hög kvalitet. I definitionen av en VFU-plats bör ingå att det ska finnas tillgång till handledare och huvudhandledarkompetens. För detta behöver verksamheten säkerställa tillgången på kvalificerad handledarkompetens och pedagogiska stödfunktioner exempelvis genom att utveckla modeller för handledning och utbilda fler handledare. Strategisk samordning av olika utbildningars VFU-platser är en viktig förutsättning liksom samverkan mellan sjukvårdens huvudmän och lärosätena. De regionala vårdkompetensrådets arbete är centralt i den fortsatta utvecklingen och för att inkludera lärosätena i den omställning mot nära vård som nu sker inom kommuner och regioner. I detta är patientcentrering, att utgå från patienten ett viktigt fokus liksom den

digitala utvecklingen, såväl i vården som i en effektiv hantering av VFU-platser.

En särskild satsning på utökade VFU-platser har som målsättning att bidra till att öka antalet studenter på sjuksköterskeutbildningen och säkerställa genomströmningen. Detta för att antalet legitimerade sjuksköterskor på sikt ska öka och därmed skapa en bredare bas för framtida rekrytering av sjuksköterskor och möjliggöra utbildning av fler specialistsjuksköterskor. Syftet med satsningen är att öka incitamenten för samtliga regioner och kommuner att ta emot fler studenter under utbildning. Förutsättningarna för de verksamhetsförlagda delarna av sjuksköterskeutbildningen behöver förbättras så att fler platser kan erbjudas och bättre möjligheter ges till att bedriva vårdutbildning i hela landet. Denna särskilda satsning syftar därför till att stimulera utökningen av varaktiga platser under den tre-åriga grundutbildningens samtliga terminer. Regioner och kommuners utvecklingsarbete som görs i samverkan med lärosätena är långsiktigt och behöver åtföljas av ett kontinuerligt kvalitetsarbete dem emellan.

3.6.1 Insatser som regionerna och kommunerna ska genomföra

Under 2023 fördelas totalt 250 miljoner kronor till de regioner och kommuner som under året utökar antalet VFU-veckor för studenter på utbildning mot sjuksköterskeexamen. Medlen fördelas utifrån hur stor del av den totala ökningen av antalet VFU-veckor som aktuell kommun/region står för.

Ett grundläggande krav för att ta del av medlen är att regionen/kommunen redovisar:

- antalet VFU-veckor och platser som genomförts i regionens/kommunens regi för sjuksköterskeutbildningen under vårterminen 2022
- en uppskattning av antal VFU-veckor och platser som kommer att kunna genomföras i regionens/kommunens regi vårterminen 2023.

Redovisning ska ske till Socialstyrelsen senast den 31 mars 2023. Utbetalning av medel sker i april 2023. Kommunernas redovisningar får om så önskas samordnas av de regionala samverkans- och stödstrukturerna (RSS). Antalet VFU-veckor och platser ska framgå på kommunnivå.

Under förutsättning att riksdagen beslutar om medel för området nästkommande år, är intentionen att satsningen vidareutvecklas, t.ex. genom att eventuellt tidigarelägga inrapporteringen.

3.7 Vidareutbildning för sjuksköterskor

Tillgång till specialistutbildade sjuksköterskor är en viktig faktor för att möta kompetensbehovet inom framtidens sjukvård, inte minst i den nära vården. Trots att antalet sjuksköterskor ökat under senare år har också efterfrågan varit betydligt högre under en längre tid, till stor del beroende på den demografiska förändringen som ger upphov till ökad efterfrågan på välfärdstjänster. Särskilt stort är behovet av specialistsjuksköterskor. Ett sätt att stimulera medarbetarna inom hälso- och sjukvården till kompetensutveckling och att stärkas och utvecklas i sina yrkesroller är att arbeta med olika former av incitament. Regeringens nuvarande satsning på vidareutbildning för sjuksköterskor är permanent och omfattar 400 miljoner kronor per år. Satsningen har en tillfällig förstärkning om 100 miljoner kronor årligen mellan 2020–2023.

För detta område avsätts 400 miljoner kronor till regionerna och 100 miljoner kronor till kommunerna under 2023.

3.7.1 Insatser som regionerna och kommunerna ska genomföra

För att få ta del av medlen 2023 ska regionerna och kommunerna genomföra insatser som syftar till att stimulera sjuksköterskor till att vidareutbilda sig till specialistsjuksköterska, inom områden där de nationella behoven är stora eller inom prioriterade områden utifrån hälso- och sjukvårdens behov och omställning till nära vård. Vidare ska medlen, utöver de resurser regioner och kommuner redan själva förfogar över, användas på ett sätt som syftar till att fler sjuksköterskor kombinerar studier med arbete genom utbildningsanställningar och olika former av utbildningsförmåner, som delvis eller full lön under studierna och vid behov bidrag till resor.

3.8 Utvecklings- och karriärmöjligheter

För att öka attraktiviteten att bli specialistsjuksköterska och som ett led i att stärka kompetensförsörjningen samt förbättra villkoren för specialistsjuksköterskor behöver utvecklings- och karriärmöjligheter stärkas. En alltmer avancerad sjukvård kräver tillgång till välutbildade specialistsjuksköterskor som kan arbeta självständigt och ge god och säker vård till patienterna. Det är därför viktigt att stärka

specialistsjuksköterskeyrkets attraktivitet. För att öka tillgången på specialistsjuksköterskor och öka attraktiviteten i yrket är det viktigt att regionerna bedriver ett aktivt utvecklingsarbete med t.ex. karriärutvecklingsmodeller, stödjande av kompetensväxling och vidareutbildning. Stimulansmedlen kan bidra till regionernas arbete med att utveckla kompetens- och karriärmodeller för specialistsjuksköterskor. För detta område avsätts 100 miljoner kronor till regionerna under 2023.

3.8.1 Insatser som regionerna ska genomföra

För att få ta del av medlen ska regionerna genomföra insatser som syftar till att öka attraktiviteten att bli specialistsjuksköterska och för att möjliggöra utvecklings- och karriärmöjligheter för specialistsjuksköterskor med fördjupad kompetens inom centrala områden.

3.9 Insatser som SKR ska genomföra

Inom ramen för utvecklingsområdet ska SKR under 2023 genomföra följande åtgärder:

- Stöd till kommuner och regioner kring utbildningsfrågor, exempelvis stödjande arbete för omställningen till en nära vård, utveckling av goda miljöer för lärande i det dagliga arbetet för nya och framtida medarbetare samt utveckling av utbildningar för olika professioner så som ny utbildningsstruktur för läkare.
- Stöd till kommuner och regioner ur ett kompetensförsörjningsperspektiv som bidrar till en omställning till en nära vård.
- Stödjande arbete med strategier för att möta rekryteringsutmaningen, exempelvis genom att kompetensen ska används på rätt sätt bland annat genom spridning av goda exempel.
- Fortsätta stödja regioner och kommuner i arbetet med att minska beroendet av inhyrd personal exempelvis genom regelbunden uppföljning på nationell och regional nivå.
- Stöd till det lokala arbetet i regioner och kommuner för att ta fram, utveckla och implementera karriärmodeller bland annat genom erfarenhetsutbyte och mötesplatser.
- Stöd till kommuner och regioner när det gäller att öka sin attraktivitet som arbetsgivare och möta rekryteringsutmaningen genom identifierade rekryteringsstrategier.

- Stödja kommuner och regioner i arbetet utifrån identifierade behov av insatser och förutsättningar som krävs för att regioner och kommuner ska kunna utöka antalet VFU-veckor med bibehållen kvalitet.
- Stödja regionerna i arbetet med att öka antalet AT- och BT-tjänster, korta vägen till legitimation och underlätta övergången till ny utbildningsstruktur för läkare.

4. Insatser inom ramen för Vision e-hälsa 2025

Digitaliseringen bär med sig nya möjligheter att utveckla kvalitet och effektivitet och att förbättra förutsättningarna för vårdens medarbetare. Digitala vårdtjänster kan bidra till en mer nära, tillgänglig och jämlik hälso- och sjukvård. Hälso- och sjukvårdens kunskap, kompetens, information och stöd kan göras digitalt tillgänglig på de platser behoven finns och på de sätt patienter önskar och har behov av samtidigt som informationssäkerheten och skyddet för den personliga integriteten säkerställs.

Ett flertal statliga utredningar, däribland Coronakommissionen, har påtalat behovet av en stärkt samordning när det gäller hälso- och sjukvårdens digitala system, för att kunna säkerställa en god och samordnad vård och omsorg för patienterna. Coronakommissionen påpekar också att avsaknaden av individdata har försvårat utvärderingen och forskningen om hur hälso- och sjukvården har påverkats av pandemin. Enligt Coronakommissionen är utvecklad nationell uppföljning ett prioriterat utvecklingsområde.

För att nationellt samordna arbetet med digitalisering av hälso- och sjukvård och socialtjänst har staten och SKR kommit överens om en gemensam vision, Vision e-hälsa 2025. Visionen följs av treåriga strategier. I visionen lyfts tre områden fram som grundläggande förutsättningar för att möjliggöra en hållbar förnyelse av hälso- och sjukvården och socialtjänsten med stöd av digitalisering. Dessa är regelverk, enhetligare begreppsanvändning och standarder.

Inom ramen för denna överenskommelse ska fokus under 2023 ligga på arbete med två av dessa grundläggande förutsättningar – enhetligare begreppsanvändning och standarder – med särskild inriktning mot strukturerad vårdinformation och utvecklingen av en mer enhetlig och nationell digital infrastruktur. Insatser som syftar till att bidra till en långsiktigt hållbar nationell och mer enhetlig digital infrastruktur för hälso- och sjukvården behöver ta sin utgångspunkt i de behov som finns. Det innebär även att regioner och kommuner behöver vara delaktiga, så att en behovsdriven utveckling kan säkerställas och skapa nytta för verksamheterna, patienterna, brukare och anhöriga.

Parterna har enats om att överenskommelsen för 2023 ska stimulera regionernas deltagande i nationellt gemensamt arbete inom dessa områden.

För utvecklingsområdet avsätts 70 miljoner kronor 2023 till regionerna för insatser enligt nedan. Medlen får användas till att stärka såväl nya som redan pågående insatser eller för att bibehålla eller förstärka effekter av redan gjorda satsningar.

4.1 Strukturerad vårdinformation och standardisering

I regionerna pågår eller förbereds införskaffandet av nya vårdinformationssystem eller större utvecklingar av de befintliga. Detta kommer att föra med sig nya tekniska möjligheter att hantera och utbyta information för vård av enskilda patienter, eller för att arbeta med prevention, uppföljning, kvalitetssäkring och verksamhetsutveckling. Ambitionen är att vårdinformationssystemen alltmer ska bygga på en gemensam och enhetlig struktur, gemensam praxis för registrering av information i verksamheter och lika grad av tillämpning av strukturer och standarder för att främja den primära informationsförsörjningen inom vård och omsorg. I syfte att nå en mer enhetlig begreppsanvändning och informationsstruktur driver regionerna, med stöd av SKR och i samverkan med berörda myndigheter, en nationell samverkansgrupp för strukturerad vårdinformation. Arbetet i samverkansgruppen omfattar bland annat utveckling av regiongemensamma kodverk, urval och informationsmängder samt arbete för en ökad användning av Snomed CT. Snomed CT är ett begreppssystem som Socialstyrelsen har uppdraget att förvalta och vidareutveckla. Under 2022 har också förutsättningarna för att sprida regiongemensamma specifikationer via E-hälsomyndighetens nationella NGS-tjänst börjat undersökas.

I och med den nya lagen (2022:913) om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation som träder i kraft den 1 januari 2023 ökar möjligheterna att dela information över verksamhetsgränser. Delningen av information underlättas av gemensamma begrepp och dokumentationsstrukturer i systemen. En behovsbaserad och strukturerad primär dokumentation förbättrar också förutsättningarna för att åstadkomma en effektiv dataförsörjning för sekundär användning av vårddata för olika intressenter och ändamål. Socialstyrelsen har i regeringsuppdrag S2022/02974 att utveckla ett stöd för tillämpning av lagen, med särskilt fokus på semantiska förutsättningar utifrån den Nationella informationsstrukturen.

DIGG har regeringens uppdrag att tillsammans med flera andra myndigheter etablera en förvaltningsgemensam digital infrastruktur för informationsutbyte (I2019/03306). Inom ramen för DIGG:s uppdrag håller en struktur för styrning och samverkan på att utvecklas. Det är viktigt både att den förvaltningsgemensamma digitala infrastrukturen tar hänsyn till de behov som finns inom hälso- och sjukvården och att det utvecklingsarbete som sker inom hälso- och sjukvården förhåller sig till den förvaltningsgemensamma digitala infrastrukturen för att information ska kunna utbytas med andra delar av samhället. E-hälsomyndigheten samordnar regeringens satsningar på e-hälsa och följer utvecklingen på e-hälsoområdet sektorsspecifikt för hälso- och sjukvården.

Standardiseringsarbete pågår på många olika nivåer, och mycket sker inom EU. Det är viktigt att i kommande arbete beakta de processer och initiativ som bland annat internationella och europeiska standardiseringsorganisationer gör och som kan ha bäring på standarder inom e-hälsoområdet. Till exempel har EU-kommissionen presenterat ett förslag om ett europeiskt hälsodataområde (EHDS) som för närvarande förhandlas med medlemsstaterna.

4.1.1 Insatser som regionerna ska genomföra

I regionerna kan medlen användas för

- arbete med utveckling av kodverk, urval och informationsstrukturer inom ramen för nationella samverkansgruppen för strukturerad vårdinformation,
- framtagande av regionspecifika planer för införande av Snomed CT i vårdinformationssystemen. Framtagandet ska göras i samråd med Socialstyrelsen,
- att möjliggöra för medarbetare att delta i kompetenshöjande insatser kring Snomed CT,
- det arbete som regionerna, med stöd av SKR och berörda myndigheter, påbörjat för att tillvarata möjligheterna för informationsutbyte över professions-, verksamhets- och huvudmannagränser som möjliggörs med den nya lagen (2022:913) om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation som träder i kraft den 1 januari 2023,
- utveckling av samarbetet om en förvaltningsgemensam digital infrastruktur för informationsutbyte enligt DIGG:s sektorsövergripande uppdrag och E-hälsomyndighetens sektorsspecifika uppdrag.

4.1.2 Insatser som SKR ska genomföra

Inom ramen för utvecklingsområdet ska SKR under 2023 bidra till samordning av och stöd till regionernas arbete med de insatser som listas ovan. Samordningen ska syfta till att uppnå en mer enhetlig informationshantering inom och över system- och vårdgivargränser.

SKR ska inom ramen för denna överenskommelse under 2023, i dialog med E-hälsomyndigheten, tillgängliggöra de specifikationer som är resultatet av det regiongemensamma arbetet med strukturerad vårdinformation i E-hälsomyndighetens tjänst för e-hälsospecifikationer, NGS-tjänsten. Detta inbegriper även specifikationer som avser administrativ information.

5. Förstärkning av ambulanssjukvården

Hälso- och sjukvård i Sverige ska vara likvärdig och tillhandahållas på lika villkor för hela befolkningen. Det finns därför behov av att skapa en närmare, mer jämlik, jämställd och tillgänglig vård i hela landet som bättre motsvarar olika människors och gruppers behov. Ambulanssjukvården ingår som en naturlig och allt viktigare del i vårdkedjan. Därför behöver ambulanssjukvården utvecklas, såväl vad gäller kompetens, kvalitet, samordning som tillgänglighet. Ambulanssjukvården behöver också utvecklas för att möta kraven på en god och nära vård.

Ambulanssjukvården är en grundläggande del av akutsjukvården och kompetenskraven påverkas och ökar genom framsteg inom medicinska behandlingsmetoder och den medicintekniska utvecklingen. Ambulanssjukvården ska ta hand om de svårast sjuka patienterna som har behov av sjukvårdsinsatser redan på vägen till vårdinrättning samt mellan vårdinrättningar. En del av uppdraget innebär att bedöma patienten och styra till rätt vårdnivå. Ambulanssjukvård bedrivs på land, vatten och i luften.

Regionerna ansvarar för ambulanssjukvården och ska upprätta en plan för den i sitt geografiska område. Av planen ska det framgå vilka mål som fastställts, vilka resurser som ska finnas och hur ambulanssjukvården ska vara organiserad. Förutsättningarna, behoven och utmaningarna inom ambulanssjukvården kan se olika ut i regionerna t.ex. utifrån folkmängd och geografiskt läge. Ambulanssjukvården är därför olika organiserad i de olika regionerna. Det finns regionala skillnader i t.ex. tillgängligheten avseende hur länge patienter behöver vänta på ambulans utifrån de tre föreskriftsreglerade prioriteringsgraderna. Insatserna för att stärka ambulanssjukvården bör därför syfta till ökad jämlikhet i form av höjd kompetens, bättre effektivitet och kortare responstider i hela landet.

SOS Alarm Sverige AB är ett offentligt ägt bolag med ett särskilt beslutat samhällsuppdrag att ta emot och besvara nödsamtal och annan nödkommunikation som inkommer till nödnummer 112. Samhällsuppdraget regleras i ett avtal mellan staten och SOS Alarm. Flertalet regioner har tecknat avtal med SOS Alarm om prioritering och dirigerings av resurser. Några regioner har valt att gå samman och driva larmcentral i egen regi. Det är dock alltid SOS Alarm som besvarar 112-samtalen. En larmcentral bedömer om det finns ett behov av ambulans samt vilken prioriteringsgrad ambulansuppdraget har utifrån de tre föreskriftsreglerade

prioriteringsgraderna. Därtill kan larmcentralen ge råd till den nödställda tills ambulans anländer.

Vårdgivaren ansvarar för att hälso- och sjukvårdspersonalen har den kompetens som krävs för att kunna ge prehospital akutsjukvård under ett ambulansuppdrag. Vårdgivaren ansvarar även för att ambulanserna är utrustade på ett ändamålsenligt och säkert sätt. Inom ambulanssjukvården arbetar sjuksköterskor och ambulanssjukvårdare. Specialistinriktning för sjuksköterskor kan till exempel vara ambulanssjukvård, anestesijukvård eller intensivvård. Operativa läkare förekommer i mindre omfattning. Ett led i att göra ambulanssjukvården jämlik och effektiv i hela landet är kompetenshöjande insatser för personalen. Kompetenshöjande insatser kan t.ex. vara utveckling och introduktion av digitala arbetssätt.

5.1.1 Insatser som regionerna ska genomföra

För att få ta del av medlen ska regionerna genomföra insatser som syftar till att utveckla ambulanssjukvården, göra ambulanssjukvården mer jämlik och effektiv och anpassa den till de förändringar som omställningen till god och nära vård innebär. Medlen kan exempelvis användas till:

- Insatser som utvecklar ambulanssjukvården för att möta hela hälso- och sjukvårdens utveckling och behov. Det gäller såväl god och nära vård som högspecialiserad vård.
- Insatser för ökad effektivitet avseende responstider, exempelvis ökad samverkan med andra aktörer för omställningen till nära vård.
- Kompetenshöjande insatser för medarbetare inom ambulanssjukvården. Insatserna kan rikta sig till medarbetare inom hela larmkedjan.
- Insatser som ger utvecklade förutsättningar för samordning av sjuktransporter. Det kan t.ex. handla om samverkan mellan regioner och med andra aktörer.

5.1.2 Insatser som SKR ska genomföra

Inom ramen för utvecklingsområdet ingår det i SKR:s arbete 2023 att:

- Stödja regionernas arbete med att utveckla ambulanssjukvården för att möta hela hälso- och sjukvårdens utveckling och behov.
- Synliggöra och sprida goda exempel som avser utveckling av ambulanssjukvården, för att möta hälso- och sjukvårdens behov och omställning till en nära vård.

- Bidra till utveckling av samarbete och samverkan avseende samordning av sjuktransporter mellan regioner och med andra aktörer.

6. Redovisning av regionernas och kommunernas utvecklingsinsatser

Regionerna ska redovisa genomförda insatser, uppnådda resultat och användningen av medlen inom ramen för överenskommelsen utifrån ett frågeunderlag som kommer att tas fram av Socialstyrelsen senast den 31 maj 2023. Redovisningen ska inkomma till Socialstyrelsen senast den 31 mars 2024. I redovisningen ska jämställdhetsperspektivet belysas och det ska framgå hur insatserna bidragit till det jämställdhetspolitiska delmålet jämställd hälsa.

Ovanstående krav på redovisning gäller även för de medel som avsätts till kommunerna men i detta fall är det de regionala samverkans- och stödstrukturerna (RSS) i respektive län som lämnar in redovisningarna till Socialstyrelsen.

Regionernas och kommunernas redovisning och uppföljning syftar till att staten på ett effektivt och ändamålsenligt sätt ska kunna följa utvecklingen inom området och de insatser som regioner och kommuner vidtar med stöd av medlen från överenskommelsen.

7. Medelstilledning 2023

Totalt uppgår överenskommelsen för 2023 till 6 394,5 miljoner kronor. I tabellen nedan redovisas medelstilledningen uppdelat per insatsområde och mottagare.

Överenskommelse	Belopp, mnkr	Mottagare*
<i>Utveckling av den nära vården med fokus på primärvård</i>	2 389	Regionerna
<i>Utveckling av den nära vården med fokus på primärvård</i>	750	Kommunerna via RSS
<i>Goda förutsättningar för vårdens medarbetare</i>	1 999	Regionerna
	200	Kommunerna via RSS
<i>Vidareutbildning för sjuksköterskor</i>	400	Regionerna
	100	

Meddelande 4

		Kommunerna via RSS
Karriärtjänster för specialistsjuksköterskor	100	Regionerna
VFU-satsning	250	Kommuner och regioner
Insatser inom ramen för Vision e-hälsa	70	Regionerna
Förstärkning av ambulanssjukvården	85	Regionerna
Medel till SKR för insatser som stödjer genomförandet av överenskommelsen	51,5	SKR
Totalt – Överenskommelsen	6 394,5	

*Förklaring av mottagare

SKR innebär att medlen betalas ut till SKR för att användas av SKR.

Regionerna innebär att medlen betalas ut till regionerna.

Kommunerna via RSS innebär att medlen för kommunernas insatser utbetalas till RSS länsvis, varifrån medel kommer betalas vidare till kommunerna

8. Beräkningsmodell för fördelning av stimulansmedel till regionerna och kommunerna

Fördelningen av medlen för insatser för att utveckla primärvården i landsbygd fördelas med hjälp av en viktad fördelningsnyckel, som bygger på antal invånare i regionen som bor på landsbygd, i förhållande till det totala antalet invånare på landsbygd i riket. Fördelningsnyckeln innebär att invånare i glesa landsbygdskommuner har en fyrdubblad vikt och invånare i mycket glesa landsbygdskommuner ges en sexdubblad vikt (jämfört med invånare i tätortsnära landsbygd (se bilaga 4 för fördelning).

Fördelningsnyckel tar således större hänsyn till den glesa och mycket glesa landsbygden i förhållande till den tätortsnära landsbygden.

Fördelningen av medlen avseende vidareutbildning för sjuksköterskor baseras på antalet anställda sjuksköterskor hos regioner och kommuner, inklusive privata utförare.

Medlen för VFU-satsningen fördelas till de regioner och kommuner som utökar antalet VFU-veckor på sjuksköterskeutbildningen. Medlen kommer

att fördelas utifrån hur stor del av den totala ökningen av antalet VFU-veckor som aktuell kommun/region står för.

Medlen avseende insatser inom ramen för Vision e-hälsa och ambulanssjukvården fördelas med ett grundbelopp på 500 000 kronor per region resterande del av medlen inom dessa delar av satsningen fördelas utifrån befolkningsunderlag den 1 november 2022 i enlighet med bilaga 3.

Fördelningen av de resterande medlen till regionerna inom överenskommelsen som helhet sker i relation till befolkningsandel, baserad på befolkningsunderlaget den 1 november 2022 i enlighet med bilaga 3.

Avseende övriga medel som är avsatta till kommunerna inom överenskommelsen som helhet fördelas hälften länsvis utifrån antalet individer som fått kommunal hälso- och sjukvård enligt 12 kap. 1 och 2 §§ och 14 kap 1§ i hälso- och sjukvårdslagen fördelat per län baserat på Socialstyrelsens register för insatser i kommunal hälso- och sjukvård. Den andra hälften av de resterande medlen till kommunerna fördelas utifrån befolkningsandel, baserad på befolkningsunderlaget den 1 november 2022 i enlighet med bilaga 2.

9. Ekonomiska villkor och rapportering

9.1 Ekonomiska villkor för medlen till regionerna, kommunerna och SKR

Överenskommelsen för 2023 omfattar totalt 6 394,5 miljoner kronor. Av medlen avsätts 5 043 miljoner kronor till regionerna, 1 050 miljoner till kommunerna, 51,5 miljoner till SKR samt 250 miljoner kronor för kommuner och regioner för en VFU-satsning. Se bilaga 2 och 3 över medelsfördelningen inom ramen för överenskommelsen (exklusive VFU-satsningen).

Parterna är överens om att regionerna och kommunerna ska uppfylla vissa grundläggande krav som anges i avsnitten 2–5 i överenskommelsen för att få ta del av medel inom överenskommelsen för 2023.

Beslut om utbetalning av medlen till regionerna, kommunerna (via RSS) och SKR sker i separata regeringsbeslut ställda till Kammarkollegiet och Socialstyrelsen.

Kostnaderna ska belasta det under utgiftsområde 9 Hälsovård och sjukvård och social omsorg för budgetåret 2023 uppförda anslaget 1:6 Bidrag till folkhälsa och sjukvård, anslagsposten 1 Professionssatsningen, anslagsposten

7 Personalsatsning, anslagsposten 38 Kvalitetshöjande insatser i hälso- och sjukvården, anslagsposten 14 Karriärtjänster för specialistsjuksköterskor, anslagsposten 39 Specialistsjuksköterskeutbildning och anslagsposten 17 Stärkt ambulanssjukvård.

Medlen utbetalas engångsvis efter rekvisition till Kammarkollegiet senast den 1 december 2023. Rätten till bidrag förfaller om rekvisition inte inkommit inom denna tid. Medel som inte har använts för avsett ändamål ska återbetalas till Kammarkollegiet senast den 31 mars 2024.

Tabell över fördelning av medel inom ramen för överenskommelsen återfinns i avsnitt 7.

En ekonomisk redovisning för kalenderåret som visar hur de medel som tilldelats SKR, regionerna och RSS har använts ska lämnas till Kammarkollegiet senast den 31 mars 2024. Information som ska ingå i rekvisition och ekonomisk redovisning beskrivs i bilaga 1. Ekonomichefen (eller motsvarande) på var och en av organisationerna ska granska och intyga uppgifterna under punkt tre i den ekonomiska redovisningen. Underskrift i original samt information om eventuella avvikelser och åtgärdsförslag ska finnas med i redovisningen. Om redovisning inte inkommer i tid kan regeringen återkräva stödet.

Regeringskansliets diarienummer för överenskommelsen och för regeringsbeslut om utbetalning ska framgå av samtliga handlingar.

Rekvisitionen, den ekonomiska redovisningen och verksamhetsrapporterna ska vara undertecknade i original av behörig företrädare för SKR eller den region som rekviderar medel. Medel som har rekvirerats av RSS ska undertecknas av behörig företrädare för RSS.

Ekonomichefen (eller motsvarande) ska granska och intyga uppgifterna under punkt tre i bilaga 1, den ekonomiska redovisningen. Underskrift i original samt information om eventuella avvikelser och åtgärdsförslag ska finnas med i redovisningen.

Regeringskansliet (Socialdepartementet) och Kammarkollegiet har rätt att begära in kopior av räkenskaper och övrigt underlag som rör bidragets användning.

9.2 SKR:s rapportering

SKR ska lämna en delrapport till Regeringskansliet (Socialdepartementet) senast den 30 september 2023. I delrapporten ska SKR redogöra för den

verksamhet som har bedrivits under första halvåret 2023. SKR ska även redogöra för eventuella hinder och utmaningar som förhindrar att mål och ambitioner för insatserna inom ramen för överenskommelsen kommer att uppfyllas innan årets slut. Det ska av delrapporten även framgå vilka insatser som SKR preliminärt bedömer kan vara aktuella för en eventuell överenskommelse nästkommande år.

SKR ska lämna en verksamhetsrapport till Regeringskansliet (Socialdepartementet) senast den 31 mars 2024. I verksamhetsrapporten ska SKR redogöra för den verksamhet som har bedrivits och resultatet av denna under 2023 med stöd av bidraget. I redovisningen ska jämställdhetsperspektivet belysas och det ska framgå hur insatserna bidragit till det jämställdhetspolitiska delmålet jämställd hälsa.

10. Uppföljning

Parterna är överens om att insatserna i överenskommelsen ska följas upp och analyseras. Socialstyrelsen ska ansvara för att följa upp genomförandet av regionernas och kommunernas insatser inom ramen för överenskommelsen mellan staten och SKR för 2023. Uppdrag till Socialstyrelsen beslutas i särskild ordning. Socialstyrelsen har även i uppdrag att följa upp och utvärdera regeringens satsningar på ambulanssjukvården 2021–2023 (S2021/02144), vilket inkluderar förstärkningen av ambulanssjukvården som ingår i denna överenskommelse. Myndigheten för vård och omsorgsanalys har i uppdrag att årligen genomföra kvantitativa kartläggningar av patienters tillgång till fast läkarkontakt samt på nationell nivå analysera graden av måluppfyllelsen för de angivna målen (S2020/03320).

11. Godkännande av överenskommelsen

För staten genom
Socialdepartementet

För Sveriges Kommuner och
Regioner

Stockholm den 26 januari

Stockholm den 27 januari

Miriam Söderström
Statssekreterare

Palle Lundberg
Verkställande direktör

Regeringskansliet

**Sveriges
Kommuner
och Regioner**

Socialdepartementet

Bilaga 1. som ska ingå i rekvisition och ekonomisk redovisning avseende från Kammarkollegiet rekvirerade medel inom ramen för denna överenskommelse. I den ekonomiska redovisningen ska SKR redogöra för den verksamhet som bedrivits under 2023 med stöd av bidraget. SKR ska verka för att omfattning och finansiering av respektive område inom överenskommelsen ska kunna redovisas i så stor utsträckning som möjligt.

Rekvisition	Ekonomisk redovisning
1. Kontaktuppgifter Bidragsmottagare Organisationsnummer Kontaktperson Postadress Telefon inkl. riktnummer Faxnummer E-postadress	1. Kontaktuppgifter Bidragsmottagare Organisationsnummer Kontaktperson Postadress Telefon inkl. riktnummer Faxnummer E-postadress
2. Bidrag som ansökan avser Regeringskansliets diarienummer för bakomliggande överenskommelse Regeringskansliets diarienummer för regeringsbeslut avseende utbetalning Överenskommelsens benämning Belopp som rekvireras Rekvisitionen avser perioden	2. Bidrag som ansökan avser Regeringskansliets diarienummer för bakomliggande överenskommelse Regeringskansliets diarienummer avseende regeringsbeslut för utbetalning Överenskommelsens benämning Summa bidrag enligt överenskommelsen Summa bidrag som utbetalats från regeringen/Regeringskansliet Period som den ekonomiska redovisningen avser
3. Uppgifter för utbetalning Bankgiro/Plusgiro Önskad betalningsreferens	3. Redovisning av verksamhet eller aktivitet Bidrag som erhållits av regeringen/Regeringskansliet Kostnader Kostnader (specificera större kostnadsposter)

Meddelande 4

	Summa kostnader Medel som inte har förbrukats (Bidrag – kostnader)
4. Underskrift i original av behörig företrädare Bidragstagaren intygar att lämnade uppgifter är riktiga samt försäkrar att bidraget kommer att användas enligt den gemensamma överenskommelsen. Datum Underskrift Namnförtydligande	4. Ekonomichefens (eller motsvarande) granskning av den ekonomiska redovisningen Alt 1: N.N. (ekonomichefen eller motsvarande) intygar att den ekonomiska redovisningen under punkt 3 är korrekt. Alt 2: N.N. (ekonomichefen eller motsvarande) bedömer inte att den ekonomiska redovisningen under punkt 3 är korrekt. (Avvikelsena och eventuella åtgärder ska också redovisas.) Namn Befattning Telefon inkl. riktnummer E-postadress
	5. Underskrift i original av behörig företrädare Bidragstagaren intygar att lämnade uppgifter är riktiga. Datum Underskrift Namnförtydligande

SKR2022/00764

Bilaga 2. Medel till kommunerna (länsvis) (exklusive VFU-satsning)

Länsvis	Befolkning 1/11 - 2022	Andel befolkning	Antal insatser* per län	Andel insatser* per län	Nära vård	Vårdens medarbetare	Vidareutbildning	Totalt
Stockholm	2 437 158	0,232	23 926	0,059	109 093 090	29 091 490	14 545 745	152 730 325
Uppsala	400 070	0,038	16 150	0,040	29 235 332	7 796 089	3 898 044	40 929 465
Sörmland	302 473	0,029	11 297	0,028	21 257 054	5 668 548	2 834 274	29 759 876
Östergötland	471 797	0,045	22 881	0,057	38 031 423	10 141 713	5 070 856	53 243 992
Jönköpingslän	368 963	0,035	16 561	0,041	28 506 820	7 601 818	3 800 909	39 909 547
Kronoberg	204 257	0,019	14 121	0,035	20 371 411	5 432 377	2 716 188	28 519 976
Kalmarlän	247 791	0,024	19 266	0,048	26 692 182	7 117 916	3 558 957	37 369 055
Gotland	61 167	0,006	2 772	0,007	4 750 447	1 266 785	633 394	6 650 626
Blekinge	158 876	0,015	12 376	0,031	17 135 739	4 569 531	2 284 765	23 990 035
Skåne	1 413 080	0,134	82 461	0,204	126 817 770	33 818 071	16 909 036	177 544 877
Halland	342 658	0,033	11 073	0,027	22 482 631	5 995 368	2 997 684	31 475 683
Västra götaland	1 757 225	0,167	51 006	0,126	109 940 329	29 317 421	14 658 711	153 916 461
Värmland	283 951	0,027	17 257	0,043	26 119 949	6 965 320	3 482 660	36 567 929
Örebro län	307 656	0,029	16 921	0,042	26 653 981	7 107 729	3 553 864	37 315 574
Västmanland	280 584	0,027	14 110	0,035	23 083 364	6 155 564	3 077 782	32 316 710
Dalarna	288 343	0,027	15 879	0,039	24 999 517	6 666 538	3 333 269	34 999 324
Gävleborg	287 431	0,027	9 168	0,023	18 747 527	4 999 340	2 499 670	26 246 537
Västernorrland	243 334	0,023	12 663	0,031	20 413 854	5 443 695	2 721 847	28 579 396
Jämtland Härjedalen	132 484	0,013	5 837	0,014	10 134 426	2 702 513	1 351 257	14 188 196
Västerbotten	276 136	0,026	13 318	0,033	22 190 739	5 917 530	2 958 766	31 067 035
Norrbotten	249 285	0,024	15 594	0,039	23 342 415	6 224 644	3 112 322	32 679 381
Totalt	10 514 719	1	404 637	1	750 000 000	200 000 000	100 000 000	1 050 000 000

20223-01-26 nr. II:x

Bilaga 3. Medel till regionerna (exklusive VFU-satsning)

Region	Befolkning 1/11 - 2022	Nära vård	Vårdens medarbetare	Vidareutbildning	Karriärtjänster	Vision e-hälsa	Ambulans	Totalt
Region Stockholm	2 437 158	491 776 817	463 338 948	92 714 147	23 178 536	14 291 229	17 768 009	1 103 067 686
Region Uppsala	400 070	83 603 470	76 059 087	15 219 427	3 804 857	2 763 890	3 334 618	184 785 349
Region Sörmland	302 473	64 158 006	57 504 487	11 506 651	2 876 663	2 211 614	2 643 114	140 900 535
Region Östergötland	471 797	99 000 119	89 695 426	17 948 059	4 487 015	3 169 774	3 842 826	218 143 219
Region Jönköpings län	368 963	93 701 305	70 145 197	14 036 057	3 509 014	2 587 864	3 114 216	187 093 653
Region Kronoberg	204 257	44 275 788	38 832 207	7 770 327	1 942 582	1 655 836	1 947 223	96 423 963
Region Kalmar län	247 791	57 458 549	47 108 649	9 426 443	2 356 611	1 902 183	2 255 675	120 508 110
Region Gotland	61 167	27 038 942	11 628 731	2 326 910	581 727	846 128	933 387	43 355 825
Region Blekinge	158 876	42 940 937	30 204 623	6 043 947	1 510 987	1 399 037	1 625 685	83 725 216
Region Skåne	1 413 080	316 218 820	268 646 924	53 756 263	13 439 066	8 496 244	10 512 104	671 069 421
Region Halland	342 658	79 669 496	65 144 237	13 035 365	3 258 841	2 439 011	2 927 837	166 474 787
Västra Götalandsregionen	1 757 225	386 891 661	334 073 861	66 848 196	16 712 048	10 443 669	12 950 477	827 919 912
Region Värmland	283 951	71 460 992	53 983 188	10 802 039	2 700 510	2 106 803	2 511 880	143 565 412
Region Örebro län	307 656	67 829 471	58 489 851	11 703 822	2 925 956	2 240 944	2 679 837	145 869 881
Region Västmanland	280 584	57 382 031	53 343 072	10 673 951	2 668 488	2 087 750	2 488 023	128 643 315
Region Dalarna	288 343	72 895 526	54 818 170	10 969 119	2 742 280	2 131 656	2 542 998	146 099 749
Region Gävleborg	287 431	87 261 723	54 644 786	10 934 424	2 733 606	2 126 496	2 536 537	160 237 572
Region Västernorrland	243 334	73 020 128	46 261 309	9 256 890	2 314 223	1 876 962	2 224 096	134 953 608
Region Jämtland Härjedalen	132 484	41 247 254	25 187 124	5 039 944	1 259 986	1 249 692	1 438 690	75 422 690
Region Västerbotten	276 136	66 500 466	52 497 443	10 504 741	2 626 185	2 062 580	2 456 508	136 647 923
Region Norrbotten	249 285	64 668 499	47 392 680	9 483 278	2 370 819	1 910 638	2 266 260	128 092 174
Totalt	10 514 719	2 389 000 000	1 999 000 000	400 000 000	100 000 000	70 000 000	85 000 000	5 043 000 000

Bilaga 4.

Tabell Fördelning av ekonomiska medel till primärvård i landsbygd (medlen ingår i bilaga 3, kolumn "Nära vård").
Kronor

	Utfall fördelningsnyckel
Blekinge	11 363 924
Dalarna	15 591 418
Kalmar	8 213 012
Sörmland	4 086 174
Uppsala	4 119 787
Värmland	15 013 740
Västernorrland	24 768 930
Västmanland	1 654 929
Norrbotten	15 256 445
Gotland	14 831 210
Gävleborg	30 219 735
Halland	11 481 660
Jämtland	14 897 341
Jönköping	20 390 269
Kronoberg	3 704 642
Skåne	35 450 386
Örebro	6 766 811
Östergötland	5 242 564
Stockholm	7 497 722
Västerbotten	11 732 814
Västra Götaland	37 716 485
Totalt	300 000 000

Källa: egna beräkningar, Tillväxtverket, Statistikmyndigheten (SCB)

Protokoll uppsikts- och ägardialog

Instans: Uppsikts- och ägardialog
Tider: Kl. 12:45 – 13.30 Fokus Herrljunga
Kl. 13:30 – 14:00 Stiftelsen Herrljunga industrilokaler
(uppsiktsdialog)
Kl. 14:00 – 14:15 PAUS
Kl. 14:15 – 15:15 Herrljungabostäder och Nossan
Kl. 15:15 – 16.15 Herrljunga Elektriska, Herrljunga Vatten och
Nossan
Plats: Sämsjön, kommunhuset

Medverkande:

Mats Palm (S), ordförande
Emma Blomdahl Wahlberg (C), 1:e vice ordförande.
Gunnar Andersson (M), 2:e vice ordförande
Kaisa Lundkvist, ekonomichef
Markus Larsson, nämndsamordnare
Martin Fredriksson, ordförande Herrljungaföretagarna
Mikael Källström (S), ordförande Stiftelsen Herrljunga Industrilokaler
Alf Sanfridsson (C), ledamot Stiftelsen Herrljunga Industrilokaler
Eva-Lena Helge Egsonius, redovisningsansvarig tillika verkställande
tjänsteperson för Nossan Förvaltningsaktiebolag
Gunnar Ingvarsson (C), ordförande Nossan Förvaltningsaktiebolag
Christina Abrahamsson (M), ordförande Herrljungabostäder AB
Christer Johansson, VD Herrljungabostäder AB
Claes Unosson (UPAR), ordförande Herrljunga Elektriska AB
Anders Mannikoff, VD Herrljunga Elektriska AB

Uppsikts- och ägardialoger

I enlighet med 6 kap. 1 § 2 stycket kommunallagen, ska styrelsen utöva uppsikt över kommunal verksamhet som bedrivs i kommunala bolag. Utifrån uppsiktsplikten ska kommunstyrelsen genomföra två ägardialoger med bolagen inom bolagskoncernen (januari och september). Ägardialogen genomförs med samtliga bolags representanter. Dialogen mellan kommunstyrelsen och Stiftelsen Herrljunga Industrilokaler sker med stiftelsens ordförande.

Fokus Herrljunga

Den 31 mars slutar Carl-Olov Holmström som näringslivsutvecklare på Fokus Herrljunga. Rekrytering av ny näringslivsutvecklare kommer därmed att ske under våren.

Stiftelsen Herrljunga industrilokaler

Verksamhetsinformation

Elpriserna är en utmaning som det samtalas brett kring.

Försäljning av mark är på gång gällande Pipelife i Ljung.

Herrljunga stationshus backar med ungefär 300 tkr varje år. Det beror till stor del på klotter och skadegörelse men även byte av ventilation.

Stiftelsen har idag en lånenivå på 180 mkr med ett beviljat tak på 200 mkr.

Generellt är det en bra spridning mellan olika typer av branscher och hyresnivåer.

Mål och tillväxt

Ett bredare samarbete mellan Stiftelsen Herrljunga industrilokaler och Fokus Herrljunga för att få fler företag att etablera sig i Herrljunga kommun.

Förfrågningar och behov av ytterligare industrimark samt geografisk placering av denna

Förfrågningar har inkommit från olika branscher.

Herrljungabostäder AB

Ekonomi, preliminärt utfall helår 2022

Det preliminära utfallet för helår 2022 ligger på 7,8 mkr. Ersättningsfonden för byggandet av Armaturvägen har en stor del i det goda resultatet. Det ekonomiska tillståndet i bolaget är gott, trots att både räntor och driftskostnader har ökat. Avtal gällande el är bra och är bundna ett par år till, vilket frigör resurser som kan användas till energieffektivisering. Exempelvis kommer all allmänbelysning ha bytts ut till LED-lampor i mars månad.

Verksamhetsinformation

Just nu pågår arbetet med att öka kommunens bestånd av hyreslägenheter. Nya lägenheter byggs på Tornvägen i Mörlanda. I Mörlanda finns det ytterligare ett område av intresse. För Heden 10 har en naturvärdesinventering gjorts. Skoghälla har bokats upp för byggnation av 20 nya lägenheter. Byggnationen av området Lyckan har gått fort, där det beräknas inflyttning under 2024.

I övrigt:

- Hyresförhandlingar pågår.
- Nya ägardirektiv håller på att fastställas.
- Betydande övervärden.

Mål och tillväxt

Fler människor behöver flytta till Herrljunga och arbeta här, vilket är en framtida utmaning. De som kommer till Herrljunga kommun och arbetar går också före i bostadskön.

Övriga frågor som inte berörs i punkterna ovan

- Herrljungabostäder har lanserat en ny applikation som har fått bra feedback från användarna.
- I början av året besiktigades alla skyddsrum.
- All personal har krigsplacerat vid förhöjd beredskap.
- De personer som har bott längre än 20 år i Herrljungabostäders regi, erbjuds mindre renoveringar av sina lägenheter.

Vakansgrad

Vakansgraden ligger på 3,3 procent.

Herrljunga Elektriska AB

Ekonomi, preliminärt utfall helår 2022

Det preliminära utfallet för helår 2022 ligger på 11,3 mkr, vilket är ett mycket gott resultat. År 2022 var ett bra år för Herrljunga Elektriska, något som ser ut att kunna fortsätta till och med tredje kvartalet 2023. Därefter är det svårare att bedöma hur det kommer att se ut.

Det preliminära utfallet för Herrljunga Vatten ligger på ungefär -1,0 mkr. Det har till stor del sin grund i de ökade elkostnaderna som tillkom under 2022 samt dubbelbemanning av personal inför en pensionsavgång.

Verksamhetsinformation

Koncernen Herrljunga Elektriska kommer behöva omstruktureras på grund av en lagändring som kräver juridisk åtskillnad mellan elnätsverksamheter. Omstruktureringen ska vara klar så att den nya organisationen kan träda i kraft 1 januari 2024. Beroende på hur det genomförs kan det involvera beslut i kommunfullmäktige.

Det finns en viss osäkerhet i verksamheten när det gäller kostnader för råvaror och förnödenheter, liksom elektrisk energi. Även svårt att bedöma hur långt gaslagren kommer att räcka. Kostnaderna för fjärrvärme har ökat.

Det råder fortsatt ovisshet när elpriskompensationen ska betalas ut till bolag och företag, vilket påverkar elnätsdriften.

Vattenfall har ökat sin regiondelskostnad. För den avgift som tas in går över 50 procent vidare till regionnät och liknande kostnader.

Någon nämnvärd förändring av kundernas betalningsförmåga på grund av de höjda priserna har inte märkts av.

En drifttekniker lämnade under hösten 2022, varför det finns en vakant plats. En utmaning som finns är att rekrytera erfarna elektriker. Rekryteringsarbete ska påbörjas inom kort.

20 procent av elmätarna har bytts ut.

Elnätet är i bra skick, men behöver en förstärkning av Vattenfalls regionnät, då kapaciteten i stort sett är utnyttjad.

Det råder fortsatt stor aktivitet bland industrikunder i Herrljunga kommun.

Det finns en utmaning med en sedimenteringstank i Hudene som behöver renoveras.

Reningsverken i Annelund och Herrljunga går bra och tidigare industriutsläpp har försvunnit.

Mål och tillväxt

Framförallt ska Herrljunga Elektriska vara en form av möjliggörare vid anslutningar gällande el och vatten samt ha prisvärda tjänster med god kvalitet.

Meddelande 5

Framtida utmaningar och mål för bolaget är att stärka varumärket, arbeta mer med krisberedskap och säkerhetsskydd för att förbättra skyddet för grundvattnet samt bevakning av elbilsladdning.

Framtida investeringar i Herrljunga vatten, Säm.

För framtida investeringar vid Säm har en kostnadsuppskattning gjorts av konsult för en ny ledning. En ledning genom sjön uppskattas till 42-45 mkr medan en markledning uppskattas till 48-53 mkr.

Uppdatering arbete kraftnät

Fokus Herrljunga har fått i uppgift att samtala med de stora elförbrukarna i kommunen. Det finns ett värde i att företagen själva deltar.

Vattenfall planerar en 40 kV ny mottagningsstation i Herrljunga.

Ett nytt ställverk planeras i Rångedala, vilket kan komma att påverka Herrljunga.

Mats Palm
Ordförande

Markus Larsson
Sekreterare

BN § 4

DNR UN 2023/13 623

Skolskjutsupphandling 2023

Sammanfattning

Avtalet för skolskjutstrafiken i Herrljunga kommun avslutas 2025-06-30. Avtalet har då förlängts maximal tid, vilket är två år utöver avtalstiden. Arbetet med ett förfrågningsunderlag och inbjudan till upphandling bör därför påbörjas.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse i ärendet daterad 2023-01-13

Presidieskrivelse i ärendet daterad 2023-01-19

Förslag till beslut

Förvaltningens förslag till beslut:

- Uppdra åt handläggare att starta arbetet med skolskjutsupphandling.

Presidiets förslag till beslut:

- I enlighet med förvaltningens förslag till beslut.

Beslutsgång

Ordföranden frågar om förvaltningens förslag till beslut antas och finner att så sker.

Bildningsnämndens beslut

1. Handläggare ges i uppdrag att starta arbetet med skolskjutsupphandling.

För kännedom till: Kommunstyrelsen

Delegationsbeslut 7

Attesträtter Kommunfullmäktige / Kommunstyrelsen 2022

DNR 2021-14 (901)

Upprättad:

2021-11-08

Beslutad:

2021-12-13

Senast reviderad:

2022-10-18

Kod	Kostnadsställe	Beslutattestant	Ersättare 1	Ändringsdatum
Kommunfullmäktige				
1000	Kommunfullmäktige	Andreas Johansson	Cecilia Frändberg	2022-10-18
1000	Kommunfullmäktige	Björn Wilhelmsson		2022-10-18
1100	Revision	Jonny Gustafsson	Andreas Johansson	2022-10-18
1100	Revision	Jonny Gustafsson	Björn Wilhelmsson	2022-10-18
1200	Valnämnd	Jacob Brendelius	Andreas Johansson	2022-10-18
1200	Valnämnd	Jacob Brendelius	Björn Wilhelmsson	2022-10-18
Kommunstyrelsen				
2010	Kommunstyrelsen gemensamt	Gunnar Andersson	Mats Palm	
2020	Kommunstyrelsen satsningar	Gunnar Andersson	Mats Palm	
2100	Kommunledningskontoret	Ior Berglund	Kristian Larsson	
2110	Folkhälsa	Ior Berglund	Kristian Larsson	
2120	Strategisk planering	Ior Berglund	Kristian Larsson	
2130	MSB	Ior Berglund	Kristian Larsson	
2200	Administrations- och kommunikationsenheten	Anela Lennartsson	Ior Berglund	2022-08-22
2214	Löneväxling	Kristian Larsson	Ior Berglund	
2300	IT gemensamt	Susanne Ljungqvist	Göran Lager	
2301	IT Vårgårda	Susanne Ljungqvist	Göran Lager	

Delegationsbeslut 7

2022-05-12

2302 IT Herrljunga	Susanne Ljungqvist	Göran Lager
2310 Telefonväxel herrljunga	Susanne Ljungqvist	Göran Lager
2311 Telefonväxel vårgårda	Susanne Ljungqvist	Göran Lager
2400 Reception Herrljunga	Susanne Ljungqvist	Göran Lager
2500 Ekonomienheten	Kaisa Lundqvist	Ior Berglund
2502 Ekonomi kommunspecifika kost	Kaisa Lundqvist	Ior Berglund
2600 Personalenheten	Kristian Larsson	Ior Berglund
2601 Facklig verksamhet	Kristian Larsson	Ior Berglund
2602 Personal kommunspecifika kost	Kristian Larsson	Ior Berglund
2612 Löneadministration	Agnetha Salkvist	Kristian Larsson
2619 Personal finans	Kristian Larsson	Ior Berglund

Kommunchefen har rätt att beslutsattestera på samtliga kostnadställen.

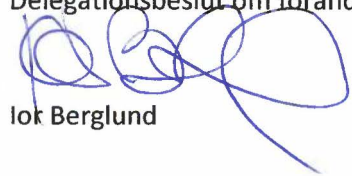
Ekonomichef, controller och redovisningsansvarig har rätt att beslutsattestera interna fakturor och interna bokföringsordrar.

Beslutattestant ges attesträtt till samtliga investeringsprojekt och driftsprojekt som finns kopplade till det specifika kostnadstället.

Fakturor avseende telefoni, resor, logi, utbildning för KSO samt KFs ordförande attesteras av kommundirektör för att förhindra jäv.

Fakturor avseende telefoni, resor, logi, utbildning för övriga attesteras av närmast överordnad chef

Delegationsbeslut om förändringar i attestlistan är fattat av Kommundirektör

Ior Berglund